

מרכז ויטרבי
לחקר דעת קהל
ומדיניות

מדד הדמוקרטיה הישראלית 2024

תמר הרמן

ליאור יוחנני | ירון קפלן | אינה אורלי ספוז'ניקוב

מדד הדמוקרטיה הישראלית 2024

תמר הרמן

ליאור יוחנני | ירון קפלן | אינה אורלי ספוז'ניקוב

מרכז ויטרבי
לחקר דעת קהל
ומדיניות

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

The Israeli Democracy Index 2024

Tamar Hermann

Lior Yohanani, Yaron Kaplan, Inna Orly Sapozhnikova

עריכת הטקסט: תמר שקד

עיצוב הסדרה והעטיפה: נאוי קצמן

ביצוע גרפי: אירית נחום

הדפסה: גרפוס פרינט, ירושלים

מסת"ב 978-965-519-465-4 ISBN

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר ידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני או אחר — כל חלק שהוא מהחומר בספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמוציא לאור.

© כל הזכויות שמורות למכון הישראלי לדמוקרטיה (ע"ר), 2024

נדפס בישראל, תשפ"ה/2024

המכון הישראלי לדמוקרטיה

רח' פינסקר 4, ת"ד 4702, ירושלים 9104602

טלפון: 02-5300888

אתר האינטרנט: www.idi.org.il

להזמנת ספרים:

החנות המקוונת: www.idi.org.il/books

דוא"ל: orders@idi.org.il

טלפון: 02-5300800

הדברים המובאים בספר זה אינם משקפים בהכרח את עמדת המכון הישראלי לדמוקרטיה. ניתן להוריד את קובץ הנתונים של מדד הדמוקרטיה הישראלית ב-dataisrael.idi.org.il.

תוכן העניינים

9	ממצאים עיקריים	
15	הקדמה	
17	מתודולוגיה	
21	פרק 1 מה המצב?	
39	פרק 2 דמוקרטיה, שלטון, אמון במוסדות	
76	פרק 3 חברה, אזרחות, עלייה והגירה	
123	פרק 4 הביטחון הלאומי וגופי הביטחון	
162	פרק 5 המדדים הבינלאומיים	

נספחים

191	נספח 1 התפלגות התשובות, מדד הדמוקרטיה 2024	
209	נספח 2 התפלגות התשובות לשאלות החוזרות	
232	נספח 3 הרכב חברתי-דמוגרפי והגדרות עצמיות	
237	צוות המחקר	

פרק 1

22	המצב של ישראל היום באופן כללי, 2003–2024 (כלל המדגם)	1.1	תרשים
22	המצב של ישראל היום באופן כללי, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים)	1.2	תרשים
24	האיום הקיומי הפנימי החזק ביותר על מדינת ישראל (יהודים, ערבים)	1.3	תרשים
25	האיום הקיומי הפנימי החזק ביותר על מדינת ישראל, לפי מחנות פוליטיים (יהודים)	1.4	תרשים
26	האיום הקיומי החיצוני החזק ביותר על מדינת ישראל (יהודים, ערבים)	1.5	תרשים
27	האיום הקיומי החיצוני החזק ביותר על מדינת ישראל, לפי מחנות פוליטיים (יהודים)	1.6	תרשים
28	מסכימים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה, 2017–2024 (יהודים, ערבים)	1.7	תרשים
29	מסכימים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה, 2017–2024, לפי מחנות פוליטיים (יהודים)	1.8	תרשים
31	באיזו מידה מרגישים חלק ממדינת ישראל ובעיותיה, 2022–2024 (כלל המדגם)	1.9	תרשים
32	מרגישים חלק ממדינת ישראל ובעיותיה במידה די רבה ורבה מאוד, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים)	1.10	תרשים
33	מסכימים שישראל היא מקום שטוב לחיות בו (יהודים, ערבים)	1.11	תרשים
34	אופטימיים או פסימיים לגבי העתיד של ישראל, 2023 ו-2024 (כלל המדגם)	1.12	תרשים
35	אופטימיים לגבי העתיד של ישראל, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים ולפי מחנות פוליטיים (יהודים)	1.13	תרשים

פרק 2

40	אזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה שתעזור להם בעת צרה, 2017–2024 (יהודים, ערבים)	2.1	תרשים
42	אזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה שתעזור להם בעת צרה, לפי מפונים או לא מפונים מבתיהם (כלל המדגם)	2.2	תרשים
43	שיווי משקל/איזון נכון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי בישראל, 2016–2024 (יהודים)	2.3	תרשים
47	האופוזיציה בישראל חלשה ולא ממלאת כראוי את תפקידה, 2017–2024 (יהודים, ערבים)	2.4	תרשים
48	מסכימים שהאופוזיציה בישראל חלשה ולא ממלאת כראוי את תפקידה, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022 (כלל המדגם)	2.5	תרשים
50	נותנים אמון בכל אחד ממוסדות המדינה (יהודים, ערבים)	2.6	תרשים
51	נותנים אמון בכל אחד מהמוסדות הנבדקים בקביעות, 2003–2024 (יהודים)	2.7	תרשים
52	נותנים אמון בכל אחד מהמוסדות הנבדקים בקביעות, 2003–2024 (ערבים)	2.8	תרשים
53	נותנים אמון בנשיא המדינה, 2003–2024 (יהודים, ערבים)	2.9	תרשים
54	נותנים אמון בנשיא המדינה, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022 (כלל המדגם)	2.10	תרשים
55	נותנים אמון בבית המשפט העליון, 2003–2024 (יהודים, ערבים)	2.11	תרשים
56	נותנים אמון בבית המשפט העליון, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022 (כלל המדגם)	2.12	תרשים
57	נותנים אמון בתקשורת, 2003–2024 (יהודים, ערבים)	2.13	תרשים

59	נותנים אמון בממשלה, 2003-2024 (יהודים, ערבים)	2.14
61	נותנים אמון בממשלה, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב־2022 (כלל המדגם)	2.15
62	נותנים אמון בכנסת, 2003-2024 (יהודים, ערבים)	2.16
63	נותנים אמון במפלגות, 2003-2024 (יהודים, ערבים)	2.17
65	נותנים אמון ביועץ המשפטי לממשלה, 2008-2024 (יהודים, ערבים)	2.18
	נותנים אמון ביועץ המשפטי לממשלה, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב־2022	2.19
67	(כלל המדגם)	
68	ממוצעי האמון השנתיים של כלל המוסדות, 2003-2024 (כלל המדגם)	2.20
69	ממוצעי האמון השנתיים של כלל המוסדות, 2003-2024 (יהודים, ערבים)	2.21
	ממוצעי האמון השנתיים של כלל המוסדות, לפי מחנות פוליטיים, 2003-2024	2.22
70	(יהודים)	
	ממוצעי האמון השנתיים של כלל המוסדות, לפי מיקום על הרצף חרדים־חילונים	2.23
71	(נותנים אמון, יהודים)	

פרק 3

77	ציונים שנתיים לסולידריות הכלל־הישראלית, 2011-2024 (יהודים, ערבים)	3.1
78	הערכת הסולידריות הכלל־ישראלית, 2023 ו־2024 (יהודים, ערבים)	3.2
	ציונים ממוצעים לסולידריות הכלל־ישראלית, לפי הערכת המצב הכללי	3.3
80	של ישראל, 2015-2024 (יהודים, ערבים)	
	מסכימים שישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים שיעזרו להם	3.4
81	בעת צרה, 2016-2024 (יהודים, ערבים)	
	ישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים שיעזרו להם בעת צרה,	3.5
81	לפי מחנות פוליטיים, 2022 ו־2024 (יהודים)	
	מסכימים שישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים שיעזרו להם	3.6
83	בעת צרה, לפי הערכת רמת הסולידריות החברתית (יהודים, ערבים)	
84	המתח החזק ביותר בחברה הישראלית, 2012-2024 (כלל המדגם)	3.7
	המתח החזק ביותר בחברה הישראלית – בין ימין לשמאל, לפי מחנות	3.8
86	פוליטיים, 2012-2024 (יהודים)	
	המתח החזק ביותר בחברה הישראלית, לפי מיקום על הרצף חרדים־חילונים	3.9
86	(יהודים)	
	הערכת המידה שבה אנשי כל אחת מהקבוצות מוכנים לפשרה בנושאים החשובים	3.10
87	להם (יהודים)	
	מסכימים שאנשי כל אחת מהקבוצות מוכנים לפשרה בנושאים החשובים להם,	3.11
89	לפי מיקום על הרצף חרדים־חילונים ולפי מחנות פוליטיים (יהודים)	
	מוטרדים או לא מוטרדים שלא יוכלו לשמור על אורח החיים הרצוי להם בגלל	3.12
90	התחזקות של קבוצות מסוימות בחברה הישראלית, 2017-2024 (כלל המדגם)	
	מוטרדים או לא מוטרדים שלא יוכלו לשמור על אורח החיים הרצוי להם,	3.13
91	לפי הערכת רמת הסולידריות הכלל־ישראלית (יהודים, ערבים)	
	מסכימים שרוב הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית, 2018-2024	3.14
93	(יהודים, ערבים)	
	מסכימים או לא מסכימים שרוב הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית,	3.15
94	לפי גיל ולפי מין (ערבים)	

3.16	תרשים	מסכימים שרוב הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית, לפי הכנסה ולפי השכלה (יהודים, ערבים).....	95
3.17	תרשים	מסכימים שרוב הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית, לפי הערכת רמת הסולידריות הכלל-ישראלית ולפי הערכת המתח העיקרי בחברה (יהודים, ערבים).....	96
3.18	תרשים	מסכימים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים לעומת היהודים אזרחי ישראל, 2003–2024 (יהודים, ערבים).....	97
3.19	תרשים	מסכימים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים לעומת היהודים אזרחי ישראל, לפי מחנות פוליטיים, 2003-2024 (יהודים).....	98
3.20	תרשים	מסכימים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים לעומת היהודים אזרחי ישראל, לפי הכנסה ולפי השכלה (יהודים, ערבים).....	99
3.21	תרשים	מסכימים שכדי לשמור על הזהות היהודית/ערבית עדיף שהיהודים והערבים בישראל יחיו בנפרד, 2017-2024 (יהודים, ערבים).....	100
3.22	תרשים	מסכימים שכדי לשמור על הזהות היהודית/ערבית עדיף שהיהודים והערבים בישראל יחיו בנפרד, לפי הערכת המתח החזק ביותר בחברה הישראלית (יהודים, ערבים).....	101
3.23	תרשים	האזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני לישראל, 2015-2024 (יהודים).....	102
3.24	תרשים	מסכימים שהאזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני לישראל, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב־2022 (יהודים).....	103
3.25	תרשים	מסכימים שהאזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני לישראל, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, 2018 ו־2024 (יהודים).....	103
3.26	תרשים	ארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה בישראל טוב יותר מרשויות המדינה (כלל המדגם, יהודים, ערבים).....	105
3.27	תרשים	מסכימים שארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה בישראל טוב יותר מרשויות המדינה, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב־2022 (כלל המדגם).....	105
3.28	תרשים	מסכימים שארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה בישראל טוב יותר מרשויות המדינה, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים).....	106
3.29	תרשים	מסכימים שארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה בישראל טוב יותר מרשויות המדינה, לפי הערכת היכולת לסמוך על המדינה שתעזור לאזרחיה בעת צרה (יהודים, ערבים).....	107
3.30	תרשים	היכן בטוח יותר ליהודים לחיות כיום?, לפי מחנות פוליטיים (יהודים).....	108
3.31	תרשים	היו שוקלים לחזור לגור בישראל, לפי התפיסה היכן בטוח יותר ליהודים לחיות (יהודים).....	109
3.32	תרשים	בטוחים או חושבים שהיו שוקלים לחזור לגור בישראל, לפי מחנות פוליטיים (יהודים).....	110
3.33	תרשים	מעדיפים להישאר בישראל, 2015-2024 (יהודים, ערבים).....	112
3.34	תרשים	מעדיפים להישאר בישראל, לפי מחנות פוליטיים, 2023 ו־2024 (יהודים).....	113
3.35	תרשים	העדפה להישאר לגור בארץ או להגר, לפי מחנות פוליטיים – מוטרדים או לא מוטרדים שלא יוכלו לשמור על אורח החיים הרצוי להם (יהודים).....	115
3.36	תרשים	רוצים או לא רוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ (יהודים, ערבים).....	116
3.37	תרשים	רוצים או לא רוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ, לפי מיקום עצמי על הרצף חרדים-חילונים ולפי מחנות פוליטיים (יהודים).....	117
3.38	תרשים	בטוחים וחושבים שהיו רוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ, לפי גיל הילדים בבית (יהודים).....	117
3.39	תרשים	האם יש לכם או שאתם שוקלים להוציא דרכון זר? (יהודים).....	119

119	האם יש לכם או שאתם שוקלים להוציא דרכון זר? לפי מחנות פוליטיים (יהודים)	3.40
122	מדוע הוצאתם או שאתם שוקלים להוציא דרכון זר? (יהודים)	3.41
פרק 4		
124	תחושת ביטחון אישי (כלל המדגם, יהודים, ערבים)	4.1
125	תחושת ביטחון אישי, לפי מחנות פוליטיים (יהודים)	4.2
	די מוטרדים ומוטרדים מאוד באשר לביטחון הפיזי מכל אחד מהגורמים הבאים	4.3
128	(כלל המדגם, יהודים, ערבים)	
	די מוטרדים ומוטרדים מאוד באשר לביטחון הפיזי מכל אחד מהגורמים הבאים,	4.4
128	לפי מחנות פוליטיים (יהודים)	
	די מוטרדים ומוטרדים מאוד באשר לביטחון הפיזי מכל אחד מהגורמים הבאים,	4.5
129	גברים ונשים (יהודים, ערבים)	
130	כושר ההרתעה הביטחוני של מדינת ישראל (כלל המדגם)	4.6
	האם הרשויות המקומיות צריכות או לא צריכות לעסוק גם בתחומי ביטחון	4.7
131	במרחב העירוני שלהן? (כלל המדגם)	
	האם ההחלטות של מנהיגי המדינה הנבחרים בנושאי ביטחון מושפעות רק	4.8
132	משיקולים ענייניים או גם משיקולים אחרים? (יהודים, ערבים)	
	מה יבטיח יותר את עתיד ביטחונה של מדינת ישראל, הסדרים מדיניים או חיזוק	4.9
134	העוצמה הצבאית? (כלל המדגם)	
	האם יש כיום יתרונות ביטחוניים במיקום של יישובים אזרחיים סמוך לגבול?	4.10
136	(כלל המדגם, יהודים, ערבים)	
137	נותנים אמון בצה"ל, במשטרה, בשב"כ ובמוסד (כלל המדגם, יהודים, ערבים)	4.11
138	המידה שבה צה"ל מספק ביטחון והגנה לאזרחי המדינה (כלל המדגם)	4.12
139	נותנים אמון בצה"ל, 2003-2024 (יהודים, ערבים)	4.13
141	ציונים ממוצעים לצה"ל בנושאים הבאים (יהודים, ערבים)	4.14
141	ציונים ממוצעים לצה"ל בנושאים הבאים, לפי מחנות פוליטיים (יהודים)	4.15
142	מידת הניטרליות הפוליטית של צה"ל, לפי מחנות פוליטיים (יהודים)	4.16
143	אמינות ההודעות והדיווחים של צה"ל (יהודים, ערבים)	4.17
145	המידה שבה המשטרה מספקת ביטחון והגנה לאזרחי המדינה (יהודים, ערבים)	4.18
146	הערכת היחס של שוטרים לאזרחים הבאים איתם במגע (יהודים, ערבים)	4.19
	סבורים שהיחס של שוטרים לאזרחים הבאים איתם במגע הוא די טוב וטוב,	4.20
146	לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים)	
147	נותנים אמון במשטרה, 2003-2024 (יהודים, ערבים)	4.21
148	נותנים אמון במשטרה, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים)	4.22
149	ציונים ממוצעים למשטרה בנושאים הבאים (יהודים, ערבים)	4.23
149	ציונים ממוצעים למשטרה בנושאים הבאים, לפי מחנות פוליטיים (יהודים)	4.24
150	מידת הניטרליות הפוליטית של המשטרה (יהודים, ערבים)	4.25
151	אמינות ההודעות והדיווחים של המשטרה (יהודים, ערבים)	4.26
	הערכת הידע האישי לגבי התפקידים והפעולות של השב"כ ושל המוסד	4.27
152	(יהודים, ערבים)	
154	נותנים אמון בשב"כ, 2022-2024 (יהודים, ערבים)	4.28
155	מידת הניטרליות הפוליטית של השב"כ (יהודים, ערבים)	4.29

155	מידת הניטרליות הפוליטית של השב"כ, לפי מחנות פוליטיים (יהודים)	4.30
156	נותנים אמון במוסד (יהודים, ערבים)	4.31
157	נותנים אמון במוסד, לפי מחנות פוליטיים (יהודים)	4.32
	אם השב"כ, המשטרה או הצבא חושדים במישהו שהוא מעורב בטרור, צריך לתת להם את הסמכות המלאה לנהל את החקירה לפי שיקוליהם (יהודים, ערבים)	4.33
159	מסכימים שכדי לשמור על הביטחון מותר למדינה לעקוב אחרי מה שאזרחיה כותבים באינטרנט, 2014-2024 (יהודים, ערבים)	4.34
160		

פרק 5

164	האחוזון של ישראל במדדים הבינלאומיים, 2023	5.1
165	הציון של ישראל במדדים הבינלאומיים, 2023	5.2
166	התפלגות הציונים במדד הזכויות הפוליטיות, 2023	5.3
167	הציון של ישראל במדד הזכויות הפוליטיות, 2003-2023	5.4
167	התפלגות הציונים במדד הזכויות האזרחיות, 2023	5.5
168	הציון של ישראל במדד הזכויות האזרחיות, 2003-2023	5.6
169	התפלגות הציונים במדד חופש העיתונות, 2023	5.7
169	הציון של ישראל במדד חופש העיתונות, 2003-2023	5.8
170	התפלגות הציונים במדד הקול האזרחי, 2023	5.9
171	הציון של ישראל במדד הקול האזרחי, 2003-2023	5.10
171	התפלגות הציונים במדד ההשתתפות הפוליטית, 2023	5.11
172	הציון של ישראל במדד ההשתתפות הפוליטית, 2006-2023	5.12
173	התפלגות הציונים במדד רכיב השוויון, 2023	5.13
173	הציון של ישראל במדד רכיב השוויון, 2003-2023	5.14
174	התפלגות הציונים במדד רכיב ההשתתפות, 2023	5.15
175	הציון של ישראל במדד רכיב ההשתתפות, 2003-2023	5.16
175	התפלגות הציונים במדד הדמוקרטיה הדיונית, 2023	5.17
176	הציון של ישראל במדד הדמוקרטיה הדיונית, 2003-2023	5.18
177	התפלגות הציונים במדד התרבות הפוליטית הדמוקרטית, 2023	5.19
177	הציון של ישראל במדד התרבות הפוליטית הדמוקרטית, 2006-2023	5.20
178	התפלגות הציונים במדד תפקוד הממשלה, 2023	5.21
179	הציון של ישראל במדד תפקוד הממשלה, 2006-2023	5.22
179	התפלגות הציונים במדד שלטון החוק, 2023	5.23
180	הציון של ישראל במדד שלטון החוק, 2003-2023	5.24
181	התפלגות הציונים במדד השליטה בשחיתות, 2023	5.25
181	הציון של ישראל במדד השליטה בשחיתות, 2003-2023	5.26
182	התפלגות הציונים במדד תפיסת השחיתות, 2023	5.27
183	הציון של ישראל במדד תפיסת השחיתות, 2003-2023	5.28
183	התפלגות הציונים במדד איכות הרגולציה, 2023	5.29
184	הציון של ישראל במדד איכות הרגולציה, 2003-2023	5.30
185	התפלגות הציונים במדד השוויוניות בחלוקת משאבים, 2023	5.31
185	הציון של ישראל במדד השוויוניות בחלוקת משאבים, 2003-2023	5.32

פרק 1: מה המצב?

- רוב ברור מכלל הציבור סבורים כי מצבה הכללי של ישראל כיום הוא רע ורע מאוד, מיעוט מעריכים אותו ככה־ככה, ומיעוט זניח מעריכים אותו טוב וטוב מאוד. במאי 2024 חלה עלייה דרמטית בשיעור המגדירים את המצב רע ורע מאוד (מ-45% ל-60%) וירידה בשיעור המגדירים את המצב טוב וטוב מאוד (מ-22% ל-12%).
- הרוב בקרב הערבים הסבורים כי מצבה של ישראל כיום רע ורע מאוד גדול מאשר בקרב היהודים (67%, 59%, בהתאמה). פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה רוב גדול בשמאל ובמרכז הסבורים שהמצב רע ורע מאוד, לעומת פחות ממחצית בימין (89%, 74%, 45%, בהתאמה).
- האיום הפנימי הקיומי הגדול ביותר על ישראל כיום הוא לדעת המרואיינים היהודים "חילוקי הדעות לגבי האיזון הראוי בין היותה של ישראל מדינה יהודית ומדינה דמוקרטית" (29%); במקום השני ניצב האמון הציבורי הנמוך במוסדות השלטון (26%). לעומת זאת, בעיני המרואיינים הערבים האיום הקיומי הפנימי הראשון במעלה הוא המתרחקות בין יהודים לערבים (39%); ובמקום השני – השליטה הישראלית בשטחים/ביהודה ושומרון (19%).
- כשמדובר באיום הקיומי החיצוני הגדול ביותר על ישראל, הן בקרב היהודים הן בקרב הערבים האיום של מלחמה כוללת רב־זירתית דורג במקום הראשון (יהודים – 37%; ערבים – 32%).
- שיעור המסכימים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה אצל היהודים היה בעת המדידה מעל למחצית (54%), ואצל הערבים כשלושה רבעים (77.5%). פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה רוב בשמאל ובמרכז המאבחנים סכנה כזו (94%, 71%, בהתאמה), לעומת מיעוט בימין (38%).
- הן בקרב היהודים הן בקרב הערבים רוב גדול מרגישים עצמם חלק מהמדינה ובעיותיה (86%, 66%, בהתאמה).
- כשני שלישים מהיהודים ומהערבים הסכימו שישראל היא מקום שטוב לחיות בו (65%, 67%, בהתאמה). בין המחנות הפוליטיים (יהודים) קיימת שונות גדולה בשיעור המסכימים עם קביעה זו (ימין – 74%; מרכז – 60%; שמאל – 32%).

- שיעור היהודים האופטימיים לגבי עתידה של ישראל גבוה משיעור הערבים המחזיקים בדעה זו (56%, 35% בהתאמה). פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה שונות גדולה (ימין – 68%; מרכז – 48%; שמאל – 20%).
- הסיבה הראשונה השנה לאופטימיות בקרב היהודים היא "האזרחים, העם והאחדות בעם" (25%). בקרב הערבים הסיבה הראשונה לאופטימיות היא "התקווה לשלום ולסיום המלחמה" (27%).
- הסיבה הראשונה לפסימיות בקרב היהודים היא "המערכת הפוליטית וההנהגה והשלטון" (33%); בקרב הערבים הסיבה הראשונה לפסימיות קשורה במלחמה (41%).

פרק 2: דמוקרטיה, שלטון, אמון במוסדות

- בקרב כלל המרואיינים כשליש מסכימים כיום עם הטענה שהישראלים יכולים תמיד לסמוך על המדינה שתסייע להם בעת צרה. בהשוואה לעבר נרשמה ירידה (2017 – 46%; 2022 – 39%; 2024 – 32%).
- כבעבר, העמדה השכיחה בקרב המרואיינים היהודים היא שהרכיב היהודי במדינת ישראל חזק מדי (כ-40%); רבע סבורים שהרכיב הדמוקרטי חזק מדי; וכחמישית – שיש איזון בין שני הרכיבים. בקרב הערבים רוב גדול סבורים שהרכיב היהודי חזק מדי (72%).
- במדגם היהודים חלו ירידות בשיעורים של נותני האמון במוסדות בהשוואה למדד 2023: צה"ל (מ-85.5% ל-77%), נשיא המדינה (מ-54% ל-48%); ובמוסדות הפוליטיים: הממשלה (מ-28% ל-19%), הכנסת (מ-24% ל-13%) והמפלגות (מ-13% ל-9%). גם שיעור האמון בבית המשפט העליון ירד במעט (מ-42% ל-39%). שיעור האמון בתקשורת נותר כמעט ללא שינוי (מ-25% ל-27%), ובאמון במשטרה נרשמה עלייה (מ-35% ל-44%).
- במדגם הערבים שום מוסד מהמוסדות הנבדקים בקביעות לא חצה את רף ה-30% של נותני אמון. שיעורי האמון של ארבעה מהמוסדות נותרו דומים למדי למדידת יוני 2023, ובארבעה מוסדות חלו שינויים – האמון בצה"ל ובמשטרה התחזק (צה"ל – מ-21% ל-30%; המשטרה – מ-17% ל-22%), והאמון בכנסת ובמפלגות נחלש (הכנסת – מ-18% ל-12%; המפלגות – מ-15% ל-11%).

פרק 3: חברה, אזרחות, עלייה והגירה

- בקרב היהודים הציון הממוצע לסולידריות בחברה הישראלית בכללותה גבוה במדד של השנה מהציון של השנה שעברה (2023 – 4.4; 2024 – 5.5), וכך גם בקרב הערבים (2023 – 3.6; 2024 – 5.0).
- שיעור המסכימים שאפשר תמיד לסמוך על ישראלים אחרים בעת צרה היה השנה גבוה מבעבר בשני המדגמים (יהודים: 2022 – 68%, 2024 – 81%; ערבים: 2022 – 39%, 2024 – 62%).

- בראש סולם המתחים בחברה הישראלית במדגם היהודים נמצא המתח בין ימין לשמאל, והוא אף רשם עלייה (2023 – 43%; 2024 – 53%), בעוד בעיני הערבים המתח החזק ביותר הוא כבעבר זה שבין יהודים לערבים (2023 – 53%; 2024 – 55.5%).
- רוב בציבור מוטרדים מכך שאורח חייהם ייפגע בשל התחזקות של קבוצות אחרות בחברה. הערבים מוטרדים מכך יותר מהיהודים (80%, 60%, בהתאמה).
- רוב גדול מהמרואיינים הערבים (77%) סבורים שרוב אזרחי ישראל הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית, לעומת מיעוט בלבד בקרב היהודים המעריכים כך (42%).
- רוב גדול מהמרואיינים הערבים גם סבורים שהערבים מקופחים לעומת היהודים אזרחי ישראל, בהשוואה לפחות משליש בקרב היהודים הסבורים כך (82%, 30.5%, בהתאמה).
- השנה חלה עלייה בשני המדגמים (יהודים וערבים) בשיעור התומכים בכך שיהודים וערבים יחיו בנפרד (יהודים: 2020 – 41.5%, 2024 – 48%; ערבים: 2020 – 22%, 2024 – 36%).
- נמדדה עלייה ניכרת בשיעור היהודים הסבורים שהערבים הם סיכון ביטחוני לישראל (2018 – 41%; 2024 – 53%). רוב הממקמים עצמם בימין סבורים שקביעה זו נכונה, בהשוואה למיעוט במרכז ובשמאל (66%, 41%, 13.5%, בהתאמה).
- יש תמימות דעים בקרב היהודים והערבים שארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה טוב יותר מרשויות המדינה (יהודים – 64%; ערבים – 66.5%).
- רוב היהודים (73%) סבורים שישראל היא המקום הבטוח ביותר ליהודים לחיות בו כיום. שיעור גבוה יותר בקרב הימין סבורים כך, לעומת המרכז והשמאל (82%, 64.5%, 50.5%, בהתאמה).
- רוב המרואיינים היהודים והערבים מעדיפים לחיות בישראל ולא להגר ממנה. שיעור הערבים המעדיפים להישאר גבוה משיעור היהודים (ערבים – 77%; יהודים – 64.5%). במדגם היהודים ההעדפה להישאר בישראל גבוהה יותר במרכז ובימין מאשר בשמאל (ימין – 74%; מרכז – 56%; שמאל – 38%).
- 42% מהיהודים דיווחו שאין להם דרכון זר ואינם שוקלים אפשרות זו, לעומת 39% שדיווחו כי הם כבר בעלי דרכון זר (נולדו עם דרכון זר או הוציאו אותו), התחילו תהליך של הוצאת דרכון זר או שוקלים אפשרות כזאת. מחצית מהמרואיינים שהוציאו או מעוניינים בהוצאת דרכון זר עשו זאת ל"יתר ביטחון/לכל מקרה".

פרק 4: הביטחון הלאומי וגופי הביטחון

- כמעט מחצית מכלל המרואיינים (45%) ציינו שתחושת הביטחון האישי שלהם נמוכה; כשליש ציינו שהיא ככה-ככה; ומיעוט ציינו תחושת ביטחון גבוהה. תחושת ביטחון אישי נמוכה בולטת יותר אצל הערבים מאצל היהודים (64%, 41%, בהתאמה). בקרב היהודים תחושת ביטחון אישי נמוכה בולטת יותר בשמאל ופחות במרכז ובימין (60%, 46.5%, 34.5%, בהתאמה).

- רק כרבע מכלל המרואיינים מעריכים את כושר ההרתעה הביטחוני של ישראל כדי טוב/מצוין, למעלה משליש – ככה־ככה; וכשליש – די גרוע/גרוע. לא נמצאו הבדלים בהערכת כושר ההרתעה בין יהודים לערבים.
- בקרב היהודים רוב קטן (52%) סבורים שההחלטות של מנהיגי המדינה בענייני ביטחון נובעות הן משיקולים ענייניים הן משיקולים אחרים, וכ־30% סבורים שהן מושפעות רק משיקולים אחרים. בקרב הערבים שיעורים זהים (41%) סבורים שההחלטות בנושאים אלו מתקבלות מתערובת של שיקולים ענייניים ואחרים או רק משיקולים אחרים.
- שאלנו את המרואיינים מה יבטיח יותר את ביטחונה של ישראל: חיזוק עוצמתה הצבאית או הגעה להסדרים מדיניים. בטווח הקרוב התשובה השכיחה הייתה חיזוק העוצמה הצבאית (40%), ובמקום השני התשובה "שניהם" (36%). בטווח הרחוק התשובה השכיחה הייתה "שניהם" (38%), ובמקום השני הגעה להסדרים מדיניים (33%).
- רוב גדול בקרב היהודים (62%) סבורים שיש יתרונות ביטחוניים למיקום יישוביים אזרחיים בסמוך לגבולות. פילוח לפי מחנות פוליטיים העלה רוב גדול בימין החושבים שליישובים בסמוך לגבולות יש ערך ביטחוני, לעומת כמחצית במרכז ומיעוט בלבד בשמאל (70.5%, 52%, 41.5% בהתאמה).
- רוב היהודים והערבים מסכימים שאם השב"כ, המשטרה או הצבא חושדים במישהו שהוא מעורב בטרור, צריך לתת להם סמכות מלאה לנהל את החקירה לפי שיקוליהם (80%, 62.5% בהתאמה).
- רוב גדול ויציב בקרב היהודים סבורים שכדי לשמור על הביטחון מותר למדינה לעקוב אחרי מה שאזרחיה כותבים באינטרנט (62%). הערבים חצויים בסוגיה זו (מסכימים – 47%; לא מסכימים – 51%). פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) העלה מיעוט גדול בשמאל המסכימים למעקב אינטרנטי, לעומת רוב במרכז ובימין (44%, 58%, 68% בהתאמה).

בפרק זה התמקדנו בהערכת פעולתם של ארבעת גופי הביטחון: צה"ל, המשטרה, השב"כ והמוסד:

□ צה"ל

- רוב גדול בקרב המרואיינים היהודים סבורים שצה"ל מספק הגנה וביטחון לאזרחי המדינה (87%). בקרב הערבים מדובר במיעוט (37%).
- צה"ל חווה ירידה באמון היהודים (מ־85.5% ביוני 2023 ל־77% ב־2024).
- ביקשנו מהמרואיינים לתת לצה"ל ציונים בנושאים שונים.¹ בקרב היהודים הציונים הממוצעים הגבוהים ביותר ניתנו להתנהלות מוסרית בזמן לחימה (4.43) ולכושר

1 כושר לחימה, מודיעין מסכל, התנהלות מוסרית בזמן לחימה והתנהלות על פי הוראות ונהלים.

- הלחימה (4.35). בקרב הערבים הציונים הממוצעים הגבוהים ביותר ניתנו לכושר הלחימה (2.79) ולמודיעין המסכל (2.71).
- רק 55% מהיהודים ו-30% מהערבים סבורים שצה"ל הוא ניטרלי פוליטית. פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) העלה רוב בשמאל ובמרכז הסבורים שצה"ל הוא ניטרלי, לעומת פחות ממחצית בימין (שמאל – 70%; מרכז – 65%; ימין – 48%).
- בקרב היהודים רוב גדול (80%) מעריכים את הדיווחים וההודעות של צה"ל כאמינים, לעומת רוב (59%) בקרב הערבים החושבים ההפך.

□ המשטרה

- מעט מעל מחצית מהמרואיינים היהודים סבורים שהמשטרה מספקת ביטחון והגנה לאזרחים (53%), לעומת רוב גדול בקרב הערבים החושבים ההפך (68%).
- מיעוט הן בקרב היהודים הן בקרב הערבים נותנים אמון במשטרה. עם זאת, בהשוואה לשנה שעברה, בשני המדגמים חלה עלייה באמון במוסד זה (יהודים – מ-35% ב-2023 ל-44% ב-2024; ערבים – מ-17% ב-2023 ל-22% ב-2024).
- ביקשנו מהמרואיינים לתת למשטרה ציונים בנושאים שונים.² בשני המדגמים (יהודים וערבים) ציוני המשטרה הממוצעים הם בינוניים ומטה (פחות מציון – 2.65) ואף דומים זה לזה, למעט בנושא ההתמודדות עם אירועי פח"ע, שבו היהודים העניקו למשטרה ציון גבוה יותר מביתר הנושאים (3.52).
- רוב גדול ודומה בקרב היהודים והערבים סבורים שהמשטרה אינה ניטרלית מבחינה פוליטית (64%, 65%, בהתאמה).
- כמחצית מהיהודים מעריכים את הדיווחים וההודעות של המשטרה כאמינים, לעומת רוב (61%) בקרב הערבים החושבים שאינם אמינים.
- בשני המדגמים (יהודים וערבים) ההערכה לגבי יחס השוטרים לאזרחים שהם באים איתם במגע מתוקף תפקידם היא שלילית ודומה (לא כל כך טוב ובכלל לא טוב – 58.5%, 56%, בהתאמה).

□ שירות הביטחון הכללי (השב"כ)

- רוב היהודים והערבים דיווחו שהם יודעים מעט או בכלל לא מהם התפקידים והפעולות של השב"כ (61%, 68%, בהתאמה).
- כשני שלישים מהיהודים (65.5%) וכרבע מהערבים (26.5%) נותנים אמון בשב"כ. בשלושת המחנות הפוליטיים (יהודים) יש רוב לנותנים בו אמון (שמאל – 71%; מרכז – 73%; ימין – 62%).
- מחצית מהיהודים סבורים שהשב"כ ניטרלי מבחינה פוליטית, לעומת רוב הערבים (61%) – המעריכים ההפך. פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) העלה שרוב

2 מניעת פשיעה, התמודדות עם אירועי פעילות חבלנית, אכיפת חוק ניטרלית פוליטית, שיטור שיווני לכלל המגזרים, עצמאות מהדרג הפוליטי, ניקיון כפיים ושיטור בהפגנות.

הממקמים עצמם בשמאל ובמרכז סבורים שהשב"כ הוא ניטרלי פוליטית, לעומת פחות ממחצית בימין (60%, 57.5%, 44.5% בהתאמה).

□ המוסד

- רוב היהודים והערבים דיווחו שהם יודעים מעט או בכלל לא מהם התפקידים והפעולות של המוסד (63.5%, 70% בהתאמה).
- קצת פחות משלושה רבעים מהיהודים (70.5%) וקצת פחות משליש מהערבים (28.5%) נותנים אמון במוסד. בשלושת המחנות הפוליטיים (יהודים) יש רוב לנותנים בו אמון (שמאל - 78%; מרכז - 74.5%; ימין - 68%).
- קצת מעל מחצית מהיהודים (54%) סבורים שהמוסד ניטרלי מבחינה פוליטית, לעומת רוב הערבים (61%) - הסבורים שאינו ניטרלי. בפילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מצאנו שרוב הממקמים עצמם בשמאל ובמרכז סבורים שהמוסד ניטרלי פוליטית, לעומת פחות ממחצית בימין (65%, 59%, 49% בהתאמה).

פרק 5: המדדים הבינלאומיים

- כמדי שנה בחנו את הציונים של מדינת ישראל ואת מיקומה ביחס לכלל מדינות העולם וביחס למדינות ה-OECD ב-15 מדדים בינלאומיים (המדדים הבינלאומיים מחושבים תמיד לשנה שחלפה, כלומר המדדים המתפרסמים בשנת 2024 מתייחסים להתרחשויות בשנת 2023). הציונים הגבוהים ביותר של הדמוקרטיה הישראלית ב-2023 הם במדד ההשתתפות הפוליטית של מחלקת המחקר של השבועון *The Economist* (94.4), ובמדד הזכויות הפוליטיות של Freedom House (85.0). את הרשימה ב-2023 סוגרים שני מדדים: חופש העיתונות של Reporters without Borders (53.2) ורכיב ההשתתפות של V-DEM (60.3).
- בהשוואה ל-2022 חלה ירידה בציונים של ישראל ב-8 מדדים: זכויות אזרחיות, חופש העיתונות, רכיב השוויון, דמוקרטיה דיונית, תפקוד הממשלה, שלטון החוק, איכות הרגולציה וחלוקה שוויונית של משאבים, כאשר ביתר 7 המדדים הציונים נותרו פחות או יותר יציבים או שחלו בהם שינויים קלים מאוד.
- בשלושה מתוך ארבעת מדדי V-DEM (למעט ברכיב ההשתתפות) חלו ירידות ניכרות בהשוואה לשנה שעברה, וביתר שאת ברכיב הדמוקרטיה הדיונית, שבו הייתה צניחה של ממש בציון (מ-89.2 ל-75.9). הדבר מתבטא גם בכך שלראשונה לאחר יותר מ-50 שנה ישראל ירדה ממעמד של "דמוקרטיה ליברלית" למעמד של "דמוקרטיה אלקטורלית" בלבד.
- כאשר משווים את הציונים של ישראל ב-2023 לציונים הממוצעים הרב-שנתיים שלה (עד וכולל 2022), מצטיירת התמונה הבאה: בשני מדדים הציון שקיבלה ישראל ב-2023 גבוה מהממוצע הרב-שנתי: השתתפות פוליטית (+7.5%) ורכיב ההשתתפות (+3.1%); ב-9 מדדים הציון שקיבלה ישראל נמוך מהממוצע הרב-שנתי, וביתר שאת במדדים הקשורים לזכויות וחירויות דמוקרטיות: חופש העיתונות (-28.0%) וזכויות אזרחיות (-10.1%); ב-4 המדדים האחרים הציון נותר פחות או יותר דומה לממוצע הרב-שנתי.

מאז פרסום דוח מדד הדמוקרטיה הראשון בשנת 2003 נדרשנו תמיד "להתנצל" על הקושי לסגור את הפער שבין מועד המדידה לבין פרסום הדוח הכתוב. דומה כי השנה הגענו ל"שיא" מבחינה זו: אומנם בנובמבר 2024 תיקפנו מספר ניכר של שאלות (ראו קובץ "הממצאים הנבחרים" באתר המכון), אבל רוב הניתוחים בחיבור זה הם של נתונים שנאספו במאי שנה זו, כלומר באחד משיאי הלחימה בעזה, לפני מהלכים דרמטיים כמו חיסול מנהיגי החמאס הנייה וסינוואר, ולפני פתיחת החזית בצפון, חיסול מנהיג חיזבאללה נסראללה והתלקחות העימות הישיר עם איראן.

ואף על פי כן, בחומרים הכלולים בחיבור זה יש ערך רב והם עדיין רלוונטיים לגמרי, ממספר טעמים: כך, בניגוד לציפיות של רבים בארץ ומחוצה לה המדידה באמצע 2024 מורה כי חלק ניכר מאוד – אם לא רוב – ממבני היסוד של החברה הישראלית לא השתנו בין התקופה שלפני אירועי 7 באוקטובר 2023 לתקופה שלאחריהם, לא כל שכן לאחר מכן, בין אמצע לסוף 2024. למשל, היחס המספרי בין מי שמזהים את עצמם עם אחד המחנות הפוליטיים (ימין, מרכז ושמאל) כמעט לא השתנה בשנים האחרונות, וזאת למרות התהפוכות והטלטלות שהחברה הישראלית חוותה. בנושאים מסוימים הפערים כיום בין מי שמשייכים עצמם למחנות הפוליטיים השונים התרחבו, אבל בנושאים אחרים חלה דווקא התקרבות. בין שאר ההסברים ליציבות יחסית זו אפשר להצביע על תחושת המשבר העמוקה ששוררת בישראל מאז שלהי 2019, על חמש מערכות הבחירות שבאו בזו אחר זו ללא הכרעה ברורה עד נובמבר 2022, והתגובות הקשות להפיכה המשפטית שממשלת נתניהו שמה על השולחן בראשית 2023. הוא הדין בעמדות הציבורים היהודי והערבי – גם כאן יש במקביל נושאים מקרבים ונושאים מרחיקים, אבל לא במידה המשנה את פני החברה באופן מהותי.

יתרה מזו, הקשר בין העמדות בנושאים פוליטיים מרכזיים כמו יחסי דת ומדינה, יחסי יהודים וערבים או רמות האמון במוסדות ובמקבלי החלטות לבין מאפיינים סוציו-דמוגרפיים כמו מיקום עצמי על הרצף חרדים-חילונים או שיוך פוליטי, גיל או מגדר נותר גם הוא בעינו ברוב השאלות. אפילו בכל הנוגע לנתוני האמון הציבורי, שאומנם ירדו במידת מה מאז אירועי אוקטובר ופרוץ מלחמת "חרבות ברזל", מדרג המוסדות לפי מידת האמון בהם נשאר כשהיה, והשינויים שחלו באמון בכל אחד מהם היו משניים. במילים אחרות, השערים מחד גיסא והגורמים המאחדים מאידך גיסא המאפיינים את החברה הישראלית

שאבחנו וכתבנו עליהם במדדי הדמוקרטיה של השנים האחרונות התעצמו במידת מה או לחלופין נחלשו מעט, אבל אין כמעט נושא שבו מצאנו היפוך מגמה של ממש.

עם זאת, מצאנו מספר שינויים, רובם ככולם צפויים לנוכח המצב: למשל, חלה ירידה בהערכת המצב הכללי של ישראל וכן בהערכת הציבור את היכולת של האזרחים לבטוח במדינה שתבוא תמיד לעזרתם. גם בתחושת הביטחון האישי חלה ירידה מובנת וצפויה, ובעקבותיה עלייה בנכונות של קבוצות מסוימות לעזוב את הארץ.

בדוח של השנה ארבעה פרקים שעניינם דעת הקהל בישראל, ופרק חמישי המציג סקירה של מצבה של ישראל לפי מדדי דמוקרטיה בינלאומיים. הפרקים הם: פרק 1 – מה המצב?, שעניינו דעת הקהל בנוגע להיבטים כלליים של הדמוקרטיה הישראלית; פרק 2 – דמוקרטיה, שלטון, אמון במוסדות, העוסק במערכת היחסים בין האזרחים למדינה ולעומדים בראשה; פרק 3 – חברה, אזרחות, עלייה והגירה, המתמקד בקשרים שבין קבוצות בתוך החברה הישראלית וכן בשאלת הנכונות של קבוצות שונות להישאר בישראל או לעזוב אותה; פרק 4 – הביטחון הלאומי וגופי הביטחון, שעל רקע המלחמה המתמשכת מאפיין את התפיסות הרווחות כיום בציבור הישראלי לגבי רמת הביטחון האישי של האזרחים, את היכולת של מוסדות השלטון לספק מידה סבירה של הגנה ואת הכלים שהציבור מוכן להפקיד בידיהם כדי למלא משימה זו. עוד שאלה שנבחנת כאן על רקע השיח המתלהם בנושא היא מידת הניטרליות הפוליטית הנתפסת של כל אחד מגופי הביטחון העיקריים. הפרק החמישי הוא כאמור שונה, שכן הוא אינו מושתת על סקר דעת הקהל שעליו מבוססים הפרקים הקודמים, אלא משקף כיצד נתפסת כיום הדמוקרטיה הישראלית בידי מומחים ומוסדות מחקר כגון הבנק העולמי או Freedom House. יש לציין כי המדדים שמפרסמים גופי המחקר שאת ממצאיהם אנחנו מביאים בדוח מתייחסים ברוב המקרים ככולם למצב ב-2023 (כולל אוקטובר-דצמבר) ואינם מכסים את ההתרחשויות וההתפתחויות ב-2024. מעניין לציין כבר כאן כי גם במישור הבינלאומי השינויים הם אולי לא מזעריים כמו בשנים קודמות, אבל לא מצאנו היפוכי מגמה בהשוואה לעבר.

אנו מקווים שתמצאו את החומר מעניין ומחדש,

צוות מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל ומדיניות

נובמבר 2024

מדד 2024, כקודמיו, בוחן את עמדות הציבור בישראל בסוגיות החברתיות והפוליטיות המרכזיות שעמדו במרכז השיח והמעש הישראליים בשנה זו. מבחינה מתודולוגית לדוח זה שלושה צירים: (1) שאלות אשר נשאלו בעבר ומאפשרות איתור של מגמות ארוכות טווח; (2) שאלות חדשות המתמקדות בנושאים החברתיים והפוליטיים שהיו בשנה האחרונה במוקד סדר היום הציבורי; (3) הצגת נתונים השוואתיים שנאספו ונותחו במכוני מחקר בינלאומיים ומאפשרים לקבל מושג על מצבה של הדמוקרטיה בישראל בהשוואה למדינות אחרות לאורך זמן.

איסוף הנתונים

שני המכונים שביצעו השנה את עבודת השדה של הסקר הם מכון שילוב (ראיונות בעברית) ומכון אפקאר (ראיונות בערבית). איסוף הנתונים נערך ב-16-29 במאי 2024.

השאלון

שאלון הסקר כלל השנה 59 שאלות תוכן למרואיינים היהודים ו-51 שאלות למרואיינים הערבים, מקצתן מרובות סעיפים. השאלונים בעברית ובערבית היו דומים מאוד, אם כי במקרים מסוימים נשאלו שאלות שהן רלוונטיות רק ליהודים או רק לערבים. הדבר מצוין במפורש בנספחים 1 ו-2. נוסף על כך, למרואיינים הוצגו שאלות סוציו-דמוגרפיות – 16 ליהודים ו-15 לערבים. בכל שאלות התוכן הופיעה אפשרות התשובה "לא יודע/ת", אך בראיונות הטלפוניים תשובה זו לא הוצגה למרואיינים.

המדגם

סך הכול כלל המדגם בסקר זה 1,408 נשים וגברים בגילים 18 ומעלה:

- 1,026 מרואיינים ומרואיינות שהם מדגם מייצג של יהודים ואחרים רואיינו בעברית.³
- 382 מרואיינים ומרואיינות שהם מדגם מייצג של הערבים אזרחי ישראל רואיינו בערבית.

3 את ההגדרה "אחרים" אימצה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) לפני כ-30 שנים כדי לציין אנשים שאינם יהודים על פי ההלכה אך אינם ערבים. לרוב מדובר בעולים מחבר המדינות זכאי עלייה לישראל על פי חוק השבות, אף שאינם יהודים על פי ההלכה. כמו הלמ"ס גם אנו מתייחסים אליהם כחלק מהציבור היהודי.

כדי שמדגמי היהודים והערבים ייצגו באופן מדויק את חלקם באוכלוסייה במדינת ישראל, שני המדגמים שוקללו לפי דת, גיל ומין.

טעות הדגימה המרבית למדגם הכללי היא $\pm 2.61\%$ ($\pm 3.06\%$ למדגם היהודים ו- $\pm 5.01\%$ למדגם הערבים).

שיטת איסוף הנתונים

הראיונות בעברית התנהלו בעיקר באינטרנט ומיעוטם (השלמות בקרב חרדים ומבוגרים בגילי 55 ומעלה) בראיונות טלפוניים. הסקר בערבית נעשה כולו באמצעות הטלפון. להלן החלוקה באמצעי הריאיון:

עברית	אינטרנט (%)	טלפונים (%)	סך הכול (%)
עברית	82.9	17.1	100
ערבית	—	100	100
סך הכול (כלל המדגם)	60.4	39.6	100

ניתוח הנתונים

את הנתונים ניתחנו על בסיס משתנים אחדים שהוכיחו עצמם כבעלי יכולת הסבר טובה בהקשר הישראלי במחקרים אחרים, דוגמת לאום (יהודים, ערבים), מיקום המרואיינים על הרצף שבין חרדים לחילונים,⁴ מחנות פוליטיים (יהודים),⁵ גיל המרואיינים, השכלה⁶ ועוד. את מדגם הערבים ניתחנו לפי הצבעה, אזור מגורים ולעיתים גם לפי עדה דתית, אך המעטנו בניתוח זה עקב השיעור הנמוך של המרואיינים הנוצרים והדרוזים במדגם (בפרופורציה למצב במציאות).

משתנה נוסף שאנו עושים בו שימוש הוא שיוך עצמי לקבוצות חזקות או חלשות בחברה הישראלית.⁷ זהו משתנה סובייקטיבי שהוכח בסקרי העבר כמנבא טוב של עמדות המרואיינים.

4 הקטגוריות של משתנה זה היו: חרדים, דתיים, מסורתיים דתיים, מסורתיים לא-דתיים, חילונים. גודלה של כל קבוצה במדדי הדמוקרטיה השונים היא בהתאם לגודלה בנתוני הלמ"ס.

5 הקטגוריות של משתנה זה היו: שמאל, מרכז, ימין.

6 את משתנה ההשכלה קיבצנו לשתי קטגוריות: השכלה אקדמית (מורכבת מהקטגוריות: לימוד אקדמי חלקי בלי תואר ותואר אקדמי מלא) והשכלה לא אקדמית (מורכבת מהקטגוריות: עד תיכונית חלקית ללא תעודת בגרות, תיכונית מלאה עם תעודת בגרות, על-תיכונית).

7 הקטגוריות של משתנה זה היו: שיוך עצמי לקבוצה חזקה, לקבוצה די חזקה, לקבוצה די חלשה, לקבוצה חלשה.

משתנה חדש שמופיע בדוח השנה על רקע המלחמה עוסק במפונים ובמתפנים מרצון מהצפון ומהדרום.⁸ קבוצת המפונים בסקר מונה 76 מרוויינים, מעט מדי להכללות סטטיסטיות אך מספיק כדי לקבל מושג כללי על עמדותיהם לעומת שאר האוכלוסייה.

בכמה מקומות בדוח הצגנו על קצה המזלג גם שיטות ניתוח סטטיסטיות מתקדמות יותר, כמו ניתוח גורמים, כדי לטעון לקשרים אשר אינם נראים לעין בניתוח בסיסי, ראו למשל עמ' 73-75.

התמצאות בדוח

כדי להקל את העיון וההתמצאות בדוח הוכנסו תחת כותרות הסעיפים שני סוגים של הפניות: (1) הפניה ליד כל שאלה המובילה למספר העמוד הרלוונטי בנספח 1 (השאלון והתפלגות התשובות לכל שאלות התוכן בתבנית משולשת: כלל המדגם, יהודים, ערבים); (2) הפניה רק לשאלות החוזרות המובילה למספר העמוד הרלוונטי בנספח 2 (השוואה של נתוני השאלה לאורך השנים). ההפניות נראות כך:

המצב של ישראל כיום באופן כללי

שאלה 1 נספח 1, עמ' 191 | נספח 2, עמ' 209

הוא הדין בנספחים: בצד כל שאלה בנספחים 1 ו-2 מופיעה הפניה למספר העמוד שהשאלה נדונה בו בגוף הספר.⁹

כמו כן, כדי להקל את הקריאה בטקסט ובתרשימים אנחנו מציגים את הנתונים במספרים שלמים. במקרים מעטים הם מוצגים בחצאי אחוזים. לעומת זאת, בנספחים הנתונים מוצגים ברמת דיוק גבוהה יותר – עד מספר אחד אחרי הנקודה העשרונית. בגלל העיגול, שכאמור נועד להקל את הקריאה, נוצרו פה ושם הבדלים זעירים בין הנתונים בטקסט לבין הנתונים בנספחים.

8 בפרקי הספר אנו מתייחסים הן למפונים הן למתפנים מרצון כ"מפונים", לעומת מי שהם או קרוביהם לא פונו או התפנו ממקומות מגוריהם.

9 נספח 2 מציג שאלות שחזרו על עצמן לאורך השנים. בגרסת הדפוס מופיעים רק נתוני העשור האחרון בעוד מלוא הנתונים מהעבר מופיעים בגרסה האינטרנטית.

מה המצב?

הנושאים הנדונים בפרק זה

- המצב של ישראל כיום באופן כללי
- האיום הפנימי והאיום החיצוני העיקריים על ישראל
- השלטון הדמוקרטי בישראל בסכנה?
- תחושת שייכות למדינת ישראל ובעיותיה
- ישראל היא מקום שטוב לחיות בו?
- אופטימיות/פסימיות לגבי עתידה של ישראל

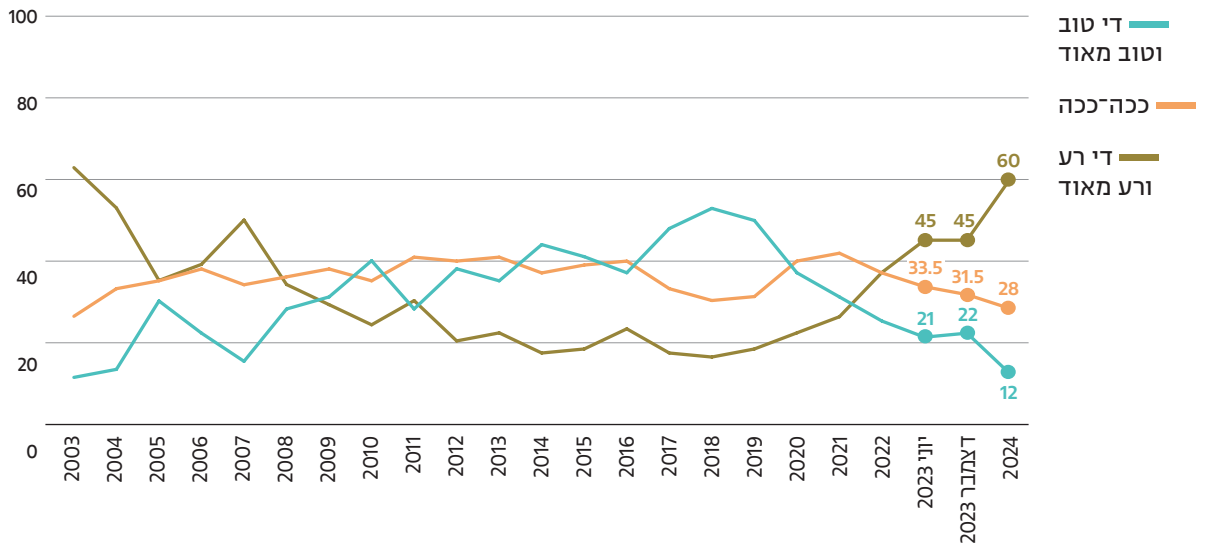
המצב של ישראל כיום באופן כללי

שאלה 1 | נספח 1, עמ' 191 | נספח 2, עמ' 209

שלא במפתיע לנוכח הנסיבות, הערכת המצב הכללי של ישראל כיום כפי שהיא משתקפת בכלל המדגם גרועה מאוד – שנייה מבחינה זו רק למדידה הראשונה במדד הדמוקרטיה בשנת 2003, אז נעשתה ההערכה תחת רישומה של האינדיקס השנייה. למעשה, שתי המדידות הללו – הראשונה והנוכחית – כמעט זהות מבחינת ההתפלגות של הערכות המרואינים את מצב המדינה. כאז כן היום, רוב ברור סבורים כי המצב הוא רע ורע מאוד, מיעוט מעריכים אותו ככה־ככה, ומיעוט עוד יותר קטן – טוב וטוב מאוד.

בהשוואה למדידת דצמבר 2023, כלומר אחרי אירועי 7 באוקטובר ופרוץ המלחמה, התמונה המצטיירת במדידה הנוכחית של אמצע 2024 גרועה יותר: זינוק של 15% (!) בשיעור המגדירים את המצב רע ורע מאוד, וירידה של כ־10% בשיעור המגדירים אותו טוב וטוב מאוד. גם שיעור המגדירים את המצב ככה־ככה ירד מעט.

תרשים 1.1 המצב של ישראל היום באופן כללי, 2003–2024 (% כלל המדגם)

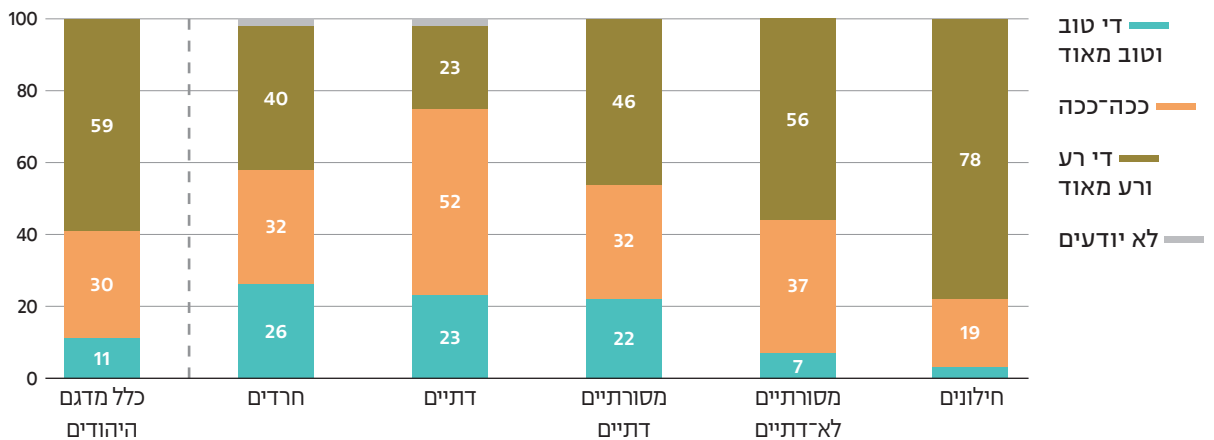

פילוח לפי לאום מראה כי הן בקרב הערבים הן בקרב היהודים הרוב מגדירים את המצב רע ורע מאוד, אבל הערכת הערבים את המצב העכשווי גרועה משל היהודים: שיעור הערבים המגדירים את המצב כך עומד על 67%, לעומת כ-60% בקרב היהודים.

פילוח לפי מיקום עצמי על הרצף חרדים־חילונים (יהודים) מעלה הבדלים דרמטיים: אומנם בחמש הקבוצות רק מיעוט מגדירים את המצב טוב וטוב מאוד אבל השיעור הזה נמוך במיוחד בקרב המסורתיים הלא־דתיים והחילונים. בשתי קבוצות אלה הרוב מגדירים את המצב רע ורע מאוד. תמונת המצב בקרב הדתיים היא הטובה ביותר: בקבוצה זו ההערכה השכיחה היא שהמצב ככה־ככה, ושיעורים זהים מגדירים אותו רע ורע מאוד וטוב וטוב מאוד.

תרשים 1.2 המצב של ישראל היום באופן כללי, לפי מיקום על הרצף

חרדים־חילונים (% יהודים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה כי בקרב השמאל רק אחוזים ספורים (2%) מגדירים את המצב הכללי של ישראל כיום טוב וטוב מאוד, וכך גם במרכז (4%). בימין השיעור המקביל קצת יותר גבוה (16%). השוני הגדול בין המחנות מתברר בהשוואת שיעור המגדירים את המצב רע ורע מאוד: בשמאל ובמרכז מדובר ברוב גדול (בהתאמה, 89% ו-74%), אבל בימין מדובר בפחות ממחצית (45%).

פערים ניכרים בין המחנות מוצאים גם בפילוח לפי משתנה זה של קבוצת החילונים, שהיא הגדולה ביותר בישראל כיום (ראו נספח 3): 92% מהחילונים הממקמים עצמם בשמאל מעריכים שהמצב הכללי של ישראל כיום הוא רע ורע מאוד, בהשוואה ל-80% בקרב החילונים הממקמים עצמם במרכז ו-67% בקרב הממקמים עצמם בימין.

בקרב היהודים, הנשים מעריכות שהמצב הכללי של ישראל רע ורע מאוד בשיעורים גבוהים יותר מהגברים (בהתאמה, 67% ו-50%). בקרב הערבים התמונה הפוכה – הערכת המצב של הגברים גרועה משל הנשים (בהתאמה, 72.5% ו-61%).

פילוח לפי השתייכות לקבוצות חזקות או חלשות בחברה מראה כי בכלל המדגם מי שמשייכים עצמם לקבוצות חלשות מגדירים את המצב רע יותר ממי שמשייכים עצמם לקבוצות חזקות (70% לעומת 57%).

למרות שכאמור קבוצת המפונים במדגם קטנה מכדי להסיק על בסיסה מסקנות מכלילות, מעניין לציין כי שלא במפתיע שיעור המשיבים בקבוצה זו כי מצבה הכללי של ישראל הוא רע ורע מאוד גבוה בבירור מזה של כלל המדגם (68% לעומת 60%).

האיום הקיומי הפנימי החזק ביותר על ישראל

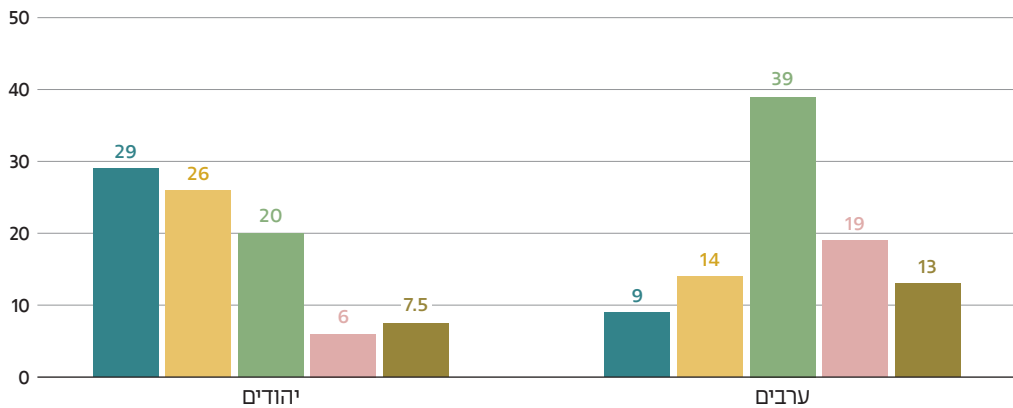
שאלה 22 | נספח 1, עמ' 195 | נספח 2, עמ' 220

על רקע חילוקי הדעות הפנימיים הקשים בארץ, רצינו לדעת מה נתפס בעיני הישראלים כאיום הקיומי החזק ביותר מבית. כפי שאפשר ללמוד מתרשים 1.3, בעיני המרואיינים היהודים חילוקי הדעות לגבי האיזון הראוי בין הממדים הדמוקרטי והיהודי במדינה הם האיום הפנימי מספר אחת. חילוקי דעות אלה חופפים במידה רבה לפיצול בין ימין לשמאל, הנתפס, כפי שנראה בפרק 3, כמתח החזק ביותר בחברה הישראלית. לעומת זאת, השליטה הישראלית על יהודה ושומרון נתפסת כיום בעיני המרואיינים היהודים כאיום הפנימי החלש ביותר.

בעיני המרואיינים הערבים במקום הראשון בסולם האיומים מבית ניצב המתח בתוך המדינה בין יהודים לערבים. במקום השני נמצאת במדגם זה השליטה הישראלית ביהודה ושומרון, ובמקום האחרון – חילוקי הדעות לגבי האיזון הראוי בישראל בין היותה מדינה יהודית או מדינה דמוקרטית.

בעיני המרואיינים היהודים חילוקי הדעות לגבי האיזון הראוי בין הממדים הדמוקרטי והיהודי במדינה הם האיום הפנימי מספר אחת. חילוקי דעות אלה חופפים במידה רבה לפיצול בין ימין לשמאל, הנתפס כמתח החזק ביותר בחברה הישראלית. בעיני הערבים האיום הפנימי העיקרי הוא המתרחקות בין יהודים לערבים.

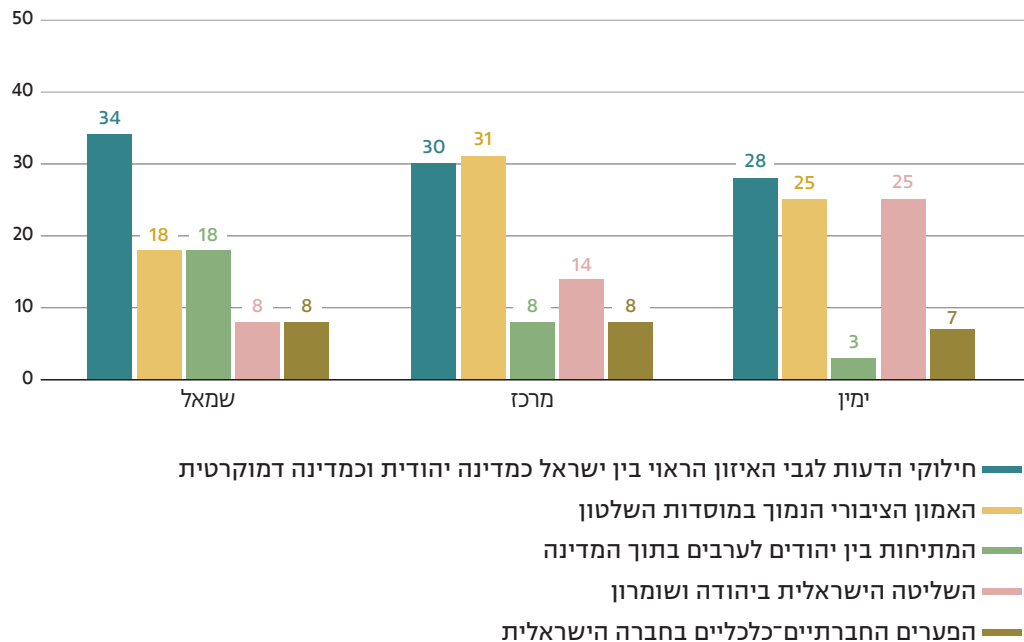
תרשים 1.3 האיום הקיומי הפנימי החזק ביותר על מדינת ישראל (% יהודים, ערבים)

■ חילוקי הדעות לגבי האיזון הראוי בין ישראל כמדינה יהודית וכמדינה דמוקרטית
■ האמון הציבורי הנמוך במוסדות השלטון
■ המתרחקות בין יהודים לערבים בתוך המדינה
■ השליטה הישראלית ביהודה ושומרון
■ הפערים החברתיים-כלכליים בחברה הישראלית

פילוח של התשובות לשאלה זו לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה כי בשמאל חילוקי הדעות לגבי האיזון הראוי בין ישראל כמדינה דמוקרטית וכמדינה יהודית נתפסים כאיום הפנימי הראשון במעלה, ובמקום האחרון נמצאים המתרחקות בין יהודים לערבים בתוך המדינה והפערים החברתיים-כלכליים. במרכז, האמון הציבורי הנמוך במוסדות השלטון נתפס כאיום הפנימי החזק ביותר, ובמקום האחרון נמצאים השליטה הישראלית ביהודה ושומרון והפערים החברתיים-כלכליים בחברה הישראלית. בימין, כמו בשמאל, במקום הראשון נמצאים חילוקי הדעות לגבי האיזון הראוי בין ישראל כמדינה דמוקרטית וכמדינה יהודית, ובתחתית - השליטה הישראלית ביהודה ושומרון.

תרשים 1.4 האיום הקיומי הפנימי החזק ביותר על מדינת ישראל, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

פילוח של התשובות לשאלה זו לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים) מראה כי אצל החילונים במקום הראשון בסולם האיומים הפנימיים עומד האמון הנמוך של הציבור במוסדות השלטון; אצל המסורתיים הדתיים – המתיחות בין יהודים לערבים בתוך המדינה; ואצל שלוש הקבוצות האחרות (חרדים, דתיים ומסורתיים לא-דתיים) – חילוקי הדעות בדבר האיזון הראוי בין הממדים הדמוקרטי והיהודי הם שנתפסים כאיום הפנימי החזק ביותר.

לא מצאנו הבדלים מהותיים במדרגי האיום הפנימי החזק ביותר אצל מי ששייכו עצמם לקבוצות החזקות בחברה לעומת מי ששייכו עצמם לקבוצות החלשות; אבל בקרב מי ששייכו עצמם לקבוצות החלשות, שיעור גבוה קצת יותר הצביעו על הפערים החברתיים-כלכליים כאיום החזק ביותר, בהשוואה למי ששייכו עצמם לקבוצות החזקות (12.5% לעומת 7%).

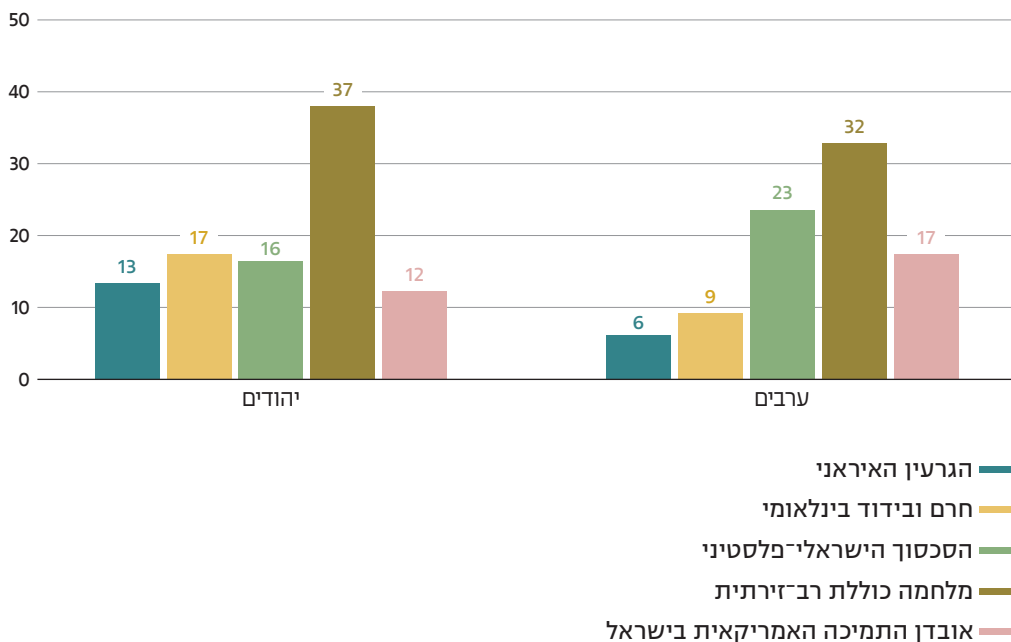
מצאנו הבדלים בין גברים לנשים בשאלה זו הן במדגם היהודים הן במדגם הערבים. כך, בקרב היהודים האיום החזק ביותר בעיני הגברים הוא חילוקי הדעות בנושא האיזון הראוי בין הממדים הדמוקרטי והיהודי (34%), בעוד בעיני הנשים האמון הנמוך במוסדות השלטון הוא שנתפס כאיום החזק ביותר (27.4%). בקרב הערבים, הגברים והנשים כאחד רואים במתח בתוך ישראל בין יהודים לערבים את האיום הפנימי החזק ביותר, אבל בשיעורים שונים: גברים – 31%; נשים – 47%.

האיום הקיומי החיצוני החזק ביותר על ישראל

שאלה 23 נספח 1, עמ' 195

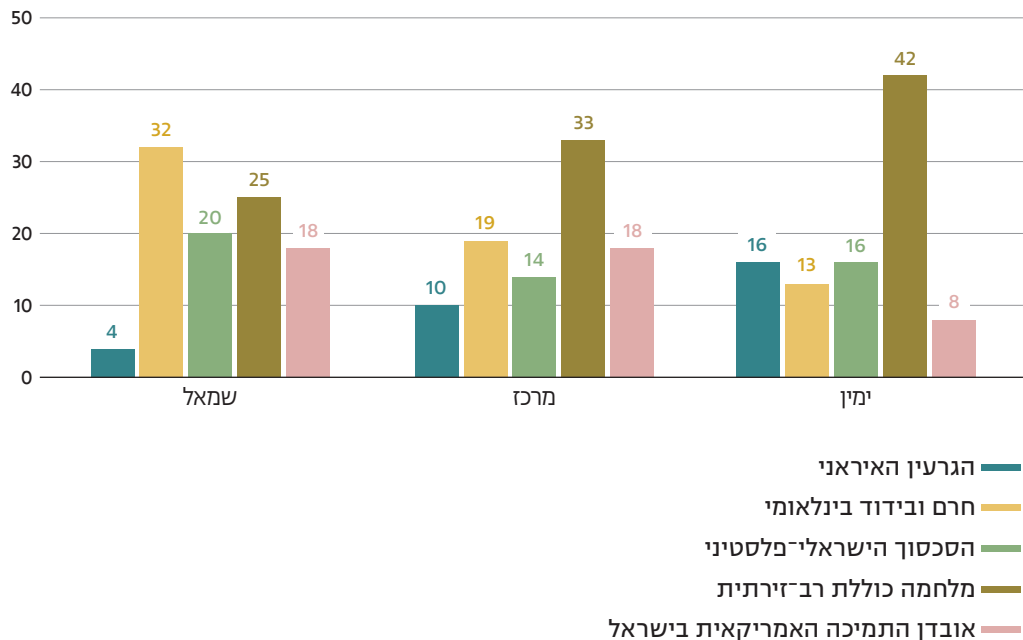
כאמור מצאנו פער ניכר בין הערכות היהודים להערכות הערבים בעניין האיום הפנימי החזק ביותר על ישראל. ואולם כאשר שאלנו על האיום הקיומי החיצוני החזק ביותר, מתברר שהשיעור הגדול ביותר בשני הציבורים מצביעים על אותו האיום: מלחמה כוללת רב־זירתית. עם זאת, במקום השני אצל היהודים ניצבים חרם ובידוד בינלאומי, ואילו אצל הערבים – הסכסוך הישראלי־פלסטיני.

תרשים 1.5 האיום הקיומי החיצוני החזק ביותר על מדינת ישראל (% יהודים, ערבים)

פילוח התשובות לשאלה זו לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה כי החשש הגדול ביותר בשמאל הוא מחרם ובידוד בינלאומי, בעוד במרכז ובימין מלחמה כוללת רב־זירתית. החשש מהגרעין האיראני נמוך במידה ניכרת אצל השמאל בהשוואה למרכז ולימין, לעומת החשש מאובדן התמיכה האמריקאית, שנמוך במידה ניכרת אצל הימין בהשוואה לשמאל ולמרכז.

תרשים 1.6 האיום הקיומי החיצוני החזק ביותר על מדינת ישראל, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

גם בשאלה זו מצאנו הבדלים בין גברים לנשים: אלה גם אלה, יהודים וערבים, רואים במלחמה כוללת רב-זירתית את האיום החיצוני החמור ביותר, ואולם הגברים בשיעורים נמוכים יותר מן הנשים (יהודים: גברים – 34%, נשים – 39.5%; ערבים: גברים – 28%, נשים – 35%).

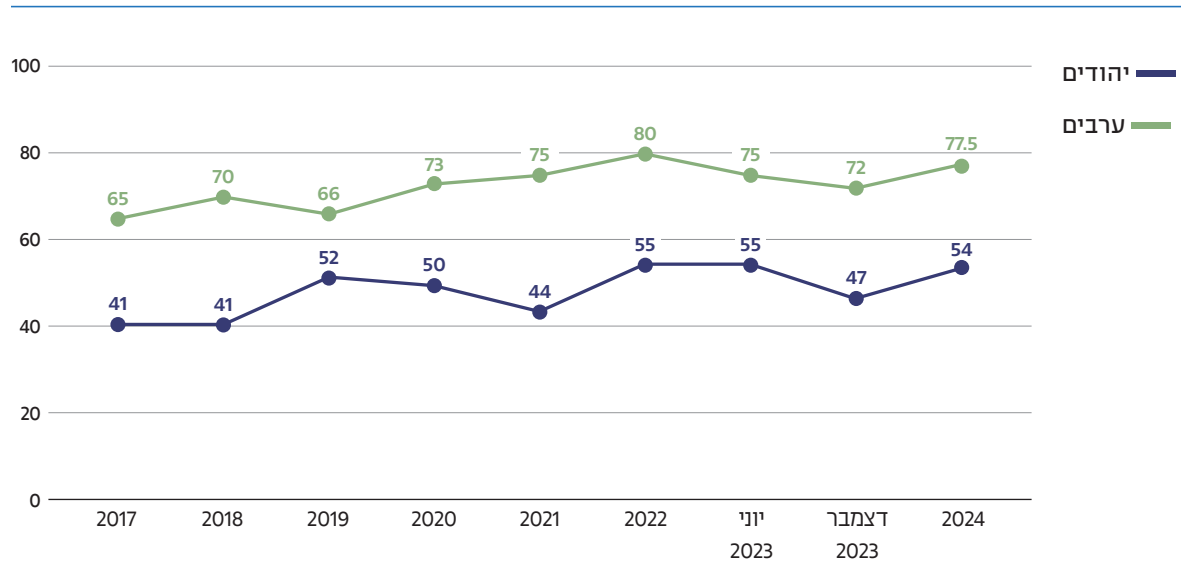
השלטון הדמוקרטי בישראל בסכנה חמורה?

שאלה 48 נספח 1, עמ' 200 | נספח 2, עמ' 224

גם השנה חזרנו ושאלנו את המרואיינים אם לדעתם השלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה או שאינו נמצא בסכנה כזאת. מתברר כי למרות האירועים והטלטלות שחוותה ישראל לא חלו השנה שינויים מהותיים בשיעור המסכימים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה, הן בקרב היהודים הן בקרב הערבים. אומנם במדידת דצמבר 2023 הייתה ירידה קלה בשיעור המעריכים שיש סכנה כזאת, אך במדידה הנוכחית הנתונים חזרו לרמתם ביוני 2023, כאשר המאבק על ההפיכה המשפטית היה באחד משיאיו.

כבעבר, שיעור הערבים הסבורים כי יש סכנה חמורה לדמוקרטיה בישראל גבוה בבירור משיעור היהודים הסבורים כך - כשלושה רבעים לעומת קצת יותר ממחצית. כמו כן, אצל המרואיינים הערבים שיעור המעריכים כי מדובר בסכנה חמורה לדמוקרטיה הישראלית גבוה משיעורם בדצמבר 2023.

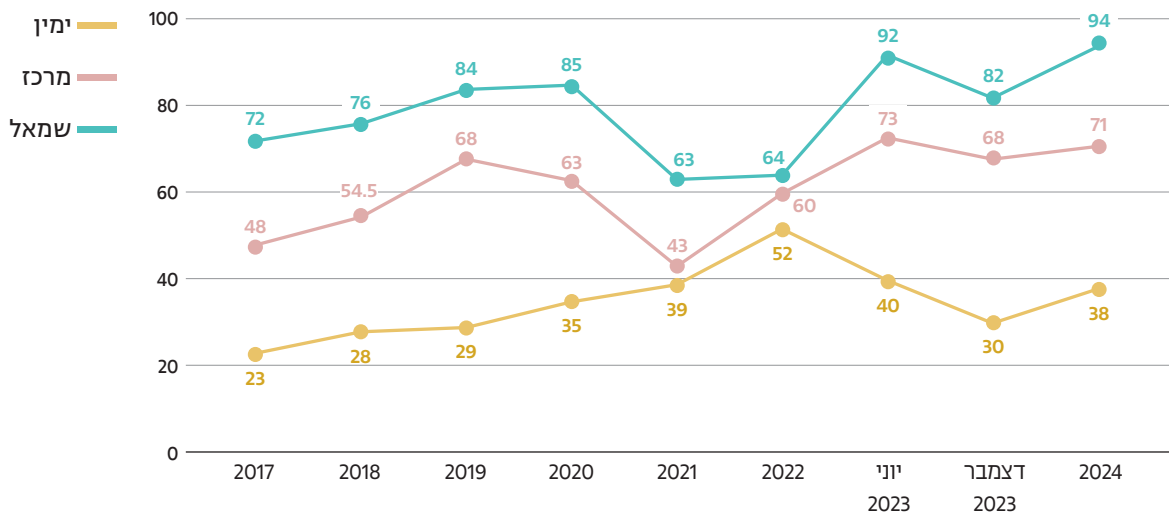
תרשים 1.7 מסכימים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה, 2017-2024 (% יהודים, ערבים)

בפילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) נמצאו הבדלים מובהקים בין שלושת המחנות. רוב הממקמים עצמם במרכז, וביתר שאת בשמאל, סבורים שמשקפת סכנה חמורה לשלטון הדמוקרטי בישראל, בהשוואה למיעוט (אם כי גדול) בימין. למעשה, בשמאל שיעור הרואים סכנה חמורה לדמוקרטיה בישראל הוא הגבוה ביותר מאז התחלנו למדוד זאת. בשאלה זו המרכז קרוב הרבה יותר לשמאל מלימין.

למרות האירועים והטלטלות שחוותה ישראל טרם מדידה זו לעומת קודמותיה, לא חלו השנה שינויים מהותיים בשיעור המסכימים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה, הן בקרב היהודים הן בקרב הערבים.

תרשים 1.8 מסכימים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים) 2017-2024

פילחנו את מדגם היהודים גם לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים וראינו שכבעבר רוב גדול מהחילונים מאבחנום שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה; בקרב המסורתיים הלא-דתיים והחרדים - כמחצית רואים זאת כך, וכן מיעוט בקרב המסורתיים הדתיים והדתיים. הממצא הבולט ביותר הוא העלייה בהשוואה לשתי המדידות בשנה שעברה בשיעור החרדים הסבורים שהדמוקרטיה הישראלית נמצאת בסכנה חמורה, אולי על רקע המהלך לגיוס צעירים חרדים לשירות צבאי. אבל מבט קצת יותר לאחור, לשנת 2022, מציע שלמעשה שיעור אף גבוה יותר בציבור החרדי חש כך בתקופת ממשלת השינוי, אולי בשל החשש מבג"ץ שזכה אז לגיבוי שלטוני.

לוח 1.1 מסכימים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, 2024-2022 (% יהודים)

2024	דצמבר 2023	יוני 2023	2022	
47	27	30	55	חרדים
20	20	26	36	דתיים
39.5	39	42	60	מסורתיים דתיים
48	38	50	56	מסורתיים לא-דתיים
72	64	78	59	חילונים

נמצא מעניין נוסף עולה מהפילוח של קבוצת החילונים לפי מחנות פוליטיים: בקרב החילונים הממקמים עצמם בשמאל 95% סבורים כי השלטון הדמוקרטי נמצא בסכנה חמורה; בקרב מי שממקמים עצמם במרכז - 78%; אבל בקרב החילונים הממקמים עצמם בימין רק 49% מאבחנים סכנה חמורה.

עוד ראינו כי במדגם היהודים נשים סבורות יותר מגברים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה (59% ו-49%, בהתאמה).

בשלוש העדות הדתיות במדגם הערבים התקבל רוב גדול הרואים סכנה חמורה לדמוקרטיה בישראל (דרוזים - 90%; נוצרים - 86%; מוסלמים - 75%).

הצלבנו את התשובות לשאלה זו עם הערכת המצב הכללי של ישראל (כלל המדגם) ומצאנו כי רוב הסבורים שמצבה הכללי של ישראל הוא רע ורע מאוד גם מעריכים כי לדמוקרטיה הישראלית נשקפת סכנה חמורה. בקרב המעריכים שהמצב הוא ככה־ככה מיעוט גדול מזהים סכנה כזאת; ואילו בקרב מי שמרגישים שהמצב טוב וטוב מאוד רק שליש מסכימים שנשקפת סכנה חמורה לדמוקרטיה הישראלית.

לוח 1.2 השלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה, לפי הערכת המצב של ישראל היום באופן כללי (% כלל המדגם)

השלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה				המצב של ישראל באופן כללי היום
סך הכול	לא יודעים	לא מסכימים	מסכימים	
100	2.5	64.5	33	טוב וטוב מאוד
100	4	54	42	ככה־ככה
100	3	27	70	רע ורע מאוד

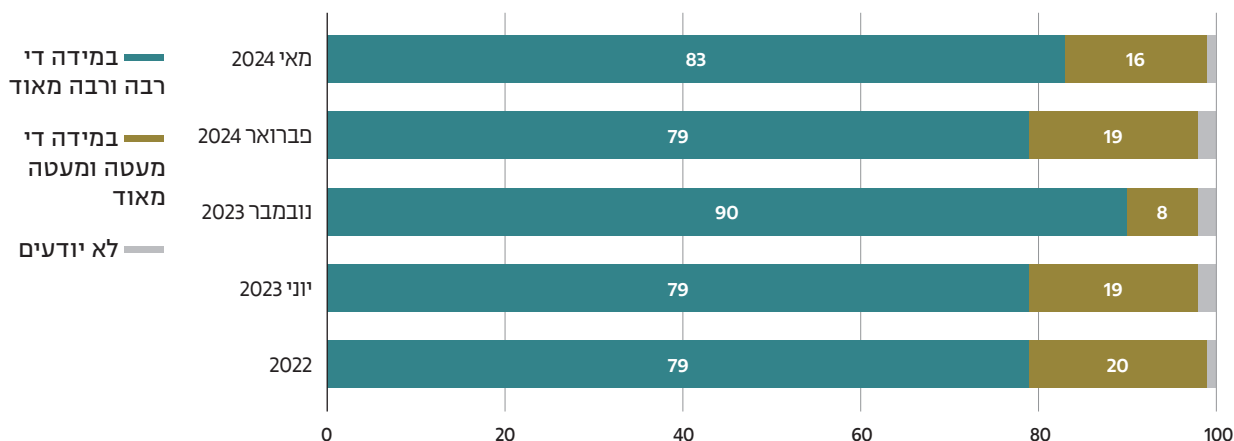
תחושת שייכות למדינה

שאלה 9 נספח 1, עמ' 192 | נספח 2, עמ' 210

שאלנו גם הפעם שאלה שחזרה מאז 2003 ברוב סקרי מדד הדמוקרטיה: "באיזו מידה את/ה מרגיש/ה את עצמך חלק ממדינת ישראל ובעיותיה?" הממצאים מצביעים על יציבות מפליאה בהתחשב בטלטלות שישראל חוותה וחווה. בכלל המדגם, בכל השנים ענו כ-80% 90% מהמרוואינים שהם מרגישים חלק ממדינת ישראל ובעיותיה (ראו נספח 2).

תרשים 1.9 באיזו מידה מרגישים חלק ממדינת ישראל ובעיותיה, 2024-2022

(%, כלל המדגם)

עם זאת, שלא במפתיע, פילוח לפי לאום מראה כי ההבדלים בין יהודים לערבים גדולים מאוד, ותחושת השייכות של הערבים נמוכה יותר. כפי שאפשר ללמוד מהנתונים לאורך השנים, אצל היהודים שיעור המרגישים שייכות יציב – המדידה הנמוכה ביותר הייתה ב־2014, אז "רק" 78% השיבו שהם מרגישים שייכות במידה די רבה ורבה מאוד; והגבוהה ביותר הייתה בנובמבר 2023, מייד לאחר אירועי 7 באוקטובר, אז השיבו כך 94% מהנשאלים. כשמדובר במדגם הערבים, במדידה של נובמבר 2023 נמצא השיעור הגבוה ביותר אי פעם של מי שהשיבו שהם חשים שייכות במידה די רבה ורבה מאוד (70%) (בסקר אחר באותה תקופה התקבלה התוצאה 65%, כך שאין מדובר בטעות מדידה). בפברואר 2024 נמדדה ירידה, ודומה היה שנצפית חזרה למצב הקודם, אך במאי נמצאה שוב עלייה. לפיכך יש צורך במדידות נוספות כדי להבין אם מדובר בשינוי מגמה או לא.

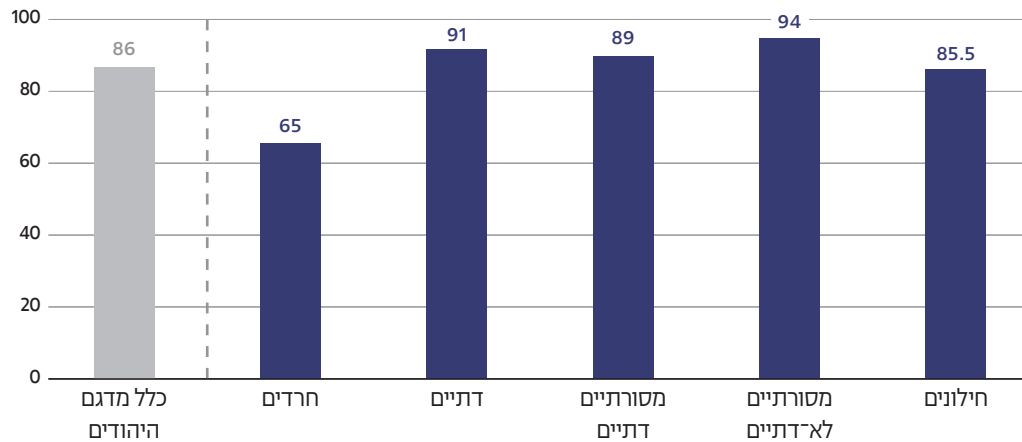
לוח 1.3 מרגישים חלק ממדינת ישראל ובעיותיה, 2024-2022 (%, יהודים וערבים)

2024	פברואר 2024	נובמבר 2023	יוני 2023	2022	
86	86	94	85	86	יהודים
66	46	70	48	40.5	ערבים

פילוח של מדגם הערבים לפי עדה דתית העלה כי בכל העדות הרוב ענו שהם מרגישים שייכות למדינה ובעיותיה, אבל בקרב המוסלמים והנוצרים כשני שלישים (בהתאמה, 63.5 ו-67%) השיבו כך, שעה שבקרב הדרוזים השיעור היה דומה לזה שמצאנו במדגם היהודים (87%).

פילחנו את התשובות לשאלה זו לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים): מצאנו שאף שגם בקבוצת החרדים מדובר ברוב, קבוצה זו חריגה בשיעור הנמוך יחסית של מי שהשיבו שהם חשים שייכות למדינת ישראל ובעיותיה, אולי משום שהמדינה נעשתה באחד משיאי המתח סביב נושא הגיוס. ההבדלים בין שאר הקבוצות קטנים יחסית, ובכל זאת החילונים הם הקבוצה ששיעור המשתייכים אליה החשים חלק מהמדינה ובעיותיה הוא הנמוך ביותר.

תרשים 1.10 מרגישים חלק ממדינת ישראל ובעיותיה במידה די רבה ורבה מאוד, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (% יהודים)

כמו בעבר, פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) העלה השנה הבדלים קטנים בלבד, ובשלושת המחנות הרוב חשים שייכות למדינה ובעיותיה (שמאל - 83%; מרכז - 85%; ימין - 88%). פילוח לפי גיל (יהודים) הראה רוב בכל הקבוצות, אלא שהוא קטן מעט יותר בקבוצת הצעירים (18-34 - 79.5%; 35-54 - 92%; 55 ומעלה - 86%). תופעה דומה, אם כי בשיעורים נמוכים יותר, מצאנו גם במדגם הערבים (18-34 - 60%; 35-55 - 69%; 55 ומעלה - 75%).

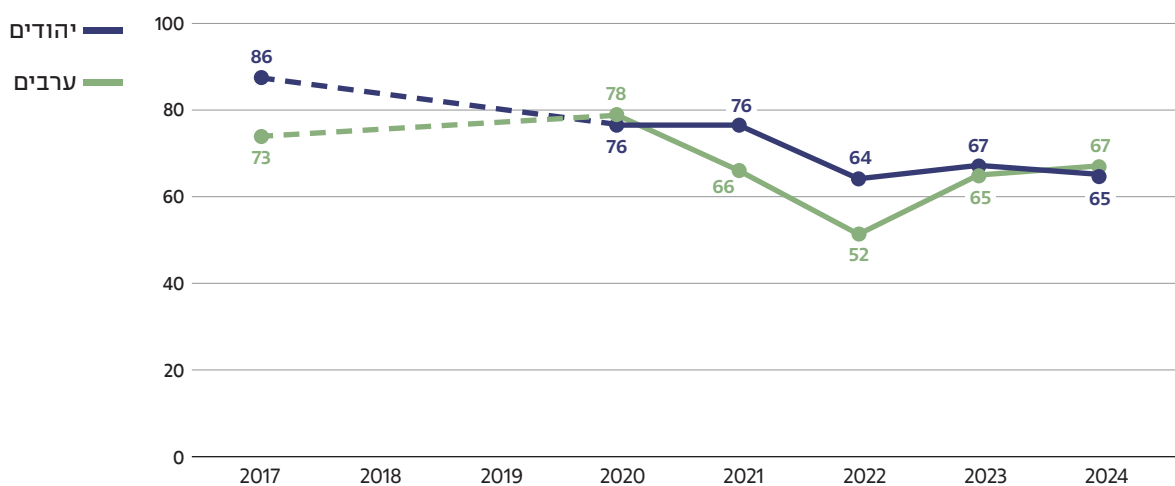
ישראל מקום שטוב לחיות בו?

שאלה 46 נספח 1, עמ' 200 | נספח 2, עמ' 223

גם השנה כשני שלישים מהמרוויינים הערבים והיהודים השיבו כי ישראל היא מקום שטוב לחיות בו. התוצאות השנה הן באותה רמה כמו ב-2023, אחרי הירידה בשני הציבורים שמצאנו במדידת 2022. תוצאה זו מפתיעה בעינינו לנוכח נסיבות הזמן, והיא מרמזת שמדובר בעמדת יסוד שאירועי הזמן משפיעים עליה באופן מתון בלבד.

גם השנה כשני שלישים מהמרוויינים הערבים והיהודים השיבו כי ישראל היא מקום שטוב לחיות בו. תוצאה זו מפתיעה בעינינו לנוכח נסיבות הזמן, והיא מרמזת שמדובר בעמדת יסוד שאירועי הזמן משפיעים עליה באופן מתון בלבד.

תרשים 1.11 מסכימים שישראל היא מקום שטוב לחיות בו (% יהודים, ערבים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מראה שונות עצומה. למעשה, שיעור הממקמים עצמם בשמאל הסבורים שישראל היא מקום שטוב לחיות בו (מיעוט) הוא כמחצית משיעורם במרכז (רוב) וקטן בהרבה משיעורם בימין (רוב גדול).

לוח 1.4 מסכימים שישראל היא מקום שטוב לחיות בו, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

שחאל	מרכז	ימין
32	60	74

פילוח התשובות לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מראה כי הדתיים סבורים יותר מן הקבוצות האחרות שישראל היא מקום שטוב לחיות בו (91%), אחריהם ממוקמים החרדים

(81%) והמסורתיים (דתיים ולא־דתיים; 72%), ורק בקרב החילונים אין מדובר ברוב (48%). ואולם קבוצת החילונים אינה אחידה: פילוח לפי השתייכות פוליטית מעלה כי בקרב החילונים שמיקמו עצמם בשמאל מיעוט של 28% בלבד סבורים שישראל היא מקום שטוב לחיות בו; בקרב החילונים מהמרכז מעריכים כך 52%; ובימין – 57%.

בשאלה זו מצאנו בקרב היהודים הבדלים מעניינים לפי קבוצות גיל. אומנם בכל הגילים הרוב השיבו כי ישראל היא מקום שטוב לחיות בו, אבל גודל הרוב הזה משתנה מאוד בין שתי הקבוצות הצעירות לבין הקבוצה המבוגרת ביותר. כך, בקרב בני 18–34, 59% השיבו שטוב לחיות כאן וכן 56% מבני 35–54. ואולם בקרב בני 55 ומעלה רוב גדול בהרבה (80%) השיבו כך לשאלה.

פילחנו את התשובות לשאלה זו לפי הערכת מצבה הכללי של ישראל כיום. מצאנו כי בקרב מי שחושבים שמצבה טוב וטוב מאוד 88% חושבים שישראל היא מקום שטוב לחיות בו, ובקרב מי שחושבים שהמצב ככה־ככה 80% חושבים כך. ואולם בקרב מי שמעריכים את המצב כיום כרע ורע מאוד רק 54% חושבים שישראל היא מקום שטוב לחיות בו.

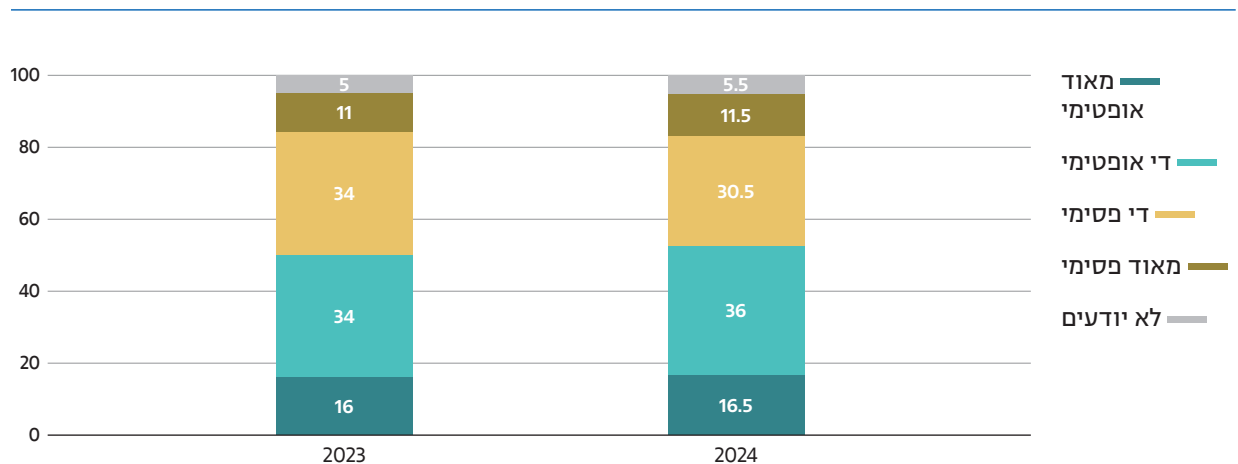
אופטימיות/פסימיות לגבי עתידה של ישראל

שאלה 79 | נספח 1, עמ' 206 | נספח 2, עמ' 230

כמו במדידת 2023 גם במדידה הנוכחית שיעור האופטימיים לגבי עתידה של ישראל עולה על שיעור הפסימיים (כלל המדגם). במדידה הקודמת שיעור האופטימיים היה מחצית, והפעם הוא גבוה מעט יותר (52.5%). כלומר, חרף אירועי אוקטובר והמלחמה לא חל שינוי גדול בהתפלגות של תפיסות העתיד בציבור הישראלי בכללותו.

תרשים 1.12 אופטימיים או פסימיים לגבי העתיד של ישראל, 2023 ו-2024

(%, כלל המדגם)

בעוד בקרב היהודים הרוב אופטימיים לגבי עתידה של ישראל, בקרב הערבים הרוב פסימיים. גם ממצאים אלו כמעט זהים לשנה שעברה. הן בקרב היהודים הן בקרב הערבים הנשים אופטימיות פחות מהגברים (יהודים: גברים – 62%; נשים – 51%; ערבים: גברים – 37.5%; נשים – 33%).

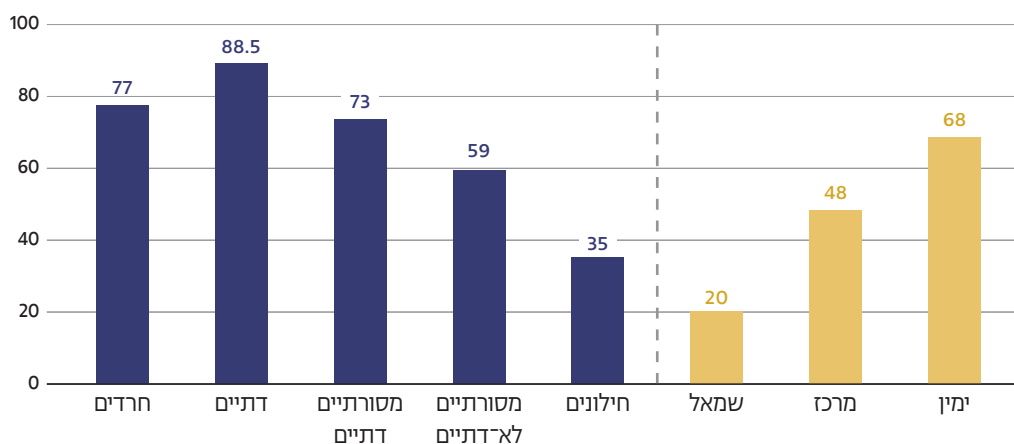
לוח 1.5 אופטימיים או פסימיים לגבי העתיד של ישראל (% יהודים, ערבים)

	אופטימיים	פסימיים	לא יודעים	סך הכול
יהודים	56	38.5	5.5	100
ערבים	35	59	6	100

פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים) מצביע על מיעוט של אופטימיים בקבוצה החילונית, בניגוד לרוב בכל שאר הקבוצות; הרוב הגדול ביותר נמצא בקבוצת הדתיים. פילוח לפי מחנות פוליטיים מעלה מיעוט של אופטימיים בשמאל, כמחצית במרכז ורוב ברור בימין. מניתוח התשובות לשאלה זו לפי שני המשתנים הללו (דתיות ומחנות פוליטיים) עולה כי ממצאי השנה כמעט זהים לממצאי 2023 במונחי המיקום היחסי של הקבוצות השונות.

תרשים 1.13 אופטימיים לגבי העתיד של ישראל, לפי מיקום על הרצף

חרדים-חילונים ולפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

פילוח לפי גיל העלה ממצא מעניין – במדגם היהודים גילי הביניים הם היותר פסימיים מתוך שלוש הקבוצות, אחריהם ממוקמת קבוצת הצעירים ביותר ורק בסוף, במרחק גדול, הקבוצה המבוגרת ביותר (שיעורי הפסימיים: 18-34 – 42%; 35-54 – 50%; 55 ומעלה – 23%). ייתכן שהקבוצה המבוגרת ביותר כבר חוותה משברים קשים בימי חייה, ולכן היא פחות מושפעת לרעה מן המשבר הנוכחי. במדגם הערבים לא מצאנו כמעט הבדלים על בסיס גיל, ובכל הקבוצות יש רוב לפסימיים.

מצאנו קשר, לא מפתיע, בין הערכת מצבה הכללי של ישראל לבין מידת האופטימיות או הפסימיות לגבי עתידה של המדינה. כך, בקרב מי שמעריכים שמצבה של ישראל הוא טוב וטוב מאוד 82% הם אופטימיים לגבי עתידה, לעומת 15% שהם פסימיים. בקרב מי שחושבים שמצבה של המדינה כיום הוא ככה-ככה 74% הם אופטימיים ו-22% פסימיים. לעומת זאת, בקרב מי שחושבים שמצבה של המדינה רע או רע מאוד רק מיעוט (36%) אופטימיים לגבי עתידה, שעה שהרוב (57%) הם פסימיים.

הגורם התורם ביותר לאופטימיות/פסימיות

שאלות 80 ו-180 נספח 1, עמ' 207-208

בדומה למדידה קודמת (2021) ביקשנו להבין מהם הגורמים לאופטימיות או לפסימיות של המשיבים. בדקנו זאת באמצעות שאלה פתוחה: "מה הגורם שהכי תורם לאופטימיות או לחלופין לפסימיות שלך?". קודדנו את התשובות לקטגוריות, והממצא הבולט ביותר הוא שהסיבה הראשונה במעלה כיום לאופטימיות בקרב היהודים (כאמור רוב של 56% מהם ענו שהם אופטימיים) היא האזרחים והעם. זאת לעומת המדידה הקודמת, אז הסיבה הראשונה במדרג לאופטימיות הייתה הממשלה החדשה (ממשלת השינוי). כאז כן עכשיו, הסיבה השנייה היא אמונית – אמונה באלוהים, גאולה וכדומה. מעבר לכך, בעוד ב-2021, אז נראה היה שביטחונה של ישראל אינו מוטל בספק, הצבא היה רק במקום השישי כסיבה לאופטימיות, כיום כשברור שבלי צה"ל מצבה של ישראל היה רע בהרבה, צה"ל עלה למקום השלישי כסיבה לאופטימיות. לעומת זאת ההייטק, שבו דובר כה רבות ב-2021 כערוכה לשגשוגה של ישראל, נעלם כליל השנה מרשימת הגורמים לאופטימיות.

הסיבה הראשונה במעלה כיום לאופטימיות בקרב היהודים היא האזרחים והעם. במדגם הערבים הסיבה העיקרית כיום לאופטימיות היא התקווה לשלום ולסיום המלחמה.

לוח 1.6 הסיבה העיקרית לאופטימיות לגבי העתיד של ישראל, 2021 ו-2024 (% יהודים)

2024	2021
האזרחים / העם / אחדות בעם (25%)	ממשלה חדשה / החלפת השלטון (24%)
אמונה באלוהים / גאולה / תפילה (21%)	אמונה באלוהים / גאולה / משיח (17%)
צה"ל / חיילים / ביטחון / כוחות הביטחון (14%)	אנשים טובים / הגורם האנושי (16.5%)
עם ישראל / נצח ישראל / היסטוריה (13%)	כלכלה / היי-טק / פיתוח (10%)
אהבת הארץ / ציונות / אין לנו ארץ אחרת / אין ברירה (6.5%)	אופטימיות כללית / חשיבה חיובית / תקווה (8%)
אופטימיות כללית / תקווה (4.5%)	ביטחון / צה"ל / מדינה חזקה (8%)
ראש הממשלה / נתניהו / ממשלה (2%)	אהבת המדינה / ציונות (6%)
תשובות בודדות / אחר / לא יודעים (14.5%)	תשובות בודדות / אחר / לא יודעים (10.5%)

השוואה של רשימת הסיבות העיקריות לפסימיות באשר לעתיד המדינה בשתי המדידות (אצל היהודים מצאנו כאמור הפעם 38.5% פסימיים) מעלה מידה רבה יותר של דמיון מההשוואה של הסיבות לאופטימיות. בשני המועדים במקום הראשון ניצבים המערכת הפוליטית, ההנהגה והשלטון. אבל בעוד ב-2021 במקום השני עמדו הגזענות והשסעים בחברה (כיום במקום הרביעי), ב-2024 במקום השני עומד המצב הביטחוני, שב-2021 היה במקום הרביעי.

לוח 1.7 הסיבה העיקרית לפסימיות לגבי העתיד של ישראל, 2021 ו-2024 (% יהודים)

2024	2021
הממשלה / הכנסת / המנהיגות / השלטון / השחיתות / פוליטיקה (33%)	המצב הפוליטי / הממשלה החדשה / מצב מערכות השלטון (47%)
המצב ביטחוני / מלחמה (20%)	גזענות / חוסר סולידריות / אלימות / השסעים החברתיים (19%)
ראש הממשלה / בנימין נתניהו / הליכוד (11%)	איומים דמוגרפיים (חרדים / ערבים) (12%)
הפילוג / הקיטוב / הקרע בעם (8.5%)	ביטחון / מלחמות / איומים חיצוניים / דעת העולם עלינו (11.5%)
היחסים עם הערבים במדינה / הסכסוך הישראלי-פלסטיני (4%)	המצב הכלכלי / יוקר המחיה / הפערים הכלכליים (6%)
חרדים / התחרדות (3%)	תשובות בודדות / אחר / לא יודעים (4.5%)
המצב הכלכלי (3%)	
אנשי השמאל / מחאת קפלן (3%)	
ימין / ימין קיצוני / בן גביר / סמוטריץ' (2.5%)	
היחסים עם העולם (2%)	
תשובות בודדות / אחר / לא יודעים (10%)	

במדגם הערבים (מיעוט של אופטימיים – 35%) הסיבה העיקרית כיום לאופטימיות היא התקווה לשלום ולסיום המלחמה. במדידה הקודמת התקווה הכללית, הנמצאת הפעם במקום השני, תפסה את המקום הראשון. ממצא מעניין הוא שגם בציבור הערבי ההיי-טק נעלם השנה מרשימת הסיבות לאופטימיות. האמונה באלוהים הופיעה גם בתשובות הערבים האופטימיים בשכיחות ניכרת, אם כי בשיעור נמוך מזה שאצל היהודים.

לוח 1.8 הסיבה העיקרית לאופטימיות לגבי העתיד של ישראל, 2021 ו-2024 (% ערבים)

2024	2021
סיום המלחמה / מציאת פתרון ותקווה לשלום (27%)	אופטימיות כללית / תקווה (24%)
אופטימיות / תקווה כללית (20%)	כלכלה / היי-טק / פיתוח (19.5%)
מדינה חזקה / ביטחון (15%)	ממשלה חדשה / החלפת השלטון (18%)
אמונה באלוהים (7%)	ביטחון / דמוקרטיה / מדינה דואגת לאזרחים (16%)
חיים בישראל / השוואה למקומות אחרים (4%)	תשובות בודדות / אחר / לא יודעים (22.5%)
האזרחים (3%)	
כלכלה / רווחה (3%)	
תשובות בודדות / אחר / לא יודעים (21%)	

כפי שהראינו לעיל, במדגם הערבים מדובר ברוב של פסימיים (59%). כאן בראש הסיבות לפסימיות בנוגע לעתידה של מדינת ישראל עומדים היום המלחמה והמצב הבטחוני, ובמקום השני – המצב הכלכלי, שאולי כולל גם אלימות ופשיעה, אם כי לא היו מרואיינים רבים (במפתיע מעט לנוכח חומרת הבעיה) שצינו זאת בנפרד. הממשלה והמערכת הפוליטית, שעומדות אצל היהודים בראש סולם הסיבות לפסימיות, ניצבות כאן במקום השלישי, ואילו הגזענות וחוסר הצדק, שעמדו במקום הראשון ב-2021, ירדו השנה לתחתית כסיבה לפסימיות לגבי עתידה של ישראל.

לוח 1.9 הסיבה העיקרית לפסימיות לגבי העתיד של ישראל, 2021 ו-2024 (% ערבים)

2024	2021
המלחמה / המצב הביטחוני (41%)	גזענות / בעיות חברתיות / תחושת אי-צדק (45%)
המצב הכלכלי (25%)	הממשלה / המצב הפוליטי / הפוליטיקאים (29%)
הממשלה / המערכת הפוליטית (9%)	המצב הכלכלי / יוקר המחיה / המצב היומיומי (20%)
המצב הכלכלי (6%)	תשובות בודדות / אחר / לא יודעים (6%)
גזענות / חוסר צדק (3.5%)	
אלימות ופשיעה (1%)	
תשובות בודדות / אחר / לא יודעים (14.5%)	

דמוקרטיה, שלטון, אמון במוסדות

הנושאים הנדונים בפרק זה:

- יכולים לסמוך על המדינה שתעזור לאזרחיה?
- האיזון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי
- תפקוד האופוזיציה
- האמון במוסדות המדינה:
 - אמון הציבור במוסדות המדינה – מבט על
 - האמון בנשיא המדינה
 - האמון בבית המשפט העליון
 - האמון בתקשורת
 - האמון בממשלה
 - האמון בכנסת
 - האמון במפלגות
 - האמון בעריות/ברשויות המקומיות
 - האמון ביועץ המשפטי לממשלה
 - האם האמון יורד?
 - חלוקה לעולמות תוכן

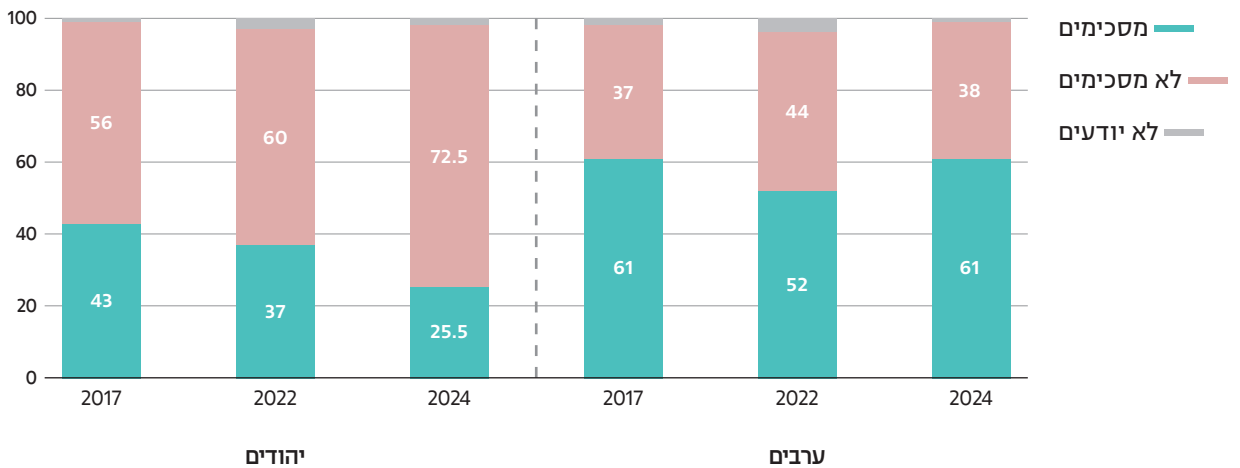
יכולים לסמוך על המדינה שתעזור לאזרחיה?

שאלה 51 | נספח 1, עמ' 201 | נספח 2, עמ' 225

עוצמתה ואכזריותה של מתקפת הפתע מצד חמאס ב-7 באוקטובר, הכישלון הן המודיעיני הן בהגנה על תושבי ישראל, חטיפת חיילים ואזרחים לעזה, תחושת ההפקרה והנטישה מצד תושבי היישובים צמודי הגבול בדרום ובצפון – כל אלו גרמו שבר בחברה הישראלית.

על רקע זה החלטנו לפתוח את הדיון בפרק בשאלה לגבי מידת הסכמתם של המרואיינים עם הטענה שאזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה שתעזור להם בעת צרה. אם כי גם בכל המדידות הקודמות רק מיעוט הסכימו שאפשר לסמוך על המדינה, במדידה הנוכחית מדובר בכשליש בלבד בכלל המדגם, ממצא המסמן מגמה מתמשכת של ירידה (2017 - 46%; 2022 - 39%; 2024 - 32%). בקרב המרואיינים היהודים רק כרבע מסכימים כיום שאזרחי ישראל יכולים לסמוך על המדינה שתעזור להם בעת צרה; בקרב הערבים נצפתה עלייה בהסכמה לעומת מדידת 2022 וחזרה למדידת 2017. העובדה שגם הפעם שיעור הערבים המסכימים עם הטענה בדבר דאגת המדינה לאזרחיה גבוה משיעור המסכימים איתה בקרב היהודים מעוררת תמיהה, ואין לנו הסבר מספק לכך. אחד ההסברים שהוצע לנו, וייתכן שיש בו מן האמת, הוא שהמרואיינים הערבים מפרשים את המושג "אזרחי המדינה" כמתייחס לקבוצת הרוב היהודית ולא אליהם עצמם; הסבר אחר הוא השיפור בחלק מהשירותים שהמדינה מספקת בשנים האחרונות לאזרחיה הערבים.

תרשים 2.1 אזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה שתעזור להם בעת צרה, 2017-2024 (% ,יהודים, ערבים)

אם כי גם בכל המדידות הקודמות רק מיעוט הסכימו עם הטענה שאזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה, במדידה הנוכחית בכלל המדגם מדובר בכשליש בלבד, ממצא המסמן מגמה מתמשכת של ירידה בשיעור הסבורים כך.

בפילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מצאנו כי בכל המחנות רק מיעוט מסכימים עם הטענה שאפשר לסמוך על המדינה, אבל יש ביניהם הבדלים: שליש מהמקמים עצמם בימין מביעים הסכמה עם טענה זו, לעומת מיעוט קטן מאוד בקרב הממקמים עצמם במרכז ובשמאל. במרכז ובשמאל אף נרשמה ירידה משמעותית בהשוואה למדידת 2022, בעוד בקרב מחנה הימין נשמרה יציבות יחסית.

בקרב החרדים, הדתיים והמסורתיים הדתיים נמצאו שיעורי הסכמה גבוהים יותר עם הטענה שהישראלים יכולים תמיד לסמוך על המדינה שתסייע להם, לעומת המסורתיים הלא־דתיים ובייחוד בהשוואה לחילונים. יתרה מזו, בהשוואה למדידת 2022, הפעם נרשמה עלייה ניכרת בשיעור המסכימים בקרב החרדים – ייתכן שזו נובעת מהיותן של המפלגות החרדיות בממשלה ומהשתתפותן בניהול המדינה. לעומת זאת, בקרב הדתיים והמסורתיים הדתיים נרשמה ירידה קלה בשיעור המסכימים עם הטענה, ואילו בקרב החילונים והמסורתיים הלא־דתיים נרשמה ירידה חדה.

אם כי בכל קבוצות הגיל נצפתה ירידה בהשוואה למדידת 2022, המרוויינים המבוגרים יותר (גילי 55 ומעלה) סבורים יותר מהצעירים שאפשר לסמוך על המדינה שתעזור להם בעת צרה.

לבסוף, מצאנו כי אומנם בקרב מי ששייכו עצמם לקבוצות חזקות בחברה שיעור הסבורים שהמדינה עונה תמיד על הציפייה לסייע לאזרחיה גבוה יותר משיעורם בקרב מי ששייכו עצמם לקבוצות חלשות, אבל בשתי הקטגוריות נרשמה הפעם ירידה בהשוואה למדידות העבר.

לוח 2.1 מסכימים שאזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה שתעזור להם

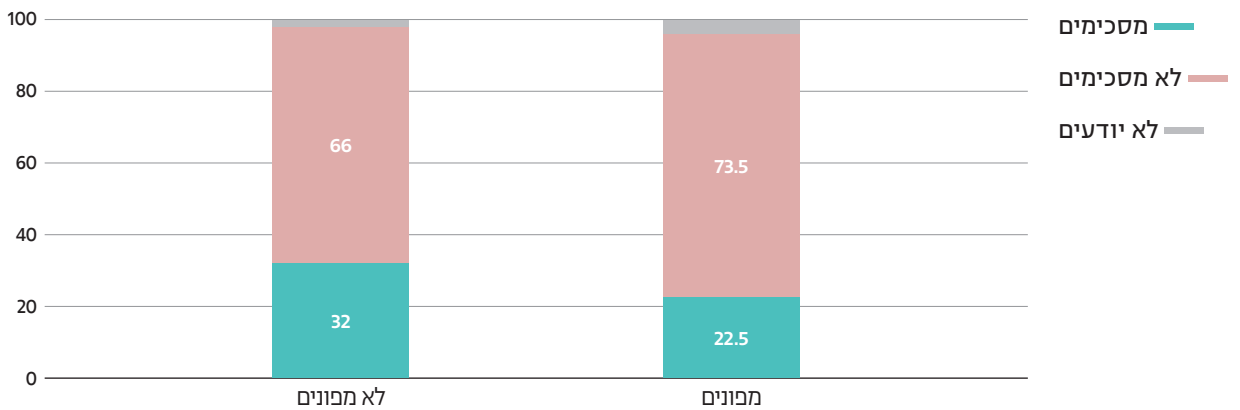
בעת צרה, 2017–2024 (% , יהודים)

2024	2022	2017		
10	35.5	33	שמאל	מחנות פוליטיים
16	43	36	מרכז	
33	35	52	ימין	
37	24	32	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
44	49	64	דתיים	
34	39	58	מסורתיים דתיים	
25	40	43.5	מסורתיים לא־דתיים	
15	35	35	חילונים	
21	25	39	34-18	גיל
20	38	42	54-35	
35	47	47	55 ומעלה	
28	42	48	קבוצה חזקה	
19	28	28	קבוצה חלשה	שיוך עצמי לקבוצות חזקות/חלשות בחברה הישראלית

במדגם הערבים מצאנו כי ברוב קבוצות המשנה הרוב סבורים שאזרחי המדינה יכולים לסמוך על המדינה שתעזור להם בעת צרה, אך בפילוח לפי עדה דתית מצאנו הבדלים. רוב גדול יותר אצל הדרוזים הביעו הסכמה עם טענה זו, לעומת רוב קטן יותר אצל המוסלמים והנוצרים (78%, 60.5%, 59% בהתאמה).

בחנו את מידת ההסכמה עם טענה זו בקרב מפונים ולא מפונים בכלל המדגם: מצאנו כי מידת ההסכמה שאזרחי ישראל יכולים לסמוך על המדינה בעת צרה גבוהה יותר בקרב הלא מפונים מאשר בקרב מי שחוו פינוי.

תרשים 2.2 אזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה שתעזור להם בעת צרה, לפי מפונים או לא מפונים מבתיים (% כלל המדגם)

מצאנו גם כי ההתייחסות הכללית למדינה קשורה קשר הדוק לתשובות לשאלת האפשרות לסמוך עליה. כך, רוב גדול מהמעריכים את מצבה של ישראל בחיוב הביעו הסכמה עם טענה זו, לעומת מיעוט ממי שהעריכו את מצבה של ישראל בשלילה; האופטימיים לגבי עתידה של ישראל סבורים יותר מהפסימיים שאפשר לסמוך על המדינה שתסייע לאזרחיה בעת צרה.

ולבסוף, הסבורים שישראל היא מקום שטוב לחיות בו מסכימים עם טענה זו יותר ממי שחושבים שישראל אינה מקום שטוב לחיות בו, אם כי בשני המקרים (הן בשאלת האופטימיות/פסימיות הן בשאלה בדבר הטענה שישראל היא מקום שטוב לחיות בו) מדובר במיעוט.

לוח 2.2 אזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה שתעזור להם בעת צרה

(%, כלל המדגם)

אזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה שתעזור להם בעת צרה					
סך הכול	לא יודעים	לא מסכימים	מסכימים		
100	1	36	63	טוב וטוב מאוד	הערכת המצב של ישראל היום באופן כללי
100	1	63	36	ככה-ככה	
100	2	74.5	23.5	רע ורע מאוד	
100	2	58	40	אופטימיים	אופטימיות או פסימיות לגבי העתיד של ישראל
100	1.5	78	20.5	פסימיים	
100	2	56	42	מסכימים	ישראל היא מקום שטוב לחיות בו
100	1	87	12	לא מסכימים	

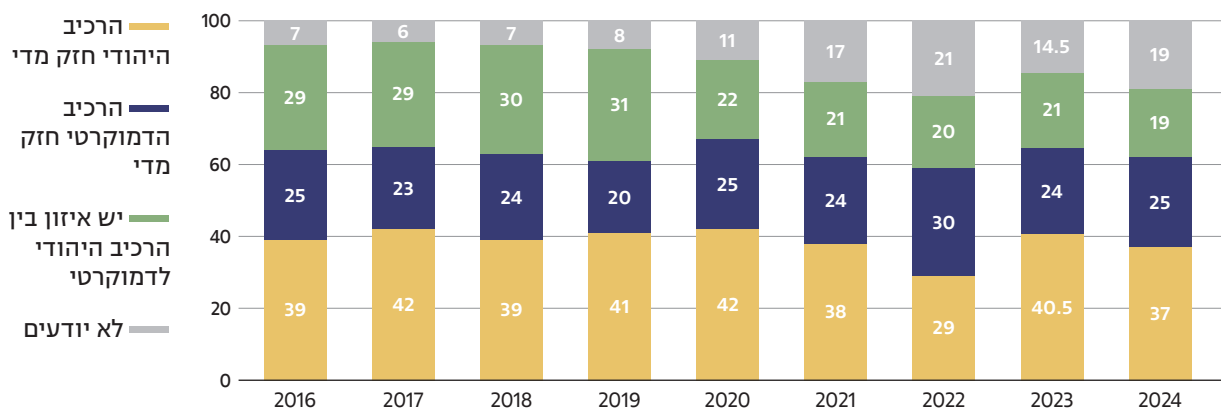
האיזון בין הרכיבים היהודי והדמוקרטי

שאלה 12 נספח 1, עמ' 193 | נספח 2, עמ' 212

השאלה "האם יש או אין היום בישראל שיווי משקל/איזון נכון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי?" נשאלת בקביעות מאז 2016. השנה, בדומה למדידות קודמות (למעט מדידת 2022 שכנראה הייתה חריגה), העמדה השכיחה בקרב המרואיינים היהודים היא שהרכיב היהודי חזק מדי בישראל (כ-37%); רבע סבורים שהרכיב הדמוקרטי חזק מדי; וכחמישית סבורים שיש איזון בין שני הרכיבים.

תרשים 2.3 שיווי משקל/איזון נכון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי בישראל,

2016-2024 (% יהודים)

לעומת זאת, בקרב מדגם הערבים לאורך השנים נשמר רוב גדול ויציב למדי (למעט חריגות במדידת 2022 – עלייה, ובמדידת 2023 – ירידה) בשיעור הסבורים שהרכיב היהודי חזק מדי בישראל. רוב זה בא לידי ביטוי בכל קבוצות המשנה.

לוח 2.3 סבורים שהרכיב היהודי חזק מדי בישראל, 2016–2024 (% ערבים)

2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
72	60	86	82	76	77	77	74	80

בפילוח לפי מחנות פוליטיים ניתן לראות כי רוב גדול בקרב הממקמים עצמם בשמאל סבורים שהרכיב היהודי חזק מדי בישראל, לעומת כמחצית בקרב המרכז וכחמישית בימין. הימין אומנם מפוצל, אך העמדה השכיחה יותר במחנה זה היא שהרכיב הדמוקרטי חזק מדי בישראל. ראוי לציין את השיעור הגבוה במרכז ובימין של הלא יודעים, לעומת שיעורם הנמוך בקרב השמאל (23%, 19.5%, 7%, בהתאמה).

פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מראה שכמחצית מהחרדים ומהדתיים סבורים שהרכיב הדמוקרטי חזק מדי בישראל; בקרב המסורתיים הדתיים העמדה השכיחה, אך לא תפיסת הרוב, היא שהרכיב הדמוקרטי חזק מדי; ובקרב המסורתיים הלא-דתיים העמדה השכיחה היא שהרכיב היהודי חזק מדי. בקרב החילונים רוב ברור סבורים שהרכיב היהודי חזק מדי.

בהשוואה לשנה שעברה, בכל קבוצות המשנה נשמרה יציבות יחסית בעמדה השכיחה, אולם בלטו השינויים הבאים: חלה ירידה קלה בקרב הממקמים עצמם בימין בשיעור הסבורים שהרכיב היהודי חזק מדי (מ-25% ל-20%); חלה עלייה משמעותית בקרב הדתיים בשיעור הסבורים שיש איזון בין הרכיבים (מ-20% ל-32%); וחלה ירידה בקרב המסורתיים הדתיים בשיעור הסבורים שהרכיב היהודי חזק מדי (מ-25% ל-15%).

בחלוקה פנימית של קבוצת החילונים לפי מחנות פוליטיים מצאנו הבדלים ניכרים בין שלושת המחנות. רוב גדול בקרב החילונים הממקמים עצמם בשמאל סבורים שהרכיב היהודי חזק מדי בישראל, לעומת רוב קטן יותר בקרב המרכז ומיעוט בקרב הימין (בהתאמה, 89%, 63%, 38%).

לוח 2.4 שיווי משקל/איזון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי בישראל, לפי מחנות פוליטיים ולפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (%) (יהודים)

סך הכול	לא יודעים	יש איזון בין הרכיב היהודי לדמוקרטי	הרכיב הדמוקרטי חזק מדי	הרכיב היהודי חזק מדי		
100	7	6	6	81	שמאל	מחנות פוליטיים
100	23	12	9	56	מרכז	
100	19.5	25	35.5	20	ימין	
100	19.5	14	51.5	15	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
100	12	32	51	5	דתיים	
100	23	23.5	38.5	15	מסורתיים דתיים	
100	19	26	21	34	מסורתיים לא-דתיים	
100	19.5	12	8.5	60	חילונים	

פילחנו את התשובות לשאלה זו לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022 (כלל המדגם) וראינו כי רוב מצביעי העבודה, רע"ם, חד"ש תע"ל, יש עתיד וישראל ביתנו סבורים כי הרכיב היהודי חזק מדי; ומנגד, רוב מצביעי יהדות התורה וכמחצית ממצביעי הציונות הדתית וש"ס סבורים כי הרכיב הדמוקרטי בישראל חזק מדי. מחצית ממצביעי המחנה הממלכתי סבורים שהרכיב היהודי חזק מדי, בעוד מצביעי הליכוד מפוצלים בסוגיה זו – מעל רבע מהם סבורים שהרכיב הדמוקרטי חזק מדי, שיעור דומה סבורים שיש איזון בין שני הרכיבים, וכחמישית שהרכיב היהודי חזק מדי. גם כאן ראוי לציין את השיעור הגבוה יחסית של הלא יודעים בקרב מצביעי ש"ס, הליכוד והמחנה הממלכתי.

לוח 2.5 שיווי משקל/איזון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022 (%) (כלל המדגם)

סך הכול	לא יודעים	יש איזון בין הרכיב היהודי לדמוקרטי	הרכיב הדמוקרטי חזק מדי	הרכיב היהודי חזק מדי	
100	2	6	4	88	רע"ם
100	6.5	8.5	2	83	העבודה
100	3	19	-	78	חד"ש-תע"ל
100	18	6	5	71	יש עתיד
100	15	9	6	70	ישראל ביתנו

סך הכול	לא יודעים	יש איזון בין הרכיב היהודי לדמוקרטי	הרכיב הדמוקרטי חזק מדי	הרכיב היהודי חזק מדי	
100	20	21	9	50	המחנה הממלכתי
100	21	28	30	21	הליכוד
100	25.5	18.5	46	10	ש"ס
100	15	25	52	8	הציונות הדתית
100	15.5	12	69.5	3	יהדות התורה

לבסוף, הצלבנו את התשובות לשאלה אם יש או אין שיווי משקל/איזון נכון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי עם התשובות לשאלה על מידת ההסכמה או אי-ההסכמה עם הטענה שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה. מצאנו שבקרב המסכימים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה, הרוב סבורים שהרכיב היהודי חזק מדי; מנגד, בקרב מי שאינם מסכימים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה אין תמימות דעים – למעלה משליש סבורים שהרכיב הדמוקרטי חזק מדי בישראל, למעלה מרבע סבורים שיש איזון בין שני הרכיבים, וחמישית סבורים שהרכיב היהודי חזק מדי.

לוח 2.6 שיווי משקל/איזון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי, לפי ההסכמה שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה (% כלל המדגם)

סך הכול	לא יודעים	יש איזון בין הרכיב היהודי לדמוקרטי	הרכיב הדמוקרטי חזק מדי	הרכיב היהודי חזק מדי	השלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה
100	15	13	12	60	מסכימים
100	16	28	36	20	לא מסכימים

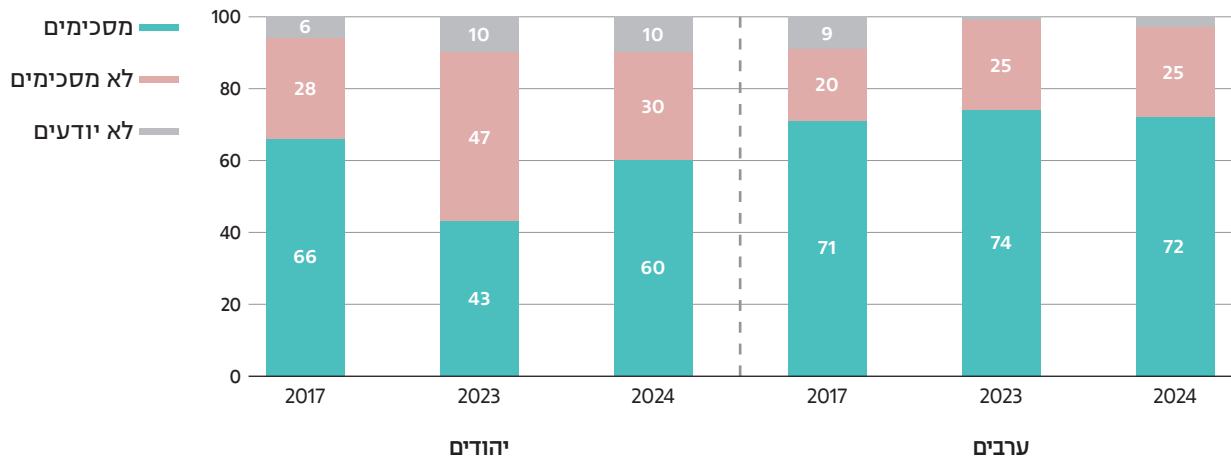
תפקוד האופוזיציה

שאלה 47 | נספח 1, עמ' 200 | נספח 2, עמ' 224

חזרנו ושאלנו את המרואיינים אם לדעתם האופוזיציה בישראל ממלאת כראוי את תפקידה. מהנתונים אנו למדים כי בשני המדגמים, הן היהודי הן הערבי, יש רוב גדול לסבורים שהאופוזיציה חלשה ואינה ממלאת את תפקידה כראוי. בקרב היהודים מדובר בעלייה מובהקת בהשוואה למדידת 2023, ובעצם כמעט חזרה לנתוני 2017, ובקרב הערבים – ביציבות יחסית בהשוואה למדידות הקודמות.

תרשים 2.4 האופוזיציה בישראל חלשה ולא ממלאת כראוי את תפקידה,

(2024–2017, % יהודים, ערבים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) העלה כי בשלושת המחנות שיעור המעריכים שהאופוזיציה חלשה ואינה ממלאת את תפקידה כראוי התחזק לעומת השנה שעברה, וביתר שאת בקרב הממקמים עצמם בשמאל ובמרכז.

פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מצביע על רוב בקרב החילונים והמסורתיים הלא-דתיים הסבורים שהאופוזיציה אינה ממלאת כראוי את תפקידה, לעומת כמחצית מהמסורתיים הדתיים ומהחרדים וכשליש בלבד מהדתיים. אצל החילונים והמסורתיים הלא-דתיים מצאנו התחזקות יתרה בשיעור המעריכים שהאופוזיציה חלשה.

בפילוח החילונים לפי מחנות פוליטיים מצאנו כי כמעט כל החילונים הממקמים עצמם בשמאל סבורים שהאופוזיציה אינה ממלאת כראוי את תפקידה, לעומת רוב קטן יותר בקרב החילונים הממקמים עצמם במרכז ובימין (בהתאמה, 92%, 73%, 61%).

לוח 2.7 מסכימים שהאופוזיציה בישראל חלשה ולא ממלאת כראוי את תפקידה,

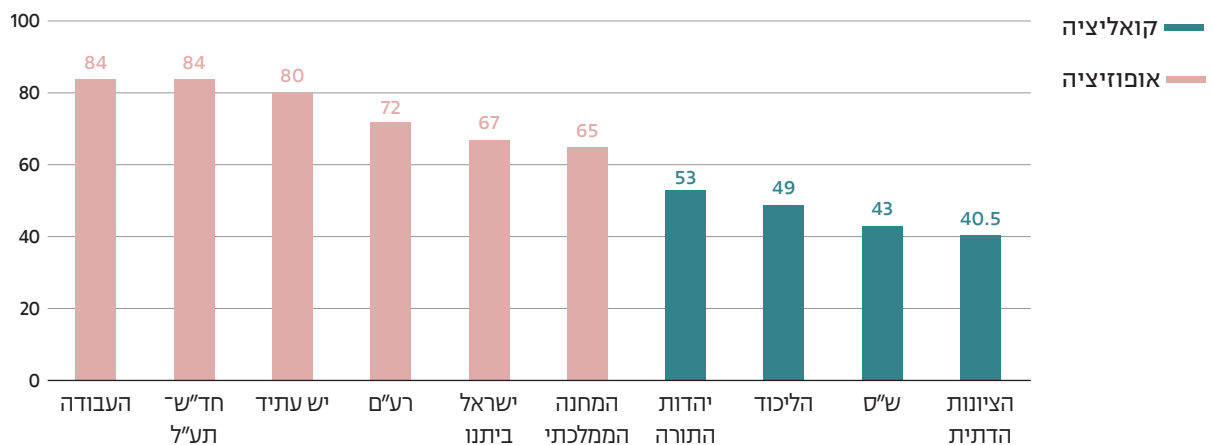
לפי מחנות פוליטיים ולפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, 2024–2017, % (יהודים)

שנה	2024	2023	2017	מחנות פוליטיים
שמאל	90	48	87	מחנות פוליטיים
מרכז	68	40	68	
ימין	50	44	57.5	
חרדים	48	44	48	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
דתיים	34	36	51.5	
מסורתיים דתיים	49.5	43	52	
מסורתיים לא-דתיים	59	42	70	
חילונים	73	47	76.5	

מצביעי המפלגות המרכיבות כיום את האופוזיציה סבורים יותר כי נציגיהם בכנסת אינם ממלאים כראוי את תפקידם, בהשוואה למצביעי המפלגות המרכיבות את הקואליציה, שרק מחצית ופחות מהם נותנים לחברי האופוזיציה ציון גרוע.

בקרב מדגם הערבים לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין קבוצות המשנה. לבסוף, פילחנו בכלל המדגם את התשובות לשאלה זו לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב־2022. מצאנו כי מצביעי המפלגות המרכיבות כיום את האופוזיציה סבורים יותר כי נציגיהם בכנסת אינם ממלאים כראוי את תפקידם, בהשוואה למצביעי המפלגות המרכיבות את הקואליציה, שרק מחצית ופחות מהם נותנים לחברי האופוזיציה ציון גרוע. ניתן לפרש זאת כך: מצביעי מפלגות האופוזיציה היו רוצים לראות את נציגיהם יעילים ולוחמניים יותר, ואילו מצביעי מפלגות הקואליציה מרוצים מהרפיון האוחז באופוזיציה.

תרשים 2.5 מסכימים שהאופוזיציה בישראל חלשה ולא ממלאת כראוי את תפקידה, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב־2022 (% כלל המדגם)

אמון הציבור במוסדות המדינה – מבט-על

על בסיס הנחת העבודה שאמון האזרחים במדינה ובמוסדותיה הוא מאבני היסוד של משטר דמוקרטי חזרנו ובדקנו כבכל שנה את שיעורי האמון של הציבור בשמונה מוסדות מרכזיים: צה"ל, נשיא המדינה, בית המשפט העליון, המשטרה, הממשלה, הכנסת, המפלגות והתקשורת. חזרנו ובדקנו השנה את האמון גם בעוד שני מוסדות: העירייה/הרשות המקומית שבה מתגוררים המרואיינים והיועץ המשפטי לממשלה. כמו כן, לראשונה בדקנו במסגרת מדד הדמוקרטיה את האמון בשב"כ ובמוסד.

נתוני האמון של ארבעת המוסדות הביטחוניים: המשטרה, צה"ל, השב"כ והמוסד מוצגים בפרק זה ברמה הכללית בלבד, והם נידונים בהרחבה בפרק 4: "הביטחון הלאומי וגופי הביטחון".

בפרק זה מוצגים שיעורי האמון בכל המוסדות שנבדקו והשינויים שחלו בכל מוסד ומוסד בהשוואה לשנה שעברה. השנה בשל הנסיבות המיוחדות מובאים גם נתוני האמון ממדידת דצמבר 2023 (מדידה מיוחדת שבוצעה בתחילת מלחמת "חרבות ברזל").¹⁰ ואולם, ככלל, ההתייחסות ההשוואתית היא שנתית, כלומר למדידת יוני 2023.

כפי שמראה התרשים הבא, בקרב המרואיינים היהודים שיעור נותני האמון ברוב מוסדות המדינה גבוה משמעותית מזה שבקרב המרואיינים הערבים – למעט במוסדות הפוליטיים: הממשלה, הכנסת והמפלגות, שלגביהם שיעור נותני האמון בשני המדגמים, יהודים וערבים, דומה (ונמוך מבעבר).

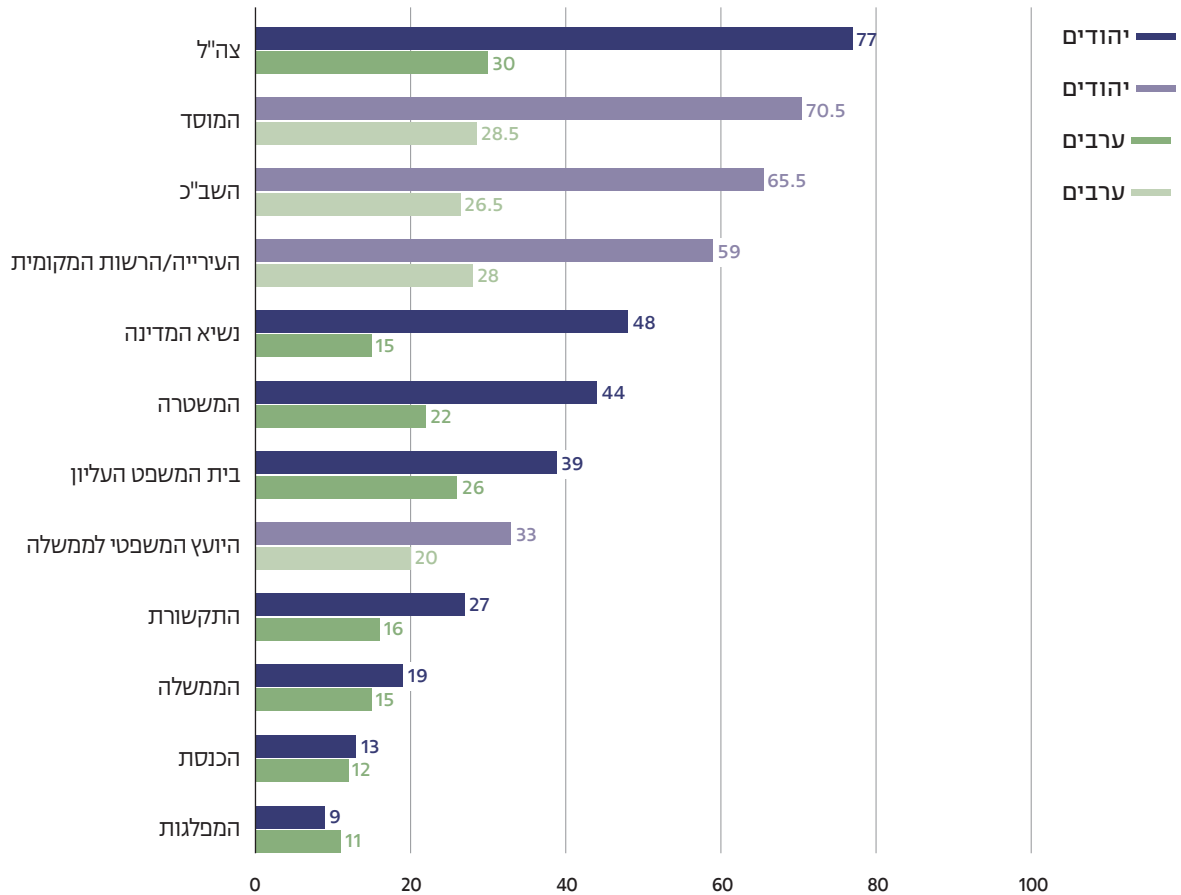
מתוך שמונת המוסדות הנבדקים בקביעות, בקרב היהודים צה"ל שומר על מקומו בראש סולם האמון. אחריו בהפרשים ניכרים – נשיא המדינה, המשטרה ובית המשפט העליון. בקרב הערבים, בית המשפט העליון, שהיה מדורג ראשון בעבר, ירד למקום השני, ובפעם הראשונה מאז התחלנו במדידות עלה האמון בצה"ל למקום הראשון, אף שלא ברור עדיין אם מדובר במדידה חד-פעמית או בשינוי של ממש.

בהשוואה ליוני 2023, במדגם היהודים חלו ירידות בשיעורי האמון בצה"ל, בנשיא המדינה ובמוסדות הפוליטיים (הממשלה, הכנסת והמפלגות), וגם שיעור האמון בבית המשפט העליון ירד במעט. שיעור האמון בתקשורת נותר כמעט ללא שינוי, ובאמון במשטרה נרשמה עלייה.

במדגם הערבים שום מוסד מהמוסדות הנבדקים בקביעות לא חצה את רף ה-30% של נותני האמון. כפי שמורה לוח 2.8, שיעורי האמון של ארבעה מוסדות נותרו דומים למדי למדידת יוני 2023, ובארבעה מוסדות חלו שינויים – האמון בצה"ל ובמשטרה התחזק והאמון בכנסת ובמפלגות נחלש.

10 מתוך סקר "הקול הישראלי", דצמבר 2023. במוסדות אחדים מוצגת גם השוואה למדידת אוקטובר 2023, מתוך סקר "חרבות ברזל".

תרשים 2.6 נותנים אמון בכל אחד ממוסדות המדינה* (% יהודים, ערבים)

* העמודות הכהות מסמנות את שמונת המוסדות הנבדקים בקביעות, והעמודות הבהירות מסמנות מוסדות שאיננו שואלים עליהם בקביעות.

עוד מצאנו כי בקרב הערבים למחצית (49.5%) אין אמון באף לא אחד משמונת המוסדות הקבועים, לעומת מיעוט זניח בקרב היהודים (9%), שאין להם אמון בשום מוסד.¹¹ בקרב היהודים שיעור נותני האמון במוסדות השונים מתפזר על מנעד רחב מאוד, מהשיעור הגבוה ביותר – 77% (צה"ל), ועד הנמוך ביותר – 9% (המפלגות); אצל הערבים המנעד קטן יותר – השיעור הגבוה ביותר הוא 30% (צה"ל) והנמוך ביותר 11% (המפלגות).

11 מי שנתנו ציון 1 אין לי כלל אמון או 2=די מעט אמון לכל שמונת המוסדות הנבדקים בקביעות.

לוח 2.8 אמון הציבור במוסדות המדינה הנבדקים בקביעות, 2023-2024*

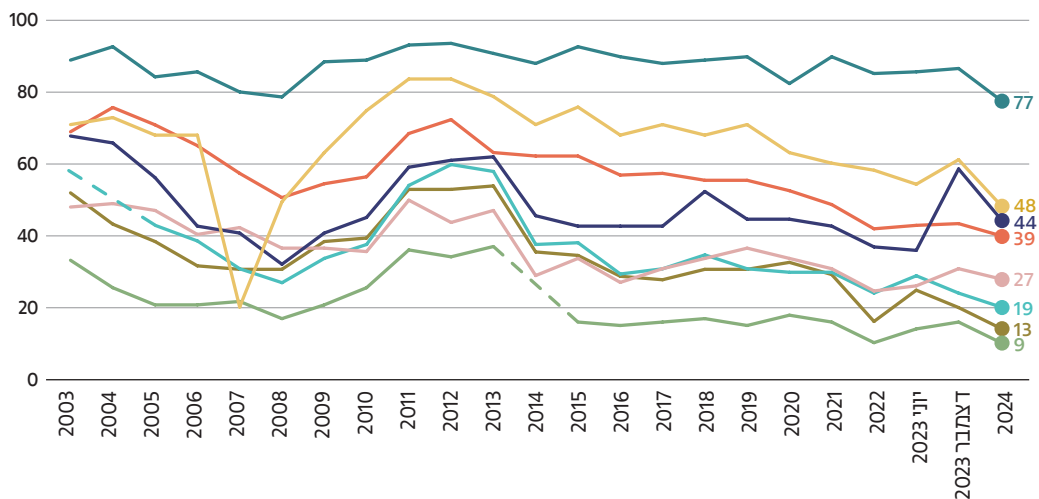
(%, כלל המדגם, יהודים, ערבים)

המוסד	כלל המדגם				יהודים				ערבים				
	מקום במדרג	יוני 2023	דצמבר 2023	2024	מקום במדרג	יוני 2023	דצמבר 2023	2024	מקום במדרג	יוני 2023	דצמבר 2023	2024	כיוון השינוי לעומת יוני 23
צה"ל	1	75	79	69	1	85.5	86.5	77	1	21	44	30	+
נשיא המדינה	2	48	57	43	2	54	61	48	5-6	18	38	15	=
המשטרה	3	32	55	41	3	35	58.5	44	3	17	38	22	+
בית המשפט העליון	4	39	44	37	4	42	42.5	39	2	26	53	26	=
התקשורת	5	24	31	25	5	25	30	27	4	17.5	36	16	=
הממשלה	6	27	22	18	6	28	23	19	5-6	18	19	15	=
הכנסת	7	23	20	13	7	24	19	13	7	18	28	12	-
המפלגות	8	13	17	9	8	13	15	9	8	15	25	11	-

* שינויים (+ / -) מוצגים רק במקומות שבהם נמצאו הבדלים משמעותיים.

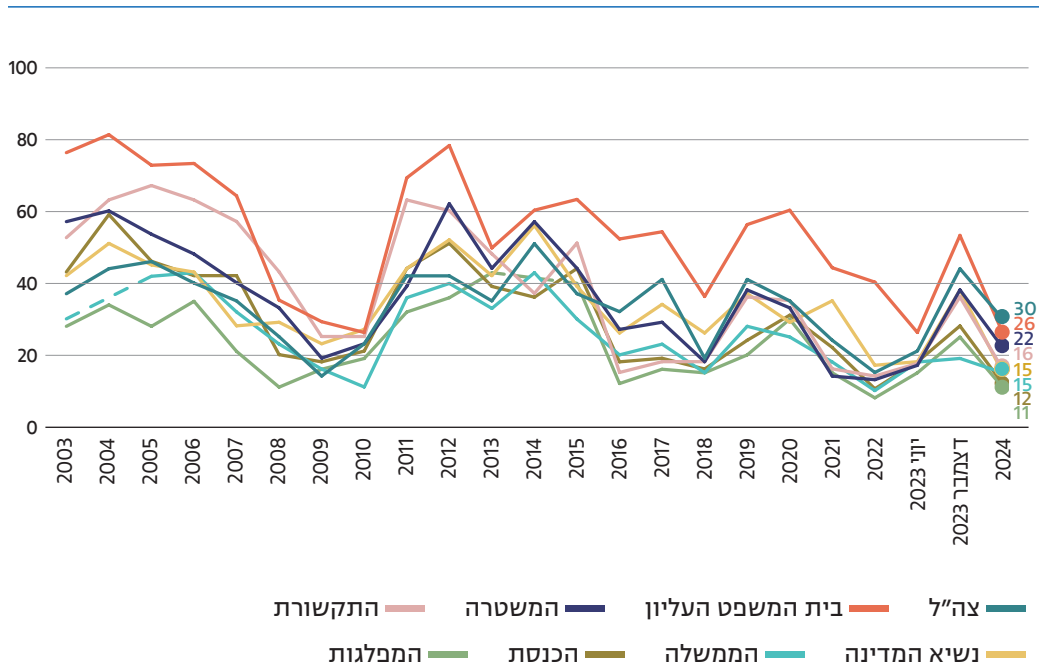
תרשים 2.7 נותנים אמון בכל אחד מהמוסדות הנבדקים בקביעות, 2003-2024

(%, יהודים)

צה"ל — נשיא המדינה — המשטרה — בית המשפט העליון — התקשורת — הממשלה — הכנסת — המפלגות

תרשים 2.8 נותנים אמון בכל אחד מהמוסדות הנבדקים בקביעות, 2003–2024
(%, ערבים)

האמון בנשיא המדינה

שאלה 16 נספח 1, עמ' 194 | נספח 2, עמ' 215

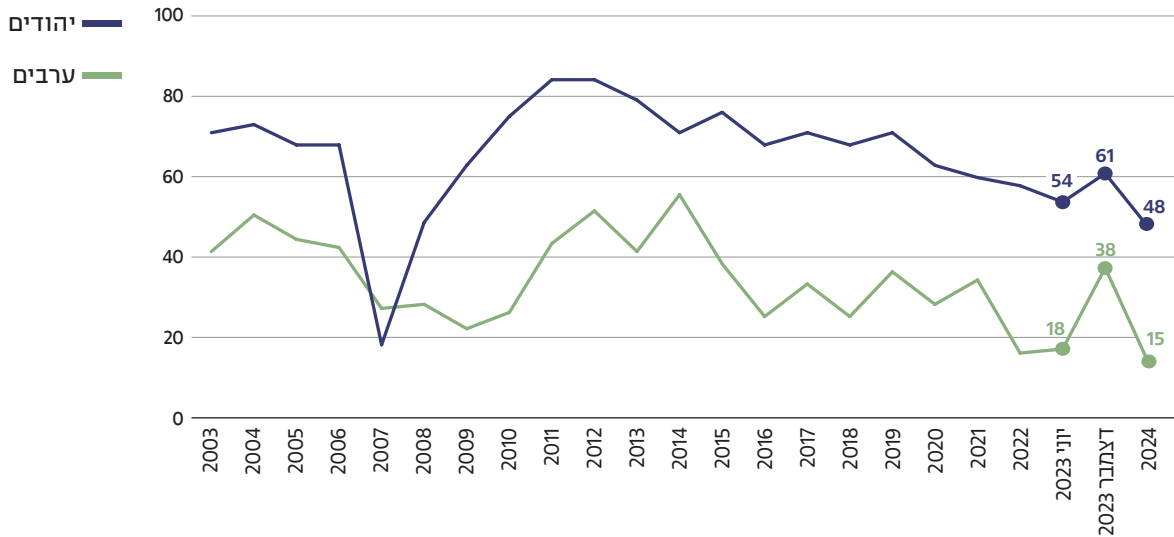
שיעור נותני האמון בנשיא המדינה אצל המרואיינים היהודים גבוה בהרבה מזה שאצל הערבים. עם זאת, במדגם היהודים אנו עדים לירידה בשיעור נותני האמון בנשיא בהשוואה ליוני 2023 (מ-54% ל-48%), ואצל הערבים שיעור האמון נותר ברמה דומה.

העלייה באמון בנשיא המדינה במדידת דצמבר 2023 נבעה כנראה מהדחף בציבור הישראלי להתלכד בעת המשבר סביב דמות ממלכתית ומאחדת. לעומת זאת, כיום, עם חזרת המחלוקות המפלגות את הציבור חלה ירידה ניכרת ברמת האמון בנשיא, והיא נמוכה בעת הזו מהרמה שנמדדה ביוני 2023.

פילחנו את האמון בנשיא המדינה לפי מחנות פוליטיים (יהודים) ומצאנו כי שיעור האמון בקרב הממקמים עצמם בשמאל ובימין דומה ונמוך משל הממקמים עצמם במרכז. בהשוואה למדידת יוני 2023, אנו עדים לירידה משמעותית בשיעור נותני האמון בנשיא בשמאל ובמרכז.

פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מצביע על אמון נמוך שרוחשים החרדים לנשיא המדינה לעומת יתר הקבוצות. בהשוואה ליוני 2023 בולטת הירידה בשיעור האמון של החילונים.

תרשים 2.9 נותנים אמון בנשיא המדינה, 2003-2024 (% יהודים, ערבים)

לוח 2.9 נותנים אמון בנשיא המדינה, לפי מחנות פוליטיים ולפי מיקום על הרצף

חרדים-חילונים, 2023 ו-2024 (% יהודים)

2024	דצמבר 2023	יוני 2023		
43	80	68	שמאל	מחנות פוליטיים
58	75	68	מרכז	
45.5	51	46	ימין	
21	34	26	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
55	50	47	דתיים	
49	60	42	מסורתיים דתיים	
55	56	54	מסורתיים לא-דתיים	
50	72	67	חילונים	

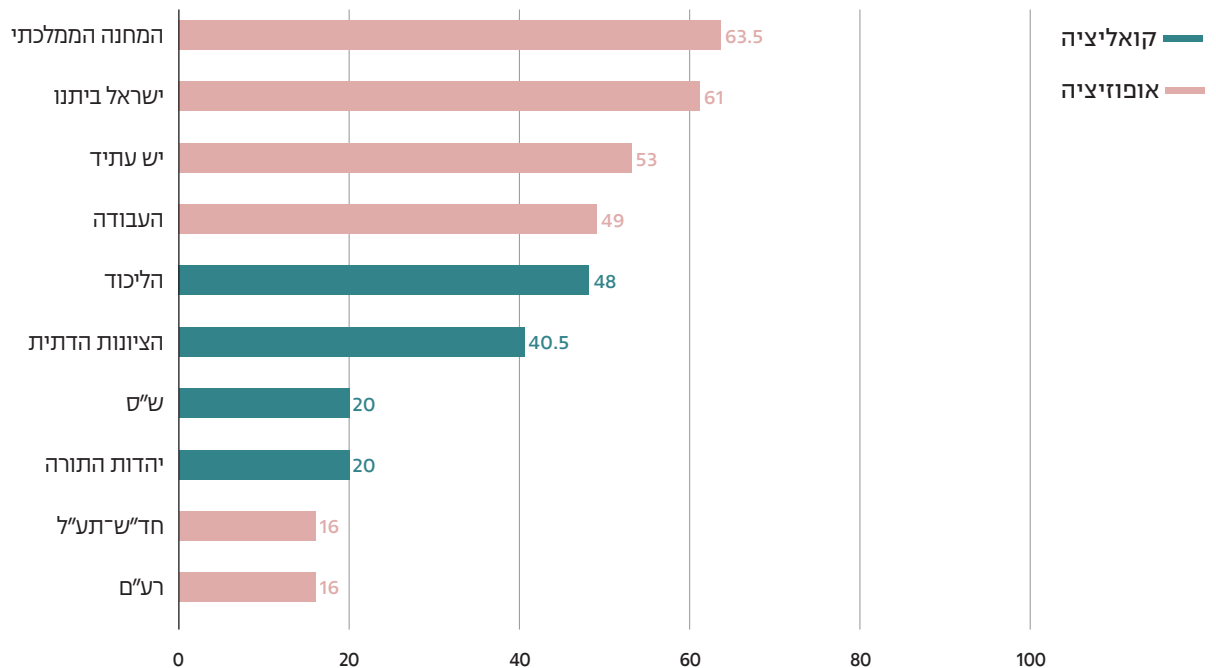
פילוח מדגם הערבים לפי עדה דתית מעלה כי בשלוש העדות מיעוט קטן נותנים אמון בנשיא המדינה, אבל האמון גבוה קצת יותר בקרב הדרוזים.

לוח 2.10 נותנים אמון בנשיא המדינה, לפי עדה דתית, 2023 ו-2024 (% ערבים)

2024	דצמבר 2023	יוני 2023	
15	37	19	מוסלמים
13.5	22	4	נוצרים
20	54	10	דרוזים

לבסוף, פילחנו את שיעורי האמון בנשיא המדינה לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022 (כלל המדגם). בקרב מצביעי המפלגות הערביות והחרדיות שיעור נותני האמון בנשיא המדינה הוא הנמוך ביותר, ואילו בקרב מצביעי המחנה הממלכתי שיעור נותני האמון בנשיא הוא הגבוה ביותר.

תרשים 2.10 נותנים אמון בנשיא המדינה, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022
(%, כלל המדגם)

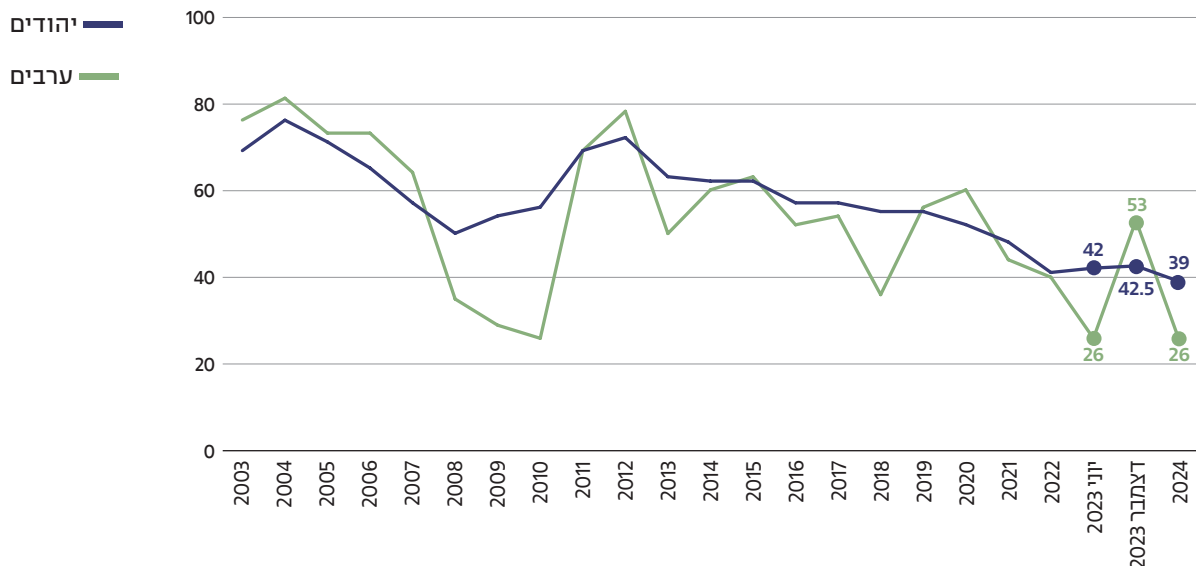
האמון בבית המשפט העליון

שאלה 15 | נספח 1, עמ' 194 | נספח 2, עמ' 214

בקרב המרואיינים היהודים חלה ירידה קלה בשיעור נותני האמון בבית המשפט העליון בהשוואה לשנה שעברה. למעשה השנה נמדד שיעור האמון הנמוך ביותר במוסד זה מאז 2003. בקרב המרואיינים הערבים יש חזרה לשיעורי האמון שנמדדו ביוני 2023, אחרי העלייה החדה במדידת דצמבר.

פילוח מדגם היהודים לפי מחנות פוליטיים ולפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מעלה הבדלים גדולים מאוד: רוב גדול בשמאל נותנים אמון במוסד זה, לעומת רוב קטן יותר בקרב המרכז ומיעוט קטן בימין. רוב החילונים נותנים אמון בבית המשפט העליון, לעומת מיעוט ביתר הקבוצות, ובייחוד לעומת החרדים והדתיים. ועדיין, בקרב החילונים נרשמה ירידה ניכרת באמון בבית המשפט העליון בהשוואה לשנה שעברה. ביתר קבוצות המשנה רמת האמון דומה לרמתה ביוני 2023.

תרשים 2.11 נותנים אמון בבית המשפט העליון, 2003-2024 (% יהודים, ערבים)

לוח 2.11 נותנים אמון בבית המשפט העליון, לפי מחנות פוליטיים ולפי מיקום על

הרצף חרדים-חילונים, 2023 ו-2024 (% יהודים)

2024	דצמבר 2023	יוני 2023		
80	88	80	שמאל	מחנות פוליטיים
60	67	63	מרכז	
21	21	26	ימין	
7	2	11	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
15	21	16	דתיים	
22	24	24	מסורתיים דתיים	
40	33	36	מסורתיים לא-דתיים	
58.5	67	66.5	חילונים	

פילחנו את קבוצת החילונים לפי השתייכותם הפוליטית: ראינו כי בקרב החילונים הממקמים עצמם בשמאל ובמרכז רוב גדול נותנים אמון בבית המשפט העליון, לעומת כשליש בלבד בקרב החילונים הממקמים עצמם בימין (חילונים בשמאל - 83%; חילונים במרכז - 66%; חילונים בימין - 34.5%).

בקרב המרואיינים היהודים מצאנו הבדלים גם לפי השכלה ולפי גיל: שיעור האמון בבית המשפט העליון גבוה יותר אצל בעלי השכלה אקדמית (מלאה וחלקית), בהשוואה לבעלי השכלה לא אקדמית (46%, 32%, בהתאמה). בקרב המרואיינים המבוגרים יותר שיעור

נותני האמון בבית המשפט העליון גבוה יותר מאשר בקרב הצעירים (18-34 - 33%; 35-54 - 43%; 55 ומעלה - 41%).

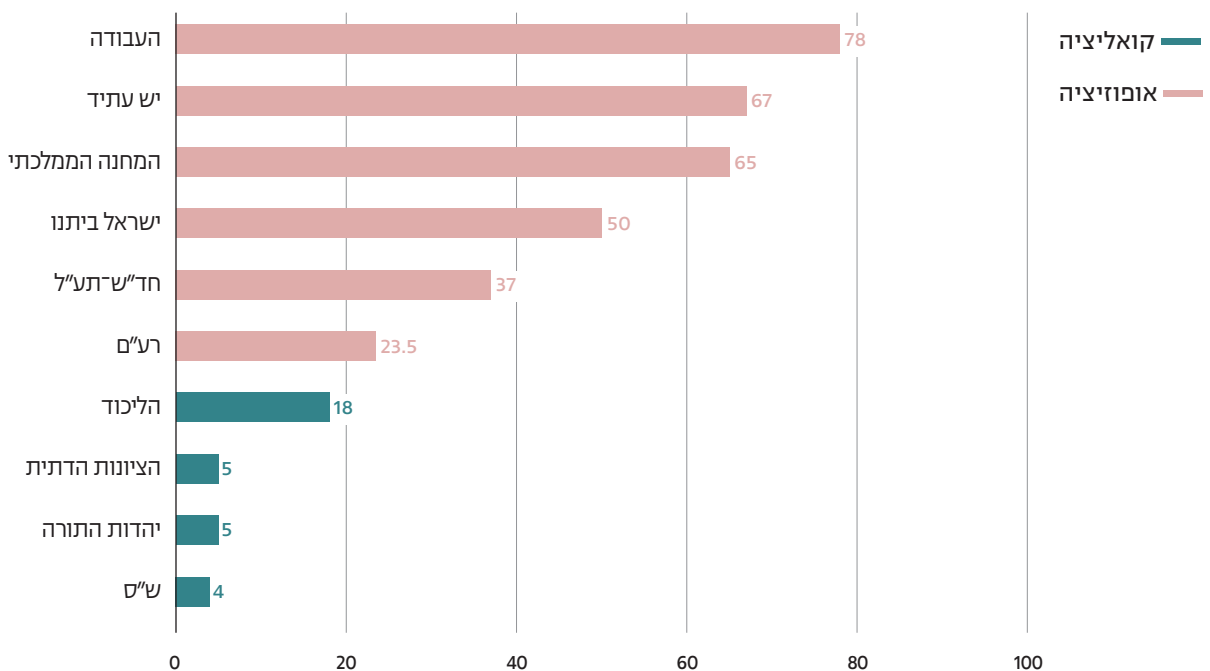
פילוח מדגם הערבים לפי עדה דתית מעלה כי שיעורי האמון של הנוצרים והמוסלמים ירדו וחזרו לרמתם ביוני 2023 (אחרי עלייה חדה בדצמבר 2023). האמון של הדרוזים ירד אף הוא לאחר העלייה החדה בדצמבר 2023, אך נותר גבוה משמעותית משהיה ביוני 2023.

לוח 2.12 נותנים אמון בבית המשפט העליון, לפי עדה דתית, 2023 ו-2024 (% ערבים)

2024	דצמבר 2023	יוני 2023	
25	48	27	מוסלמים
28	89	26	נוצרים
39	71	14	דרוזים

פילחנו את שיעורי האמון בבית המשפט העליון (כלל המדגם) לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022: בעוד למצביעי מפלגות המרכז-שמאל יש אמון רב מאוד בבית המשפט העליון, רק מיעוט קטן מאוד ממצביעי מפלגות הקואליציה, ובמיוחד ממצביעי המפלגות החרדיות ומפלגת הציונות הדתית, רוחשים אמון למוסד זה.

תרשים 2.12 נותנים אמון בבית המשפט העליון, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022 (% כלל המדגם)

הצלבנו (כלל המדגם) את התשובות לשאלת האמון בבית המשפט העליון עם התשובות לשאלת מידת ההסכמה או אי-ההסכמה עם הטענה שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה. ראינו כי הסבורים שהשלטון הדמוקרטי בסכנה נותנים יותר אמון בבית המשפט העליון ממי שאינם סבורים כך.

לוח 2.13 האמון בבית המשפט העליון, לפי מסכימים או לא מסכימים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה (% כלל המדגם)

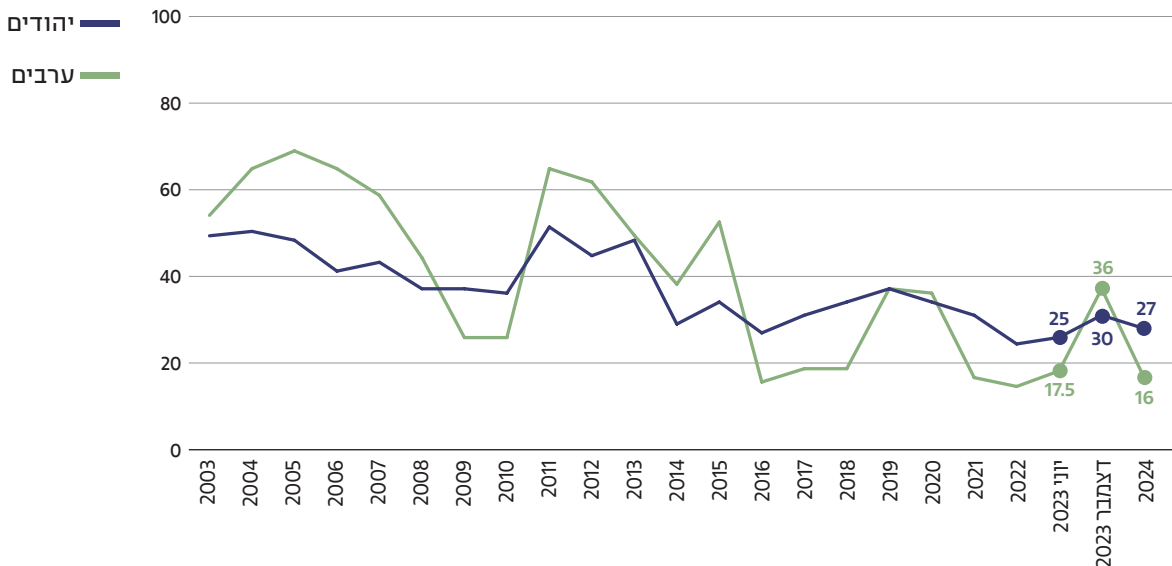
אמון בבית המשפט העליון			השלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה
סך הכול	לא יודעים	יש אמון	
100	2	51	מסכימים
100	2	75	לא מסכימים

האמון בתקשורת

שאלה 14 נספח 1, עמ' 194 | נספח 2, עמ' 213

כפי שניתן לראות בתרשים, האמון בתקשורת נותר יציב למדי בהשוואה למדידת יוני 2023, במדגמי היהודים והערבים כאחד.

תרשים 2.13 נותנים אמון בתקשורת, 2003-2024 (% יהודים, ערבים)

פילוח נותני האמון בתקשורת לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מצביע על שיעור נמוך מאוד של נותני אמון בימין, לעומת שיעורים גבוהים יותר בשמאל ובמרכז. בשלושת המחנות יש חזרה לשיעורי האמון של יוני 2023, לאחר עלייה שנצפתה אצל השמאל והמרכז בדצמבר 2023.

בכל הקבוצות על הרצף חרדים-חילונים רק מיעוט נותנים אמון בתקשורת, ובקרב החרדים והדתיים מדובר אפילו במיעוט קטן מאוד. גם כאן, יש חזרה בקירוב לרמת האמון שנצפתה ביוני 2023 (למעט המסורתיים הדתיים, שאצלם נצפתה עלייה קלה).

לוח 2.14 נותנים אמון בתקשורת, לפי מחנות פוליטיים ולפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, 2023 ו-2024 (% יהודים)

2024	דצמבר 2023	אוקטובר 2023	יוני 2023		
49	63	61	48	שמאל	מחנות פוליטיים
39	48.5	56	39	מרכז	
16	15	27	15	ימין	
12	5	15	10	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
8	11	12	6	דתיים	
20	10	31	14.5	מסורתיים דתיים	
25	21.5	36.5	27	מסורתיים לא-דתיים	
38	51	56	38	חילונים	

פילחנו את החילונים לפי השתייכותם הפוליטית - רק רבע מהחילונים הממקמים עצמם בימין נותנים אמון בתקשורת, לעומת שיעורים גבוהים בבירור אצל החילונים הממקמים עצמם בשמאל ובמרכז (48%, 42%, בהתאמה).

בפילוח מדגם הערבים לפי עדה דתית ראינו כי אומנם רק מיעוט קטן נותנים אמון בתקשורת בכל שלוש העדות, אך שיעור האמון נמוך יותר בקרב המוסלמים (מוסלמים - 15%; נוצרים - 25%; דרוזים - 20%).

מפילוח האמון בתקשורת בכלל המדגם לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022 עולה כי שיעור נותני האמון בה בקרב מצביעי המפלגות הערביות ומצביעי המפלגות הציוניות המרכיבות את הקואליציה (ביחוד מצביעי המפלגות החרדיות והדתיות) נמוך יותר מאשר בקרב מצביעי המפלגות הציוניות המרכיבות את האופוזיציה (ביחוד מצביעי העבודה).

לוח 2.15 נותנים אמון בתקשורת, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב־2022 (% כלל המדגם)

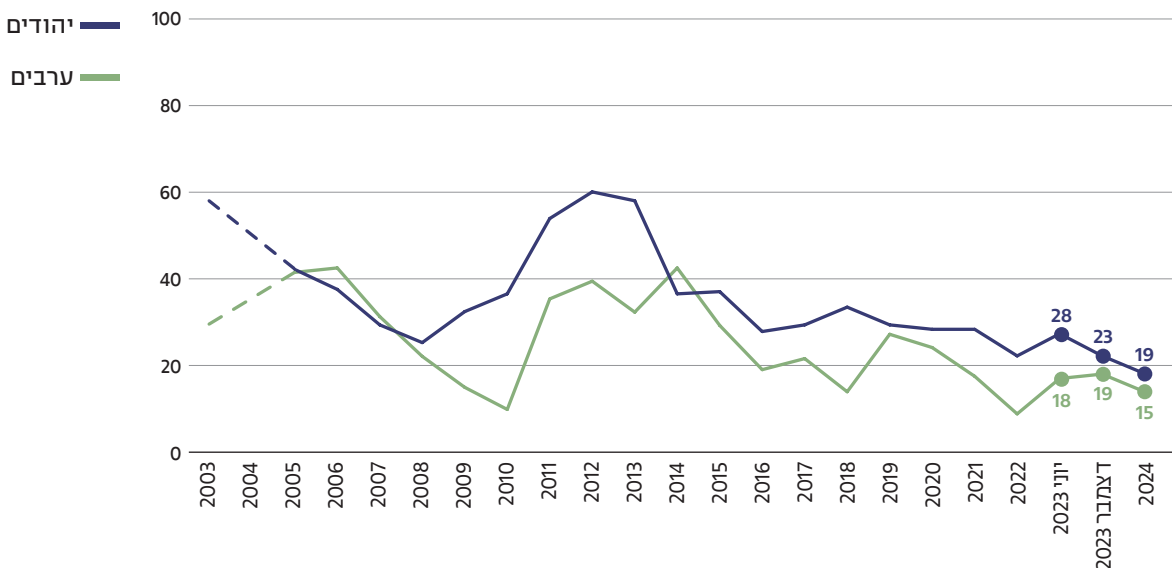
העבודה	נותנים אמון בתקשורת
העבודה	59
יש עתיד	48
ישראל ביתנו	39
המחנה הממלכתי	39
חד"ש-תע"ל	16
הליכוד	15
רע"ם	12
ש"ס	8
יהדות התורה	8
הציונות הדתית	5

האמון בממשלה

שאלה 18 נספח 1, עמ' 194 | נספח 2, עמ' 217

שיעור האמון בממשלה הן בקרב היהודים הן בקרב הערבים נמוך מאוד. אומנם אצל היהודים הוא עדיין מעט גבוה יותר מאשר אצל הערבים, אך הפער בין שני המדגמים הצטמצם מאוד במדידה הנוכחית. בקרב היהודים אנו עדים לירידה מתמשכת באמון בממשלה מאז יוני 2023.

תרשים 2.14 נותנים אמון בממשלה, 2003-2024 (% יהודים, ערבים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מלמד כי רק מעט מעל רבע מהמקמים עצמם בימין רוחשים אמון בממשלה, לעומת מיעוט זניח ממש בקרב המרכז והשמאל. מעניין לציין כי בהשוואה לשנה שעברה אנו עדים לירידה בשיעור האמון בשלושת המחנות, אבל שיעורי האמון בממשלה במרכז ובשמאל כה נמוכים עד שכבר אין אפשרות לירידה ("אפקט רצפה"). אם כי בכל הקבוצות מדובר במיעוט, פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים) מצביע על אמון גבוה יותר בממשלה בקרב הדתיים והמסורתיים הדתיים, לעומת אמון אפסי בקרב החילונים. בתווך, נמצאים החרדים והמסורתיים הלא-דתיים. בהשוואה לשנה שעברה בולטת הירידה בשיעור האמון בממשלה בקרב החרדים, כנראה על רקע חוק הגיוס.

לוח 2.16 נותנים אמון בממשלה, לפי מחנות פוליטיים ולפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, 2023 ו-2024 (% יהודים)

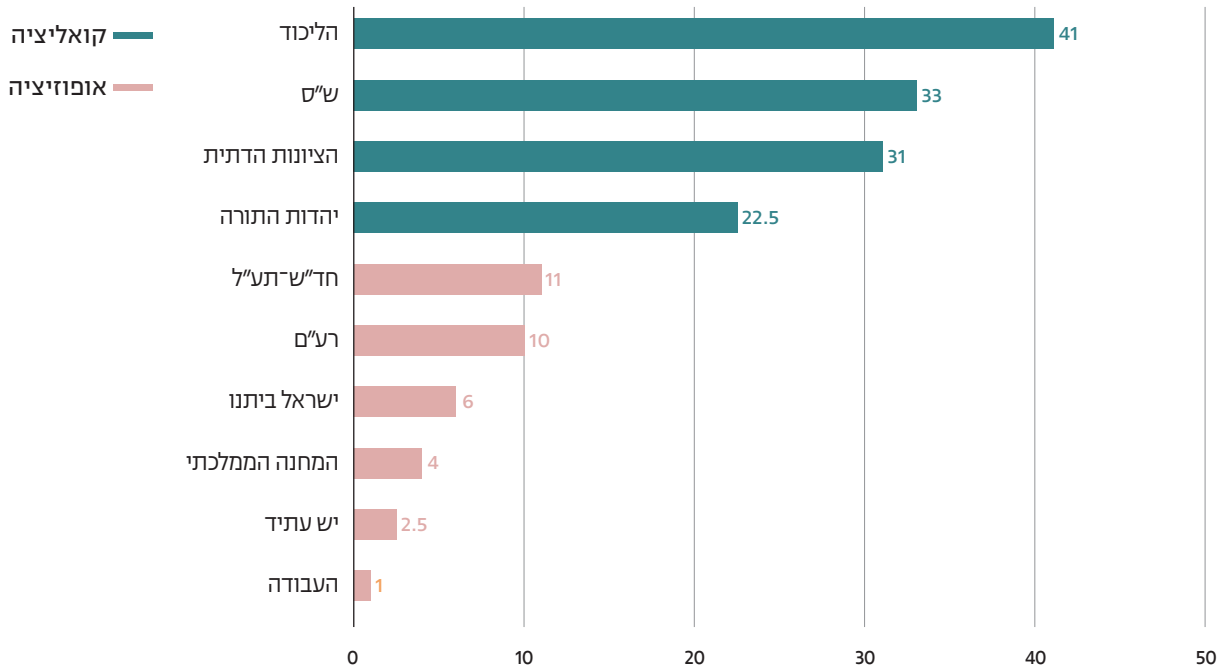
2024	דצמבר 2023	אוקטובר 2023	יוני 2023		
1	3	4	4	שמאל	מחנות פוליטיים
8	7	8	10	מרכז	
28	35.5	31	43	ימין	
24	40	35	49	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
39	42	37	49	דתיים	
31	38	26	41	מסורתיים דתיים	
23	25	24	28	מסורתיים לא-דתיים	
6	10	9	13	חילונים	

פילחנו את החילונים לפי השתייכותם הפוליטית - בשלושת המחנות התקבל מיעוט קטן הנותנים אמון בממשלה, אך מיעוט זה גדול יותר בקרב הממקמים עצמם בימין בהשוואה למרכז ולשמאל (13%, 3.5%, 1%, בהתאמה).

פילוח מדגם הערבים לפי עדה דתית מעלה כי בשלוש העדות שיעורי האמון בממשלה נמוכים, אך בקרב הדרוזים האמון מעט יותר גבוה (מוסלמים - 14%; נוצרים - 13%; דרוזים - 22%).

פילחנו את שיעור האמון בממשלה לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022 (כלל המדגם). בקרב מצביעי המפלגות המרכיבות את הקואליציה, שיעורי האמון בממשלה של מצביעי הליכוד הם הגבוהים ביותר (41%), לעומת כשליש ממצביעי ש"ס והציונות הדתית וכחמישית בלבד ממצביעי יהדות התורה. כצפוי, בקרב מצביעי מפלגות האופוזיציה נרשם שיעור אמון אפסי כמעט בממשלה.

תרשים 2.15 נותנים אמון בממשלה, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022 (% כלל המדגם)

הצלבנו את התשובות לשאלת האמון בממשלה עם הערכת המצב של ישראל באופן כללי (כלל המדגם). כמחצית ממי שמעריכים שמצבה הכללי של ישראל הוא טוב וטוב מאוד הביעו אמון גבוה בממשלה, לעומת כרבע בלבד ממי שמעריכים שמצבה של ישראל הוא ככה-ככה, ומיעוט זניח ממי שמעריכים שמצבה רע ורע מאוד.

לוח 2.17 האמון בממשלה, לפי הערכת המצב של ישראל באופן כללי (% כלל המדגם)

אמון בממשלה				הערכת המצב של ישראל באופן כללי
סך הכול	לא יודעים	אין אמון	יש אמון	
100	4	45.5	50.5	טוב וטוב מאוד
100	1	72	27	ככה-ככה
100	0.5	91.5	8	רע ורע מאוד

האמון בכנסת

שאלה 17 נספח 1, עמ' 194 | נספח 2, עמ' 216

הכנסת זוכה במדידה הנוכחית לשיעור אמון נמוך מאוד וכמעט זהה אצל היהודים והערבים. למעשה, שיעורי האמון במדידת 2024 ובמדידת 2022 הם הנמוכים ביותר עד כה מאז 2003. בקרב היהודים אנו עדים לירידה מתמשכת באמון בכנסת - מרבע שרחשו לה אמון ביוני

2023 ועד מיעוט קטן מאוד במדידה הנוכחית. בקרב הערבים יש חזרה לנתוני 2022 אחרי קפיצה קטנה מעלה בדצמבר 2023.

תרשים 2.16 נותנים אמון בכנסת, 2003-2024 (% יהודים, ערבים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מראה כי בשלושת המחנות חלה ירידה בשיעורי האמון בהשוואה לשנה שעברה. פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מלמד כי הדתיים הם הקבוצה הנותנת את האמון הרב ביותר בכנסת, והחילונים - את האמון המועט ביותר. בהשוואה לשנה שעברה גם כאן חלו ירידות בכל קבוצות המשנה.

לוח 2.18 נותנים אמון בכנסת, לפי מחנות פוליטיים ולפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, 2023 ו-2024 (% יהודים)

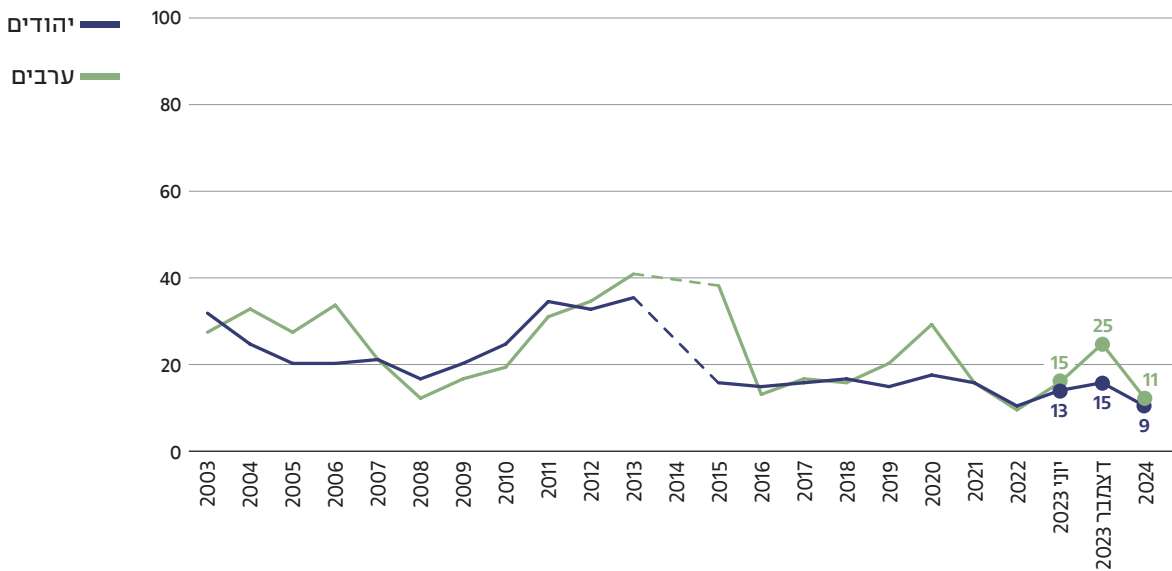
2024	דצמבר 2023	יוני 2023		
3	9	7	שמאל	מחנות פוליטיים
7	14	16	מרכז	
18	23	32	ימין	
13	30	37.5	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
27	28	35	דתיים	
20	33	35	מסורתיים דתיים	
17	17	24	מסורתיים לא-דתיים	
6	10	14	חילונים	

האמון במפלגות

שאלה 19 נספח 1, עמ' 195 | נספח 2, עמ' 218

כבעבר, המפלגות מדורגות הן אצל היהודים הן אצל הערבים במקום האחרון מתוך שמונת המוסדות הנבדקים בקביעות. יתרה מזו, שיעור נותני האמון במפלגות כמעט זהה בשני המדגמים.

תרשים 2.17 נותנים אמון במפלגות, 2003-2024 (% יהודים, ערבים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) העלה כי אצל הימין שיעור האמון במפלגות גבוה מעט יותר מזה שאצל השמאל והמרכז.

פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מלמד כי החרדים, הדתיים והמסורתיים הדתיים נותנים יותר אמון במפלגות מאשר המסורתיים הלא-דתיים והחילונים. בהשוואה לשנה שעברה בולטת הירידה בשיעור האמון בקרב החרדים.

לוח 2.19 נותנים אמון במפלגות, לפי מחנות פוליטיים ולפי מיקום על הרצף חרדים-

חילונים, 2023 ו-2024 (% יהודים)

2024	דצמבר 2023	יוני 2023		
7	6	6	שמאל	מחנות פוליטיים
5	8	10	מרכז	
12	21	16	ימין	

2024	דצמבר 2023	יוני 2023		
13	24.5	23	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
16	30	18	דתיים	
16	23	13	מסורתיים דתיים	
7	9	12.5	מסורתיים לא-דתיים	
5	10	8.5	חילונים	

האמון בעירייה/ברשות המקומית

שאלה 20 נספח 1, עמ' 195 | נספח 2, עמ' 219

העיריות/הרשויות המקומיות זוכות לאמון גבוה בקרב היהודים (כ-60%), לעומת מעט מעל לרבע בלבד בקרב הערבים. שיעור נותני האמון בהן במדגם היהודים גבוה הפעם יותר משיעורם במדידת יוני 2023; בקרב הערבים יש חזרה לנתוני יוני 2023.

לוח 2.20 **נותנים אמון בעירייה/ברשות המקומית שבה גרים, 2024-2016** (% יהודים, ערבים)

2024	דצמבר 2023	יוני 2023	2022	2021	2020	2018	2016	
59	64	55	51	62	63	60	55	יהודים
28	39	27.5	32	32	48	19.5	33	ערבים

פילחנו במדגם היהודים את האמון בעיריות/ברשויות המקומיות לפי מחוזות וראינו שהמתגוררים במחוז המרכז נותנים אמון רב יותר ברשויות המקומיות שבשטחיהן הם גרים מתושבי שאר המחוזות בארץ. השוואה לשנה שעברה העלתה כי חלה ירידה ברמת האמון של תושבי הדרום ברשויות המקומיות שלהם, שייתכן שנובעת מתפקודן במלחמה. בשיעורי האמון של תושבי המרכז, תל אביב וירושלים חלה עלייה, ואילו בקרב תושבי הצפון נרשמה יציבות יחסית.

בפילוח מדגם היהודים לפי השתייכות לקבוצות חזקות או חלשות בחברה מצאנו כי רמת האמון בעיריות/ברשויות המקומיות של המרואיינים המשייכים עצמם לקבוצות חזקות בחברה גבוהה יותר מרמת האמון של מי שמשייכים עצמם לקבוצות החלשות בחברה (61% לעומת 54%).

לוח 2.21 נותנים אמון בעירייה/ברשות המקומית שבה גרים, לפי מחוזות,

2023 ו-2024 (% יהודים)

2024	דצמבר 2023	יוני 2023	
62	62.5	64	צפון
49	55	43	חיפה
66	71	58	מרכז
55	62	46	תל אביב
60	59	54	ירושלים
53.5	66.5	62	דרום
60	58	65	יהודה ושומרון

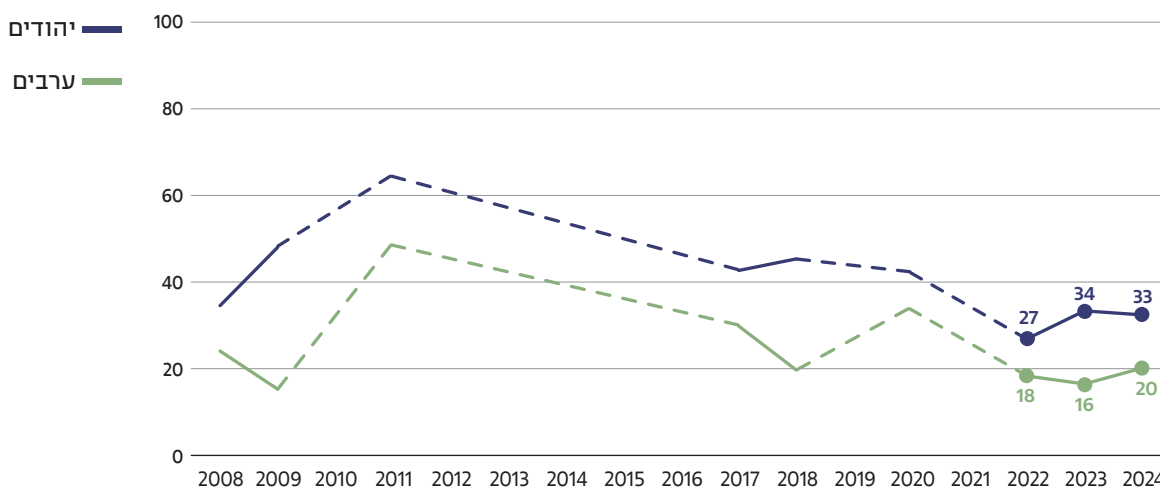
בפילוח מדגם הערבים לפי אזור המגורים לא נמצאו הבדלים בין האזורים השונים (-25%); ואולם כן מצאנו הבדלים לפי השתייכות לקבוצות חזקות או חלשות - מרואיינים ערבים המשייכים עצמם לקבוצות חזקות בחברה נותנים אמון רב יותר בעיריות/ברשויות המקומיות ממי שמשייכים עצמם לקבוצות החלשות בחברה (34% לעומת 25%).

היועץ המשפטי לממשלה

שאלה 21 נספח 1, עמ' 195 | נספח 2, עמ' 219

כבעבר, היהודים רוחשים אמון רב יותר למוסד היועץ המשפטי לממשלה מהערבים. בהשוואה למדידת יוני 2023 נשמרה יציבות יחסית בשיעורי האמון הן בקרב היהודים הן בקרב הערבים.

תרשים 2.18 נותנים אמון ביועץ המשפטי לממשלה, 2008-2024 (% יהודים, ערבים)

פילוח מדגם היהודים לפי מחנות פוליטיים מראה כי רוב הממקמים עצמם בשמאל נותנים אמון במוסד זה, לעומת כמחצית במרכז וכחמישית בלבד בימין. בהשוואה למדידת 2023 ניכרת עלייה מסוימת בשיעור האמון בשמאל, ירידה מסוימת במרכז ויציבות בימין. פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מלמד כי מחצית מהחילונים נותנים אמון ביועץ המשפטי לממשלה, לעומת מיעוט בקרב יתר הקבוצות, ובייחוד לעומת החרדים, שאצלם רק מיעוט זניח נותנים אמון ביועץ המשפטי לממשלה.

לוח 2.22 נותנים אמון ביועץ המשפטי לממשלה, לפי מחנות פוליטיים ולפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, 2023 ו-2024 (% יהודים)

2024	2023		
73	65	שמאל	מחנות פוליטיים
47.5	54	מרכז	
18	19	ימין	
6.5	11	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
10	11	דתיים	
19	23	מסורתיים דתיים	
35	28	מסורתיים לא-דתיים	
50	53	חילונים	

גם כאן פילחנו את קבוצת החילונים לפי השתייכותם הפוליטית ומצאנו כי רוב החילונים הממקמים עצמם בשמאל וכמחצית מהממקמים עצמם במרכז נותנים אמון ביועץ המשפטי לממשלה (בהתאמה, 73%, 51%), לעומת כשליש בלבד מהחילונים בימין (32%).

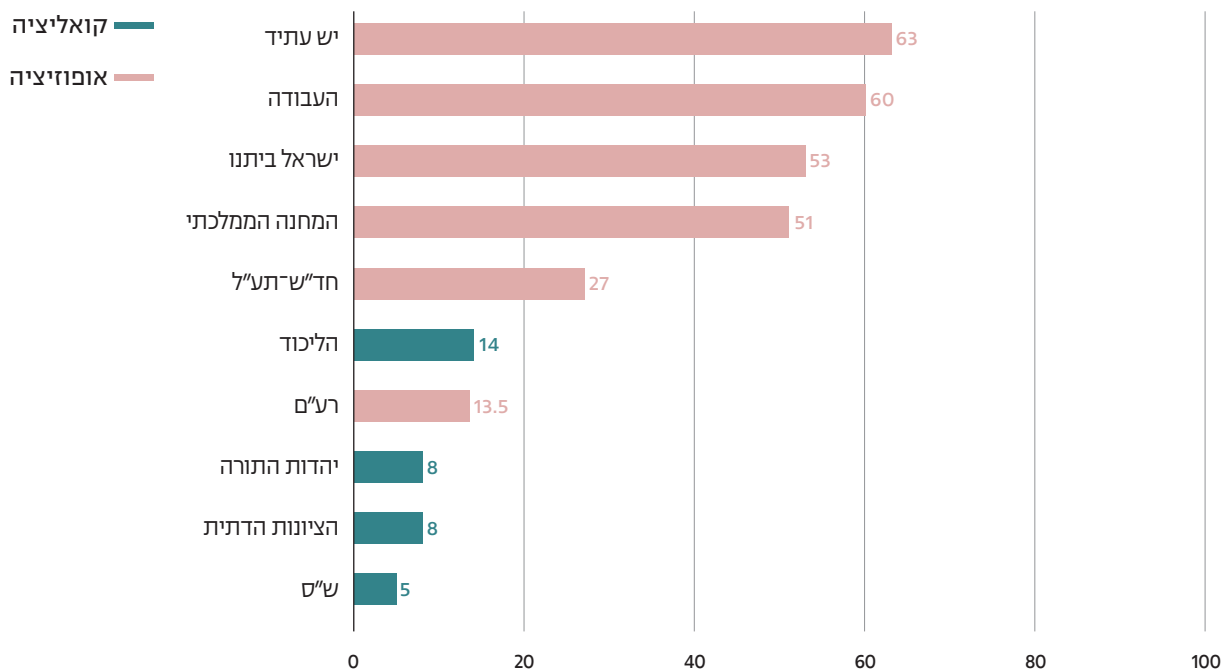
לבסוף, בפילוח לפי השכלה של מדגם היהודים מצאנו כי בעלי השכלה אקדמית (מלאה וחלקית) נותנים אמון רב יותר ביועץ המשפטי לממשלה מבעלי השכלה לא אקדמית (39%, 27.5% בהתאמה).

בפילוח של מדגם הערבים לפי עדה דתית מצאנו הבדלים גדולים בין שלוש העדות בשיעור של נותני האמון ביועץ המשפטי לממשלה, אם כי בכולן מדובר במיעוט הרוחשים אמון למוסד זה (מוסלמים - 19.5%; נוצרים - 11%; דרוזים - 32%).

פילחנו (כלל המדגם) את שיעורי האמון ביועץ המשפטי לממשלה לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022 - בקרב מצביעי יש עתיד נמדד האמון הגבוה ביותר ביועץ המשפטי לממשלה, ואילו בקרב מצביעי ש"ס נמדד האמון הנמוך ביותר.

תרשים 2.19 נותנים אמון ביועץ המשפטי לממשלה, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת

ב־2022 (% כלל המדגם)

מצאנו קשר חזק בין מידת האמון ביועץ המשפטי לממשלה לבין מידת האמון בבית המשפט העליון. כך, רוב גדול מהמרוואיינים הנותנים אמון בבית המשפט העליון נותנים אמון גם ביועץ המשפטי לממשלה, ולהפך.

הצלבה בין מידת האמון ביועץ המשפטי לממשלה לבין מידת ההסכמה או אי-ההסכמה עם הטענה שהשלטון הדמוקרטי נמצא בסכנה מעלה כי מי שסבורים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה נותנים יותר אמון ביועץ המשפטי לממשלה ממי שאינם סבורים כך. עם זאת, בשתי הקבוצות מדובר במיעוט, ואילו הרוב אינם נותנים אמון ביועץ המשפטי לממשלה.

לוח 2.23 האמון ביועץ המשפטי לממשלה (% כלל המדגם)

אמון ביועץ המשפטי לממשלה					
סך הכול	לא יודעים	אין אמון	יש אמון		
100	5	24	71	יש אמון	אמון בבית המשפט העליון
100	3	90	7	אין אמון	
100	4	56	40	מסכימים	השלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה
100	5	76	19	לא מסכימים	

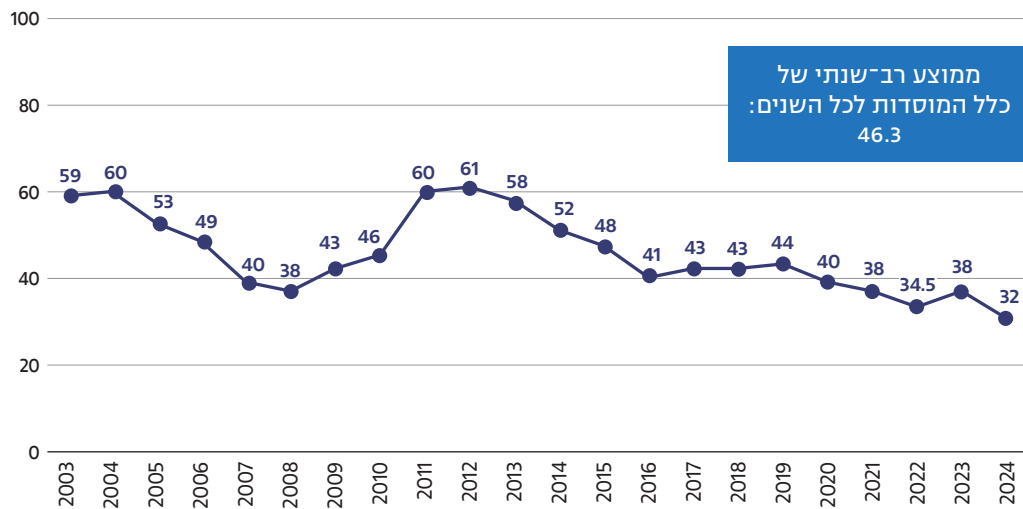
האם האמון ירד?

מדי שנה אנו נדרשים לשאלה אם האמון במוסדות המדינה נמצא במגמת ירידה, נשאר על כנו או שמא ניכרת בו מגמת עלייה. לצורך המענה חישבנו שני סוגים של ממוצעים:

- ממוצע שנתי של כלל שמונת המוסדות הנבדקים בקביעות (ממוצע של שיעורי המרואיינים הנותנים די הרבה והרבה מאוד אמון בכל המוסדות באותה שנה);
- ממוצע רב־שנתי של כלל המוסדות לכל השנים ("ממוצע הממוצעים").

השנה ממוצע הממוצעים עומד על 46.3% (ממוצע הממוצעים עד, וכולל, 2023 עמד על 47.0%). הממוצע השנתי של 2024 (32%) נמוך במידה ניכרת מממוצע הממוצעים הרב־שנתי, והוא הנמוך ביותר שהתקבל עד כה.

תרשים 2.20 ממוצעי האמון השנתיים של כלל המוסדות, 2024-2003 * (% כלל המדגם)

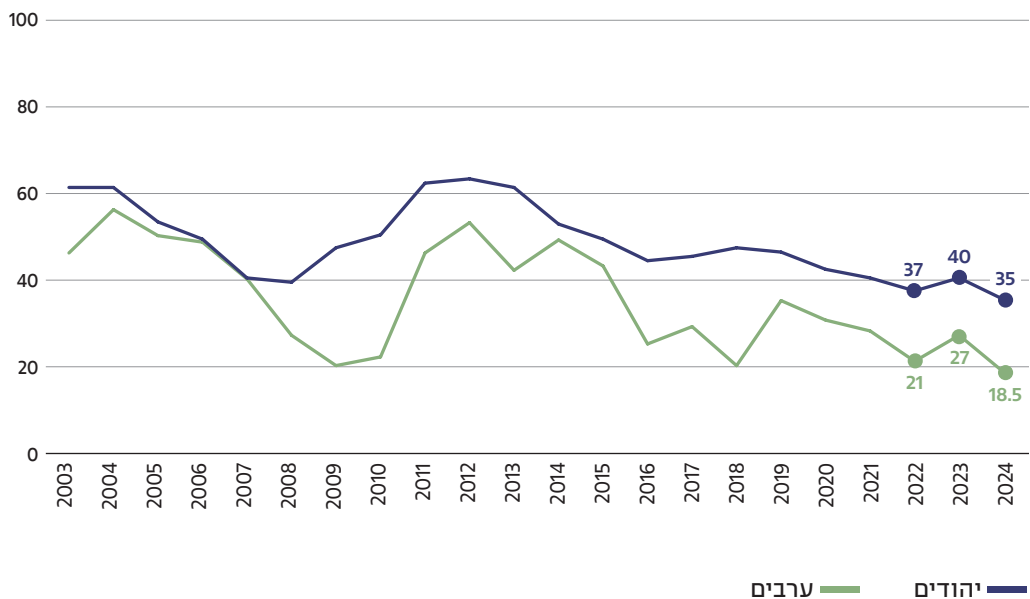

* בשנים 2020-2022 מוצג ממוצע של שתי מדידות - יוני ואוקטובר בכל שנה; ובמדידת 2023 - יוני ודצמבר.

ממוצע האמון השנתי של כלל שמונת המוסדות שנבדקים בקביעות אצל היהודים ב־2024 (35%) גבוה מזה של הערבים (18.5%), אך בשני המדגמים נרשמה ירידה.

ממוצע האמון השנתי של כלל שמונת המוסדות שנבדקים בקביעות אצל היהודים ב-2024 (35%) גבוה מזה של הערבים (18.5%), אך בשני המדגמים נרשמה ירידה - בקרב היהודים ירידה של 5%, ובקרב הערבים ירידה של 8.5%.

תרשים 2.21 ממוצעי האמון השנתיים של כלל המוסדות, 2003-2024 (% יהודים, ערבים)

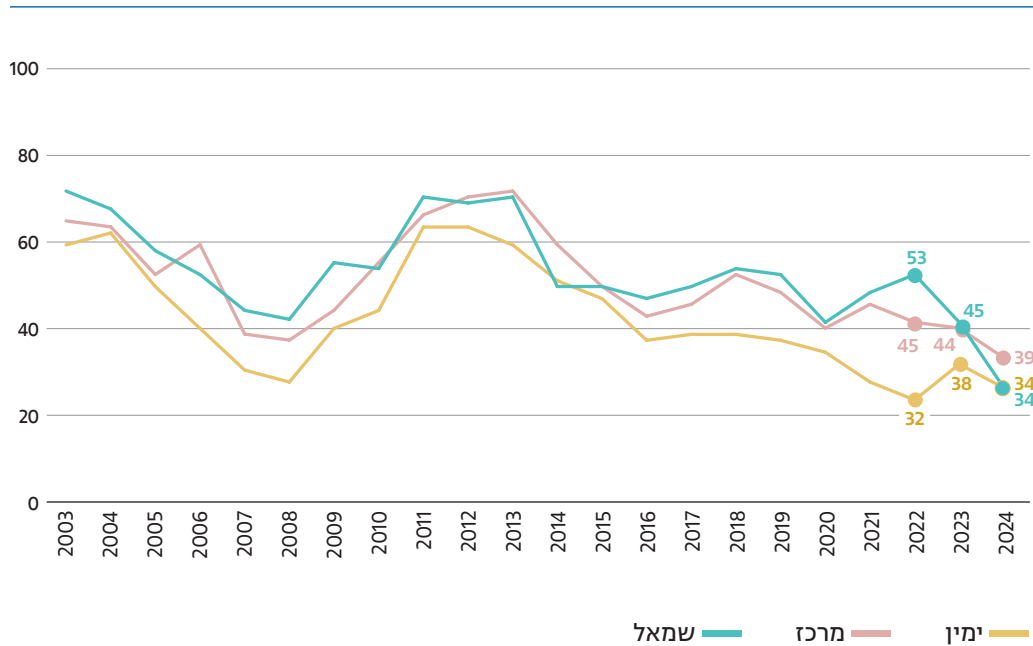

ממוצע האמון הרב-שנתי בכלל המוסדות, יהודים - 48.3%

ממוצע האמון הרב-שנתי בכלל המוסדות, ערבים - 35.3%

בדקנו את הממוצעים השנתיים של כלל המוסדות גם לפי מחנות פוליטיים (יהודים) וראינו כי במדידה הנוכחית, כמו בקודמתה, ממוצעי האמון השנתיים בקרב שלושת המחנות קרובים מאוד, כאשר ממוצעי האמון של מחנה השמאל ומחנה הימין זהים ממש. עם זאת, במחנה המרכז, ובעיקר במחנה השמאל, נמדדה ירידה בממוצעי האמון ביחס לשנה שעברה, ואילו בימין לא נמצא הבדל ניכר.

תרשים 2.22 ממוצעי האמון השנתיים של כלל המוסדות, לפי מחנות פוליטיים, 2003-2024 (% יהודים)

הממוצע הרב-שנתי הכלל-מוסדי של הימין הוא הנמוך ביותר בהשוואה ליתר קבוצות המשנה.

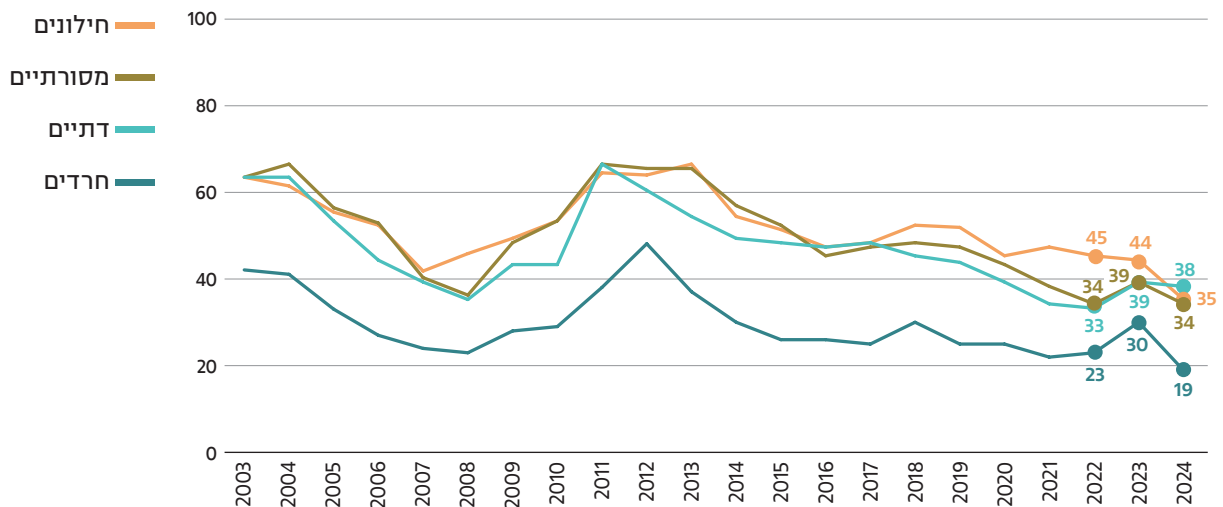
ממוצע האמון הרב-שנתי של כלל המוסדות, שמאל – 53.4%

ממוצע האמון הרב-שנתי של כלל המוסדות, מרכז – 51.9%

ממוצע האמון הרב-שנתי של כלל המוסדות, ימין – 45.8%

ולבסוף, בדקנו את הממוצעים השנתיים של כלל המוסדות לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים) – הממוצע השנתי של החרדים נמוך במידה ניכרת מהממוצעים של יתר קבוצות המשנה, שממוצעייהן קרובים מאוד זה לזה. השנה הממוצעים השנתיים שהתקבלו, למעט בקרב הדתיים, הם הנמוכים ביותר שנמדדו עד כה (בקרב שתי קבוצות המסורתיות הציון זהה למדידת 2022).

תרשים 2.23 ממוצעי האמון השנתיים של כלל המוסדות, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (% נותנים אמון, יהודים)

הממוצע הרב-שנתי הכלל-מוסדי של החרדים הוא הנמוך ביותר בהשוואה ליתר קבוצות המשנה.

- ממוצע האמון הרב-שנתי של כלל המוסדות, חרדים - 29.6%
- ממוצע האמון הרב-שנתי של כלל המוסדות, דתיים - 46.7%
- ממוצע האמון הרב-שנתי של כלל המוסדות, מסורתיים - 49.7%
- ממוצע האמון הרב-שנתי של כלל המוסדות, חילונים - 51.5%

חישבנו השנה בכלל המדגם גם את ממוצע האמון לכל 12 מוסדות המדינה שנבדקו בדוח זה.¹² חילקנו את המרואיינים לשלוש קטגוריות: נותני אמון נמוך (ממוצע 1-1.99, 30%); נותני אמון בינוני (ממוצע 2-2.99, 60%); ונותני אמון גבוה (ממוצע 3-4, 10%).

מהלוח הבא ניתן ללמוד כי רוב המרואיינים במדגם היהודים נמצאים בקטגוריית האמון הבינוני, בעוד רוב הערבים נמצאים בקטגוריית האמון הנמוך.

אומנם בפילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) לא נמצאו הבדלים גדולים בין המחנות, אך שיעור גבוה יותר של הממקמים עצמם בימין נמצאים בקטגוריית האמון הנמוך.

¹² שמונת המוסדות הקבועים וארבעה מוסדות נוספים: העיריות/המועצות המקומיות, היועץ המשפטי לממשלה, השב"כ והמוסד; חישוב ממוצע לציונים מ-1=אין בכלל אמון ל-4=הרבה מאוד אמון, בניכוי הלא יודעים.

פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים) מעלה כי רוב החרדים נמצאים בקטגוריית האמון הנמוך, לעומת יתר קבוצות המשנה - שהרוב נמצאים בהן בקטגוריית האמון הבינוני.

פילוח לפי עדה דתית (ערבים) מלמד כי רוב המוסלמים נמצאים בקטגוריית האמון הנמוך, הנוצרים מתחלקים כמעט שווה בשווה בין האמון הנמוך לאמון הבינוני, ורוב הדרוזים נמצאים בקטגוריית האמון הבינוני.

בפילוח לפי השתייכות לקבוצות בחברה אנו רואים כי בשני המדגמים (היהודי והערבי) שיעור גבוה יותר מהמשייכים עצמם לקבוצות חלשות בחברה נמצאים בקטגוריית האמון הנמוך, לעומת מי שמשייכים עצמם לקבוצות חזקות בחברה.

לוח 2.24 ממוצעי האמון בכל 12 מוסדות המדינה שנבדקו (%)

סך הכול	נותני אמון גבוה	נותני אמון בינוני	נותני אמון נמוך		
100	10	66	24	יהודים	לאום
100	8	34	58	ערבים	
100	7	78	15	שמאל	מחנות פוליטיים (יהודים)
100	15	67	18	מרכז	
100	10	63	27	ימין	
100	0.5	39.5	60	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים)
100	12	71	17	דתיים	
100	10	64	26	מסורתיים דתיים	
100	15	64	21	מסורתיים לא-דתיים	
100	11	72	17	חילונים	
100	8	30.5	61.5	מוסלמים	עדה דתית (ערבים)
100	11	43	46	נוצרים	
100	13	51.5	35.5	דרוזים	
100	13	67	20	קבוצה חזקה	השתייכות לקבוצות בחברה (יהודים)
100	4	65	31	קבוצה חלשה	
100	12	42	46	קבוצה חזקה	השתייכות לקבוצות בחברה (ערבים)
100	6	26	68	קבוצה חלשה	

חלוקה לעולמות תוכן

השנה ביקשנו לבדוק שוב אם המוסדות השונים יוצרים מעין "עולמות תוכן" ("גורמים" או באנגלית: פקטורים) כשמדובר באמון הציבור בהם.¹³ לצורך כך ביצענו ניתוח גורמים (factor analysis)¹⁴ שהעלה כי שיעורי האמון במוסדות שנבדקו התכנסו לשלושה עולמות תוכן ברורים ומבודלים שאחוז השונות המוסברת הנצברת שלהם הוא גבוה (68.5%).

הערכים המוצגים בלוח מייצגים את טעינות הגורמים,¹⁵ כלומר עד כמה כל מוסד "שייך" לגורם. כפי שניתן לראות, למוסד, לשב"כ, לצה"ל ולמשטרה יש טעינות גבוהה על הגורם הראשון, שכינינו "מוסדות הביטחון". לבית המשפט העליון, ליועץ המשפטי לממשלה ולתקשורת יש טעינות גבוהה על הגורם השני, שכינינו "המשפט והתקשורת". לנשיא המדינה יש טעינות נמוכה יותר אך גבוהה מספיק להשתייך או לגורם הראשון או השני; בגורם השני הטעינות של מוסד זה הייתה גבוהה יותר, ולכן צירפנו אותו לגורם השני. הגורם השלישי הוא הגורם שכינינו "פוליטי", ועליו יש טעינות גבוהה מאוד לכנסת, למפלגות ולממשלה. נוסף על כך, לעירייה/לרשות המקומית שבה מתגוררים המרואיינים יש טעינות נמוכה יותר אך גבוהה דייה להשתייך לגורם זה.

לוח 2.25 טעינות הגורמים בשאלות האמון במוסדות המדינה* (יהודים)

טעינות גורמים			
3. הגורם (פקטור) הפוליטי	2. גורם (פקטור) המשפט והתקשורת	1. גורם (פקטור) מוסדות הביטחון	
		0.861	המוסד
		0.859	השב"כ
		0.795	צה"ל
		0.674	המשטרה
	0.879		בית המשפט העליון
	0.872		היועץ המשפטי לממשלה
	0.820		התקשורת
	0.470	0.442	נשיא המדינה

* מוצגות טעינויות גבוהות מ-0.4.

13 בשל שיעורי אמון נמוכים בכל המוסדות במדגם הערבים הניתוח בוצע רק על מדגם היהודים.
 14 ניתוח גורמים הוא שיטה סטטיסטית המשמשת לצמצום מספר המשתנים שנבחנו במחקר. הצמצום נעשה על ידי חיפוש מכנים משותפים בין התשובות לשאלות שבסקר. עולמות התוכן המשותפים נקראים "גורמים" (פקטורים). לכל שאלה יש טעינות על הפקטור המשקפת עד כמה היא אכן שייכת לעולם התוכן. ככל שהערך גבוה יותר, כך שיוכה לעולם התוכן הספציפי חזק יותר.
 15 טעינות הגורמים היא המשקל של כל משתנה בנפרד על כל הפקטור. הטעינויות הן הקשר בין המשתנה הספציפי לבין הגורם/הפקטור. נצפה לטעינויות גבוהות של משתנה על פקטור אחד ולנמוכות על כל שאר הפקטורים. טעינות מ-0.4 ומעלה מצביעה על קשר בין המשתנה לגורם.

טעינות גורמים			
3. הגורם (פקטור) הפוליטי	2. גורם (פקטור) המשפט והתקשורת	1. גורם (פקטור) מוסדות הביטחון	
0.860			הכנסת
0.818			המפלגות
0.780			הממשלה
0.454			העירייה/הרשות המקומית

* מוצגות טעינויות גבוהות מ-0.4.

כדי לבחון את המהימנות של משתני האמון במוסדות בתוך כל אחד מהגורמים ביצענו ניתוח מהימנות לבדיקת המובהקות של העקיבות הפנימית בשיטת אלפא של קרונבך.¹⁶ מניתוח הגורם הראשון, "מוסדות הביטחון", עולה כי רמת המהימנות היא גבוהה מאוד, כלומר מדובר בעולם תוכן קוהרנטי מאוד ($\alpha=0.841$).

מניתוח הגורם השני, "המשפט והתקשורת", עולה כי רמת המהימנות היא גבוהה. כלומר, מדובר בעולם תוכן קוהרנטי, אך במידה פחותה מעט מהראשון ($\alpha=0.816$).

מניתוח הגורם השלישי, "הפוליטי", עולה כי רמת המהימנות היא גבוהה למדי. כלומר, מדובר בעולם תוכן קוהרנטי, אך במידה פחותה יותר משני העולמות הראשונים ($\alpha=0.719$).

מהנתונים המובאים בלוח הבא אנו למדים כי ממוצע האמון של שלושת המחנות הפוליטיים גבוה בגורם הראשון, "מוסדות הביטחון", אבל ביתר שאת בקרב הממקמים עצמם במרכז. ממוצע האמון של הממקמים עצמם בשמאל גבוה יותר בגורם השני, "המשפט והתקשורת", מאשר ביתר המחנות. ואילו בגורם השלישי, "הפוליטי", התקבלו בכל שלושת המחנות ממוצעי אמון נמוכים, אבל הממוצע של הממקמים עצמם בימין גבוה יותר.

בפילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מצאנו כי ממוצעי האמון של הדתיים, החילונים והמסורתיים הלא-דתיים גבוהים יותר בגורם הראשון, "מוסדות הביטחון"; בגורם השני, "המשפט והתקשורת", ממוצע האמון של החילונים הוא הגבוה ביותר; ובגורם השלישי, "הפוליטי", ממוצע האמון של הדתיים הוא הגבוה ביותר.

לבסוף, ראינו כי בכל שלושת הגורמים ממוצעי האמון של המשייכים עצמם לקבוצות החזקות בחברה הישראלית גבוהים יותר מהממוצעים של המשייכים עצמם לקבוצות החלשות בחברה.

16 אלפא של קרונבך של 0.7 ומעלה נחשב מהימן.

לוח 2.26 ממוצע האמון בגורמים (פקטורים) (יהודים)

3. הגורם (פקטור) הפוליטי	2. גורם (פקטור) המשפט והתקשורת	1. גורם (פקטור) מוסדות הביטחון		
1.71	2.79	2.72	שמאל	מחנות פוליטיים
1.75	2.55	3.01	מרכז	
2.05	1.88	2.89	ימין	
1.85	1.44	2.17	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
2.29	1.81	3.01	דתיים	
2.09	1.90	2.93	מסורתיים דתיים	
1.99	2.20	2.99	מסורתיים לא-דתיים	
1.75	2.53	2.99	חילונים	
1.98	2.23	2.96	קבוצה חזקה	השתייכות
1.80	2.08	2.70	קבוצה חלשה	לקבוצות בחברה

חברה, אזרחות, עלייה והגירה

הנושאים הנדונים בפרק זה:

- הסולידריות הכלל-ישראלית
- הערבות ההדדית בין האזרחים
- המתחים העיקריים בחברה הישראלית
- הערכת הנכונות לפשרות של קבוצות שונות בציבור
- חששות מפגיעה בעתיד באורח החיים הרצוי
- יחסי יהודים-ערבים בישראל:
 - רצון הערבים אזרחי ישראל להשתלב בחברה הישראלית
 - הערבים אזרחי המדינה מקופחים?
 - עמדות כלפי חיים בנפרד של יהודים וערבים
 - האזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני?
- חשיבות ארגוני החברה האזרחית
- עלייה, אזרחות, הגירה:
 - היכן בטוח יותר ליהודים לחיות כיום?
 - להישאר או להגר?
 - הוצאת דרכון זר והסיבות לכך

הסולידריות הכלל-ישראלית

שאלה 10 | נספח 1 עמ' 193 | נספח 2, עמ' 210

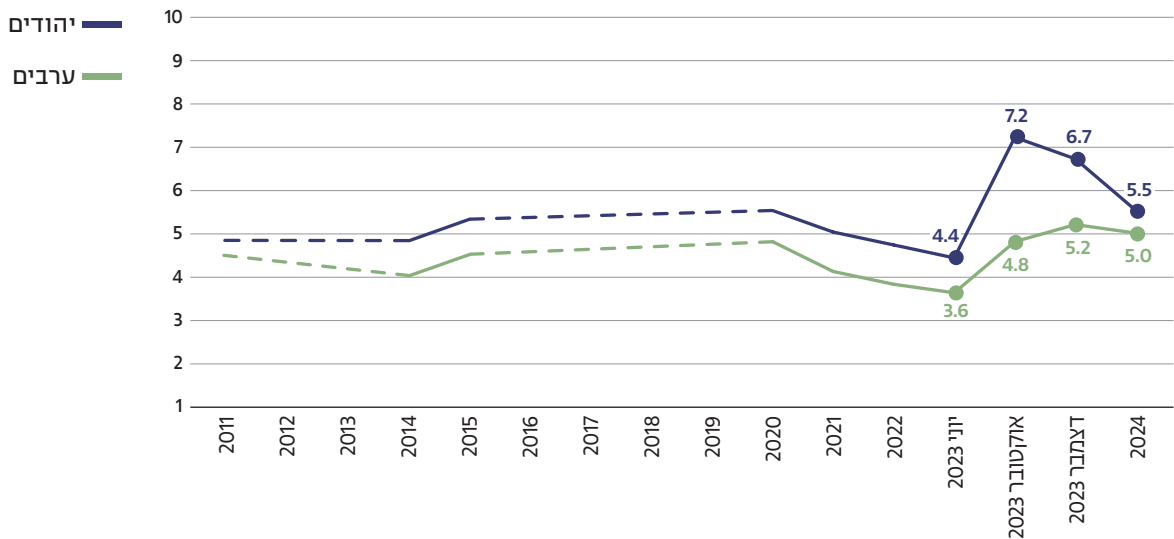
בעיקר בתקופות של עימות חיצוני עוצמת הסולידריות הפנימית היא משתנה קריטי לכושר העמידה הלאומי. לפיכך חזרנו ובדקנו איזה ציון נותנים המרואיינים לרמת הסולידריות

(תחושת ה"ביחד") בחברה הישראלית בכללותה - יהודים, ערבים וכל שאר האזרחים מהקבוצות השונות המרכיבות את החברה הישראלית. סולם הציונים נע בין 1 ל-10 (=1 אין בכלל סולידריות ו-10=יש סולידריות רבה מאוד).

במדידות אוקטובר ודצמבר 2023, בהשוואה למדידת יוני 2023, הערכת הסולידריות זינקה לרמות שלא נצפו קודם לכן. רמות הסולידריות הגבוהות הללו מאפיינות חברות בעיתות משבר, תופעה המכונה "התכנסות סביב הדגל" (Rally around the flag), ולרוב הן קצרות מועד.

במאי 2024 בכלל המדגם הציון הממוצע לסולידריות בחברה הישראלית הוא 5.4, גבוה במידה ניכרת מבשנים קודמות, כנראה עדיין בהשפעת ההתלכדות האזרחית מכוח נסיבות הזמן. ציון הסולידריות בקרב היהודים עומד על 5.5, ירידה ברורה בהשוואה לשתי המדידות האחרונות שקיימנו לאחר אירועי 7 באוקטובר, ואילו בקרב הערבים חלה ירידה קלה בהשוואה למדידת דצמבר 2023.

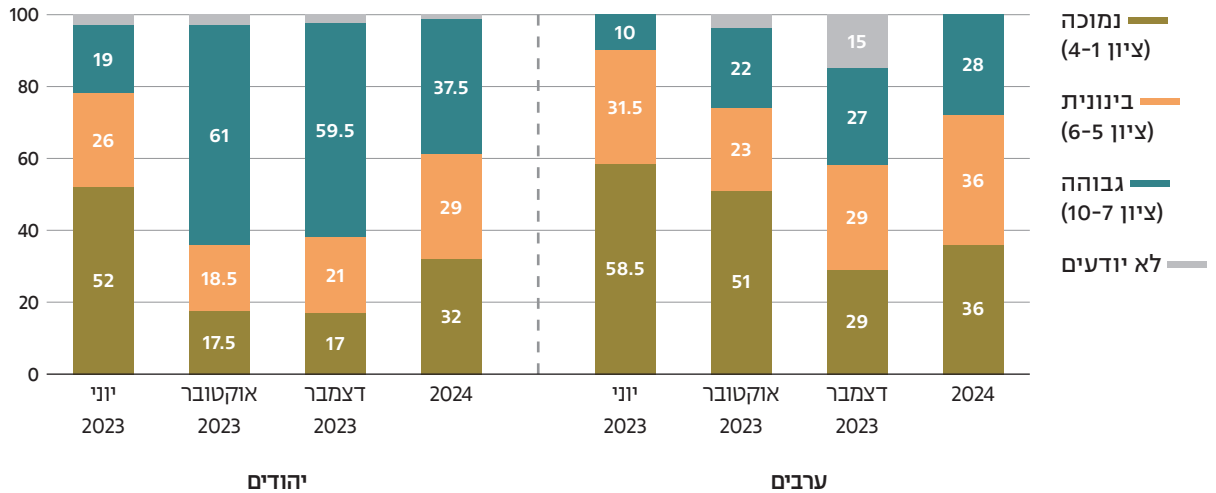
תרשים 3.1 ציונים שנתיים לסולידריות הכלל-הישראלית, 2011-2024
(על סולם בין 1 ל-10, יהודים, ערבים)

חילקנו את סולם הציונים ל-3 רמות: הערכה נמוכה של הסולידריות (ציונים 1-4); הערכה בינונית (ציונים 5-6); והערכה גבוהה (ציונים 7-10). כפי שהתרשים הבא מלמד, הערכת הסולידריות עברה בשנה האחרונה שינויים חדים. ביוני 2023, מעל 50% בקרב המרואיינים היהודים והערבים העריכו את הסולידריות כנמוכה. לעומת זאת, במדידות בחודשים אוקטובר ודצמבר 2023, לאחר אירועי אוקטובר, רוב של כ-60% מהיהודים העריכו את הסולידריות בחברה הישראלית כגבוהה. גם במדידת 2024, אף שחלה ירידה, הערכה גבוהה

של הסולידריות נותרה התשובה השכיחה במדגם היהודים (אך לא עמדת הרוב), ושיעור הסבורים כך עדיין גבוה מבינוי 2023. בקרב הערבים, במדידות שלאחר 7 באוקטובר העריכו כרבע מהמרואיינים את הסולידריות כגבוהה, בהשוואה למיעוט קטן מאוד ביוני 2023.

תרשים 3.2 הערכת הסולידריות הכלל-ישראלית, 2023 ו-2024 (% יהודים, ערבים)

מפילוח מדגם היהודים לפי מחנות פוליטיים עולים הבדלים ניכרים. בהשוואה למדידת יוני 2023, שהייתה כאמור נמוכה במיוחד, הציון הממוצע לסולידריות בשלושת המחנות הפוליטיים רשם במדידה הנוכחית עלייה, ובמחנות המרכז והשמאל העלייה ניכרת יותר מזו שבימין. עם זאת, כמו בשנה שעברה, הציון הממוצע לסולידריות בשמאל נמוך ביחס למרכז ולימין, ואילו הפער שנמדד ביוני 2023 בין המרכז לימין כמעט נמחק בשל העלייה בהערכת הסולידריות במרכז.

פילחנו את התשובות גם לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים). בכל הקבוצות נרשמה עלייה בהשוואה לשנה שעברה. עם זאת, בדומה ליוני 2023, גם הפעם הציונים הממוצעים הגבוהים ביותר לסולידריות הכלל-ישראלית התקבלו בקבוצות הדתיים והמסורתיים הדתיים, ואילו הציונים הנמוכים ביותר בקבוצות החילונים והחרדים.

לוח 3.1 ציונים ממוצעים לסולידריות הכלל-ישראלית, לפי מחנות פוליטיים

ולפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, 2023 ו-2024 (על סולם בין 1 ל-10, יהודים)

2024	יוני 2023		
4.8	3.5	שמאל	מחנות פוליטיים
5.5	4.0	מרכז	
5.6	4.8	ימין	

2024	יוני 2023		
5.3	4.2	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
6.4	5.3	דתיים	
5.9	5.1	מסורתיים דתיים	
5.5	4.6	מסורתיים לא-דתיים	
5.3	3.8	חילונים	

על רקע המצב, בחנו אם קיימים הבדלים בהערכת רמת הסולידריות בין מפונים לבין לא מפונים לא מצאנו הבדל גדול בין הקבוצות הללו, אם כי הציון הממוצע לסולידריות בקרב המפונים היה גבוה במעט משל הלא מפונים (בהתאמה, 5.7 ו-5.4), אולי בשל המפגש שלהם עם גילויי הסיוע של גורמים אזרחיים בחברה הישראלית.

פילוח מדגם הערבים לפי עדות דתיות מעלה כי הציון הממוצע לסולידריות בקרב הדרוזים כמעט הכפיל עצמו מהשנה שעברה, ובמידה הנוכחית הוא גבוה יותר מהממוצע בכלל מדגם היהודים ובכל אחת מקבוצות המשנה שהוזכרו למעלה, למעט היהודים הדתיים. גם בקרב הנוצרים והמוסלמים נרשמו עליות משמעותיות.

בדומה לשנים קודמות, הערבים שהצביעו למפלגות ציוניות מעריכים את הסולידריות הכלל-ישראלית כגבוהה יותר ממי שהצביעו למפלגות הערביות.

לוח 3.2 ציונים ממוצעים לסולידריות הכלל-ישראלית, לפי עדה דתית ולפי

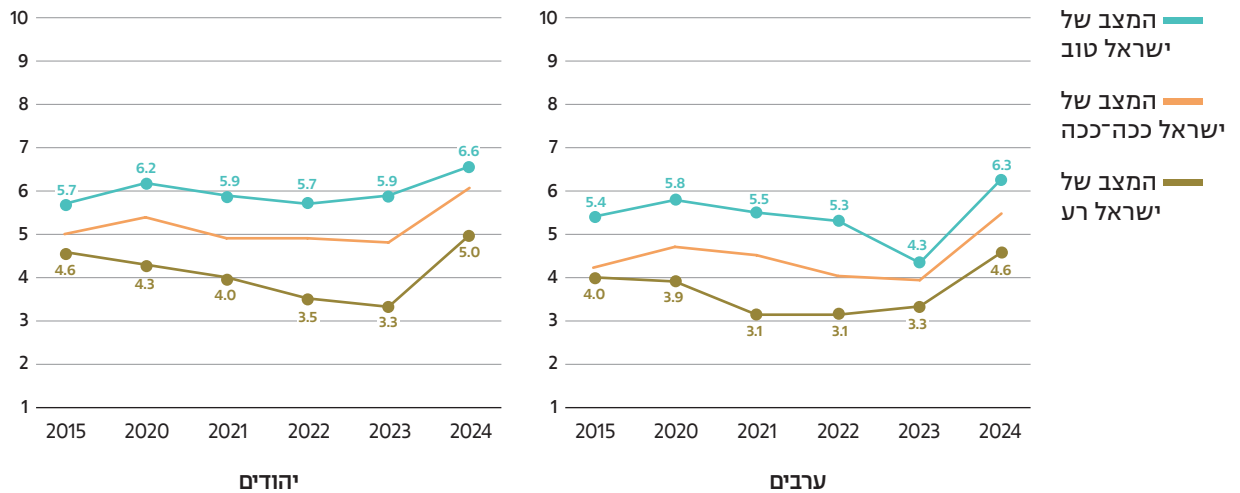
ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022, 2023 ו-2024 (על סולם בין 1 ל-10, ערבים)

2024	יוני 2023		
4.9	3.7	מוסלמים	עדה דתית
5.3	3.8	נוצרים	
6.0	3.3	דרוזים	
5.6	4.8	למפלגות ציוניות	הצבעה בבחירות לכנסת ב-2022
4.8	3.5	למפלגות ערביות	
5.0	3.5	לא הצביעו	

פילחנו בשני המדגמים (היהודי והערבי) את התשובות לשאלת הסולידריות לפי התשובות לגבי המצב הכללי של ישראל. בשניהם מצאנו שככל שהמרווינים מעריכים את מצב המדינה כטוב יותר, כך הם נותנים ציון גבוה יותר לסולידריות בחברה. עם זאת, מעניין שבקרב היהודים, העלייה היחסית החדה ביותר נמדדה דווקא אצל מי שסבורים שמצבה של ישראל רע (מציון ממוצע של 3.3 ב-2023 ל-5.0 ב-2024, הפרש המשקף עלייה יחסית של

כ-50%). בקרב הערבים המצב הפוך: העלייה היחסית החדה ביותר (47%) התרחשה בקרב מי שסבורים שמצבה של ישראל טוב.

תרשים 3.3 ציונים ממוצעים לסולידריות הכלל-ישראלית, לפי הערכת המצב הכללי של ישראל, 2015-2024 (על סולם בין 1 ל-10, יהודים, ערבים)

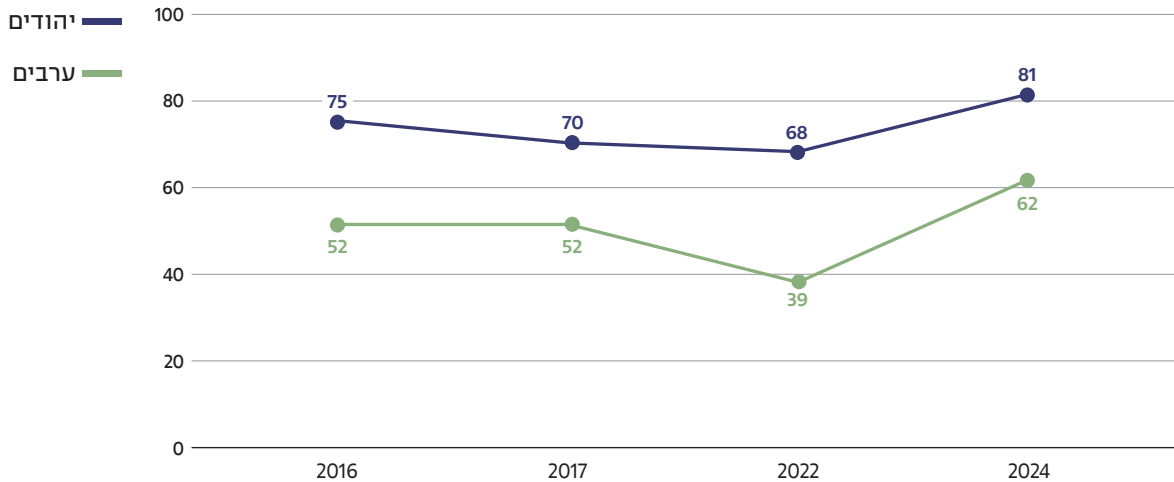
ערבות הדדית בין האזרחים

שאלה 50 | נספח 1, עמ' 200 | נספח 2, עמ' 225

מדד נוסף לרמת הסולידריות החברתית הוא היכולת לסמוך על אחרים בעת צרה. שאלנו לראשונה בשנת 2016: "באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים שיעזרו להם בעת צרה?". בין 2016 ל-2022 בשני המדגמים (היהודי והערבי) נרשמה ירידה בשיעור המסכימים עם טענה זו. השנה, כנראה על רקע המלחמה וגילויי הסולידריות האזרחית, שיעור המסכימים שאפשר תמיד לסמוך על ישראלים אחרים בעת צרה עלה עלייה ניכרת בשני המדגמים.

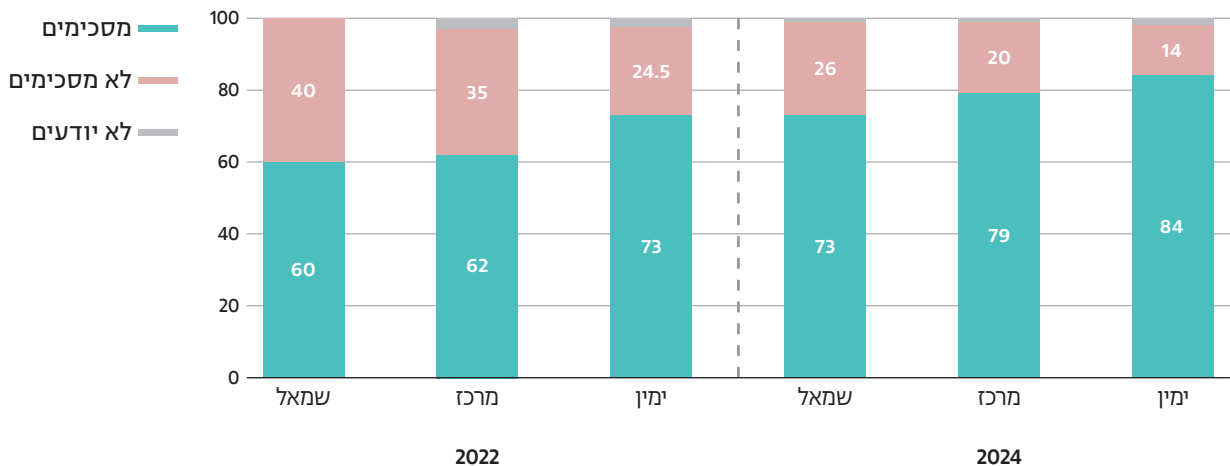
כנראה על רקע המלחמה וגילויי הסולידריות האזרחית, שיעור המסכימים שאפשר תמיד לסמוך על ישראלים אחרים בעת צרה עלה עלייה ניכרת בשני המדגמים – יהודים וערבים.

תרשים 3.4 מסכימים שישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים שיעזרו להם בעת צרה, 2016-2024 (% יהודים, ערבים)

פילוח מדגם היהודים לפי מחנות פוליטיים מראה ששיעור המשיבים הסומכים על ישראלים אחרים בעת צרה הוא הגבוה ביותר בימין. עם זאת, יש לציין כי בין השנים 2022 ל-2024, בכל שלושת המחנות חלה עלייה בהערכת המרואיינים לגבי היכולת לסמוך על ישראלים אחרים.

תרשים 3.5 ישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים שיעזרו להם בעת צרה, לפי מחנות פוליטיים, 2022 ו-2024 (% יהודים)

גם בקרב כל הקבוצות על הרצף חרדים-חילונים (יהודים), בין השנים 2022 ל-2024 נרשמה עלייה ניכרת בהערכת היכולת לסמוך על ישראלים אחרים בעת צרה. בקרב קבוצת המרואיינים הדתיים נמדד השיעור הגבוה ביותר של הסבורים כך. במדגם הערבים מיעוט המסכימים שניתן תמיד לסמוך על ישראלים אחרים בעת צרה ב-2022 גדל ב-2024 לרוב בכל העדות הדתיות.

לוח 3.3 מסכימים שישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים שיעזרו להם בעת צרה, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, ו-2022 ו-2024 (% יהודים)

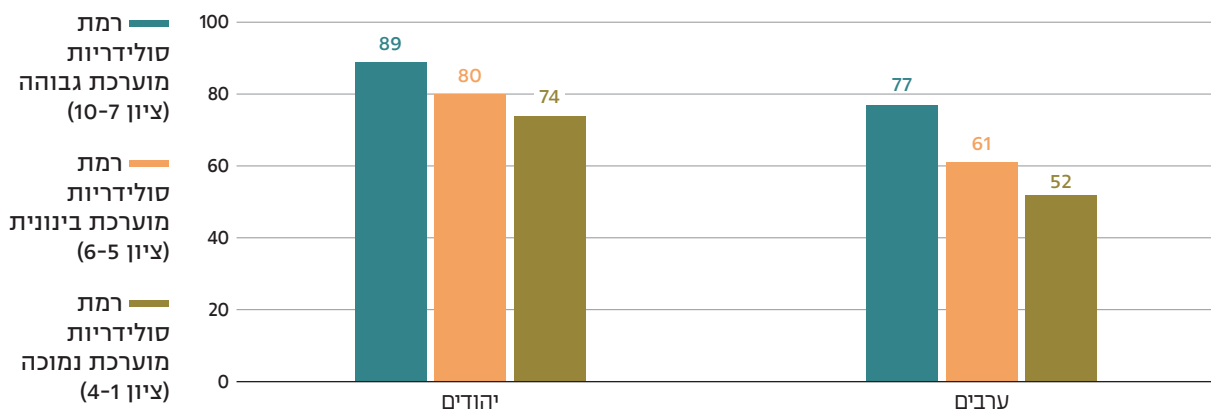
2024	2022	
79.5	74	חרדים
92	79	דתיים
87.5	72	מסורתיים דתיים
81.5	71	מסורתיים לא-דתיים
76	61	חילונים

לוח 3.4 מסכימים שישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים שיעזרו להם בעת צרה, לפי עדה דתית, ו-2022 ו-2024 (% ערבים)

2024	2022	
60	39	מוסלמים
65	36	נוצרים
90	46	דרוזים

ביקשנו לבחון את הקשר בין הערכת רמת הסולידריות החברתית לבין התפיסה שאפשר תמיד לסמוך על ישראלים אחרים בעת צרה. מצאנו שבקרב שני הלאומים ככל שרמת הסולידריות גבוהה יותר, כך גבוהה יותר גם הערכת היכולת לסמוך על ישראלים אחרים בעת צרה. בקרב הערבים הקשר הזה חזק יותר.

תרשים 3.6 מסכימים שישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים שיעזרו להם בעת צרה, לפי הערכת רמת הסולידריות החברתית (% יהודים, ערבים)

לבסוף, בחנו את הקשר בין הנכונות לסמוך על ישראלים אחרים בעת צרה לבין הנכונות לסמוך על המדינה בעת צרה, שאלה שאת התשובות לה הצגנו בפרק 2. אצל היהודים מצאנו שהן בקרב המסכימים הן בקרב הלא מסכימים שאפשר לסמוך על המדינה בעת צרה התקבל רוב גדול (אם כי הוא גדול יותר בקרב המסכימים) המסכימים שישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים בעת צרה. במדגם הערבים מצאנו קשר ברור יותר: רוב מוחלט מהמסכימים שאפשר לסמוך על המדינה בעת צרה גם מסכימים שניתן לסמוך על ישראלים אחרים בעת צרה, לעומת רק כרבע ממי שאינם מסכימים שאפשר לסמוך על המדינה בעת צרה.

לוח 3.5 ישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים שיעזרו להם בעת צרה, לפי ישראלים תמיד יכולים לסמוך על המדינה בעת צרה (% יהודים, ערבים)

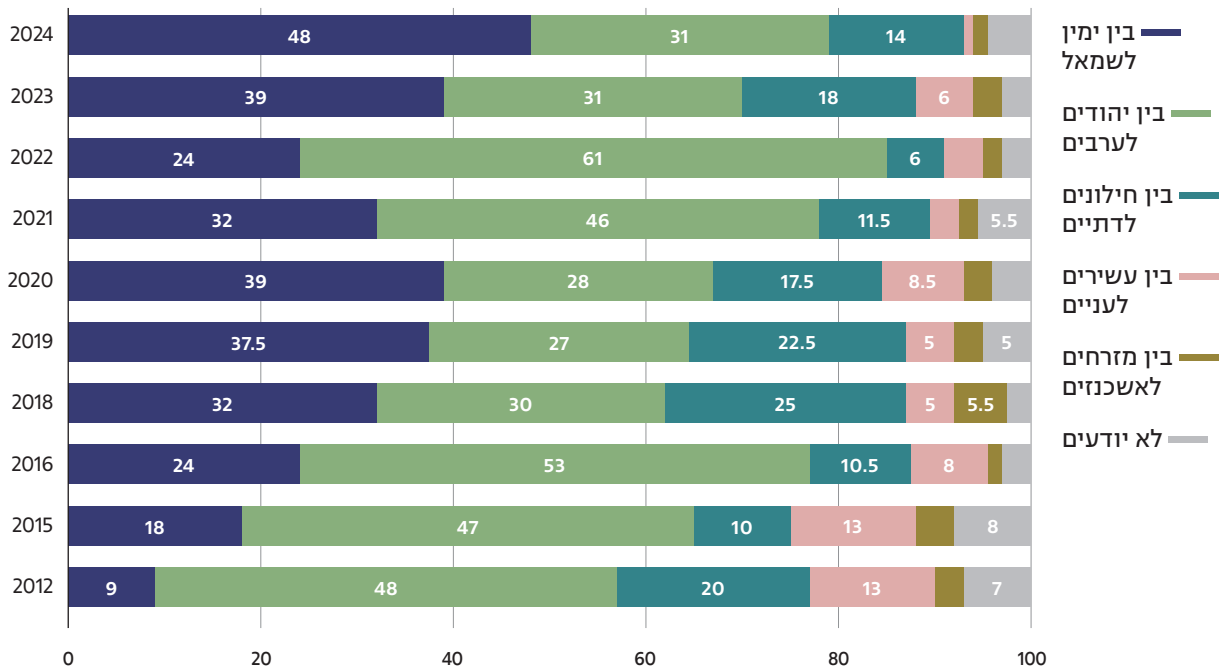
ישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים בעת צרה					
סך הכול	לא יודעים	לא מסכימים	מסכימים		
100	1	7	92	יהודים	מסכימים שאזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה
100	1	21	78		לא מסכימים שאזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה
100	0.5	13	86.5	ערבים	מסכימים שאזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה
100	2	74	24		לא מסכימים שאזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה

המתחים בחברה הישראלית

שאלה 11 נספח 1, עמ' 193 | נספח 2, עמ' 211

מדי שנה אנו בודקים איזה מתח בין קבוצות בחברה הישראלית נתפס על ידי הציבור כחזק ביותר. מאז התחלנו לעסוק בשאלה ב-2012 המתח בין ימין לשמאל נמצא בעלייה מתמדת בשיעור הרואים בו את המתח החזק ביותר (למעט ירידה בשנים 2021 ו-2022, ככל הנראה בשל עליית המתח בין יהודים לערבים בעקבות אירועי "שומר החומות"). במדידה האחרונה, במאי 2024, שיעור חסר תקדים של כמעט מחצית מהמשיבים סבורים שהמתח בין ימין לשמאל הוא החזק ביותר בחברה הישראלית. במקום השני נותר המתח בין יהודים לערבים, ושיעור הסבורים שהוא החזק ביותר נשאר זהה בשתי המדידות האחרונות (כשליש מהמשיבים). במקביל, חלה ירידה קלה בשיעור מי שהצביעו על המתח בין חילונים לדתיים כחזק ביותר, מן הסתם משום שהמתח בין ימין לשמאל "תופס" גם חלק מהמתח בין דתיים לחילונים.

תרשים 3.7 המתח החזק ביותר בחברה הישראלית, 2012-2024 (% כלל המדגם)

בחנו את תפיסת המתחים בחברה במדגמי היהודים והערבים בנפרד. בקרב היהודים, שיעור המציינים את המתח בין ימין לשמאל כחזק ביותר עלה באופן משמעותי בשנה האחרונה; שיעור המציינים את המתח בין יהודים לערבים כחזק ביותר נשאר זהה; ואילו שיעור

המציינים את המתח בין דתיים לחילונים כעיקרי ירד. במדגם הערבים נרשמה עלייה קלה בשיעור המציינים את המתח בין יהודים לערבים כחזק ביותר; אחריו, בפער ניכר, נמצא המתח בין ימין לשמאל, ששיעור המציינים אותו כמתח העיקרי עלה משמעותית בשנה החולפת (מ-14% ל-22%); בעוד ב-2023 המתח בין עשירים לעניים היה המתח השלישי בשכיחותו בעיני הערבים, ב-2024 המתח בין דתיים לחילונים שכיח יותר.

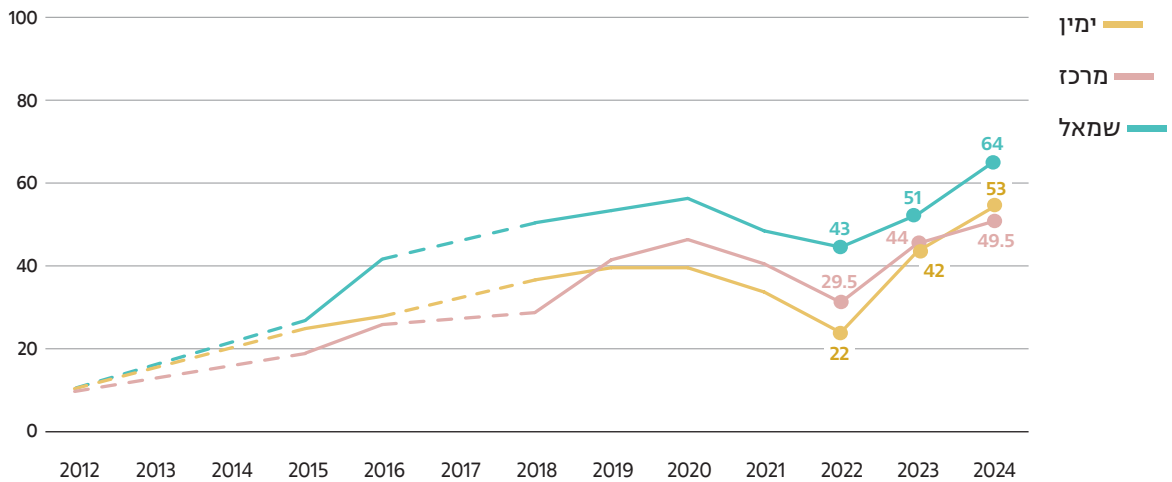
לוח 3.6 המתח החזק ביותר בחברה הישראלית, 2023 ו-2024 (% יהודים, ערבים)

	ערבים		יהודים		
	2024	2023	2024	2023	
1	בין יהודים לערבים (55.5)	בין יהודים לערבים (53)	בין ימין לשמאל (53)	בין ימין לשמאל (43)	
2	בין ימין לשמאל (22)	בין ימין לשמאל (14)	בין יהודים לערבים (26)	בין יהודים לערבים (26)	
3	בין דתיים לחילונים (9.5)	בין עשירים לעניים (14)	בין דתיים לחילונים (15)	בין דתיים לחילונים (19)	

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה כי ממדידת 2015 ועד היום תפסת המתח בין ימין לשמאל כחזק ביותר מאפיינת יותר את מחנה השמאל מאשר את מחנות המרכז והימין. עם זאת, בשנתיים האחרונות נרשמה קפיצה במרכזיותו של מתח זה בשלושת המחנות הפוליטיים, ובעיקר בימין – וב-2024 כמעט שני שלישים מהמשיבים בשמאל וכמחצית במרכז ובימין מציינים אותו כמתח החזק ביותר. בשלושת המחנות הפוליטיים המתח השני מבחינת שכיחות הרואים בו את המתח החזק ביותר הוא בין יהודים לערבים (שמאל – 17%; מרכז – 22%; ימין – 30%); והמתח השלישי בשכיחותו הוא המתח בין דתיים לחילונים (שמאל – 16%; מרכז – 19.5%; ימין – 12%).

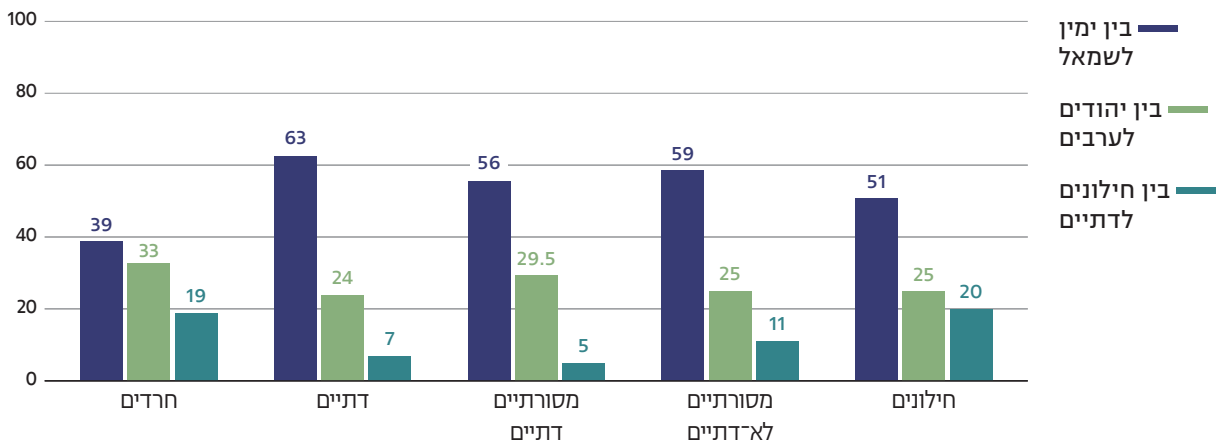
בכלל המדגם שיעור חסר תקדים של כמעט מחצית מהמשיבים סבורים שהמתח בין ימין לשמאל הוא החזק ביותר בחברה הישראלית. כמו בשנה שעברה, במקום השני נותר המתח בין יהודים לערבים.

תרשים 3.8 המתח החזק ביותר בחברה הישראלית – בין ימין לשמאל, לפי מחנות פוליטיים, 2012-2024 (% יהודים)

בפילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים) מצאנו כי השיעור הגבוה ביותר בכל הקבוצות ראו במתח בין ימין לשמאל כחזק ביותר; אחריו המתח בין יהודים לערבים; ובמקום השלישי המתח בין דתיים לחילונים. בקרב החרדים שיעור המצביעים על המתח בין ימין לשמאל כעיקרי הוא הנמוך ביותר מבכל קבוצות המשנה, וגם הפער בין שיעור המצביעים על מתח זה כחזק ביותר לבין שיעור המצביעים על המתח בין יהודים לערבים כחזק ביותר הוא הקטן ביותר. נוסף על כך, כחמישית מהחילונים ומהחרדים ציינו את המתח בין דתיים לחילונים כמתח החזק ביותר, ואילו בקרב הדתיים ושתי קבוצות המסורתיות מתח זה נתפס כחזק ביותר על ידי שיעורים נמוכים בהרבה.

תרשים 3.9 המתח החזק ביותר בחברה הישראלית, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (% יהודים)

פילוח תשובות החילונים לפי מחנות פוליטיים מעלה ששיעור הרואים במתח בין ימין לשמאל את המתח החזק ביותר גבוה במידה ניכרת בקרב חילונים מהשמאל (67%) מאשר בקרב חילונים בימין ובמרכז (47.5% ו-44%, בהתאמה). לעומת זאת, המתח בין יהודים לערבים דומיננטי יותר בקרב חילונים בימין (32%) מאשר בקרב חילונים במרכז ובשמאל (24% ו-13%, בהתאמה).

הערכת הנכונות הקבוצתית לפשרות

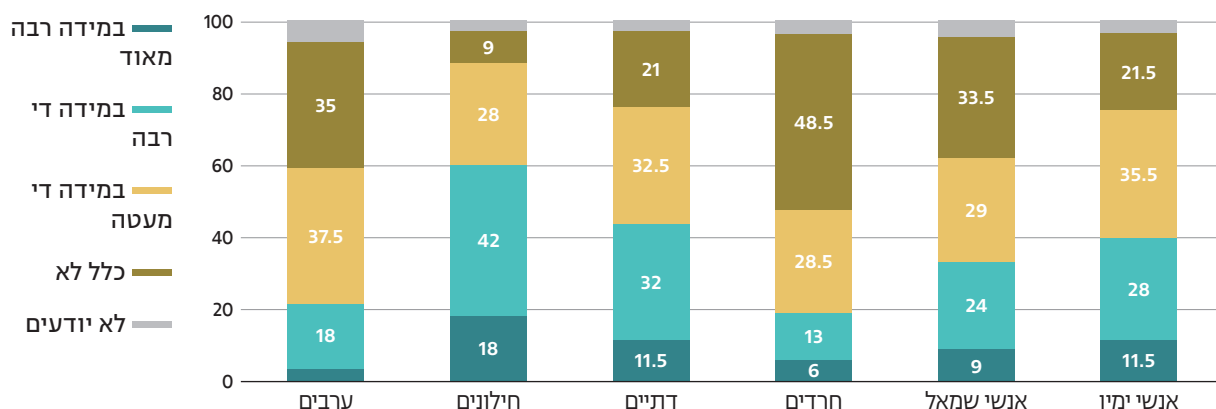
שאלות 58-63 נספח 1, עמ' 202-203 | נספח 2, עמ' 228-229

בסדרה של שאלות חזרנו השנה וביקשנו מהמרוויינים היהודים להעריך "באיזו מידה אנשי כל אחת מהקבוצות הבאות: הערבים אזרחי ישראל, דתיים, חילונים, חרדים, אנשי השמאל ואנשי הימין, מוכנים לפשרה בנושאים החשובים להם כדי להגיע לבסיס מוסכם שיאפשר לכולם לחיות כאן ביחד?".

הקבוצה היחידה שרוב המדגם סבורים לגביה שאנשיה מוכנים לפשרה בנושאים החשובים להם במידה רבה מאוד או די רבה היא החילונים (60%), ואילו שיעור המעריכים כך לגבי קבוצת החרדים הוא הנמוך ביותר (19%). שיעור הסבורים שאנשי הימין מוכנים לפשרה בנושאים החשובים להם גבוה יותר משיעור הסבורים שאנשי השמאל מוכנים לפשרה בנושאים אלו, אם כי בשני המקרים מדובר במיעוט שמעריכים כך.

תרשים 3.10 הערכת המידה שבה אנשי כל אחת מהקבוצות מוכנים לפשרה

בנושאים החשובים להם (% יהודים)

ראייה רב־שנתית מלמדת שחלה ירידה בשיעור הסבורים שערבים אזרחי ישראל, חילונים ואנשי שמאל מוכנים לפשרה, ואילו שיעור הסבורים שדתיים ואנשי ימין מוכנים לפשרה נשאר דומה (בסקרים קודמים לא נאספו נתונים על המוכנות של החרדים לפשרה).

לוח 3.7 מסכימים שאנשי כל אחת מהקבוצות מוכנים לפשרה בנושאים החשובים להם, 2007-2024 (% יהודים)

2024	*2013	*2007	
21.5	39.5	37	ערבים
60	71	70	חילונים
43	41	42	דתיים
33	60	62	אנשי השמאל
40	44	43	אנשי הימין

* בסקרים אלו סולם המדידה היה: במידה רבה, במידה מסוימת, במידה מועטה, כלל לא מוכנים לפשרה, לא יודע/מסרב.

בהמשך הניתוח הבחנו בין מרואיינים הנמנים עם הקבוצה שבה עוסקת השאלה לבין יתר המרואיינים ביתר הקבוצות. כלומר, איך חברי אותה קבוצה מעריכים את מוכנותם שלהם לפשרה, לעומת איך יתר המרואיינים על הרצף חרדים-חילונים ומהמחנות הפוליטיים השונים מעריכים את המוכנות לפשרה של אותה קבוצה.

בכל קבוצה וקבוצה שבחנו נמדדו פערים ניכרים בין חברי הקבוצה הנבחנת, שתמיד העריכו את מוכנותם לפשרה כגבוהה יותר, לבין המרואיינים מהקבוצות האחרות. כששאלנו על מידת המוכנות לפשרה של החילונים, מצאנו כי 76% מהם מעריכים את עצמם כמוכנים לפשרה. זהו שיעור ההערכה העצמית למוכנות לפשרה הגבוה ביותר בהשוואה לשיעורים שנצפו אצל חברי הקבוצות האחרות. בקרב כל שאר המרואיינים על הרצף חרדים-מסורתיים (לא-חילונים), בממוצע כמחצית סבורים שהחילונים מוכנים לפשרה. אצל הלא-חילונים מצאנו הבדלים גדולים בין הקבוצות בשיעור הסבורים שהחילונים מוכנים לפשרה: מסורתיים לא-דתיים - 63%; מסורתיים דתיים - 51%; חרדים - 36%; דתיים - 30%.

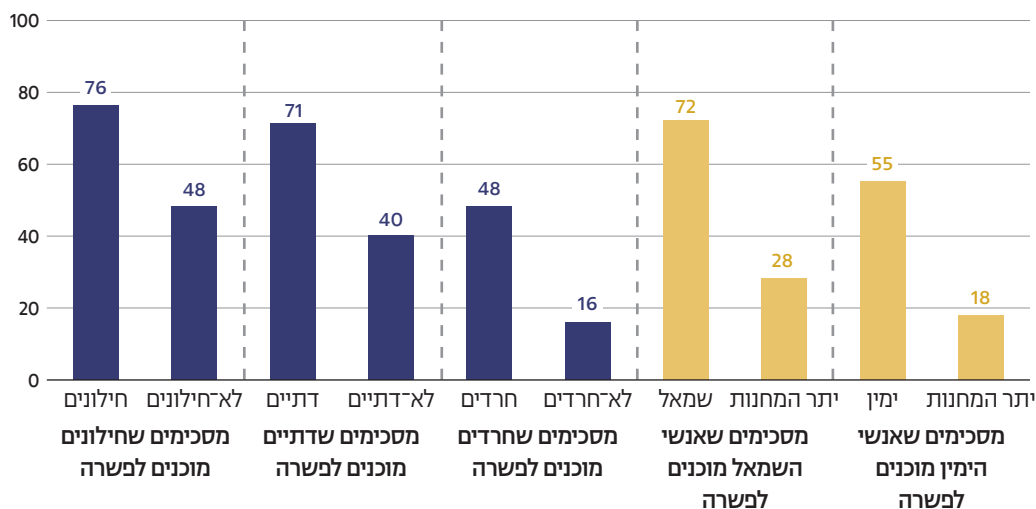
בהשוואה להערכה העצמית של יתר חברי הקבוצות הנבחנות, החרדים העריכו את מוכנותם שלהם לפשרה כנמוכה ביותר (48%). בתוך קבוצת החרדים נמדדו הבדלים ניכרים בין אשכנזים, שמהם רק 43% מעריכים שהחרדים מוכנים לפשרה, לבין 63% בקרב החרדים המזרחים. בקרב כל קבוצות הלא-חרדים נמצא רק מיעוט הסבורים שהחרדים מוכנים לפשרה בנושאים החשובים להם (מסורתיים דתיים - 37%; דתיים - 24%; מסורתיים לא-דתיים - 18%; חילונים - 6.5%).

כשאלנו על מידת המוכנות לפשרה בקרב הדתיים, מצאנו ששיעור ההערכה העצמית שלהם בכל הנוגע למוכנותם לפשרה הוא גבוה מאוד (71%). לעומת זאת, רק מיעוט מקבוצת הלא־דתיים (כל יתר הקבוצות יחד) מעריכים את הדתיים כמוכנים לפשרה בנושאים החשובים להם. כאשר בוחנים את כל קבוצות הלא־דתיים מתקבלים הבדלים ניכרים בהערכתן לגבי מוכנות הפשרה של הדתיים: חרדים ומסורתיים דתיים – 63%; מסורתיים לא־דתיים – 45%; חילונים – 24%.

בקרב המרואיינים מהשמאל, רוב גדול מעריכים את עצמם כמוכנים לפשרה בנושאים שחשובים להם על מנת להגיע לבסיס מוסכם שיאפשר לכולם לחיות כאן יחד (72%). לעומתם, רק 28% ממי שלא הגדירו עצמם בשמאל העריכו שאנשי השמאל מוכנים לפשרה. בקרב הממקמים עצמם בימין 19% סבורים שאנשי השמאל מוכנים לפשרה, ואילו בקרב מרואיינים במרכז 46% סבורים כך.

בקרב המרואיינים מהימין, מעל מחצית מעריכים את עצמם כמוכנים לפשרה, ואילו בקרב מרואיינים שלא הגדירו עצמם בימין רק 18% סבורים כך. בקרב הממקמים עצמם בשמאל 10% סבורים שאנשי הימין מוכנים לפשרה, ואילו בקרב מרואיינים במרכז 21% סבורים כך.

תרשים 3.11 מסכימים שאנשי כל אחת מהקבוצות מוכנים לפשרה בנושאים החשובים להם, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים ולפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

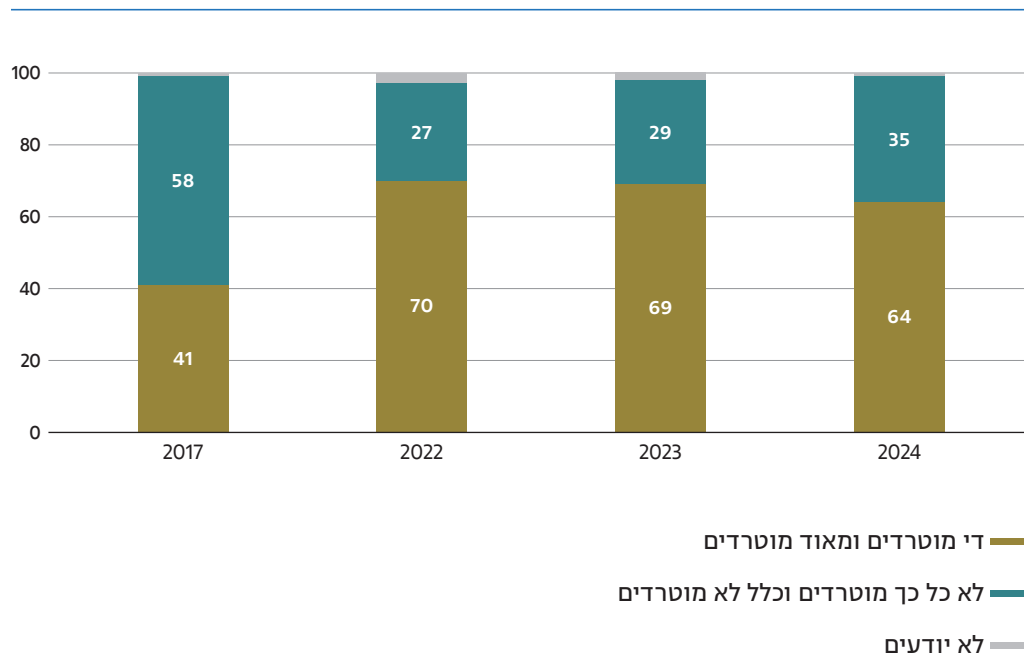

החשש מפגיעה באורח החיים הרצוי

שאלה 13 | נספח 1, עמ' 193 | נספח 2, עמ' 212

אחד ממקורות המתח בין הקבוצות בחברה הישראלית הוא החשש מפגיעה באורח החיים המועדף בעקבות התחזקות של קבוצות אחרות. את השאלה "באיזו מידה אתה מוטרד או לא מוטרד שלא תוכל לשמור על אורח החיים הרצוי לך בגלל התחזקות של קבוצות מסוימות בחברה הישראלית?" שאלנו בפעם הראשונה בשנת 2017 וחזרנו עליה בשלוש השנים האחרונות. שיעור המוטרדים מכך שלא יוכלו לשמור על אורח חייהם בגלל התחזקות של קבוצות אחרות בחברה עלה בכלל המדגם בחדות בין 2017 ל-2022. לעומת זאת, בין 2022 ל-2023 לא נרשם שינוי משמעותי, ואילו ב-2024 נרשמה ירידה מתונה בשיעור המוטרדים מפגיעה באורח חייהם.

תרשים 3.12 מוטרדים או לא מוטרדים שלא יוכלו לשמור על אורח החיים הרצוי להם בגלל התחזקות של קבוצות מסוימות בחברה הישראלית, 2017-2024 (% כלל המדגם)

כפי שניתן ללמוד מהלוח הבא, בשנת 2017 לא נמדדו הבדלים משמעותיים בין יהודים לערבים בשיעור המוטרדים מאי-היכולת לשמור על אורח חייהם בעתיד, ורק מיעוט בשתי הקבוצות חששו מכך. ב-2022, שיעור המוטרדים עלה באופן ניכר בשתי הקבוצות, אך באופן חד יותר אצל הערבים. בקרב היהודים נמדדו בשנתיים האחרונות ירידות; בקרב הערבים שיעור המוטרדים נשאר גבוה ויציב בשלוש המדידות האחרונות - כ-80%.

לוח 3.8 מוטרדים שלא יוכלו לשמור על אורח החיים הרצוי להם, 2024-2017

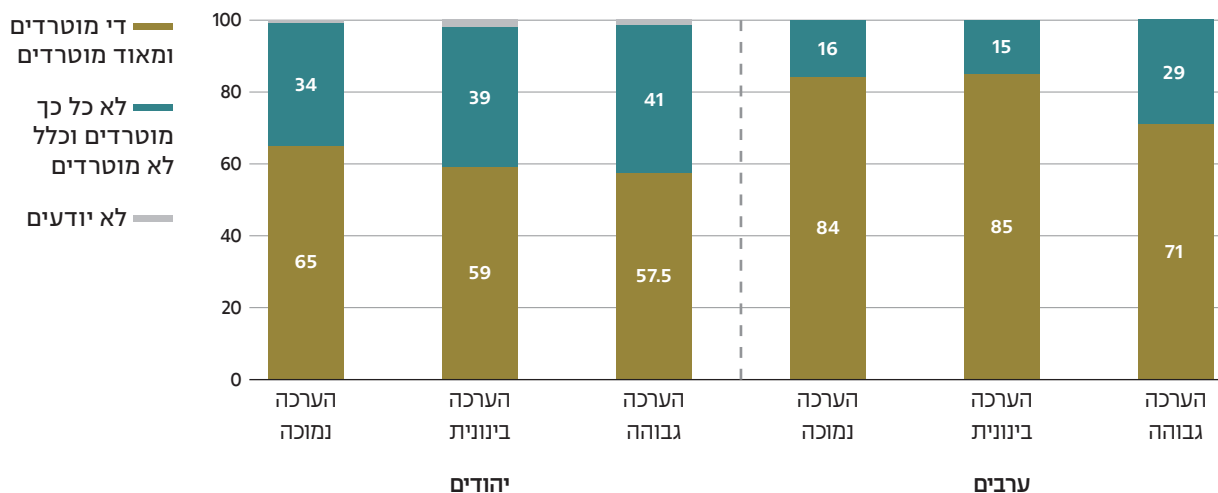
(% , יהודים, ערבים)

	2024	2023	2022	2017	
יהודים	60	66	68	40	
ערבים	80	80	79	44	

פילחנו את שיעור המוטרדים והלא מוטרדים מאי-יכולת לשמור על אורח חייהם לפי הערכת רמת הסולידריות הכלל-ישראלית. הנחנו שככל שהערכת רמת הסולידריות תהיה גבוהה יותר, כך שיעור המוטרדים מפגיעה באורח החיים הרצוי מפאת התחזקותן של קבוצות אחרות יהיה נמוך יותר. ואכן, בקרב היהודים כשני שלישים מהמעריכים את הסולידריות כנמוכה חוששים מפגיעה באורח חייהם, לעומת 57.5% מהמעריכים את הסולידריות כגבוהה. אצל הערבים הפער גדול יותר, ורוב גדול יותר מהסבורים שהסולידריות נמוכה מוטרדים מפגיעה באורח חייהם בהשוואה לסבורים שהסולידריות גבוהה.

תרשים 3.13 מוטרדים או לא מוטרדים שלא יוכלו לשמור על אורח החיים הרצוי

להם, לפי הערכת רמת הסולידריות הכלל-ישראלית (% , יהודים, ערבים)

בין 2017 ל-2022 עלה משמעותית שיעור המוטרדים מפגיעה באורח החיים הרצוי להם בשלושת המחנות הפוליטיים (יהודים), ובמחנות השמאל והמרכז נרשמה עלייה נוספת ב-2023. השנה נמדדה ירידה בשני המחנות הללו, אם כי בשניהם מדובר בשיעורים גבוהים מאוד החוששים מפגיעה באורח חייהם בשל התחזקות של קבוצות אחרות. לעומת זאת, בקרב הממקמים עצמם בימין נמדדו ירידות משמעותיות בחשש זה בשנתיים האחרונות,

מכשני שלישים שחששו לפגיעה באורח חייהם ב-2022 (בעת כהונתה של "ממשלת השינוי" בראשות בנט ולפיד) למחצית ב-2024.

בפילוח מדגם היהודים לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, מאז 2022 ניתן לזהות מגמת ירידה בשיעור המוטרדים מפגיעה באורח חייהם אצל הדתיים, המסורתיים הדתיים, המסורתיים הלא-דתיים והחרדים.¹⁷ במדידה הנוכחית מיעוט בקרב הדתיים והמסורתיים הדתיים ומחצית מהחרדים מוטרדים מפגיעה באורח חייהם. לעומת זאת, רוב בקרב המסורתיים הלא-דתיים ורוב גדול אף יותר בקרב החילונים מוטרדים מפגיעה כזאת. נוסף על כך, בקרב החילונים נמצאו הבדלים משמעותיים בין המחנות הפוליטיים – ככולם יש רוב לחוששים אבל הוא גבוה במיוחד בקרב החילונים מהשמאל ומהמרכז (בהתאמה, 89% ו-81%), ואילו בקרב החילונים בימין שיעור החוששים נמוך יותר, אך עדיין מדובר ברוב גדול (65%).

לוח 3.9 מוטרדים שלא יוכלו לשמור על אורח החיים הרצוי להם, לפי מחנות פוליטיים ולפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, 2024-2017 (% יהודים)

2024	2023	2022	2017		
85	89	80	56.5	שמאל	מחנות פוליטיים
71	80	67	46	מרכז	
50	56	67	30	ימין	
50	55	67	34	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
30	51	58	22	דתיים	
42	52	69	18	מסורתיים דתיים	
58	55	68	31.5	מסורתיים לא-דתיים	
77.5	84	71	55	חילונים	

רצון הערבים אזרחי ישראל להשתלב בחברה הישראלית

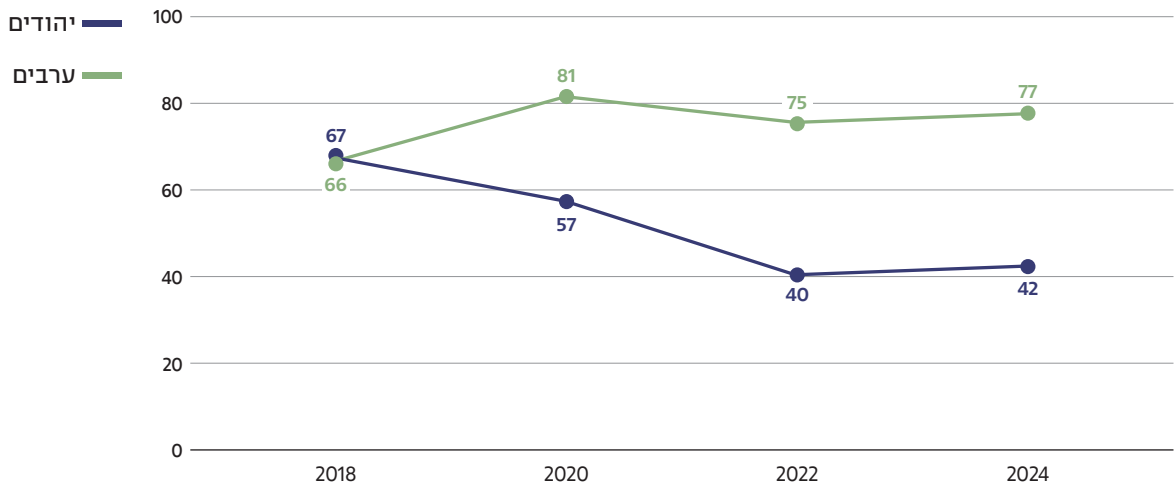
שאלה 54 | נספח 1, עמ' 201 | נספח 2, עמ' 227

כפי שהראינו, אחד המתחים החזקים ביותר בחברה הישראלית הוא בין יהודים לערבים. בשנת 2018 התחלנו לשאול יהודים וערבים לגבי מידת הסכמתם עם ההיגד "רוב הערבים אזרחי ישראל רוצים להשתלב בחברה הישראלית ולהיות חלק ממנה". במדידה הראשונה לא נרשמו הבדלים בין מדגם היהודים למדגם הערבים בהערכת רצון ההשתלבות של

17 לגבי החרדים יש להביא בחשבון שהנתונים נאספו לפני פסיקת בג"ץ שקבעה שעל המדינה לפעול לגיוס חרדים בהתאם להוראות החוק.

הערבים; בשניהם כשני שלישים סברו שרוב הערבים מעוניינים להשתלב בחברה הישראלית. אך משנת 2020, וביתר שאת מאז 2022, הפער בין שתי הקבוצות גדל: כיום רק 42% מהיהודים סבורים שרוב הערבים מעוניינים להשתלב בחברה הישראלית, בשעה שרוב גדול מהמרוויינים הערבים סבורים שהם כן מעוניינים להשתלב.

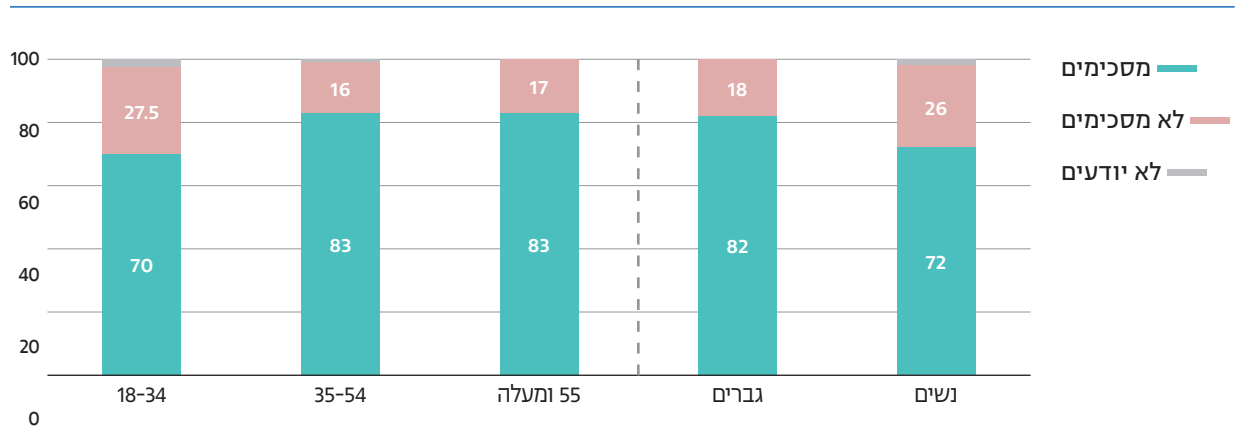
תרשים 3.14 מסכימים שרוב הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית, 2018–2024 (% יהודים, ערבים)

פילוח מדגם הערבים לפי גיל מעלה שבקבוצה הצעירה (18-34) שיעור המסכימים שרוב הערבים מעוניינים בהשתלבות בחברה הישראלית נמוך יותר מאשר בקבוצות הגיל המבוגרות. בקרב הנשים שיעור הסבורות שרוב הערבים רוצים להשתלב נמוך מאשר בקרב הגברים. עם זאת, חשוב לציין שבכל קבוצות הגיל ואצל גברים ונשים כאחד שיעור המעריכים כי הרוב מעוניינים בהשתלבות הוא גבוה מאוד.

כיום פחות ממחצית מהמרוויינים היהודים סבורים שרוב הערבים מעוניינים להשתלב בחברה הישראלית, בשעה שרוב גדול מהמרוויינים הערבים סבורים שהם כן מעוניינים להשתלב.

תרשים 3.15 מסכימים או לא מסכימים שרוב הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית, לפי גיל ולפי מין (% ערבים)

בפילוח מדגם הערבים לפי עדה דתית מצאנו כי שיעורים גבוהים מאוד של נוצרים ודרוזים מסכימים שרצון רוב הערבים הוא בהשתלבות בחברה הישראלית, לעומת שיעור נמוך יותר בקרב המוסלמים. פער קטן יותר נמצא בפילוח לפי ההצבעה בבחירות האחרונות לכנסת בין המצביעים למפלגות ציוניות, המצדדים יותר בהשתלבות, לבין המצביעים למפלגות ערביות ומי שלא הצביעו כלל.

לוח 3.10 מסכימים או לא מסכימים שרוב הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית, לפי עדה דתית ולפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב־2022 (% ערבים)

סך הכול	לא יודעים	לא מסכימים	מסכימים		
100	1.5	24.5	74	מוסלמים	עדה דתית
100	–	11	89	נוצרים	
100	3	10	87	דרוזים	
100	2	13	85	מפלגות ציוניות	הצבעה בבחירות לכנסת ב־2022
100	1	24	75	מפלגות ערביות	
100	1.5	21.5	77	לא הצביעו	

בניתוח מדגם היהודים מתגלים פערים גדולים בין המחנות הפוליטיים: כשלושה רבעים מהממקמים עצמם בשמאל מסכימים שרוב הערבים מעוניינים להשתלב בחברה הישראלית, לעומת מחצית מהמשיבים במרכז וכשליש בימין.

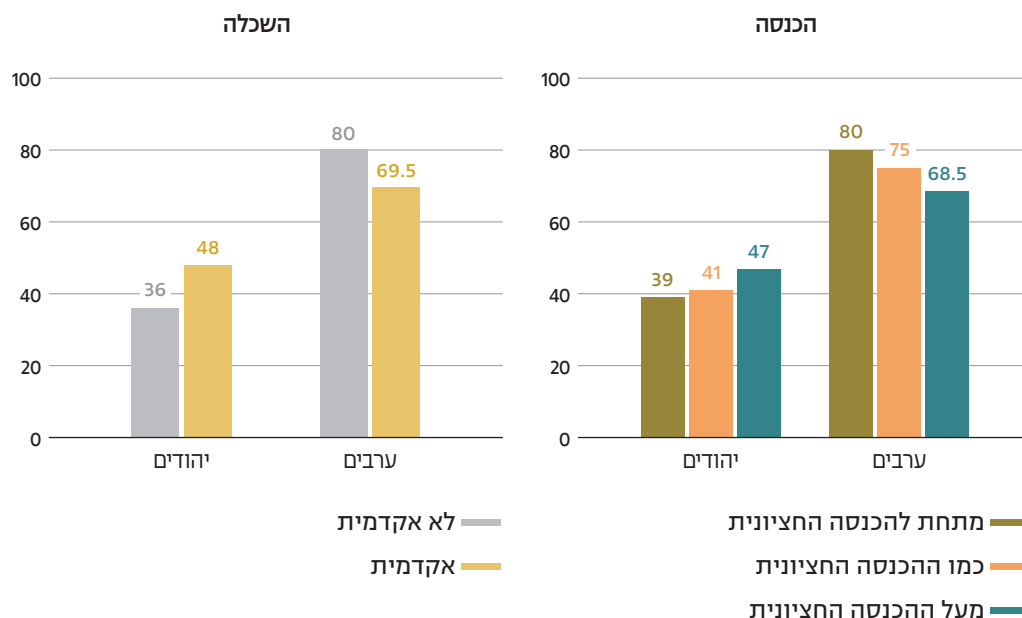
פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מעלה כי רק בקרב החילונים רוב (לא גדול) סבורים שרוב הערבים מעוניינים בהשתלבות בחברה הישראלית, שעה שבקרב הקבוצות האחרות על הרצף רק מיעוט סבורים כך. בתוך הקבוצה החילונית התגלו פערים משמעותיים בין המחנות הפוליטיים: רוב גדול בקרב הממקמים עצמם בשמאל (75%) הסכימו שרצון רוב הערבים בהשתלבות, לעומת כמחצית במרכז (54%) ומיעוט בימין (37%).

לוח 3.11 רוב הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית, לפי מחנות פוליטיים ולפי מיקום על הרצף חילוני-חרדים (%) (יהודים)

סך הכול	לא יודעים	לא מסכימים	מסכימים		
100	3	23	74	שמאל	מחנות פוליטיים
100	7	42	51	מרכז	
100	4	65	31	ימין	
100	4	63	33	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
100	4	70	26	דתיים	
100	3	59	38	מסורתיים דתיים	
100	3	62	35	מסורתיים לא-דתיים	
100	6	41	53	חילונים	

ממצאים מעניינים עולים מניתוח מדגמי הערבים והיהודים לפי הכנסה והשכלה. כפי שניתן לראות בתרשים הבא, בקרב הערבים ככל שרמת ההכנסה נמוכה יותר, כך ההסכמה שרוב הערבים מעוניינים בהשתלבות בחברה הישראלית גבוהה יותר. כך גם כשמדובר בהשכלה – בקרב בעלי השכלה לא אקדמית שיעור ההסכמה שרוב הערבים רוצים להשתלב גבוה יותר מאשר בקרב בעלי השכלה אקדמית (מלאה וחלקית). לעומת זאת, אצל היהודים הדפוס הפוך: רמות הכנסה והשכלה גבוהות יותר קשורות בשיעורים גבוהים יותר של הסכמה לגבי רצון הערבים בהשתלבות.

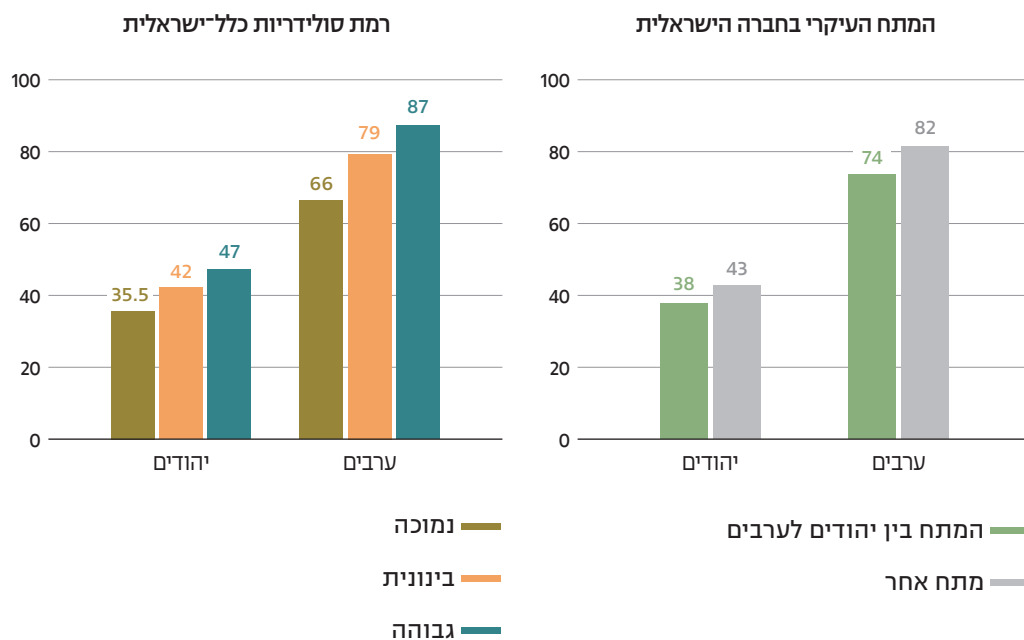
תרשים 3.16 מסכימים שרוב הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית, לפי הכנסה ולפי השכלה (%) (יהודים, ערבים)

בדקנו את עמדות הערבים והיהודים לגבי רצונם של רוב הערבים להשתלב בחברה הישראלית לפי עמדותיהם לגבי רמת הסולידריות הכלל-ישראלית וכן לפי הערכותיהם בנוגע לדירוג המתחים בחברה הישראלית. בשני המדגמים, אם כי בשיעורים גבוהים יותר בקרב הערבים, התקבל דפוס זהה: ככל שהערכת רמת הסולידריות גבוהה יותר, כך גבוהה יותר גם מידת ההסכמה שרצונם של רוב הערבים להשתלב בחברה הישראלית.

בפילוח לפי המתח החזק ביותר בחברה – אומנם רוב גדול בקרב הערבים שציינו את המתח בין יהודים לערבים כחזק ביותר בחברה הישראלית מסכימים שרצונם של רוב הערבים הוא להשתלב בחברה הישראלית, אך שיעור הסכמה זה נמוך יותר משיעורי ההסכמה שהתקבלו בקרב מי שציינו מתחים אחרים כחזקים יותר בחברה הישראלית. מגמה זהה נצפתה בקרב היהודים.

תרשים 3.17 מסכימים שרוב הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית, לפי הערכת רמת הסולידריות הכלל-ישראלית ולפי הערכת המתח העיקרי בחברה
(%, יהודים, ערבים)

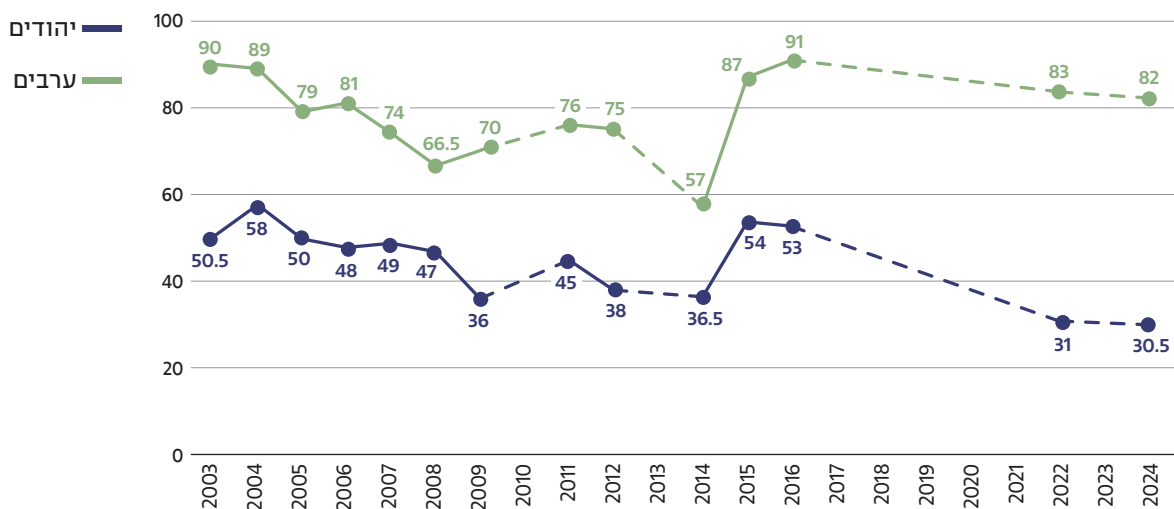
הערבים אזרחי ישראל מקופחים?

שאלה 55 | נספח 1, עמ' 201 | נספח 2, עמ' 227

מאז שנת 2003 שאלנו: "האם הערבים אזרחי ישראל מקופחים או שאינם מקופחים לעומת היהודים אזרחי ישראל?". מהתרשים הבא, המתאר את שיעורי המסכימים לטענת הקיפוח לאורך השנים, עולים שני ממצאים עיקריים. ראשית, בכל המדידות היה בקרב המרואיינים

הערבים רוב הסבורים שהערבים מקופחים. שנית, בכל המדידות, ובעיקר בשתי המדידות האחרונות בשנים 2022 ו-2024, שיעור היהודים המסכימים שאזרחי ישראל הערבים מקופחים נמוך במידה ניכרת מהשיעור בקרב הערבים. למעשה, במדידה האחרונה שיעור היהודים הסבורים שאזרחי ישראל הערבים מקופחים הוא הנמוך ביותר מאז התחלנו לשאול שאלה זו.

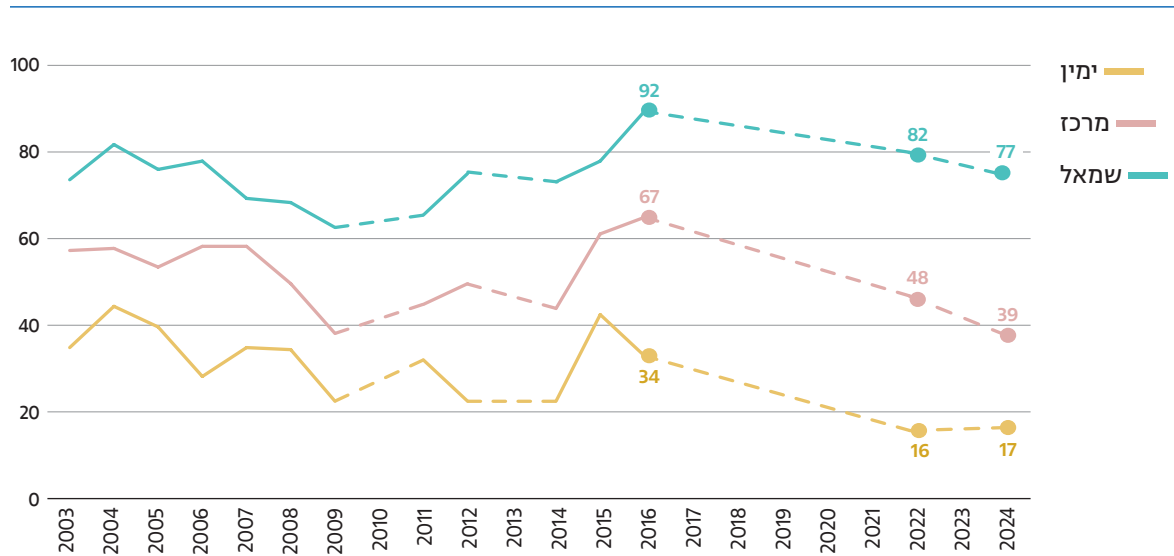
תרשים 3.18 מסכימים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים לעומת היהודים אזרחי ישראל, 2003–2024 (% יהודים, ערבים)

פילוח תשובות מדגם הערבים מעלה הבדלים לא דרמטיים על בסיס עדה דתית: שיעור הסבורים שאזרחי ישראל הערבים מקופחים בקרב הדרוזים הוא הנמוך ביותר (75%), בהשוואה ל-89% מהנוצרים ו-82% מהמוסלמים. בנוסף, שיעור הסבורים שיש קיפוח כזה גבוה יותר בקרב מי שהצביעו למפלגות ערביות (84%) או לא הצביעו כלל (83%), בהשוואה לסבורים כך בקרב המצביעים למפלגות ציוניות (68%). על אף ההבדלים, שיעורים גבוהים מאוד של ערבים בכל קבוצות המשנה שבחנו מצדדים בטענת הקיפוח.

פילוח של תשובות היהודים מצביע על פערים אדירים בין שלושת המחנות הפוליטיים. בשמאל יותר משלושה רבעים מסכימים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים, ממש בדומה לשיעור הערבים שטוענים לקיפוח. לעומת זאת, במרכז ובימין רק מיעוט חושבים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים. יש לציין כי בין 2016 ל-2022, בכל המחנות הפוליטיים חלה ירידה משמעותית בשיעור הסבורים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים, אבל בשמאל ובמרכז חלה ירידה נוספת בין 2022 למדידה הנוכחית, ואילו במחנה הימין לא חל שינוי בין שתי המדידות הללו.

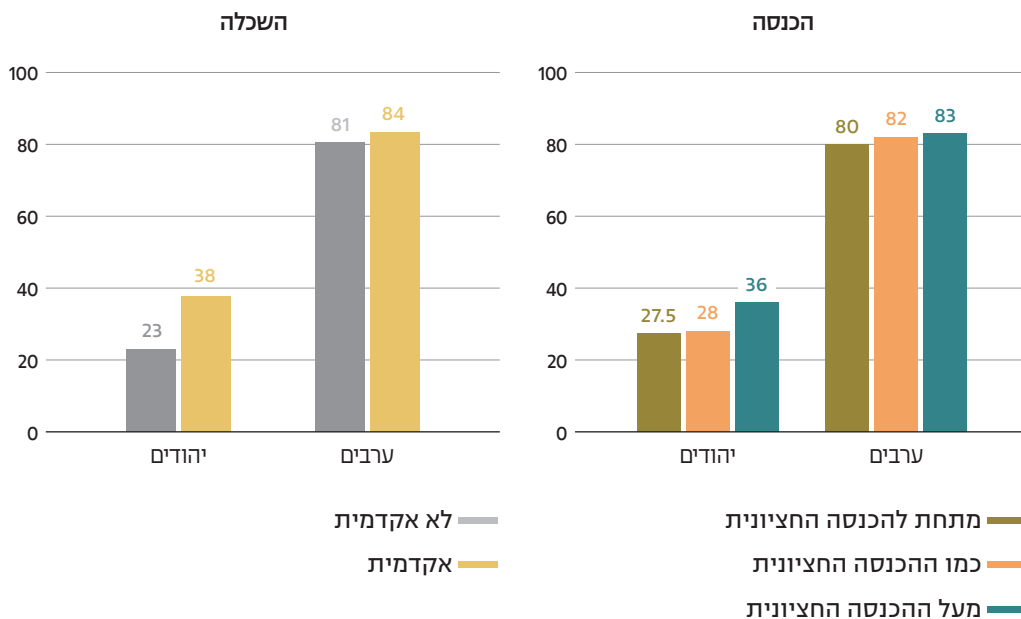
תרשים 3.19 מסכימים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים לעומת היהודים אזרחי ישראל, לפי מחנות פוליטיים, 2003-2024 (% יהודים)

פילחנו את עמדות היהודים והערבים בסוגיית הקיפוח של הערבים אזרחי ישראל לפי רמות ההכנסה וההשכלה. בקרב היהודים נמצאו קשרים חיוביים: הסכמה גבוהה יותר בקרב בעלי השכלה אקדמית לעומת בעלי השכלה לא אקדמית, והסכמה גבוהה יותר בקרב בעלי הכנסה מעל ההכנסה החציונית, לעומת בעלי הכנסה כמו ומתחת להכנסה החציונית. במדגם הערבים לא נמצא קשר בין השכלה והכנסה לבין תפיסת הקיפוח – לרוב כל רצפי ההשכלה וההכנסה רוב מוצק של כ-80% מסכימים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים בהשוואה לאזרחים היהודים.

בשמאל יותר משלושה רבעים מסכימים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים, ממש בדומה לשיעור הערבים שטוענים לקיפוח. לעומת זאת, במרכז ובימין רק מיעוט חושבים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים.

תרשים 3.20 מסכימים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים לעומת היהודים אזרחי ישראל, לפי הכנסה ולפי השכלה (% יהודים, ערבים)

עדיף שהיהודים והערבים בישראל יחיו בנפרד?

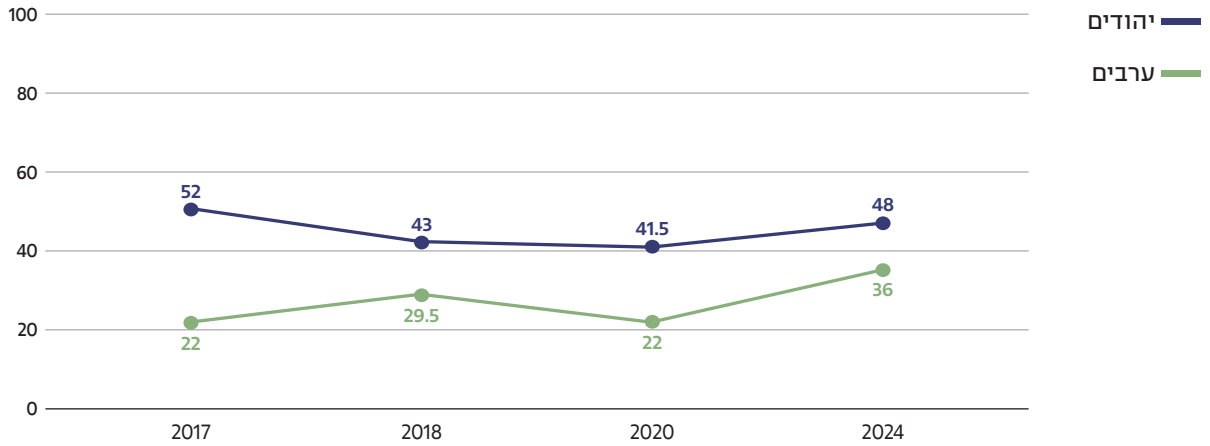
שאלה 56 | נספח 1, עמ' 202 | נספח 2, עמ' 228

משנת 2017 הצגנו שאלה דומה אך לא זהה ליהודים ולערבים: את היהודים שאלנו אם הם מסכימים שכדי לשמור על הזהות היהודית עדיף שהיהודים והערבים בישראל יחיו בנפרד; את הערבים שאלנו אם הם מסכימים שכדי לשמור על הזהות הערבית עדיף שהערבים והיהודים יחיו בנפרד. בכל המדידות לאורך השנים שיעור היהודים שתמכו בהפרדה היה גבוה יותר משיעור הערבים שתמכו בכך. עם זאת, במדידה הנוכחית חלה עלייה בשיעור המצדדים בהפרדה בקרב היהודים, אך במיוחד בקרב הערבים. ועדיין, מיעוט גדול (44%) במדגם היהודים וכשני שלישים במדגם הערבים אינם מסכימים שיהודים וערבים צריכים לחיות בנפרד על מנת לשמור על זהויותיהם הקולקטיביות הייחודיות.

במדגם הערבים מצאנו ששיעור הדרוזים (41%) המצדדים בחיים בנפרד גבוה יותר מאשר שיעור המוסלמים (36%) והנוצרים (33.5%). כאשר פילחנו את קבוצת הערבים המוסלמים לפי רמת דתיות מצאנו הבדלים ניכרים: בקרב מי שהגדירו עצמם דתיים או דתיים מאוד שיעור המצדדים בחיים בהפרדה עמד על 44%, בקרב המסורתיים – 38%, ואילו שיעורם של ה"לא-דתיים בכלל" המצדדים בהפרדה הוא רק 11%.¹⁸

18 לא יכולנו לבצע בחינה לפי רמת דתיות בקרב הדרוזים והנוצרים מפאת קוטר המדגמים הללו.

תרשים 3.21 מסכימים שכדי לשמור על הזהות היהודית/ערבית עדיף שהיהודים והערבים בישראל יחיו בנפרד, 2017-2024 (% , יהודים, ערבים)

את מדגם היהודים פילחנו תחילה לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים. החילונים הם הקבוצה היחידה שבה רק מיעוט מצדדים בחיים בהפרדה בין יהודים לערבים. ביתר הקבוצות, ובמיוחד בקרב החרדים, רוב המשיבים תומכים בחיים בהפרדה בין יהודים לערבים. פילוח לפי השכלה העלה שמרואיינים בעלי השכלה אקדמית (חלקית או מלאה) נטו פחות לתמוך בהפרדה בין יהודים לערבים, לעומת מרואיינים חסרי השכלה אקדמית.

לוח 3.12 מסכימים שכדי לשמור על הזהות היהודית עדיף שיהודים וערבים בישראל יחיו בנפרד, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים ולפי השכלה (% , יהודים לפי מוצא עדתי)

גם וגם	מזרחים	אשכנזים	כלל המדגם		
64	84	77	77	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
46	66	58	60	דתיים	
50	63	50	59	מסורתיים-דתיים	
50	58	48	55	מסורתיים לא-דתיים	
29.5	34	28	31	חילונים	
44	60	57	55.5	לא אקדמית	השכלה
34	52.5	36	41	אקדמית (חלקית או מלאה)	

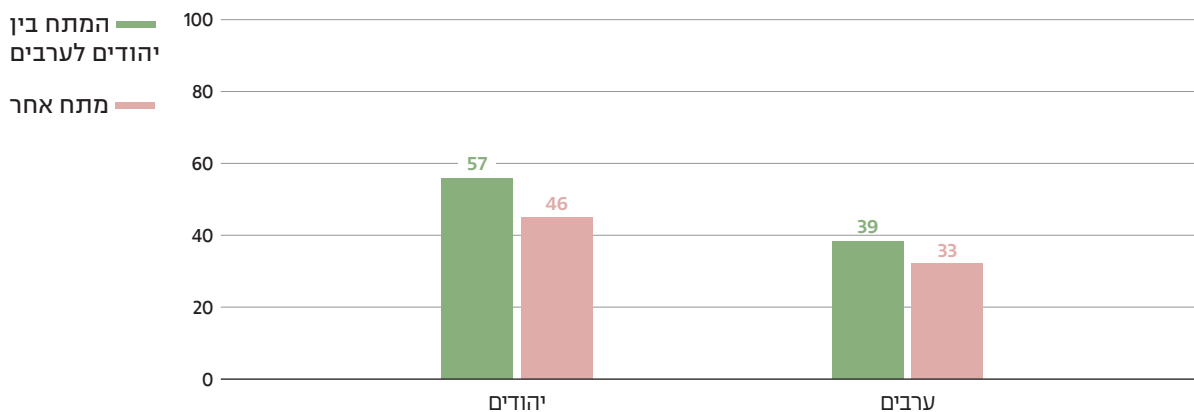
ביקשנו לבחון אם הקבוצות העדתיות בציבור היהודי נבדלות זו מזו בשאלת ההפרדה בין יהודים לערבים. מניתוח הנתונים עולה שבכל אחת מהקטגוריות שבחנו שיעור האשכנזים המצדדים בהפרדה בין יהודים לערבים נמוך יותר משיעור המזרחים. הבדלים גבוהים

במיוחד נמדדו בין מסורתיים דתיים אשכנזים (50%) למזרחים (63%), ובין בעלי השכלה אקדמית אשכנזים (36%) למזרחים (52.5%). הבדלים קטנים יותר נמדדו בקבוצת החילונים (אשכנזים - 28%; מזרחים - 34%) ובקבוצת החרדים (אשכנזים - 77%; מזרחים - 84%). בפילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) עלו כצפוי פערים ניכרים בין משיבים מהשמאל, שמהם רק 12% סבורים שעדיף שיהודים וערבים יחיו בנפרד, בהשוואה למשיבים מהמרכז (37%), ועוד יותר מכך למשיבים מהימין (61%).

בחנו את עמדות היהודים והערבים לגבי חיים בנפרד על פי עמדותיהם לגבי המתח החזק ביותר בחברה הישראלית. ערבים ויהודים שזיהו את המתח בין יהודים לערבים כמתח החזק ביותר נטו יותר לצדד בהפרדה בין יהודים לערבים מאלו שהצביעו על מתח אחר כחזק ביותר.

תרשים 3.22 מסכימים שכדי לשמור על הזהות היהודית/ערבית עדיף שהיהודים והערבים בישראל יחיו בנפרד, לפי הערכת המתח החזק ביותר בחברה הישראלית

(%, יהודים, ערבים)

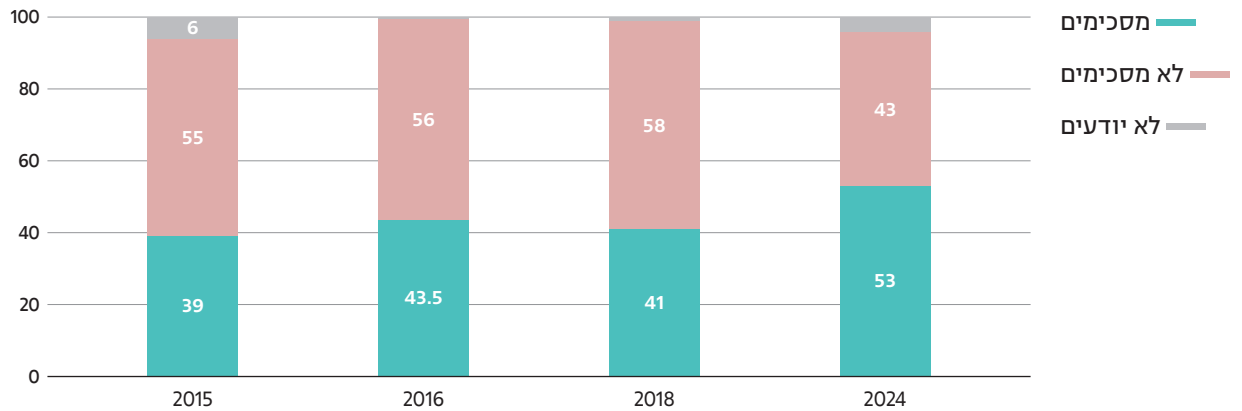

האזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני לישראל?

שאלה 57 | נספח 1, עמ' 202 | נספח 2, עמ' 228

מאז 2015 ביקשנו כמה פעמים רק מהמרוויינים היהודים להביע את מידת הסכמתם עם הקביעה ש"האזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני לישראל". בשנים 2015-2018 שיעור היהודים שסברו שהערבים הם איום ביטחוני היה פחות ממחצית, ואילו השנה, שש שנים אחרי המדידה הקודמת, חלה עלייה ניכרת בשיעור זה, ויותר ממחצית סבורים שקביעה זו נכונה.

תרשים 3.23 האזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני לישראל, 2015-2024 (% יהודים)

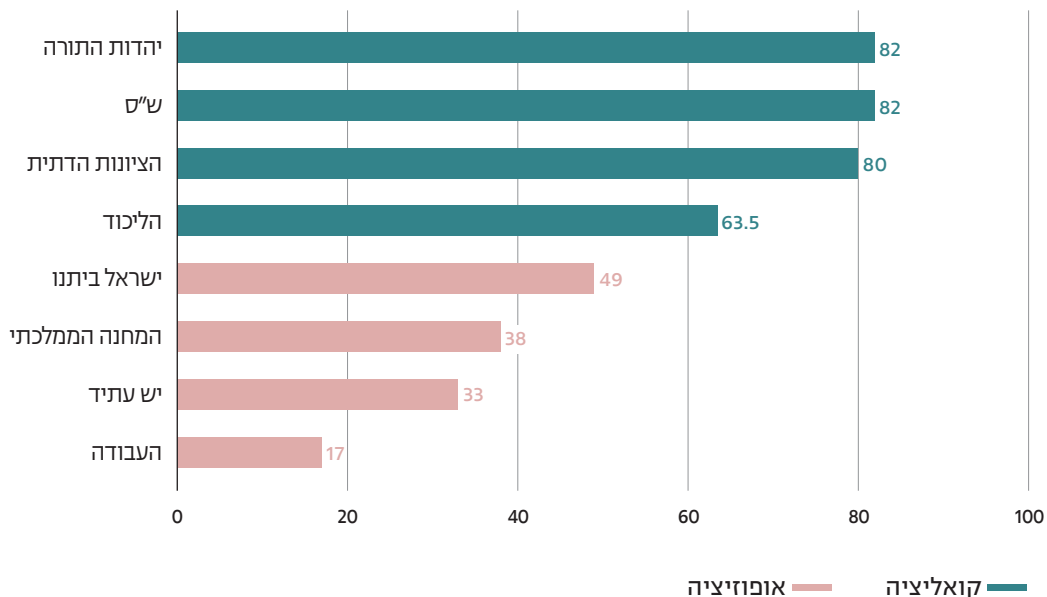
שיעור המסכימים שהאזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני משתנה מאוד כשבוחנים טענה זו לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022. השיעורים הגבוהים ביותר של הסבורים שזהו המצב נמדדו בקרב מצביעי המפלגות החרדיות ומפלגת הציונות הדתית, שעה שאצל מצביעי העבודה נמדד השיעור הנמוך ביותר.

הבדלים דומים עלו מפילוח לפי מחנות פוליטיים: בשמאל שיעור המסכימים שהערבים הם סיכון ביטחוני הוא 13.5%, במרכז מסכימים לכך 41%, ואילו בימין - 66%.

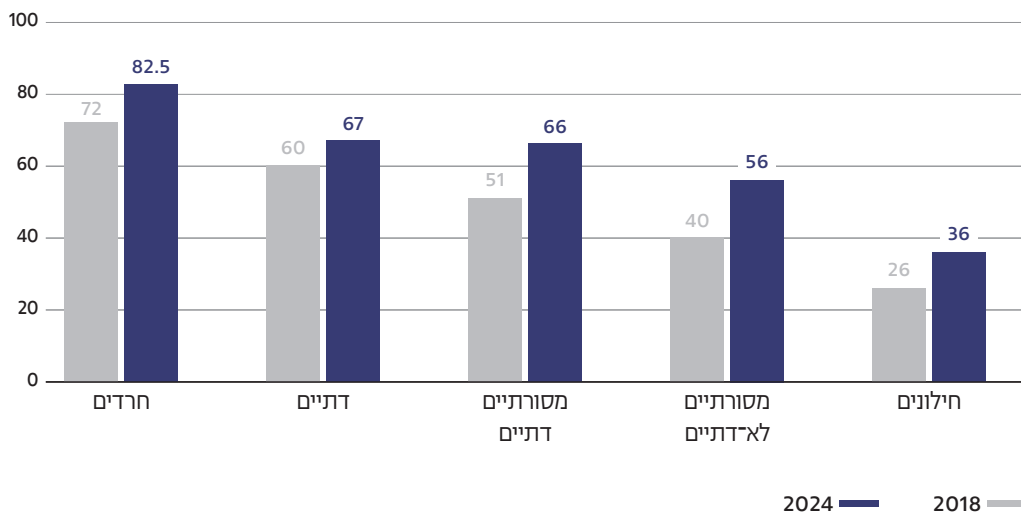
פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מעלה שככל שרמת הדתיות גבוהה יותר, כך גבוה יותר שיעור המסכימים שהאזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני. כך, השיעור הגבוה ביותר הוא בקרב החרדים, והנמוך ביותר בקרב החילונים. השונות בקרב החילונים גבוהה מאוד: בקרב החילונים בשמאל רק 11.5% מסכימים שהערבים הם סיכון ביטחוני, במרכז מסכימים לכך 35%, ואילו בימין - 54%. עוד עולה מהניתוח כי בין 2018 ל-2024 חלה בכל קבוצות המשנה עלייה בשיעור הסבורים שהאזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני. אומנם אצל החילונים והמסורתיים הלא-דתיים שיעורי הסבורים כך הם הנמוכים ביותר, אך העליות היחסיות בקרבם מ-2018 ל-2024 הן הגבוהות ביותר: אצל החילונים עלייה מ-26% ל-36%, ואצל המסורתיים הלא-דתיים מ-40% ל-56%.

בקרב המרואיינים היהודים מיעוט קטן בשמאל סבורים כי הערבים אזרחי ישראל הם סיכון ביטחוני. במרכז למעלה משליש, ואילו בימין שני שלישים סבורים כך.

תרשים 3.24 מסכימים שהאזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני לישראל, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב־2022 (% יהודים)

תרשים 3.25 מסכימים שהאזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני לישראל, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, 2018 ו־2024 (% יהודים)

בחנו את הקשר במדגם היהודים בין הערכת הסיכון הביטחוני שיש באזרחים הערבים לבין מידת ההסכמה עם שתי טענות שדנו בהן בפרק זה: (1) שרוב האזרחים הערבים מעוניינים להשתלב בחברה הישראלית ולהיות חלק ממנה; ו-(2) שכדי לשמור על הזהות היהודית הנפרדת עדיף שהיהודים והערבים בישראל יחיו בנפרד. מהנתונים עולה כי קצת פחות משליש מהמרואיינים היהודים הסבורים שרוב האזרחים הערבים מעוניינים להשתלב בחברה הישראלית חושבים שהערבים הם סיכון ביטחוני, לעומת רוב גדול הסבורים כך בקרב מי שאינם מסכימים שרוב הערבים מעוניינים בהשתלבות. נוסף על כך, ראינו כי רוב גדול בקרב המצדדים בהפרדה בין יהודים לערבים לצורך שמירת הזהות היהודית סבורים שהאזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני, לעומת כחמישית הסבורים כך בקרב מי שאינם מצדדים בהפרדה בין יהודים לערבים.

לוח 3.13 האזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני לישראל (% יהודים)

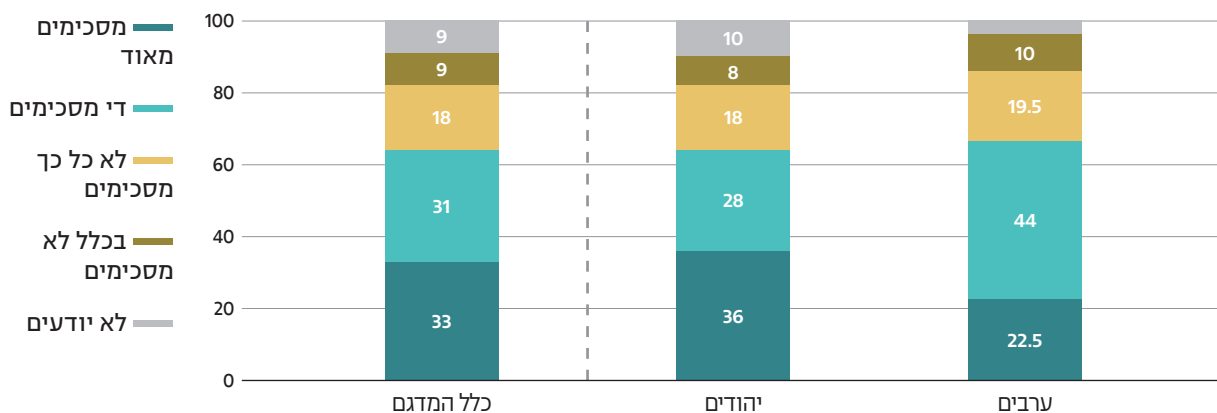
האזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני לישראל					
סך הכול	לא יודעים	לא מסכימים	מסכימים		
100	2	69	29	מסכימים	רוב הערבים אזרחי ישראל רוצים להשתלב בחברה הישראלית ולהיות חלק ממנה
100	2.5	24.5	73	לא מסכימים	
100	2	16	82	מסכימים	כדי לשמור על הזהות היהודית עדיף שהיהודים והערבים בישראל יחיו בנפרד
100	3.5	74.5	22	לא מסכימים	

ארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה בישראל טוב יותר מרשויות המדינה?

שאלה 49 נספח 1, עמ' 200

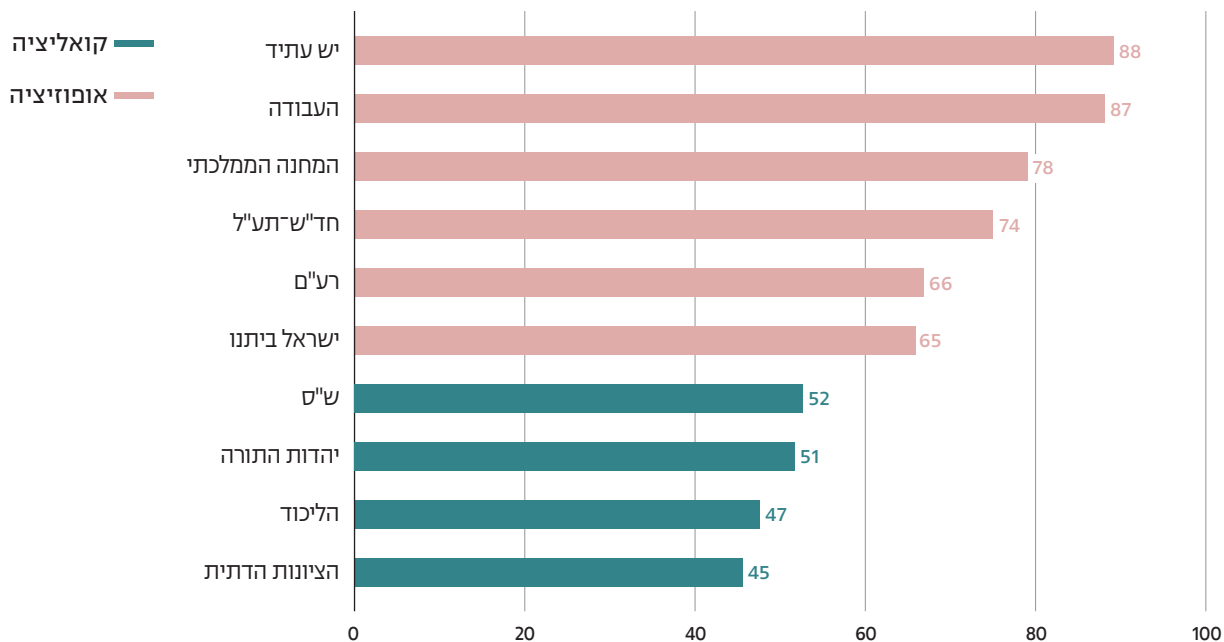
מאז פרוץ המלחמה, ארגוני החברה האזרחית בלטו בתרומתם. מעורבותם הורגשה בתחומים רבים - מטיפול במפונים ועד משלוחי מזון, מדים ונשק לחיילים וסיוע בקטיף ביישובים שנפגעו. לאור תרומתם הרבה והביקורות שמושמעות על תפקוד רשויות המדינה בעניין זה, שאלנו את המרואיינים אם הם מסכימים או לא מסכימים לטענה שארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה בישראל טוב יותר מרשויות המדינה. בכלל המדגם, וכך גם בקרב מדגמי היהודים והערבים, כשני שלישים מהמשיבים מסכימים שארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה טוב יותר.

תרשים 3.26 ארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה בישראל טוב יותר מרשויות המדינה (% כלל המדגם, יהודים, ערבים)

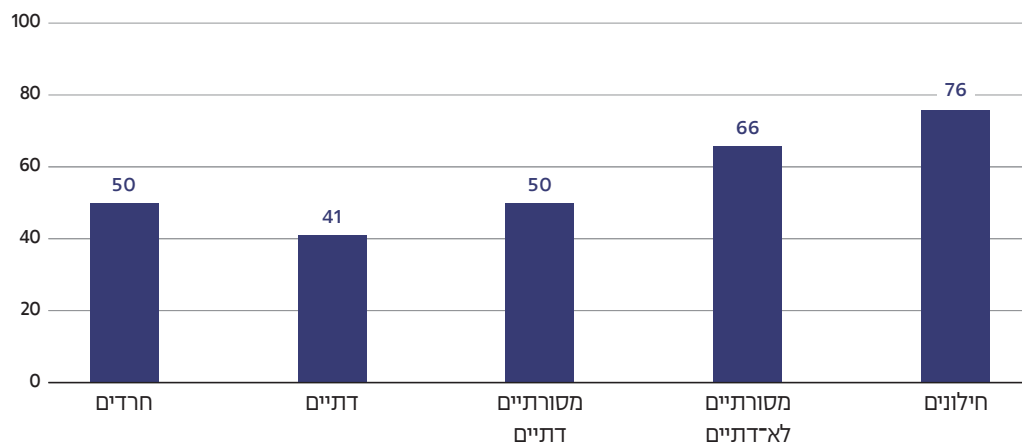
בפילוח מדגם היהודים לפי מחנות פוליטיים מצאנו בשלושת המחנות רוב הסבורים שארגוני החברה האזרחית עושים עבודה טובה יותר מרשויות המדינה, אך הפערים בין המחנות משמעותיים: 92% בשמאל מסכימים עם הטענה הזו, לעומת 73% במרכז ו-53% בימין. בפילוח כלל המדגם לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022 ניתן לראות שרק בקרב מצביעי הליכוד והציונות הדתית פחות ממחצית מסכימים עם טענה זו, בשעה שביתר המפלגות שיעור ההסכמה הוא מעל רף ה-50%.

תרשים 3.27 מסכימים שארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה בישראל טוב יותר מרשויות המדינה, לפי ההצבעה בבחירות לכנסת ב-2022 (% כלל המדגם)

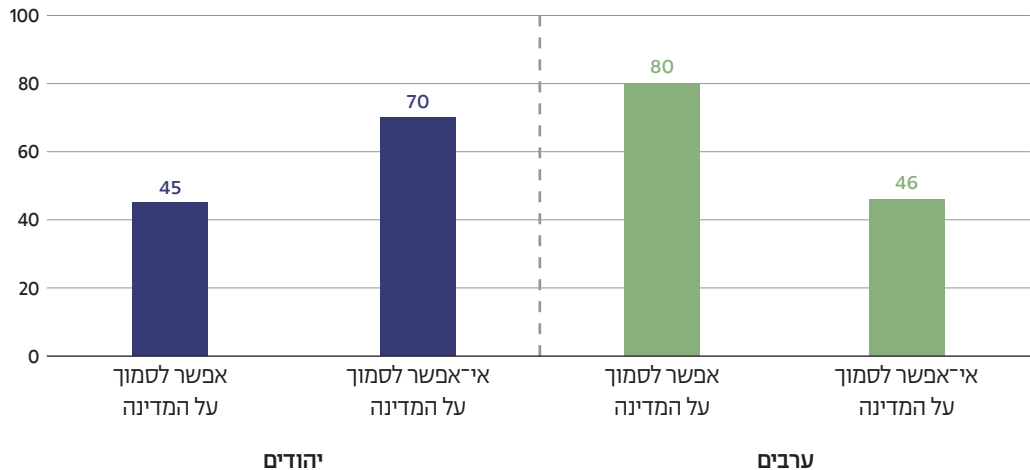
כאשר פילחנו את מדגם היהודים לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, מצאנו שיעורי הסכמה גבוהים יותר עם הטענה שארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה טוב יותר מרשויות המדינה בקרב החילונים והמסורתיים הלא-דתיים, לעומת יתר קבוצות המשנה ובייחוד הדתיים, שרק מיעוט מהם הסכימו איתה. כאשר פילחנו את קבוצת החילונים לפי מחנות פוליטיים, מצאנו כי בשלושת המחנות רוב הביעו הסכמה עם טענה זו, אך רוב זה גדול יותר בקרב הממקמים עצמם בשמאל מזה שבמרכז ובימין (94%, 79%, 61%, בהתאמה).

תרשים 3.28 מסכימים שארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה בישראל טוב יותר מרשויות המדינה, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (% יהודים)

בדקנו אם יש קשר בין ההערכה לארגוני החברה האזרחית לבין הנכונות לסמוך על המדינה שתעזור תמיד לאזרחים בעת צרה. במדגם היהודים – רוב גדול בקרב המרואיינים שצינו שלא ניתן לסמוך על המדינה מסכימים שארגוני החברה האזרחית משרתים טוב יותר את החברה, ואילו בקרב מי שצינו שניתן לסמוך על המדינה הדעות חצויות. לעומת זאת, אצל הערבים – רוב גדול בקרב הסבורים שאפשר לסמוך על המדינה מסכימים שארגוני החברה האזרחית משרתים טוב יותר את החברה, בהשוואה למחצית ממי שסבורים שלא ניתן לסמוך על המדינה.

תרשים 3.29 מסכימים שארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה בישראל טוב יותר מרשויות המדינה, לפי הערכת היכולת לסמוך על המדינה שתעזור לאזרחיה בעת צרה (% יהודים, ערבים)

היכן בטוח יותר ליהודים לחיות כיום?

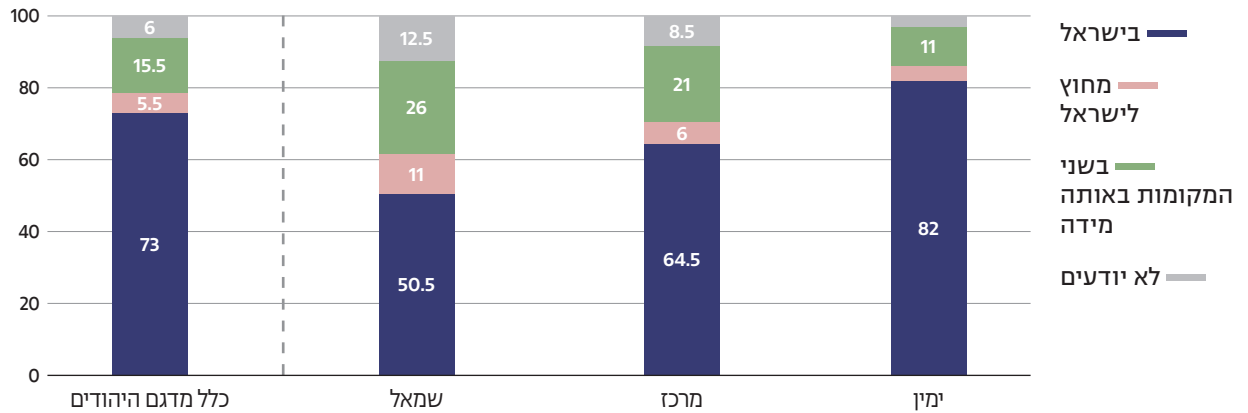
שאלה 64 נספח 1, עמ' 203

על רקע המצב הביטחוני בישראל וההתחזקות הניכרת של האנטישמיות בעולם, במדד השנה הקדשנו שאלות אחדות לנושא בחירת ארץ המגורים. שאלנו (יהודים בלבד): "לדעתך, כיום היכן בטוח יותר ליהודים לחיות?". כשלושה רבעים מכלל המרואיינים היהודים סבורים שישראל היא כיום המקום הבטוח ביותר עבור יהודים, מיעוט קטן לא רואים הבדל בהיבט הזה בין ישראל למקומות אחרים בעולם, בעוד מיעוט זניח חושבים שיותר בטוח ליהודים לחיות מחוץ לישראל.

פערים ניכרים מאוד בתשובות לשאלה זו מתגלים בפילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים). אומנם בשלושת המחנות יש רוב לסבורים שישראל היא המקום הבטוח ביותר ליהודים, אבל בימין מצאנו לכך רוב מוחלט, במרכז כשני שלישים ובשמאל כמחצית בלבד מן המשיבים סבורים כך.

כשלושה רבעים מכלל המרואיינים היהודים סבורים שישראל היא כיום המקום הבטוח ביותר עבור יהודים, מיעוט קטן לא רואים הבדל בהיבט הזה בין ישראל למקומות אחרים בעולם, בעוד מיעוט זניח חושבים שיותר בטוח ליהודים לחיות מחוץ לישראל.

תרשים 3.30 היכן בטוח יותר ליהודים לחיות כיום?, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

בפילוח לפי מיקום עצמי על הרצף חרדים-חילונים מצאנו ששיעור הסבורים שבטוח יותר לחיות בישראל הוא הגבוה ביותר בקבוצת הדתיים, ולאחר מכן בשתי קבוצות המסורתיות ואצל החרדים. בקרב החילונים שיעור החושבים כך הוא הנמוך ביותר, אם כי גם כאן מדובר ברוב.

פילוח לפי מוצא עדתי מעלה כי מזרחים נוטים יותר משאר הקבוצות לראות בישראל מקום בטוח יותר ליהודים לחיות בו.

לוח 3.14 היכן בטוח יותר ליהודים לחיות כיום?, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים ולפי מוצא עדתי (% יהודים)

סך הכול	לא יודעים	בשני המקומות באותה מידה	לא בישראל	בישראל	קבוצה	מיקום
100	4	22	4	70	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
100	1.5	10	1	87.5	דתיים	
100	2	10	6	82	מסורתיים דתיים	
100	2	11	4	83	מסורתיים לא-דתיים	
100	10	19	8	63	חילונים	
100	5.5	19	5.5	70	אשכנזים	מוצא עדתי
100	3	12	5	80	מזרחים	
100	11	17	3	69	גם וגם (אשכנזי-מזרחי)	
100	6	16	12	66	יוצאי ברית המועצות לשעבר	

התפיסה שבטוח יותר ליהודים לחיות בישראל מאפיינת יותר את קבוצת הגיל המבוגרת מאשר את קבוצות הגיל הצעירות יותר (55 ומעלה - 79%; 35-54 - 70.5%; 18-34 - 69%). גברים סבורים יותר מנשים שישראל היא המקום הבטוח יותר לחיות בו (גברים - 76%; נשים - 70.5%).

בקרוב המפונים, 58% בלבד הצביעו על ישראל כמקום בטוח יותר, לעומת כשלושה רבעים (74%) בקרב הלא מפונים. כמו כן, מצאנו הבדל ניכר בין מי שמרגישים שייכים לקבוצות חזקות בחברה (77% מהם מצביעים על ישראל כמקום בטוח יותר) לבין המשייכים עצמם לקבוצות חלשות (64%).

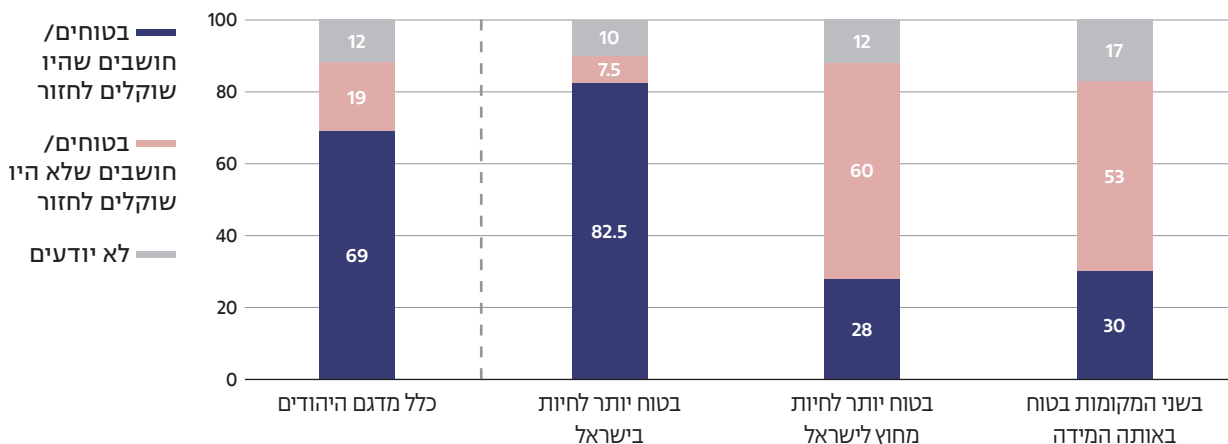
לחזור לגור בישראל בגלל התחזקות האנטישמיות והביקורת על ישראל?

שאלה 65 נספח 1, עמ' 203

תהינו אם הערכת ישראל כמקום הבטוח ביותר עבור יהודים כיום מתבטאת גם בהעדפה לחזור לגור בה אילו המרואיינים היו מתגוררים כיום בחו"ל. שאלנו (מדגם יהודים): "במידה שהיית מתגורר כיום בחו"ל, האם היית שוקל לחזור לגור בישראל בגלל התחזקות האנטישמיות והביקורת על ישראל?" - רוב העונים השיבו בחיוב.

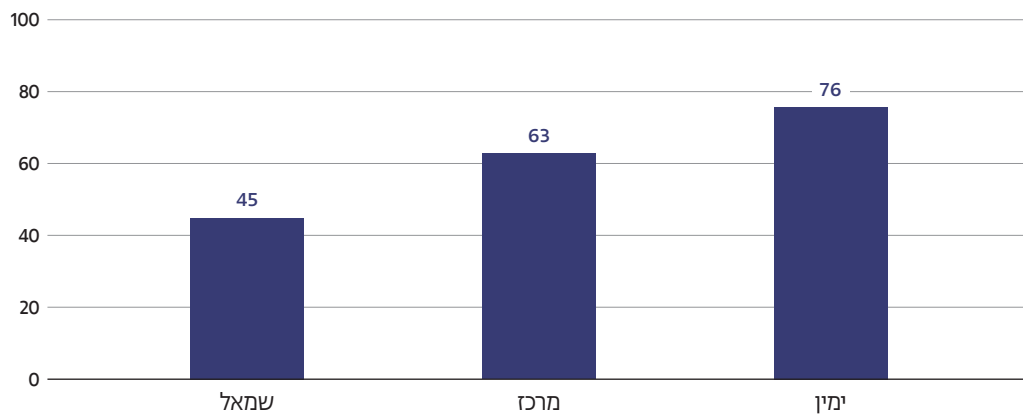
הניתוח שביצענו מעלה כי יש קשר חזק מאוד בין העדפת המרואיינים לחזור לגור בישראל אילו היו מתגוררים כיום בחו"ל לבין עמדתם לגבי המקום הבטוח ביותר עבור יהודים כיום. בקרב המעריכים שישראל היא המקום הבטוח ביותר ליהודים לחיות בו רוב מוחלט היו שוקלים לחזור לארץ. לעומת זאת, בקרב מי שאינם חושבים שהכי בטוח ליהודים לחיות בישראל רק מיעוט השיבו שהיו שוקלים לחזור.

תרשים 3.31 היו שוקלים לחזור לגור בישראל, לפי התפיסה היכן בטוח יותר ליהודים לחיות (% , יהודים)

גם בשאלה זו מצאנו פערים גדולים בין המחנות הפוליטיים: בימין רוב גדול היו שוקלים לחזור ארצה בנסיבות של אנטישמיות וביקורת על ישראל ובמרכז רוב אבל קטן יותר, שעה שבשמאל פחות ממחצית היו בוחרים באפשרות זו. נציין שכנראה בגלל אופייה ההיפותטי של השאלה, שיעור ה"לא יודעים" היה גבוה למדי בכל המחנות (שמאל - 18%; מרכז - 14%; ימין - 11%).

תרשים 3.32 בטוחים או חושבים שהיו שוקלים לחזור לגור בישראל, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

פערים ניכרים בתשובות מתגלים גם בפילוח לפי מיקום עצמי על הרצף חרדים-חילונים: בקרב הדתיים והמסורתיים כ-80% היו שוקלים בחיוב לחזור לישראל, בהשוואה לשני שלישים בקרב החרדים ורוב קטן בלבד בקרב החילונים. שיעור ה"לא יודעים" בקבוצת החילונים הוא גם הגבוה ביותר מבכל הקבוצות.

לוח 3.15 היו שוקלים לחזור לגור בישראל, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (% יהודים)

סך הכול	לא יודעים	בטוחים/חושבים שלא היו שוקלים לחזור	בטוחים/חושבים שהיו שוקלים לחזור	
100	9	23	68	חרדים
100	13.5	6.5	80	דתיים
100	10	12	78	מסורתיים דתיים
100	9	10	81	מסורתיים לא-דתיים
100	16.5	26.5	57	חילונים

שיעור המרואיינים שהיו שוקלים לחזור לישראל גבוה יותר בקבוצת המבוגרים בני 55 ומעלה (76%) מזה שבשתי הקבוצות האחרות (54-35 - 64%; 34-18 - 66%).

עוד מצאנו שההעדפה לחזור לגור בישראל מושפעת מגורמים דמוגרפיים וכלכליים: כך, שיעור המרואיינים שהיו שוקלים לחזור לישראל נמוך יותר בקרב בעלי השכלה אקדמית, חלקית או מלאה (64%), לעומת כשלושה רבעים בקרב בעלי השכלה לא אקדמית (73%). בעלי הכנסות נמוכות ענו שהיו שוקלים לחזור ארצה בשכיחות גבוהה יותר בהשוואה לבעלי הכנסות גבוהות יותר (מתחת להכנסה החציונית - 74%; כמו ההכנסה החציונית - 66.5%; מעל ההכנסה החציונית - 65%).

פילוח לפי שיוך עצמי לקבוצות חזקות או חלשות בחברה מעלה כי שיעור המגלים נכונות גדולה יותר לחזור לגור לישראל גבוה יותר בקרב מי שמזדהים כמשתייכים לקבוצות החזקות (קבוצות חזקות - 74%; קבוצות חלשות - 60%).

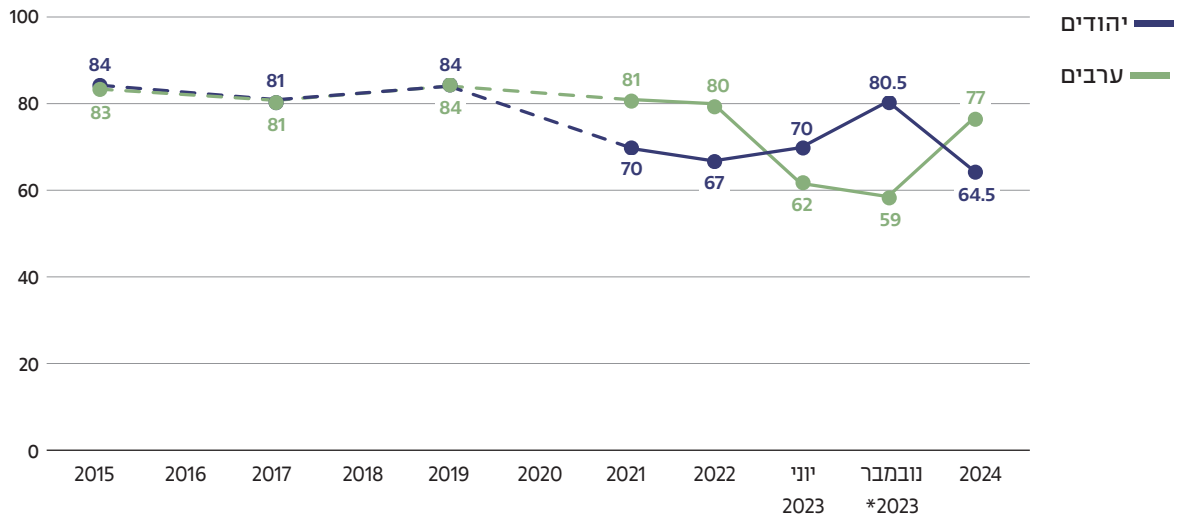
להישאר או להגר?

שאלה 67 | נספח 1, עמ' 203 | נספח 2, עמ' 230

גם השנה חזרנו על שאלת ההעדפה אם להישאר בארץ או להגר ממנה: "אם תהיה לך אפשרות לקבל אזרחות אמריקאית או אזרחות של מדינה אחרת במערב, האם תעדיף לעבור ולחיות שם או שתעדיף להישאר לחיות בישראל?". בכלל המדגם שני שלישים (67%) ענו שהם מעדיפים להישאר בארץ, כחמישית (21%) אמרו שהיו מעדיפים להגר ו-12% לא ידעו לבחור. התפלגות תשובות זו דומה מאוד לנתונים שקיבלנו במדד הדמוקרטיה לפני שנה. שלא כמו בשנה שעברה, השנה מצאנו הבדלים בפילוח של מדגמי היהודים והערבים. במדידה של יוני 2023 שיעור היהודים שהעדיפו להישאר בארץ היה גבוה משיעור הערבים. במדידה שביצענו בנובמבר 2023, זמן קצר אחרי אירועי אוקטובר ופרוץ המלחמה, נרשמה עלייה ניכרת בשיעור היהודים שהעדיפו להישאר בארץ וירידה קלה בשיעור המקביל בקרב הערבים. ואולם במדידה הנוכחית, במאי 2024, כעבור מעל חצי שנה מפרוץ המלחמה, שיעור היהודים המעדיפים להישאר בארץ ירד באופן משמעותי לנקודה הנמוכה ביותר מאז התחלנו לשאול את השאלה ב-2015. לעומת זאת, שיעור הערבים המעדיפים להישאר עלה וכמעט חזר לרמתו ב-2022. חשוב לציין שבמדגם היהודים מצאנו שיעור גבוה מאוד של "לא יודעים" (15%), וייתכן שמדובר במתלבטים אם עדיף להגר או להישאר.

בכלל המדגם, שני שלישים (67%) ענו שהם מעדיפים להישאר בארץ,
כחמישית (21%) אמרו שהיו מעדיפים להגר ו-12% לא ידעו לבחור.

תרשים 3.33 מעדיפים להישאר בישראל, 2015-2024 (% יהודים, ערבים)

* סקר מלחמת "חרבות ברזל"

הנטייה להגר תמיד גבוהה יותר בקרב צעירים לעומת מבוגרים. גם השנה מצאנו לכך אישוש בשני המדגמים. בחנו את השינויים בהעדפה להישאר בישראל לעומת השנה שעברה בתוך כל קבוצת גיל בנפרד. במדגם היהודים, בקבוצת הצעירים נמצאה ירידה חדה ברצון להישאר, אבל בשאר הקבוצות לא נרשם שינוי ניכר. במדגם הערבים נרשמה עלייה ניכרת בהעדפה להישאר הן בקבוצת הצעירים הן בקבוצת גילי 35-54.

לוח 3.16 מעדיפים להישאר בישראל, לפי גיל, 2023 ו-2024 (% יהודים, ערבים)

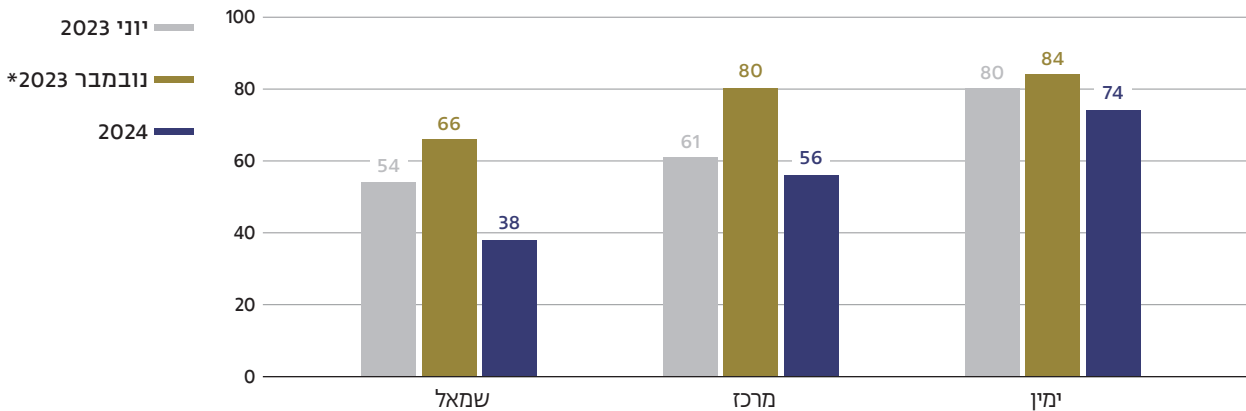
2024	2023		
59	70	34-18	יהודים
58	58	54-35	
77.5	83	55 ומעלה	
70	52	34-18	ערבים
83	65	54-35	
84	80	55 ומעלה	

פערים ניכרים עולים גם מפילוח מדגם היהודים לפי מחנות פוליטיים. בעוד בימין ובמרכז הרוב היו מעדיפים להישאר בישראל (כשלושה רבעים בימין ומעט מעל מחצית במרכז), רק מיעוט מאנשי השמאל השיבו כך. ממצא זה מצביע על שינוי משמעותי לעומת מדידות העבר, שבהן גם במחנה השמאל רוב העדיפו להישאר בארץ. כמו כן, על אף עלייה נקודתית

במדידת נובמבר 2023, בכל שלושת המחנות חלה ירידה בשיעור המעדיפים להישאר בארץ ביחס למדידות קודמות.

תרשים 3.34 מעדיפים להישאר בישראל, לפי מחנות פוליטיים, 2023 ו-2024

(%, יהודים)

* סקר מלחמת "חרבות ברזל"

פילוח מדגם היהודים לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מעלה כי בכל הקבוצות, למעט אצל החילונים, יש רוב גדול המעדיפים להישאר בארץ, ורוב זה גדול במיוחד בקרב הדתיים. בקבוצת החילונים פחות ממחצית בחרו באפשרות "להישאר". קבוצה זו גם מאופיינת בשיעור גבוה מאוד של "לא יודעים".

פילחנו את קבוצת החילונים לפי מחנות פוליטיים ומצאנו כי בקרב החילונים הממקמים עצמם בימין כמחצית (51%) מעדיפים להישאר בארץ, ואילו בקרב החילונים במרכז ובייחוד בשמאל שיעור זה נמוך יותר (בהתאמה, 46% ו-36.5%).

לוח 3.17 העדפה להישאר לגור בארץ או להגר, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים

(%, יהודים)

סך הכול	לא יודעים	להגר	להישאר	
100	6	15	79	חרדים
100	4.5	8	87.5	דתיים
100	12	10	78	מסורתיים דתיים
100	10	15	75	מסורתיים לא-דתיים
100	23.5	30.5	46	חילונים

בפילוח לפי מוצא עדתי מצאנו כי בקרב יוצאי ברית המועצות לשעבר רק מיעוט, אם כי גדול (46%), היו מעדיפים להישאר בארץ אילו הייתה להם אפשרות לקבל אזרחות של מדינה במערב, לעומת רוב בשאר קבוצות המשנה (מזרחים - 71%; אשכנזים - 65%; מוצא מעורב - 57%).

במדגם הערבים מצאנו ששיעור המעדיפים להישאר בארץ גבוה במיוחד בקרב הדרוזים (90%), ונמוך יותר בקרב המוסלמים (76%) והנוצרים (72%). כמו כן, שיעור המעדיפים להישאר בארץ מעט גבוה יותר בקרב הערבים שמצביעים למפלגות ציוניות בהשוואה למצביעי המפלגות הערביות (בהתאמה, 85% ו-78%).

בדומה לשאלה הקודמת, פילוח תשובות המרואיינים היהודים לפי רמת ההשכלה מלמד כי שיעור בעלי ההשכלה האקדמית, חלקית או מלאה, שמעדיפים להישאר בארץ נמוך מהשיעור המקביל של חסרי השכלה אקדמית (62% ו-68%, בהתאמה). מגמה זו בולטת עוד יותר בקרב המרואיינים הערבים (בעלי השכלה אקדמית חלקית או מלאה - 69%; בעלי השכלה לא אקדמית - 80%).

עוד נמצא שיהודים המשייכים עצמם לקבוצות חזקות בחברה נוטים יותר להעדיף להישאר בארץ מהמשייכים עצמם לקבוצות חלשות (בהתאמה, 69% ו-55%). במדגם הערבים לא מצאנו הבדלים בפילוח לפי שיוך עצמי לקבוצות חזקות או חלשות בחברה.

כדי ללמוד אילו עמדות קשורות להעדפה להישאר או להגר, הצלבנו את תשובות המרואיינים לשאלה זו עם שאלות אחרות. במדגם היהודים מצאנו קשר חזק מאוד לתשובות לשאלה היכן בטוח יותר ליהודים לחיות כיום. כצפוי, מי שסבורים שבטוח יותר לחיות בישראל לרוב מעדיפים להישאר בה ולא להגר. לעומת זאת, רוב מי שענו שבטוח יותר לחיות במקום אחר - מעדיפים להגר.

לוח 3.18 העדפה להישאר לגור בארץ או להגר, לפי התפיסה היכן בטוח יותר ליהודים לחיות (% יהודים)

סך הכול	לא יודעים	להגר	להישאר	בישראל	היכן בטוח יותר ליהודים לחיות כיום?
100	13	11	76	בישראל	
100	7	61.5	31.5	מחוץ לישראל	
100	18.5	44.5	37	בשני המקומות באותה מידה	

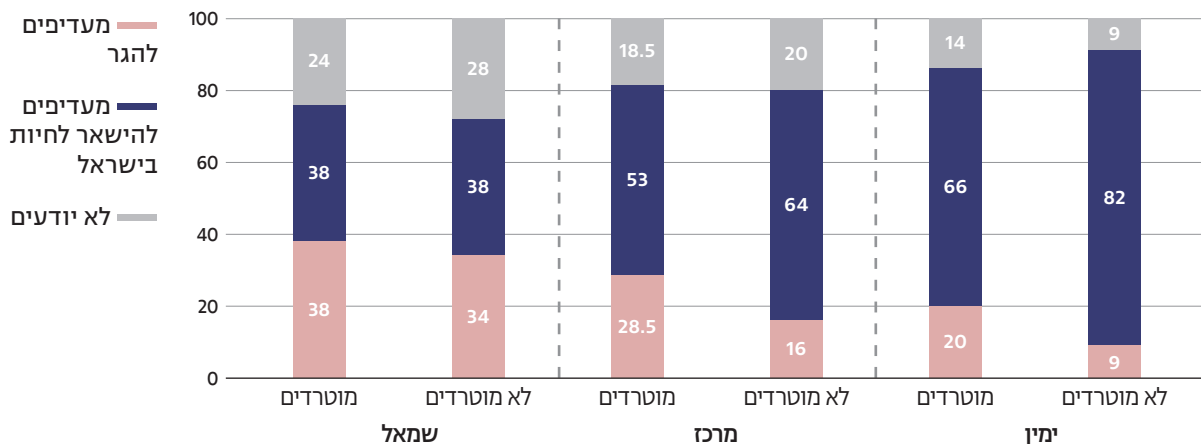
בכלל המדגם מצאנו קשר חזק מאוד בין ההעדפה להישאר או להגר לבין ההסכמה או אי-ההסכמה עם הטענה שישראל היא מקום שטוב לחיות בו: בקרב מי שמסכימים שישראל היא מקום שטוב לחיות בו רוב של 80% מעדיפים להישאר, לעומת מיעוט בלבד (41.5%) בקרב מי שלא מסכימים עם הטענה.

עוד מצאנו קשר בין ההעדפה להישאר או להגר לבין ההסכמה או אי-ההסכמה עם הטענה שהדמוקרטיה בישראל נמצאת בסכנה חמורה: אומנם בשתי הקבוצות נמצא רוב שמעדיפים להישאר, אך הרוב הזה קטן משמעותית בקרב מי שסבורים שהדמוקרטיה בישראל נמצאת בסכנה חמורה, לעומת מי שאינם חושבים כך (בהתאמה, 59% ו-78%).

משתנה נוסף שמצאנו קשר בינו לבין הנכונות להגירה, אם כי קשר חזק פחות משניתן היה לצפות, הוא תחושת השייכות למדינה ולבעיותיה: בקרב המרוויינים שמעדיפים להישאר בארץ 85% מרגישים חלק מהמדינה ובעיותיה, בהשוואה ל-74% בקרב מי שמעדיפים להגר.

בדקנו גם אם יש קשר בין הרצון להגר או להישאר בארץ לבין החשש מפגיעה באורח החיים הרצוי לנוכח התחזקות של קבוצות אחרות. במדגם הערבים לא נמדדו הבדלים משמעותיים: בקרב המוטורדים והלא מוטורדים כאחד כחמישית מהמרוויינים מעדיפים להגר וכשלושה רבעים מעדיפים להישאר לחיות בארץ. בקרב היהודים הרוב בשתי הקבוצות מעדיפים להישאר בארץ, אבל יש הבדל בגודל הרוב הזה: בקרב המוטורדים מפגיעה באורח חיים רק 57% מעדיפים להישאר, לעומת 76% בקרב הלא מוטורדים. או במילים אחרות, בקרב המוטורדים מפגיעה באורח חיים 26% מעדיפים להגר, לעומת רק 12% בקרב הלא מוטורדים. בדקנו את הקשר גם בחלוקה לפי מחנות פוליטיים (יהודים) – בשמאל מצאנו שיעור דומה של מרוויינים המעדיפים להגר בין שהם מוטורדים מפגיעה אפשרית באורח חיים ובין שלא. לעומת זאת, במרכז ובימין מצאנו שהרצון להגר שכיח הרבה יותר בקרב החוששים מפגיעה באורח החיים.

תרשים 3.35 העדפה להישאר לגור בארץ או להגר, לפי מחנות פוליטיים – מוטורדים או לא מוטורדים שלא יוכלו לשמור על אורח החיים הרצוי להם (% יהודים)

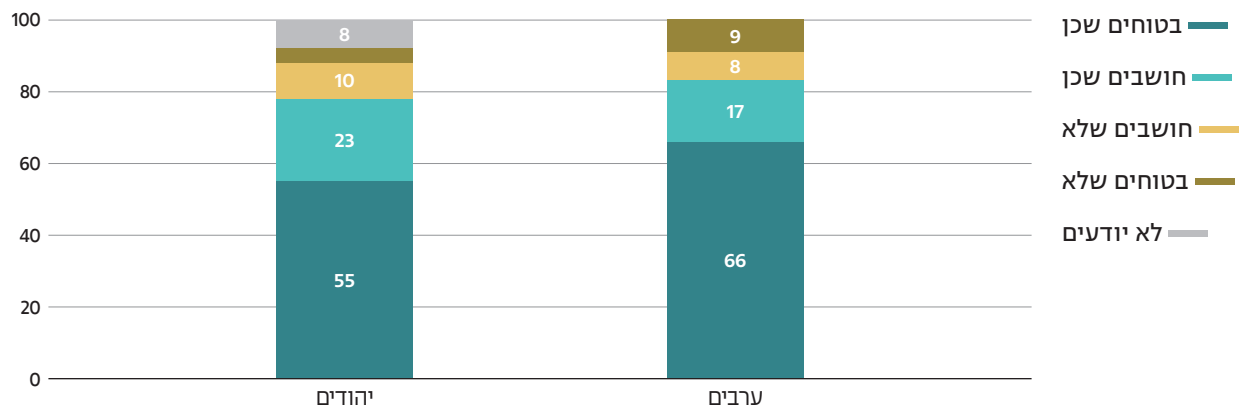

האם היית רוצה שילדיך ימשיכו להתגורר בארץ?

שאלה 66 נספח 1, עמ' 203

שאלנו את כלל המרואיינים אם היו רוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בישראל. בשני המדגמים מצאנו רוב גדול של מי שענו בחיוב לשאלה הזאת (יהודים - 78%; ערבים - 83%). יתר על כן, בשתי הקבוצות הרוב **בטוחים** שהיו רוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ, אם כי הרוב הזה גדול יותר במדגם הערבים בהשוואה למדגם היהודים.

תרשים 3.36 **רוצים או לא רוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ** (% יהודים, ערבים)

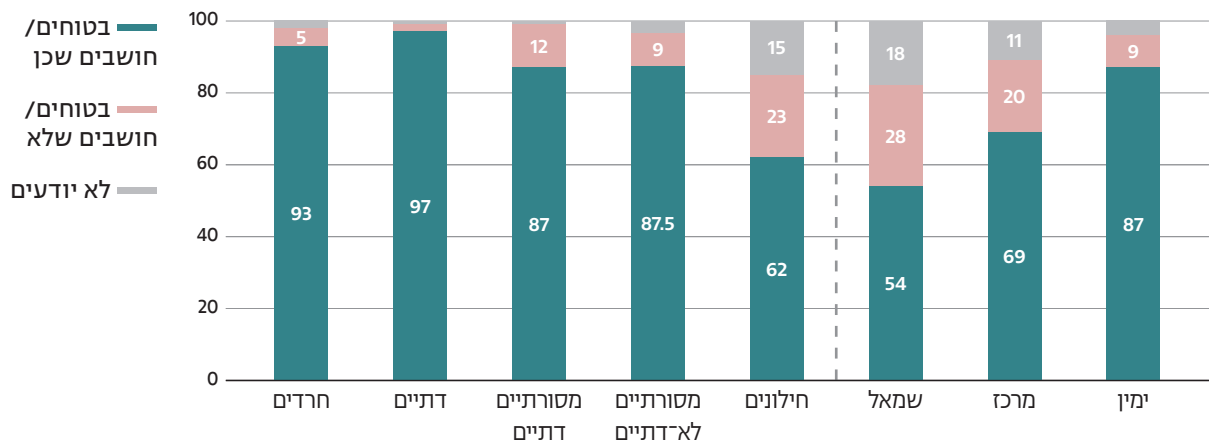
פילוח מדגם היהודים לפי מחנות פוליטיים מלמד כי בשלושת המחנות הרוב היו רוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ, אם כי בימין מדובר ברוב מוחלט, במרכז בשני שלישים ובשמאל ברוב קטן בלבד.

בפילוח לפי מיקום עצמי על הרצף חרדים-חילונים נרשם גם כן רוב בכל הקבוצות לחושבים או בטוחים שהיו רוצים שילדיהם יגורו בישראל, אך הרוב הזה קטן משמעותית בקבוצת החילונים בהשוואה לשאר הקבוצות.

בפילוח קבוצת החילונים לפי מחנות פוליטיים מצאנו רוב ברור למעדיפים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ בקרב החילונים בימין (70%) ובמרכז (60%), אבל בקרב החילונים בשמאל מדובר בכמחצית בלבד (51.5%).

פילוח מדגם היהודים לפי מחנות פוליטיים מלמד כי בשלושת המחנות הרוב היו רוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ, אם כי בימין מדובר ברוב מוחלט, במרכז בשני שלישים ובשמאל ברוב קטן בלבד.

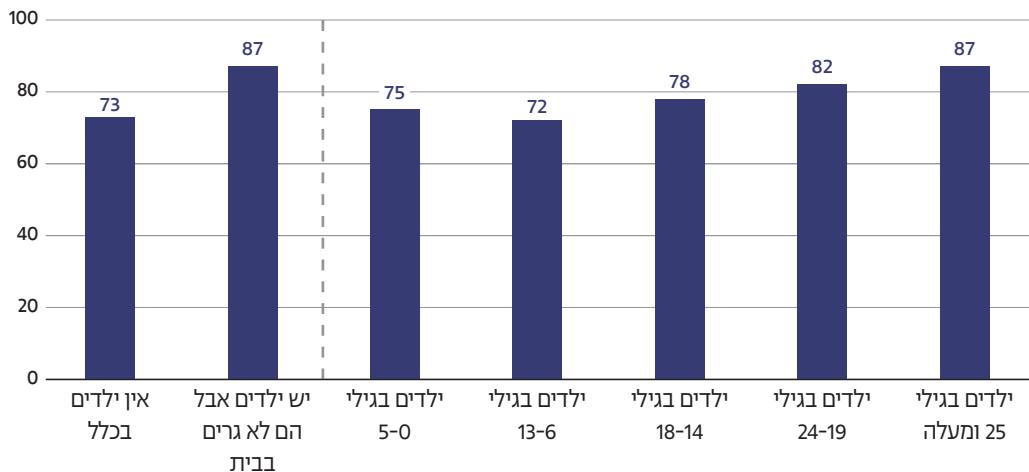
תרשים 3.37 רוצים או לא רוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ, לפי מיקום עצמי על הרצף חרדים-חילונים ולפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

שיעור המעדיפים שילדיהם ימשיכו להתגורר בישראל גבוה יותר בקבוצת היהודים בני 55 ומעלה לעומת הצעירים יותר (55 ומעלה - 88%; 35-54 - 71%; 18-34 - 75%).

ביקשנו לבחון כיצד משיבים לשאלה זו מרואיינים עם ילדים בגילים שונים או מרואיינים ללא ילדים. אצל מרואיינים ללא ילדים ומרואיינים עם ילדים קטנים (עד גיל 13) שיעורי המעוניינים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ נמוכים יותר. בהתאם, ככל שגיל הילדים עולה כך עולה שיעור המרואיינים שרוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ.

תרשים 3.38 בטוחים וחושבים שהיו רוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ, לפי גיל הילדים בבית (% יהודים)

שיעור המעדיפים שילדיהם יישארו לגור בארץ מעט נמוך יותר בקרב בעלי השכלה אקדמית, חלקית או מלאה (74%), לעומת בעלי השכלה לא אקדמית (82%). כמו כן, מצאנו שבעלי הכנסה נמוכה נוטים יותר להעדיף שילדיהם יישארו בישראל (מתחת להכנסה החציונית – 83%; כמו ההכנסה החציונית או גבוהה מהחציונית – 74%).

בפילוח מדגם היהודים לפי מוצא עדתי בולטת ביותר הקבוצה של יוצאי ברית המועצות לשעבר, הנוטים פחות לרצות שילדיהם יישארו בישראל (יוצאי ברית המועצות לשעבר – 52%; מעורב מזרחי-אשכנזי – 73%; אשכנזים – 78%; מזרחים – 85%). שיעור המעדיפים שילדיהם ימשיכו להתגורר בישראל גבוה מעט יותר בקרב ילידי ישראל לעומת מרואיינים שלא נולדו בארץ, אבל הפער בין שתי הקבוצות אינו גדול (ילידי ישראל – 79%; מי שלא נולדו בישראל – 73%). לעומת זאת, פער ניכר מצאנו בפילוח מדגם היהודים לפי שיוך עצמי לקבוצות חזקות או חלשות בחברה – 83% ו-68%, בהתאמה.

בחנו אם יש הבדל בשאלה זו בין מפונים ללא מפונים. מצאנו ש-69% מהמפונים בכלל המדגם רוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ, בהשוואה ל-79% בקרב הלא מפונים.

בפילוח מדגם הערבים לפי עדה דתית מצאנו רוב לרוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בארץ בכל הקבוצות. בקרב הדרוזים הרוב הזה גדול במיוחד (90%), אצל המוסלמים מעט נמוך יותר (83%), ואצל הנוצרים "רק" שלושה רבעים ענו בחיוב על השאלה.

שיעור המרואיינים שהיו רוצים שילדיהם ימשיכו לגור בארץ מעט נמוך יותר בקרב הערבים הצעירים, לעומת המבוגרים יותר (18-34 – 78%; 35-54 – 89%; 55 ומעלה – 84%). גם בקרב הערבים מצאנו פער ניכר בין בעלי השכלה אקדמית, חלקית או מלאה, הרוצים שילדיהם ימשיכו לגור בארץ (70%), לבין בעלי השכלה לא אקדמית (88%).

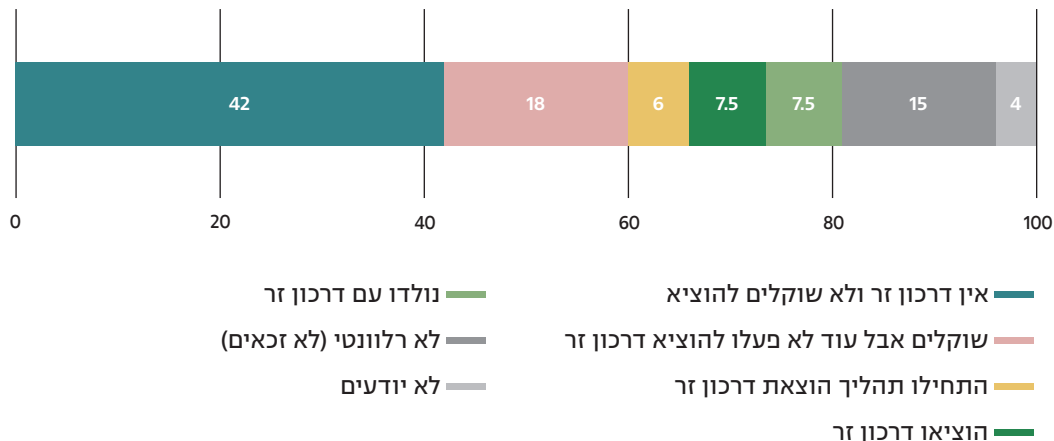
בקרב הערבים שהצביעו למפלגות ציוניות בבחירות הקודמות רוב מוחלט רוצים שילדיהם ימשיכו להתגורר בישראל (90%), שיעור נמוך יותר התקבל בקרב מצביעי רע"ם וחד"ש-תע"ל (83% ו-78%, בהתאמה), ואילו בקרב מצביעי בל"ד רוב קטן בהרבה רוצים שילדיהם יישארו לגור בישראל (57%).

דרכון זר: האם כבר יש או שוקלים להוציא?

שאלה 68 נספח 1, עמ' 204

השנה שאלנו בפעם הראשונה את המרואיינים היהודים אם יש להם דרכון זר, ואם לא – אם הם שוקלים להוציא דרכון זר. בכלל מדגם היהודים מצאנו קבוצה גדולה, אך לא רוב (42%), שענו שאין להם דרכון זר והם אינם שוקלים אפשרות זו. עם זאת, שיעור כמעט זהה (39%) דיווחו שהם כבר בעלי דרכון זר או שהתחילו תהליך של הוצאת דרכון זר, או שהם שוקלים אפשרות כזאת.

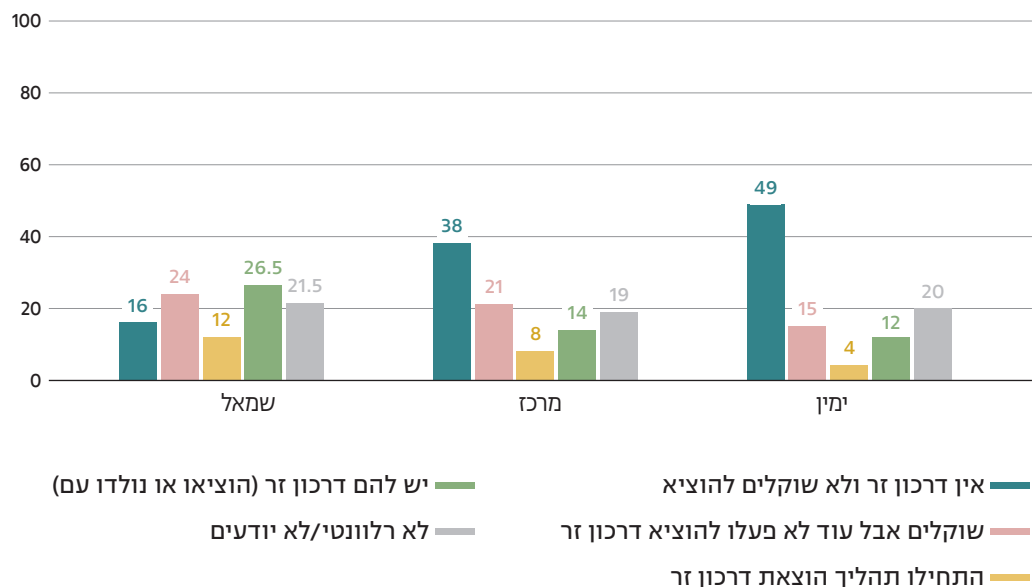
תרשים 3.39 האם יש לכם או שאתם שוקלים להוציא דרכון זר? (% יהודים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים מגלה כי בימין ובמרכז הקבוצה הגדולה ביותר היא של מרואיינים שלא שוקלים להוציא דרכון זר. לעומת זאת, בשמאל מיעוט קטן לא שוקלים להוציא דרכון זר, והתשובה השכיחה היא שיש להם כבר דרכון זר (צירוף של מי שנולדו עם דרכון זר ומי שהוציאו דרכון זר). בשמאל גם שיעור מי שכבר התחילו בתהליך הוצאת דרכון זר או שוקלים לעשות זאת גבוה יותר מאשר במרכז ובימין (בהתאמה, 36%, 29%, 19%).

תרשים 3.40 האם יש לכם או שאתם שוקלים להוציא דרכון זר? לפי מחנות

פוליטיים (% יהודים)

בפילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, רוב בכל הקבוצות, מלבד החילונים, ענו שאין להם דרכון זר והם גם לא שוקלים אפשרות זו. לעומת זאת, אצל החילונים מצאנו רק כרבע שענו כן, שעה שמעל לשליש מעוניינים בדרכון זר (שוקלים להוציא או כבר התחילו את התהליך).

לוח 3.19 האם יש לכם או שאתם שוקלים להוציא דרכון זר?, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (% ,יהודים)

סך הכול	לא רלוונטי/ לא יודעים	יש להם דרכון זר	התחילו תהליך הוצאת דרכון זר	שוקלים להוציא אבל עוד לא פעלו	אין דרכון זר ולא שוקלים להוציא	
100	12	18	1	7	62	חרדים
100	19	14	1	10	56	דתיים
100	18	11	4	12	55	מסורתיים דתיים
100	22.5	9	3	14.5	51	מסורתיים לא-דתיים
100	19	18	11	26	26	חילונים

פילוח לפי מוצא עדתי מעלה כי רק בקרב המזרחים יש רוב למי שאינם בעלי דרכון זר ולא שוקלים להוציא אותו (55.5%), לעומת כשליש ביתר הקבוצות (אשכנזים - 35%; יוצאי ברית המועצות - 33.5%; מעורב אשכנזי-מזרחי - 33%).

מטבע הדברים, בקבוצת המרואיינים שלא נולדו בישראל נרשם שיעור גבוה יותר של בעלי דרכון זר בהשוואה למרואיינים ילידי ישראל (29.5% ו-12%, בהתאמה). עם זאת, לא מצאנו פערים ניכרים בין שתי הקבוצות בכוונה להוציא דרכון זר כשמדובר במי שאין להם עדיין דרכון כזה.

בפילוח לפי גיל לא נמצאו הבדלים בין הקבוצות בשיעורי מי שכבר יש להם דרכון זר (14%-15% בכל הקבוצות), אבל התקבלו פערים ניכרים בכוונות בנושא: בקרב קבוצות הגיל הצעירות כשליש מעוניינים בהוצאת דרכון זר, כלומר התחילו את התהליך או שוקלים להתחילו (18-34% - 32%; 35-54% - 29%), ואילו בקבוצת המבוגרים ביותר (55 ומעלה) רק 10.5% מעוניינים בהוצאת דרכון זר.

פילוח לפי רמת ההשכלה מלמד ששיעור בעלי הדרכון הזר מעט גבוה יותר בקרב בעלי השכלה אקדמית, חלקית או מלאה, לעומת בעלי השכלה לא אקדמית (17% ו-12%, בהתאמה). גם בכוונה להוציא דרכון זר מצאנו פער, אם כי לא גדול, בין בעלי השכלה אקדמית, חלקית או מלאה (27%), לבעלי השכלה לא אקדמית (22%). בפילוח לפי רמת ההכנסה גלינו שיעור גבוה יותר של בעלי דרכון זר בקרב בעלי ההכנסה הגבוהה יותר (מתחת להכנסה החציונית - 11%; כמו ההכנסה החציונית - 15%; מעל ההכנסה החציונית - 17%); וכך גם בכל הנוגע

לכוונה להוציא דרכון זר (מתחת להכנסה החציונית - 22%; כמו ההכנסה החציונית - 19%; מעל ההכנסה החציונית - 31%).

בדקנו אם יש קשר בין שאלת ההעדפה להישאר בישראל או להגר ממנה לבין השאלה על הוצאת דרכון זר. באופן לא מפתיע מצאנו שבקרב מי שמעדיפים להישאר מעל מחצית אינם שוקלים להוציא דרכון זר. לעומת זאת, בקרב המעדיפים להגר רק כרבע אינם מעוניינים בהוצאת דרכון זר.

לוח 3.20 האם יש לכם או שאתם שוקלים להוציא דרכון זר?, לפי ההעדפה להישאר בארץ או להגר (% , יהודים)

סך הכול	לא רלוונטי/ לא יודעים	יש להם דרכון זר	התחילו תהליך הוצאת דרכון זר	שוקלים להוציא אבל עוד לא פעלו	אין דרכון זר ולא שוקלים להוציא	
100	17.5	14	3.5	11	54	מעדיפים להישאר
100	19.5	11	11	35.5	23	מעדיפים להגר

סיבות להוצאת דרכון זר

שאלה 69 נספח 1, עמ' 204

שאלנו את המרואיינים שהוציאו או מעוניינים להוציא דרכון זר (נמצאים בתהליך או שוקלים להתחיל אותו) מה הסיבה העיקרית לכך.¹⁹ מחצית מכלל הנשאלים הללו אמרו שהוציאו או שהם מעוניינים להוציא דרכון זר "ליתר ביטחון". שאר הסיבות הוזכרו בשכיחות נמוכה יותר.

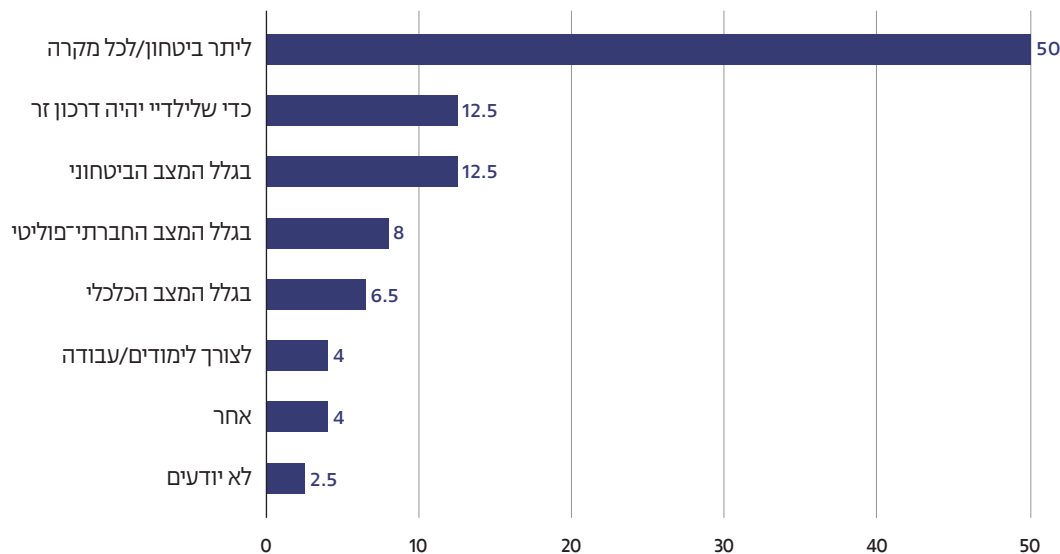
נשים נוטות יותר מגברים לבחור בסיבה "ליתר ביטחון" (57% ו-43%, בהתאמה). כמו כן, סיבה זו מאפיינת יותר את קבוצת הצעירים (18-34 - 56%; 35-54 - 47%; 55 ומעלה - 46%).

כצפוי, הסיבה השנייה בשכיחותה - "כדי שלילדי יהיה דרכון זר" אפיינה משיבים מבוגרים יותר ממשיבים צעירים (18-34 - 6%; 35-54 - 15%; 55 ומעלה - 21%).

פילחנו את התשובות לפי מחנות פוליטיים ומצאנו שבמרכז ובשמאל הרוב הוציאו או מעוניינים בדרכון זר "ליתר ביטחון", ואילו בימין פחות ממחצית בוחרים בסיבה הזאת. בקרב הימין בלט שיעורם הגבוה של המצביעים על "המצב הביטחוני" כסיבה להוצאת דרכון זר, בעוד בשמאל ובמרכז נמצא שיעור גבוה יותר של המצדדים בסיבות "חברתיות-פוליטיות".

19 בשאלון מופיעה גם אפשרות התשובה "נולדתי עם דרכון זר" - את מי שבחר בתשובה זו הוצאנו מניתוח הסיבות להוצאת דרכון זר.

תרשים 3.41 מדוע הוצאתם או שאתם שוקלים להוציא דרכון זר? (% יהודים)

לוח 3.21 מדוע הוצאתם או שאתם שוקלים להוציא דרכון זר?, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

ימין	מרכז	שמאל	
45	58	54	ליתר ביטחון/לכל מקרה
15	8	15	כדי שלילדיי יהיה דרכון זר
16	9	9	בגלל המצב הביטחוני
5	10	12	בגלל המצב החברתי-פוליטי
6	8	6	בגלל המצב הכלכלי
6	2	3	לצורך לימודים/עבודה
7	5	1	אחר/לא יודעים

הביטחון הלאומי וגופי הביטחון

הנושאים הנדונים בפרק זה:

הביטחון הלאומי

- תחושת הביטחון האישי והלאומי
- כושר ההרתעה של ישראל
- הרשויות המקומיות וביטחון התושבים
- שיקולי ההנהגה בהחלטות בנושאי ביטחון
- התעצמות צבאית או הסדרים מדיניים?
- מיקומם של יישובים ישראלים אזרחיים בסמוך לגבול

כוחות הביטחון

- אמון בכוחות הביטחון (צה"ל, המשטרה, השב"כ, המוסד) – מבט-על
 - צה"ל
 - המשטרה
 - השב"כ
 - המוסד
 - סמכות מלאה לכוחות הביטחון בחקירות ביטחוניות ובמעקב באינטרנט?
-

הביטחון האישי והלאומי

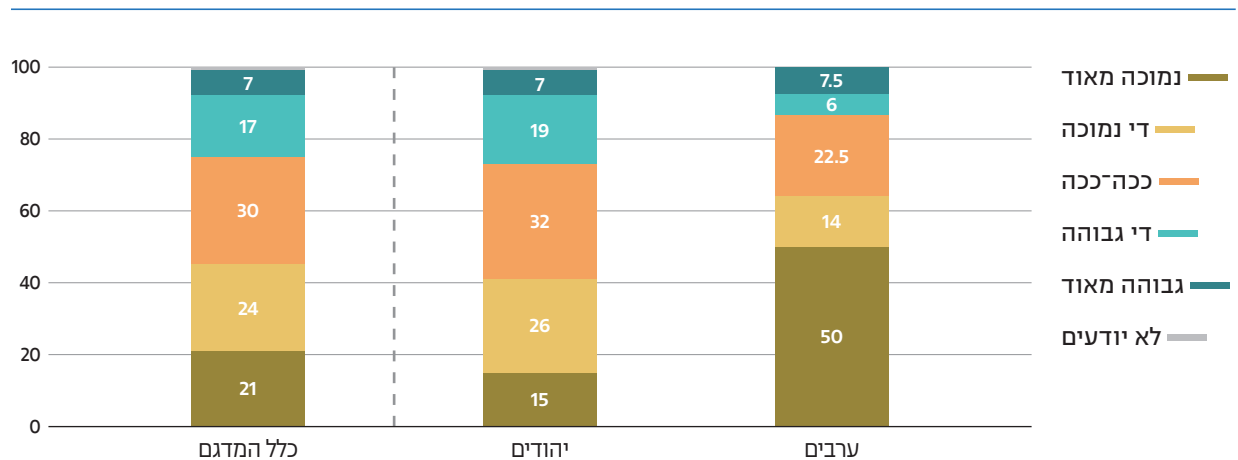
ביטחון אישי

שאלה 2 נספח 1, עמ' 191

שאלנו: "על סולם שבין 1=נמוכה מאוד לבין 5=גבוהה מאוד, מהי תחושת הביטחון האישי שלך כיום?". מצאנו כי בכלל המדגם השיעור הגבוה ביותר ענו שתחושת הביטחון שלהם די נמוכה ונמוכה מאוד ורק מיעוט השיבו שהיא די גבוהה וגבוהה מאוד (ממוצע 2.65).

כאשר מפלחים את התשובות לפי לאום, מתגלה פער ניכר בין יהודים לערבים. בקרב היהודים 41% מעידים על תחושת ביטחון אישי נמוכה, כשליש על תחושת ביטחון בינונית, וכרבע על תחושת ביטחון גבוהה (ממוצע 2.77). לעומת זאת, בקרב הערבים הרוב, כשני שלישים, מעידים על תחושת ביטחון אישי נמוכה, כרבע על תחושת ביטחון בינונית, ורק מיעוט קטן מאוד על תחושת ביטחון גבוהה (ממוצע 2.09). יש לשער כי מעבר לגורמים המשותפים ליהודים ולערבים כמו המצב הביטחוני בצפון ובדרום, תחושת הביטחון האישי של המשיבים הערבים נמוכה כל כך בשל רמת הפגיעה הגבוהה בחברה הערבית.

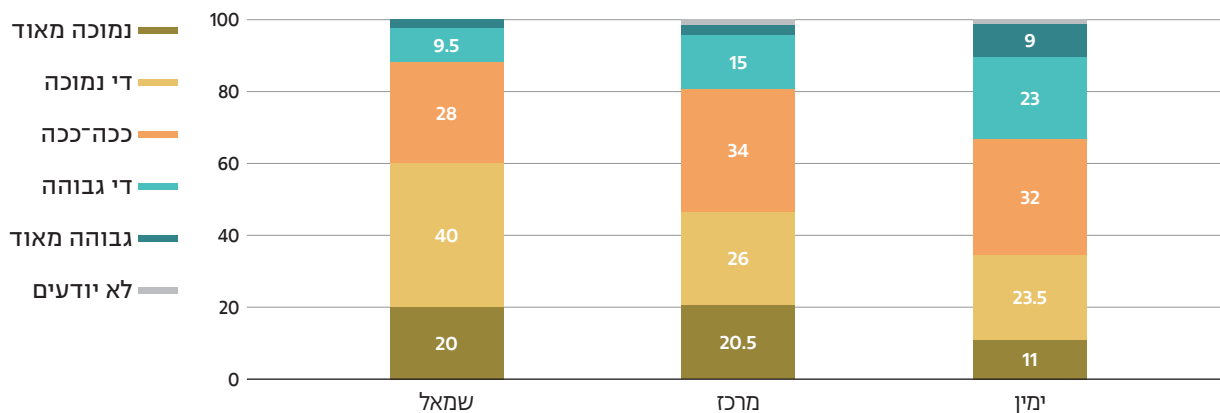
תרשים 4.1 תחושת ביטחון אישי (% כלל המדגם, יהודים, ערבים)

בקרב היהודים 41% מעידים על תחושת ביטחון אישי נמוכה, כשליש על תחושת ביטחון בינונית, וכרבע על תחושת ביטחון גבוהה. לעומת זאת, בקרב הערבים הרוב, כשני שלישים, מעידים על תחושת ביטחון אישי נמוכה, כרבע על תחושת ביטחון בינונית, ורק מיעוט קטן מאוד על תחושת ביטחון גבוהה.

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מראה כי בשמאל תחושת הביטחון האישי נמוכה במידה ניכרת מזו שבמרכז ובימין. למעשה, בשמאל הרוב מעידים על תחושת ביטחון אישי נמוכה, במרכז פחות ממחצית, ואילו בימין כשליש בלבד. בימין שיעור המדווחים על תחושת ביטחון אישי גבוהה הוא הגדול ביותר (ממוצע: שמאל – 2.34; מרכז – 2.53; ימין – 2.96). ועדיין בשלושת המחנות רק מיעוט מדווחים על תחושת ביטחון גבוהה.

תרשים 4.2 תחושת ביטחון אישי, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים) מעלה כי בקרב החרדים שיעור המדווחים על תחושת ביטחון אישי גבוהה הוא הגדול ביותר, ואצל החילונים – הקטן ביותר.

לוח 4.1 תחושת ביטחון אישי, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (% יהודים)

סך הכול	לא יודעים	תחושת ביטחון אישי גבוהה	תחושת ביטחון אישי בינונית	תחושת ביטחון אישי נמוכה	
100	5	54	23	18	חרדים
100	0.5	48	37.5	14	דתיים
100	0	34.5	28	37.5	מסורתיים דתיים
100	1.5	20	32.5	46	מסורתיים לא־דתיים
100	1	13	33	53	חילונים

במדגם היהודים מצאנו הבדל ברור בין גברים לנשים, כאשר האחרונות מרגישות בטוחות פחות: בקרב הגברים 35% דיווחו על תחושת ביטחון אישי נמוכה (31% על תחושה בינונית ו-33% על תחושה גבוהה), לעומת 47% מהנשים (32% בינונית ו-20% גבוהה). במדגם הערבים לא נמצא הבדל מובהק בין שתי הקבוצות.

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מראה כי בשמאל תחושת הביטחון האישי נמוכה במידה ניכרת מזו שבמרכז ובימין.

פילוח מדגם הערבים לפי עדה דתית מעלה כי בקרב המוסלמים והנוצרים כשני שלישים מדווחים על תחושת ביטחון אישי נמוכה, ובקרב הדרוזים שיעור החשים כך נמוך במידה ניכרת – כמחצית.

במדגם הערבים לא מצאנו הבדלים גדולים בתחושות הביטחון על בסיס גיל, אבל בקרב היהודים בקבוצת הצעירים ובגילי הביניים שכחה ביותר תחושת ביטחון אישי נמוכה, ואילו אצל המבוגרים – תחושת ביטחון גבוהה.

לוח 4.2 תחושת ביטחון אישי, לפי גיל (% יהודים)

סך הכול	לא יודעים	תחושת ביטחון אישי גבוהה	תחושת ביטחון אישי בינונית	תחושת ביטחון אישי נמוכה	
100	1	21	35	43	34–18
100	–	20	29	51	54–35
100	3	38	31	28	55 ומעלה

בדקנו אם תחושת הביטחון האישי קשורה לתשובות לשאלה אם ישראל היא מקום שטוב לחיות בו. בכלל המדגם מצאנו כי בקרב מי שחשים ביטחון אישי נמוך רק כמחצית (48%) אומרים שישראל היא מקום שטוב לחיות בו, לעומת רוב גדול בקרב מי שאומרים שתחושת הביטחון האישי שלהם היא בינונית או גבוהה (בהתאמה, 72% ו-89%).

הצלבנו את תחושת הביטחון האישי של המרואיינים היהודים גם עם התשובות לשאלה היכן בטוח יותר ליהודים לחיות (ראו את הניתוח המפורט של השאלה בפרק 3). מצאנו שאומנם בכל הקבוצות יש רוב לסבורים שישראל היא המקום הבטוח ביותר ליהודים, אבל ככל שתחושת הביטחון גבוהה יותר, כך גם מאמינים יותר שישראל היא המקום הבטוח ביותר לחיות בו כיום: בקרב המרואיינים החשים ביטחון אישי גבוה, 86% הצביעו על ישראל כמקום הבטוח יותר, בקרב המרואיינים עם ביטחון אישי בינוני – 78%, ובקרב המרואיינים שדיווחו על ביטחון אישי נמוך – 61%. כפי שהלוח הבא מראה, פילוח בכיוון ההפוך מעלה שבקרב מי שסבורים שבטוח יותר בישראל, רק כשליש מדווחים על תחושת ביטחון נמוכה, ואילו אצל המרואיינים שמאמינים שבטוח יותר לחיות במקום אחר, שיעור כפול מעידים על תחושת ביטחון נמוכה.

לוח 4.3 תחושת ביטחון אישי, לפי התפיסה היכן בטוח יותר ליהודים לחיות כיום

(%, יהודים)

סך הכול	לא יודעים	תחושת ביטחון אישי גבוהה	תחושת ביטחון אישי בינונית	תחושת ביטחון אישי נמוכה	היכן בטוח יותר ליהודים לחיות כיום?
100	1	31	34	34	בישראל
100	1	12	19	68	מחוץ לישראל
100	1	16	26	57	בשני המקומות באותה מידה
100	2	6	34	58	לא יודעים

פערים גדולים על בסיס תחושת הביטחון האישי מצאנו גם בשאלת ההעדפה להישאר בארץ או לעבור להתגורר בארץ אחרת (ראו ניתוח מפורט של התשובות לשאלה זו בפרק 3). כך, בקרב מי שמדווחים על תחושת ביטחון אישי נמוכה, 27.5% היו מעדיפים לעבור למדינה אחרת, לעומת 18% ממי שדיווחו על תחושת ביטחון אישי בינונית ו-11.5% בלבד ממי שדיווחו על תחושת ביטחון אישי גבוהה.

פילחנו את התשובות לשאלת הביטחון האישי לפי התשובות לשאלה אם למרואיינים יש או אין ממ"ד או מקלט בביתם או בקרבת מקום. באופן מפתיע לא נמצא קשר בין הדברים. שיעור המדווחים על תחושת ביטחון אישי נמוכה, בינונית או גבוהה היה דומה מאוד בכל הקבוצות, שעה שציפינו שמי שאין להם נגישות לממ"ד יחוו מאוימים יותר אישית. ייתכן שהתשובה לכך טמונה באפשרות שכיוון הניתוח צריך להיות הפוך – כלומר, תחושת ביטחון אישי נמוכה מכוונת אנשים לדאוג לעצמם לנגישות לממ"ד, ומי שאין להם נגישות כזו הם לעיתים תכופות מי שתחושת הביטחון האישי שלהם גבוהה יותר מלכתחילה. אפשרות אחרת היא שתחושת הביטחון האישי נגזרת מהמרחב הציבורי יותר מאשר מהמרחב הביתי.

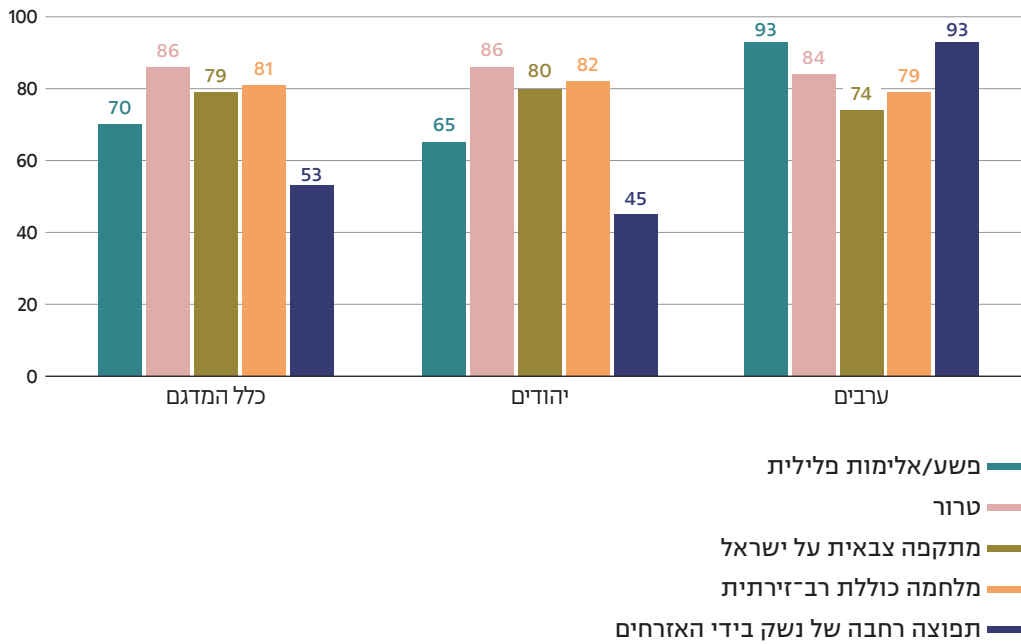
הגורמים המטרידים באשר לביטחון הפיזי

שאלות 3-7 נספח 1, עמ' 191-192

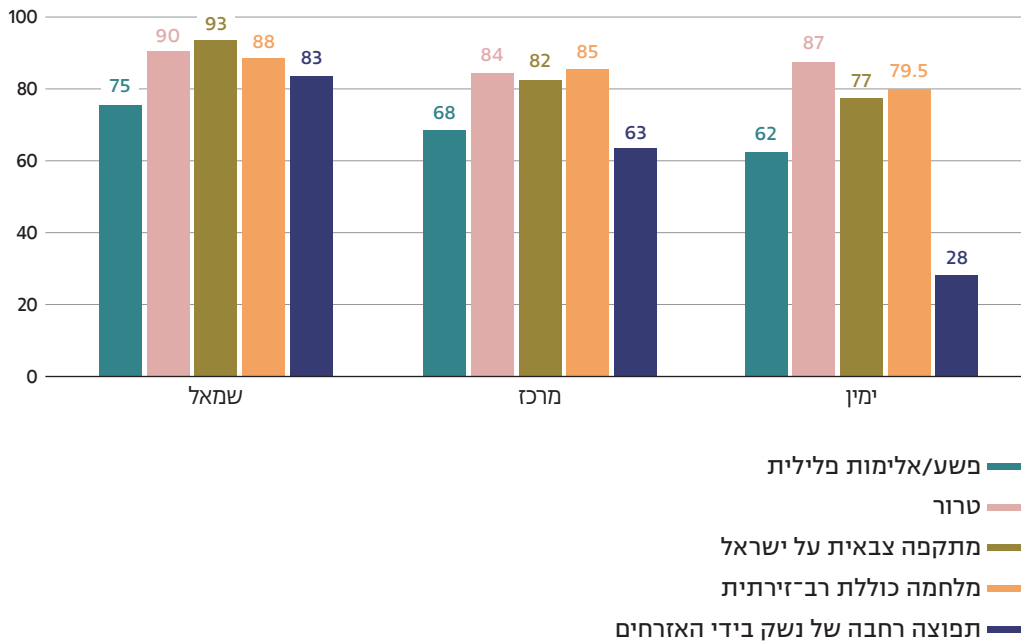
ביקשנו לדעת אילו גורמים טורדים יותר את מנוחתם של המרואיינים ככל שהדבר נוגע לביטחון הפיזי שלהם. הסיבות שהצגנו היו: פשע/אלימות פלילית, טרור, מתקפה צבאית על ישראל, מלחמה כוללת רב-זירתית וכן תפוצה רחבה של נשק בידי האזרחים.

שאלנו את המרואיינים בנפרד על כל אחד מהגורמים שהוזכרו – וכפי שאפשר לראות בתרשים שלהלן, כל אחד מהם הוא סיבה לדאגה עבור רוב המרואיינים, כאשר בכלל המדגם טרור הוא המדאיג ביותר. ואולם בשני נושאים הערבים מוטרדים הרבה יותר מהיהודים: מפשע/אלימות פלילית ומהתפוצה הרחבה של נשק בידי אזרחים.

תרשים 4.3 די מוטרדים ומוטרדים מאוד באשר לביטחון הפיזי מכל אחד מהגורמים הבאים (% כלל המדגם, יהודים, ערבים)

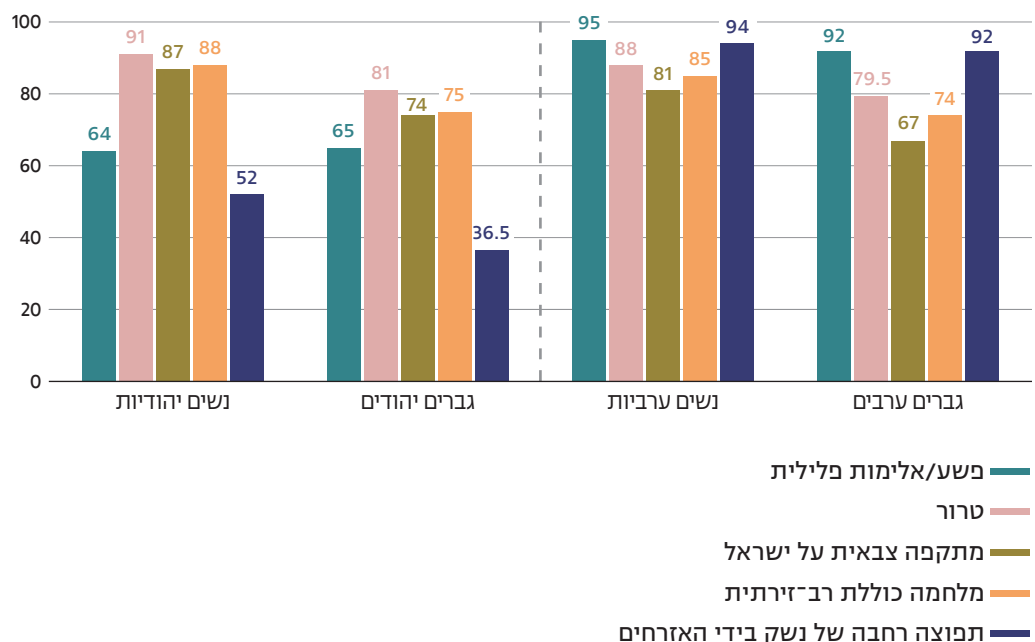
תרשים 4.4 די מוטרדים ומוטרדים מאוד באשר לביטחון הפיזי מכל אחד מהגורמים הבאים, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) העלה שבכולם יש רוב למוטרדים בנוגע לביטחון הפיזי כמעט מכל הסיבות שמנינו, ושלגבי כל אחת מהן הרוב הזה גדול במיוחד בשמאל. עם זאת, בנושא תפוצה רחבה של נשק בידי אזרחים, בניגוד לרוב של מוטרדים בשמאל ובמרכז, בימין רק מיעוט מביעים דאגה מכך.

ברוב המקרים ככולם הן בקרב היהודים הן בקרב הערבים החשש של נשים מכל אחד מהגורמים שמנינו גבוה יותר.

תרשים 4.5 די מוטרדים ומוטרדים מאוד באשר לביטחון הפיזי מכל אחד מהגורמים הבאים, גברים ונשים (% יהודים, ערבים)

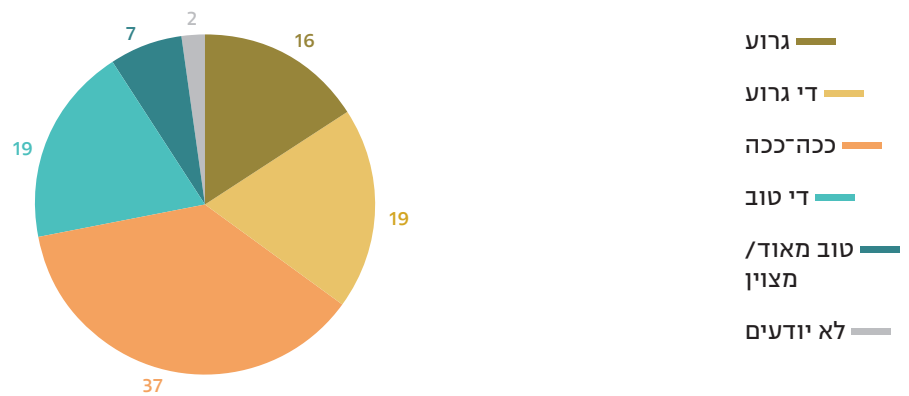
כושר ההרתעה הביטחוני של ישראל

שאלה 44 נספח 1, עמ' 199

אירועי 7 באוקטובר והמלחמה בדרום ובצפון הביאו רבים לתהות אם ישראל איבדה את כושר ההרתעה הביטחוני שלה. שאלנו: "איזה ציון בין 1=גרוע ל-5=מצוין היית נותן/ת היום לכושר ההרתעה הביטחוני של מדינת ישראל?". מצאנו כי בכלל המדגם מעט יותר משליש מגדירים את כושר ההרתעה הביטחוני של ישראל ככה-ככה, שליש נוסף די גרוע וגרוע, וכרבע בלבד מעריכים שהוא די טוב ומצוין. אין כמעט הבדל בהתפלגות התשובות לשאלה זו בין יהודים לערבים (ציון ממוצע לכלל המדגם ליהודים ולערבים כאחד - 2.82).

בכלל המדגם מעט יותר משליש מגדירים את כושר ההרתעה הביטחוני של ישראל ככה־ככה, שליש נוסף די גרוע וגרוע, וכרבע בלבד מעריכים שהוא די טוב ומצוין.

תרשים 4.6 כושר ההרתעה הביטחוני של מדינת ישראל (% כלל המדגם)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) העלה כי ההערכה לגבי כושר ההרתעה הביטחוני של ישראל נמוכה יותר בשמאל מאשר במרכז ובימין (ממוצעים: שמאל - 2.44; מרכז - 2.88; ימין - 2.86).

ניתחנו את הממצאים לגבי תחושת הביטחון האישי לפי הערכת כושר ההרתעה הביטחוני של ישראל (כלל המדגם). מצאנו כי בקרב מי שמעריכים את כושר ההרתעה הביטחוני של ישראל כדי גרוע או גרוע יש רוב (59%) למי שתחושת הביטחון האישי שלהם נמוכה, לעומת 42% בקרב מי שמעריכים את כושר ההרתעה של ישראל כבינוני ו-29% בלבד בקרב מי שמעריכים את כושר ההרתעה כגבוה.

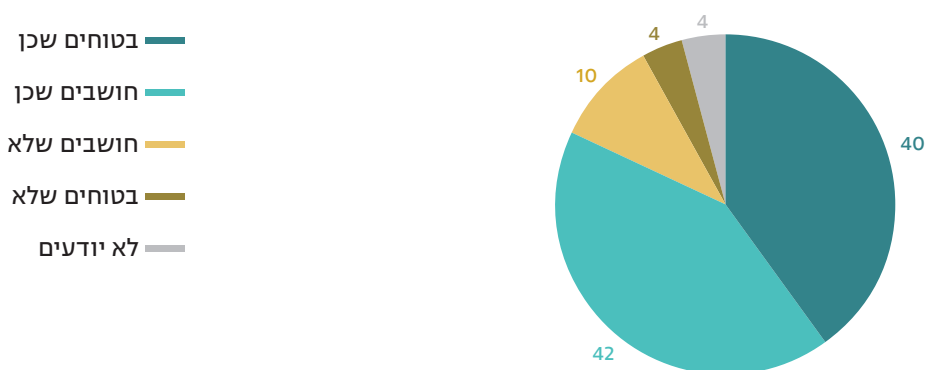
הרשויות המקומיות והעיסוק בביטחון

שאלה 8 נספח 1, עמ' 192

לאחרונה עלתה ביתר שאת שאלת אחריותן של הרשויות המקומיות לביטחון האזרחים הגרים בתחומן, למשל באמצעות הקמה ותחזוק של כיתות כוננות מקומיות. שאלנו אפוא: "לנוכח המצב הביטחוני, האם הרשויות המקומיות צריכות או לא צריכות לעסוק גם בתחומי

ביטחון במרחב העירוני שלהן, בהתחשב שהדבר יבוא על חשבון עיסוק בתחומים אחרים כגון חינוך או שיפור חזות העיר?". על רקע תחושת חוסר הביטחון האישי השכיחה שבה דנו קודם וההערכה הרווחת כי כושר ההרתעה הביטחוני של ישראל ירד, לא מפתיע שרוב גדול וזהה של יהודים וערבים (82%) סבורים שהרשויות המקומיות צריכות לעסוק בנושא הביטחון גם על חשבון תפקידים ועיסוקים מוניציפליים אחרים שלהן.

תרשים 4.7 האם הרשויות המקומיות צריכות או לא צריכות לעסוק גם בתחומי ביטחון במרחב העירוני שלהן? (% כלל המדגם)

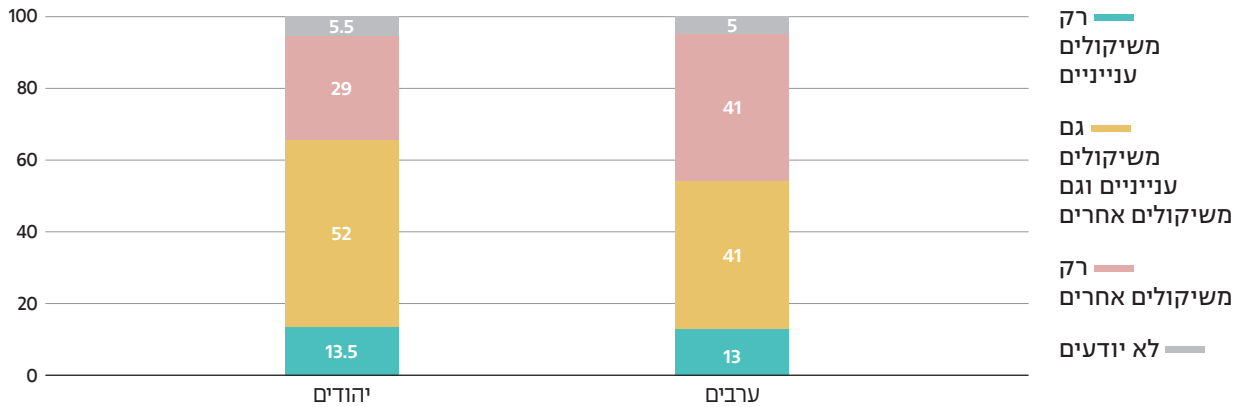
פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה רוב בשלושתם לסבורים שעל הרשויות המקומיות לקחת חלק בטיפול בביטחון התושבים בתחומן, ואולם רוב זה קטן באופן בולט בשמאל מאשר במרכז ובימין (בהתאמה, 63% לעומת 85% ו-86%).

החלטות ההנהגה בנושאי ביטחון ענייניות?

שאלה 45 נספח 1, עמ' 199

על רקע הביקורת הרבה הנמתחת בעת הזו על שיקול הדעת של צמרת ההנהגה בישראל, שאלנו: "האם לדעתך ההחלטות של מנהיגי המדינה הנבחרים בנושאי ביטחון מושפעות רק משיקולים ענייניים או גם משיקולים אחרים (אינטרסים אישיים ואחרים)?" בעוד בקרב היהודים רוב קטן סבורים שמדובר בתערובת של שיקולים ענייניים ואחרים, בקרב הערבים שיעורים זהים סבורים שההחלטות בנושאים אלה מתקבלות מתערובת של שיקולים ענייניים ואחרים או רק משיקולים אחרים. במילים אחרות, הערכת הערבים היא שמרכז הכובד של החלטות הביטחון בישראל אינו מצוי בשיקולים ענייניים, אבל גם בקרב היהודים רק מיעוט סבורים שהשיקול הענייני הוא המנחה העיקרי של מקבלי ההחלטות הנבחרים בנושאי ביטחון.

תרשים 4.8 האם ההחלטות של מנהיגי המדינה הנבחרים בנושאי ביטחון מושפעות רק משיקולים ענייניים או גם משיקולים אחרים? (% יהודים, ערבים)

פילוח של התשובות לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מראה כי בשמאל רוב ברור סבורים כי ההחלטות בנושאי ביטחון מושפעות רק משיקולים אחרים, במרכז התשובה השכיחה – מחצית המשיבים – היא גם וגם, ואילו בימין מדובר ברוב הסבורים שמדובר בתערובת של שיקולים ענייניים ואחרים. כלומר, גם בימין רק מיעוט, אם כי גדול מאשר בשמאל ובמרכז, סבורים כי ההחלטות בנושאי ביטחון של הדרגים הנבחרים מתקבלות רק משיקולים ענייניים.

לוח 4.4 האם ההחלטות של מנהיגי המדינה הנבחרים בנושאי ביטחון מושפעות רק משיקולים ענייניים או גם משיקולים אחרים? לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

ימין	מרכז	שמאל	
19	5.5	3	רק משיקולים ענייניים
58	50	32	גם משיקולים ענייניים וגם משיקולים אחרים
16	41	63	רק משיקולים אחרים
7	3.5	2	לא יודעים
100	100	100	סך הכול

ניתחנו את התשובות לשאלה בדבר כושר ההרתעה הביטחוני של ישראל לפי התשובות לשאלה זו. מצאנו כי בקרב מי שחושבים שמנהיגי המדינה מקבלים את החלטותיהם משיקולים ענייניים בלבד התשובה השכיחה ביותר היא שכושר ההרתעה הביטחוני של ישראל הוא טוב או מצוין; לעומת זאת, בקרב הסבורים שהחלטות המנהיגים מושפעות רק משיקולים אחרים, שיעור גבוה חושבים שכושר ההרתעה של ישראל גרוע; ובקרב המרואיינים שסבורים שגם שיקולים ענייניים וגם שיקולים אחרים משפיעים על החלטות מנהיגי המדינה התשובה השכיחה היא שכושר ההרתעה של ישראל הוא בינוני.

לוח 4.5 הערכת כושר ההרתעה הביטחוני של ישראל, לפי העמדה לגבי השיקולים המשפיעים על ההחלטות של מנהיגי המדינה (% כלל המדגם)

כושר ההרתעה הביטחוני של ישראל					האם ההחלטות של מנהיגי המדינה הנבחרים בנושאי ביטחון מושפעות רק משיקולים ענייניים או גם משיקולים אחרים?
סך הכול	לא יודעים	טוב/מצוין	בינוני	גרוע	
100	2	41	29	28	רק משיקולים ענייניים
100	1	26	43	30	גם משיקולים ענייניים וגם משיקולים אחרים
100	2.5	18	32	47.5	רק משיקולים אחרים

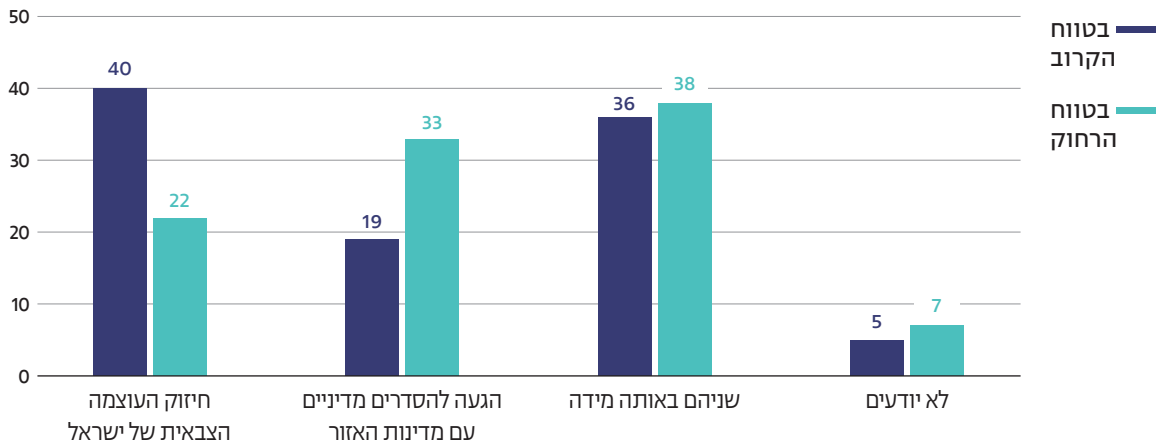
חיזוק העוצמה הצבאית או הסדרים מדיניים?

שאלות 70-71 נספח 1, עמ' 204

שאלנו: "לפי דעתך, מה יבטיח יותר את עתיד ביטחונה של מדינת ישראל בטווח הקרוב ובטווח הרחוק?". אפשרויות התשובה היו: חיזוק העוצמה הצבאית של ישראל; הגעה להסדרים מדיניים עם מדינות באזור; שניהם באותה מידה. מצאנו הבדלים משמעותיים ומעניינים בין התשובות לגבי הטווח הקרוב לבין התשובות לגבי הטווח הרחוק, וכמובן בין קבוצות שונות בחברה הישראלית. מהתרשים שלהלן אפשר ללמוד כי התשובה השכיחה בכלל המדגם לגבי הטווח הקרוב היא שחיזוק העוצמה הצבאית של ישראל יבטיח יותר את עתיד המדינה. במקום השני, רק מעט מתחת לחיזוק העוצמה הצבאית מבחינת שיעור התשובות, נמצאת התשובה "שניהם באותה מידה". התשובה הכי פחות שכיחה כשמדובר בטווח הקצר היא ההגעה להסדרים מדיניים.

אבל כשמדובר בטווח הרחוק התפלגות התשובות שונה מאוד: במקום הראשון מבחינת שיעור העונים שזו הדרך הטובה ביותר להבטחת עתיד ביטחונה של ישראל נמצאת התשובה המשולבת - חיזוק העוצמה הצבאית והגעה להסדרים מדיניים; במקום השני - הגעה להסדרים מדיניים; ורק לבסוף - חיזוק העוצמה הצבאית. במילים אחרות, בציבור רווחת ההכרה בערכם של הסדרים מדיניים עם מדינות האזור, ובטווח הרחוק אלו נתפסים כערוכה הטובה יותר לביטחון המדינה.

תרשים 4.9 מה יבטיח יותר את עתיד ביטחונה של מדינת ישראל, הסדרים מדיניים או חיזוק העוצמה הצבאית? (% כלל המדגם)

השוואת התפלגות התשובות של מדגם היהודים ומדגם הערבים מעלה שאצל הערבים, הן בטוח הקרוב הן בטוח הרחוק, רק מיעוט קטן חושבים שהתעצמות צבאית היא הערובה לביטחונה של ישראל. לעומת זאת, אצל היהודים בטוח הקרוב התעצמות צבאית היא המענה הטוב לבעיית הביטחון, אך בטוח הרחוק הערובה לביטחון ישראל היא גם התעצמות צבאית וגם הסדרים מדיניים.

לוח 4.6 מה יבטיח יותר את עתיד ביטחונה של מדינת ישראל בטוח הקרוב ובטוח הרחוק? (% יהודים, ערבים)

בטוח הרחוק	בטוח הקרוב	
שניהם באותה מידה – 37% הסדרים מדיניים – 31.5% חיזוק העוצמה צבאית – 25% לא יודעים – 6.5%	חיזוק העוצמה צבאית – 47% שניהם באותה מידה – 34.5% הסדרים מדיניים – 14% לא יודעים – 4.5%	יהודים
שניהם באותה מידה – 43% הסדרים מדיניים – 42% חיזוק העוצמה צבאית – 7% לא יודעים – 8%	הסדרים מדיניים – 45% שניהם באותה מידה – 42% חיזוק העוצמה צבאית – 6% לא יודעים – 7%	ערבים

פילוח התשובות לשאלת הערובה לביטחון בשני טווחי הזמן מראה הבדלים גדולים בין המחנות הפוליטיים (יהודים) ומבליט את השוני בין המרכז לשמאל, בניגוד לנטייה בשיח הציבורי לצרף לא פעם יחד את שני המחנות האלה. בשמאל בשני הטווחים, הקרוב והרחוק, הסדרים מדיניים נתפסים כערובה הטובה ביותר לביטחונה של ישראל, וחיזוק העוצמה

הצבאית נמצא במקום השלישי. במרכז הן בטווח הקרוב הן ברחוק הפתרון האהוד ביותר הוא שילוב בין חיזוק העוצמה הצבאית להסדרים מדיניים. בטווח הקרוב במקום השני נמצא במחנה זה חיזוק העוצמה הצבאית, אבל בטווח הרחוק פתרון זה יורד למקום השלישי. בימין בטווח הקרוב חיזוק העוצמה הצבאית נמצא במקום הראשון ברוב ברור, ובמקום השני – שילוב של התעצמות צבאית והסדרים מדיניים. בטווח הרחוק השילוב הזה עולה בימין למקום הראשון, וחיזוק העוצמה הצבאית של ישראל יורד למקום השני.

לוח 4.7 מה יבטיח יותר את עתיד ביטחונה של מדינת ישראל בטווח הקרוב ובטווח הרחוק?, לפי מחנות פוליטיים (% , יהודים)

שאלה	בטווח הקרוב	בטווח הרחוק
שמאל	הסדרים מדיניים – 45.5% שניהם באותה מידה – 32% חיזוק העוצמה הצבאית – 17.5% לא יודעים – 5%	הסדרים מדיניים – 56% שניהם באותה מידה – 34% חיזוק העוצמה הצבאית – 6% לא יודעים – 4%
מרכז	שניהם באותה מידה – 45% חיזוק העוצמה הצבאית – 38% הסדרים מדיניים – 14% לא יודעים – 3%	שניהם באותה מידה – 44.5% הסדרים מדיניים – 32.5% חיזוק העוצמה הצבאית – 18% לא יודעים – 5%
ימין	חיזוק העוצמה הצבאית – 58% שניהם באותה מידה – 31% הסדרים מדיניים – 7% לא יודעים – 4%	שניהם באותה מידה – 35% חיזוק העוצמה הצבאית – 33% הסדרים מדיניים – 27% לא יודעים – 5%

בדקנו אם יש הבדלים בעמדות בשאלה זו בין מי שפוננו מבתיים לבין מי שלא פוננו. בטווח הקרוב המפונים הצביעו יותר מהאחרים על התעצמות צבאית כערובה לביטחון ישראל (52% לעומת 39.5%). לעומת זאת, בטווח הרחוק המפונים הצביעו יותר מהאחרים על הסדרים מדיניים כערובה לביטחון (41% לעומת 33%).

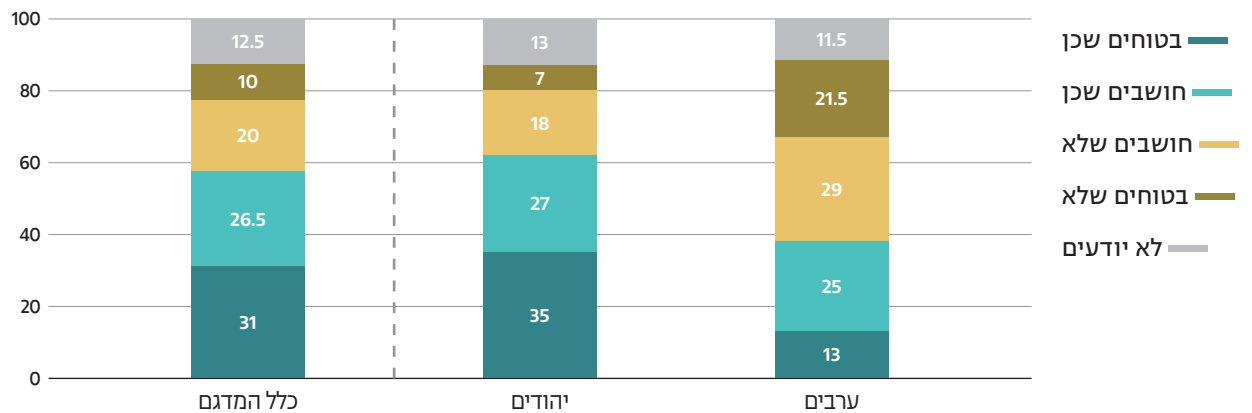
פילחנו את התשובות לשאלה זו לפי התשובות לשאלה בעניין הערכת כושר ההרתעה הביטחוני של ישראל. מצאנו כי הן בטווח הקרוב הן בטווח הרחוק אין הבדלים של ממש בהערכה מהי הערובה הטובה ביותר לביטחונה של ישראל, הסדרים מדיניים או חיזוק העוצמה הצבאית, בין מי שמעריכים את כושר ההרתעה הביטחוני של ישראל כגורע, בינוני או טוב.

החשיבות של התיישבות אזרחית בסמוך לגבולות המדינה

שאלה 72 נספח 1, עמ' 205

בעקבות אירועי הזמן האחרון שאלנו: "הציונות העניקה חשיבות ביטחונית להתיישבות בסמוך לגבולות המדינה. על רקע אירועי 7 באוקטובר, האם יש כיום יתרונות ביטחוניים במיקומם של יישובים ישראלים אזרחיים סמוך לגבול?". בכלל המדגם רוב המשיבים ענו כי הם בטוחים או חושבים שכן, וכשליש השיבו בשלילה. שיעור גבוה יחסית בשני המדגמים, היהודים והערבים, בחרו באפשרות התשובה "לא יודעים", כנראה בהשפעת האירועים הקשים שחוו אזרחים שהתגוררו בקרבת הגבולות בצפון ובדרום מ-7 באוקטובר ואילך. ואולם ההבדל בין יהודים לערבים בשאלה זו הוא גדול. בקרב היהודים רוב גדול ענו שיש יתרונות ביטחוניים ליישובים אזרחיים בסמוך לגבולות, ואילו בקרב הערבים השיעור הגבוה יותר ענו על כך בשלילה.

תרשים 4.10 האם יש כיום יתרונות ביטחוניים במיקום של יישובים אזרחיים סמוך לגבול? (% כלל המדגם, יהודים, ערבים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מראה כי בשמאל יש שוויון בין שיעורי הבטוחים והחושבים שנכון שיהיו יישובים אזרחיים ליד הגבול לבין מי שסבורים שתפיסה זו אינה נכונה; במרכז יש רוב קטן לחושבים כי יישובים אזרחיים בסמוך לגבולות הם בעלי ערך ביטחוני; ובימין – רוב גדול. לא מצאנו בשאלה זו הבדל בין תשובות מי שפנו מבתיים לבין תשובות מי שלא פנו.

לוח 4.8 האם יש כיום יתרונות ביטחוניים במיקום של יישובים אזרחיים סמוך לגבול?, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

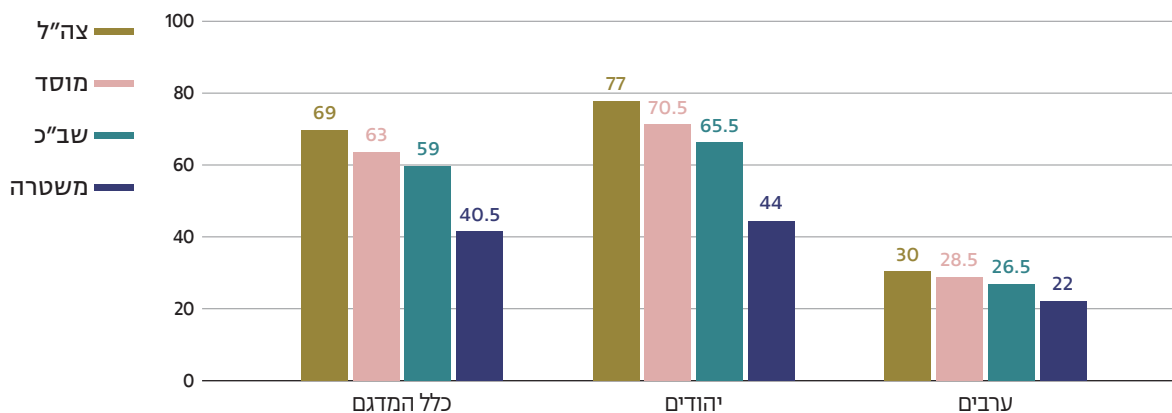
שאל	בטוחים וחושבים שכן	בטוחים וחושבים שלא	לא יודעים	סך הכול
שמאל	41.5	41	17.5	100
מרכז	52	34	14	100
ימין	70.5	18	11.5	100

כוחות הביטחון

כפי שהוצג בפרק 2, במדידה זו חלה ירידה ברורה באמון הציבור בצבא. כשמדובר במשטרה, אומנם בהשוואה למדידה החריגה בדצמבר חלה ירידה באמון הציבור, אבל לא בהשוואה ליוני 2023. באמון בשב"כ מצאנו יציבות במדידות המעטות שיש ברשותנו, ואילו לגבי המוסד אין בידינו מדידות קודמות, כך שלא נוכל לדבר על מגמה כזו או אחרת באמון בגוף זה.

במבט כולל אפשר לומר כי האמון בכלל כוחות הביטחון בקרב היהודים גבוה בהרבה מבקרב הערבים (ממוצע יהודים - 64.3%; ערבים - 26.8%). כשמדובר בכוחות הביטחון, מדרג האמון הן בקרב היהודים הן בקרב הערבים הוא כך: צה"ל, המוסד, השב"כ ובמקום הרבה יותר נמוך - המשטרה. בציבור הערבי ההבדלים בשיעורים של נותני האמון (הנמוכים) במוסדות הביטחון השונים הם מינוריים. כלומר, אומנם שיעור האמון במשטרה הוא הנמוך ביותר, אבל ההבדל בינו לבין האמון במוסדות האחרים קטן. להלן נדון בכל גוף בנפרד.

תרשים 4.11 נותנים אמון בצה"ל, במשטרה, בשב"כ ובמוסד (% כלל המדגם, יהודים, ערבים)

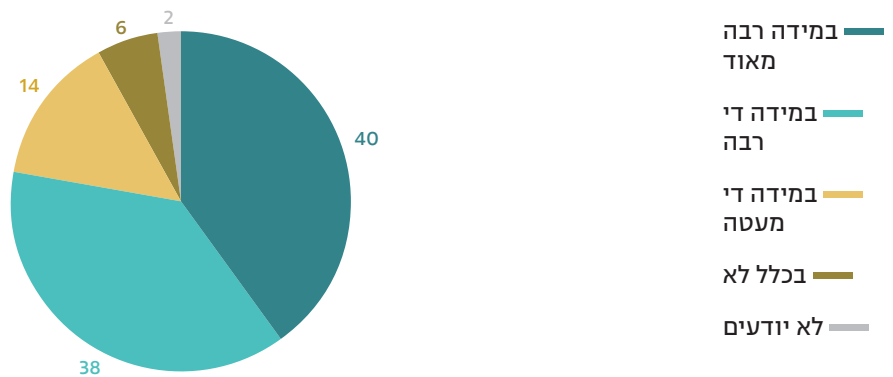
צה"ל

צה"ל כמספק ביטחון והגנה לאזרחי המדינה

שאלה 43 נספח 1, עמ' 199

רק מעטים יטילו ספק בכך שאירועי 7 באוקטובר פגעו בהערכת הציבור את יכולת ההגנה של צה"ל על אזרחי ישראל. רצינו לדעת עד כמה צה"ל נתפס כיום כגוף המספק הגנה וביטחון לאזרחי המדינה. מתברר כי רוב של כשלושה רבעים (כלל המדגם) סבורים כי צה"ל עדיין ממלא פונקציה ביטחונית זו.

תרשים 4.12 המידה שבה צה"ל מספק ביטחון והגנה לאזרחי המדינה (% כלל המדגם)

בקרב היהודים יש כמעט קונצנזוס באשר לתפיסה שצה"ל מספק ביטחון והגנה לתושבי המדינה, אבל בקרב הערבים רק מיעוט של מעט יותר משליש חושבים כך. עם זאת, פילוח של מדגם הערבים לפי עדות דתיות מעלה הבדל מהותי בין המוסלמים והנוצרים מהצד האחד, שמהם רק מיעוט סבורים כי צה"ל מספק ביטחון והגנה לאזרחי המדינה במידה די רבה ורבה מאוד (בהתאמה, 33% ו-39%), לבין הדרוזים מהצד האחר, שאצלם הרוב מעריכים כי צה"ל כן ממלא פונקציות אלה במידה די רבה ורבה מאוד (77%).

לוח 4.9 המידה שבה צה"ל מספק ביטחון והגנה לאזרחי המדינה (% יהודים, ערבים)

סך הכול	לא יודעים	במידה די מעטה ובכלל לא	במידה די רבה ורבה מאוד	
100	1	12	87	יהודים
100	2	61	37	ערבים

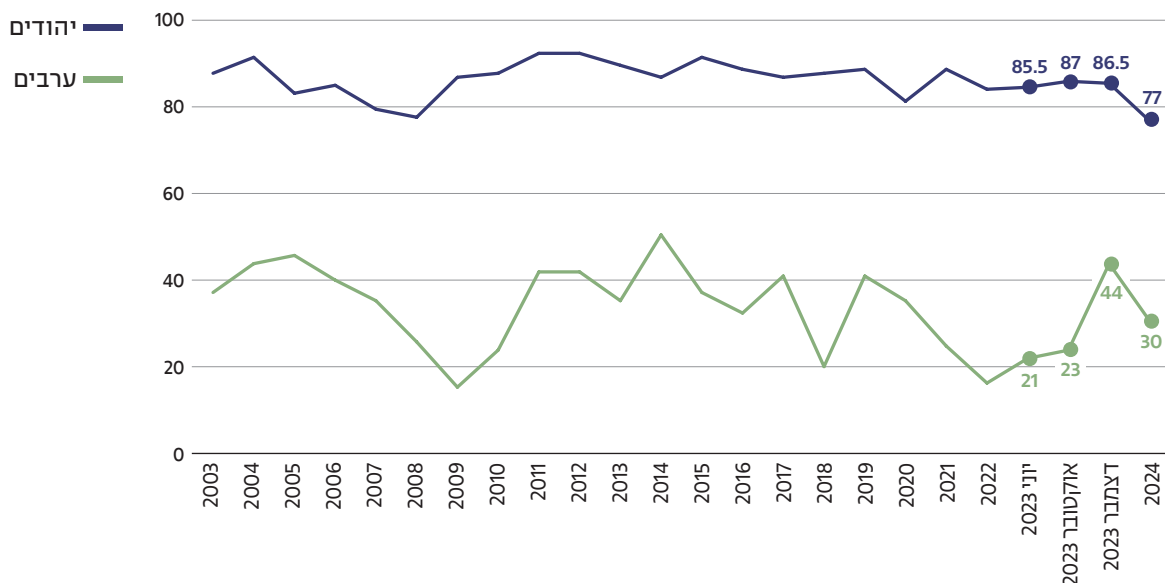
פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים) מעלה רוב בכל הקבוצות הסבורים כי צה"ל מספק ביטחון והגנה במידה די רבה ורבה מאוד, אבל בקרב החרדים מדובר ברוב של מעט מעל שלושה רבעים, בעוד בשאר הקבוצות מדובר ברוב של למעלה מ-85%. ההבדלים בין המחנות הפוליטיים (יהודים) בעניין זה הם זניחים (שמאל - 83%; מרכז וימין - 88%). ביקשנו להבין אם יש הבדל בשאלה זו בין עמדות מי שפוננו מבתיים לבין מי שלא פוננו (כלל המדגם). מצאנו כי אכן בשתי הקבוצות הרוב סבורים שצה"ל מספק הגנה וביטחון לאזרחים אבל בקרב הראשונים רוב זה קטן יותר (בהתאמה, 73% ו-79.5%).

האמון בצה"ל

שאלה 25 נספח 1, עמ' 196 | נספח 2, עמ' 222

כפי שמראה התרשים שלהלן, וכפי שהוצג כבר בפרק 2, צה"ל חווה ירידה באמון הציבור בו. למעשה, במאי בקרב היהודים שיעור מי שנתנו אמון בצה"ל היה הנמוך ביותר מאז התחלנו במדידות ב-2003. עם זאת, עדיין מדובר בשיעור הגבוה ביותר של נותני אמון במוסד כלשהו ממוסדות המדינה.

תרשים 4.13 נותנים אמון בצה"ל, 2003-2024 (% יהודים, ערבים)

פילוח של התשובות לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים) מראה כי בקרב החרדים שיעור נותני האמון בצה"ל הוא כמחצית, שעה שבכל שאר הקבוצות הוא 80% בקירוב. פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מראה כי בשמאל שיעור נותני האמון בצה"ל הוא הנמוך ביותר, ובמרכז הוא הגבוה ביותר; הימין נמצא בתווך, אם כי קרוב יותר למרכז (נציין

כי בימין יש שיעור גבוה של חרדים, שהאמון שלהם בצבא הוא כאמור נמוך יחסית). פילוח לפי גיל (יהודים) מראה שבכל הקבוצות יש רוב של נותני אמון בצה"ל, אם כי רוב זה גדול קצת יותר בקבוצות המבוגרות יותר.

לוח 4.10 נותנים אמון בצה"ל, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים, לפי מחנות פוליטיים ולפי גיל (% יהודים)

נותנים אמון בצה"ל		
50	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים
83	דתיים	
81	מסורתיים דתיים	
82	מסורתיים לא-דתיים	
80	חילונים	
69	שמאל	מחנות פוליטיים
82.5	מרכז	
78	ימין	
71	34-18	גיל
79	54-35	
81	55 ומעלה	

פילחנו את התשובות לשאלה בנושא האופטימיות-פסימיות לגבי עתידה של ישראל לפי מידת האמון בצה"ל בקרב היהודים ומצאנו כי בקרב מי שיש להם אמון בצה"ל יש רוב לאופטימיים באשר לעתידה של מדינת ישראל (59%), שעה שבקרב מי שאין להם אמון בו רק מיעוט הם אופטימיים (44%).

פילוח עמדות המרואיינים הערבים לפי עדה דתית מעלה, כצפוי, הבדל גדול: בקרב המוסלמים והנוצרים רק מיעוט מביעים אמון בצה"ל (בהתאמה, 26% ו-34%), בעוד בקרב הדרוזים מדובר ברוב ברור (64%).

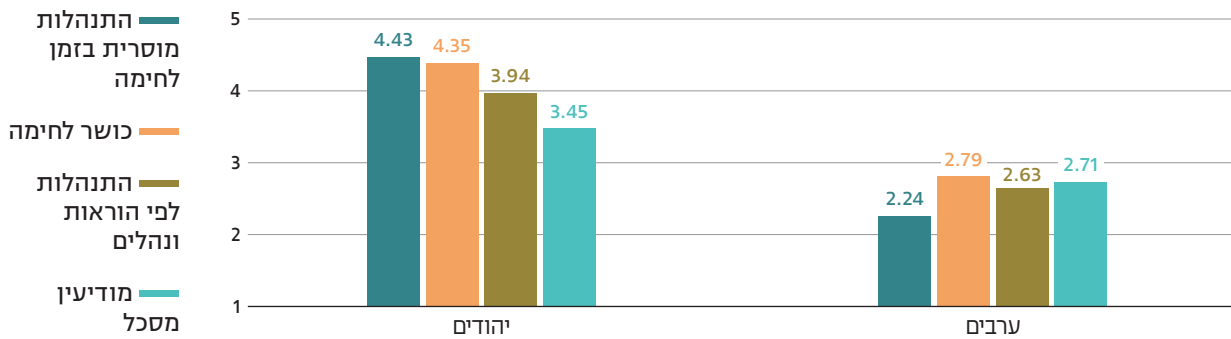
ציונים לצה"ל בנושאים שונים

שאלות 28-31 נספח 1, עמ' 196-197

ביקשנו מהמרואיינים לתת לצה"ל ציונים על סולם שבו 1=גרוע ו-5=מצוין בנושאים הבאים: כושר לחימה, מודיעין מסכל, התנהלות מוסרית בזמן לחימה והתנהלות על פי הוראות ונהלים. כפי שאפשר ללמוד מהתרשים שלהלן, בכל הנושאים הללו הציונים שהתקבלו במדגם היהודים גבוהים מהציונים שהתקבלו במדגם הערבים. הפער הגדול ביותר הוא בנושא ההתנהלות המוסרית: אצל היהודים צה"ל קיבל בו את הציון הממוצע הגבוה ביותר, ואצל הערבים את הציון הממוצע הנמוך ביותר.

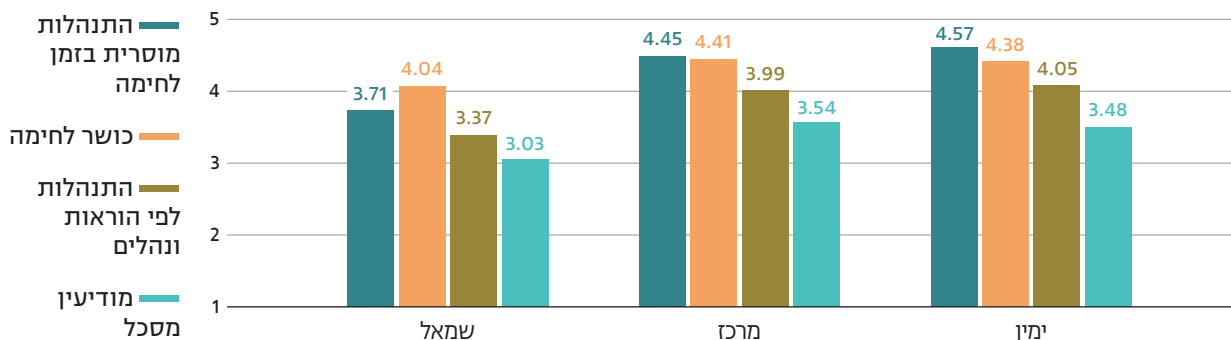
במדגם היהודים הציון הממוצע השני בגובהו ניתן לכושר הלחימה של צה"ל, השלישי – התנהלות לפי הוראות ונהלים, והנמוך ביותר ניתן למודיעין המסכל, כנראה בהשפעת אירועי 7 באוקטובר. במדגם הערבים השונות בין הציונים הממוצעים היא קטנה מאוד, ובכל זאת – בראש עומד כושר הלחימה, אחריו המודיעין המסכל, במקום השלישי – התנהלות לפי הוראות ונהלים, ובמקום האחרון, כאמור, התנהלות מוסרית בשעת לחימה.

תרשים 4.14 ציונים ממוצעים (בין 1=גרוע ל-5=מצוין) לצה"ל בנושאים הבאים (יהודים, ערבים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מראה כי בשלושת המחנות צה"ל מקבל את הציונים הנמוכים ביותר בתחום המודיעין המסכל. מעבר לכך, בכל הנושאים הציונים שהשמאל נותן לצבא הם הנמוכים ביותר, ואילו הציונים שהמרכז והימין נותנים לצה"ל הם גם דומים מאוד וגם גבוהים מהציונים שנותן השמאל. הפער הגדול ביותר בין השמאל לבין המרכז והימין הוא בנושא המוסריות של צה"ל בעת לחימה – השמאל נותן לצה"ל ציון ממוצע נמוך בעליל מאשר שני המחנות האחרים.

תרשים 4.15 ציונים ממוצעים (בין 1=גרוע ל-5=מצוין) לצה"ל בנושאים הבאים, לפי מחנות פוליטיים (יהודים)

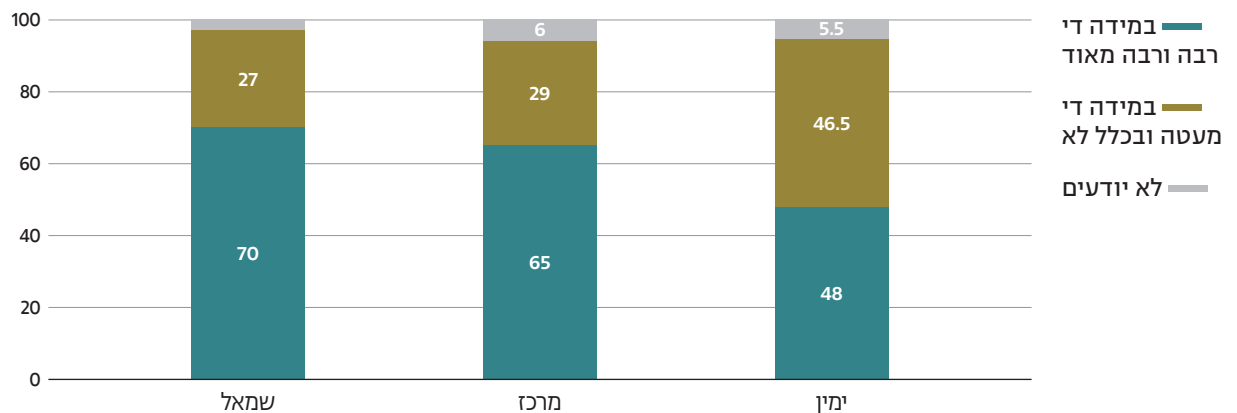
הצלבה בין רמת האמון בצה"ל לבין ההערכות בארבעת הנושאים הללו מעלה כי כושר הלחימה הוא הגורם המשפיע ביותר על האמון בצה"ל. כך, רק 26% ממי שנתנו לצה"ל ציון נמוך על כושר הלחימה הביעו בו אמון, לעומת 31.5% ממי שנתנו לו ציון גרוע על התנהלות מוסרית בלחימה, 41% ממי שנתנו לו ציון גרוע על התנהלות לפי הוראות ונהלים ו-55% ממי שנתנו לו ציון גרוע על המודיעין המסכל שלו.

צה"ל ניטרלי פוליטית?

שאלה 75 נספח 1, עמ' 205

בעקבות ההאשמות שצצות ועולות בעת הזו חדשות לבקרים, בעיקר בחוגי הימין, בדבר האג'נדה הפוליטית כביכול של ראשי צה"ל, ביקשנו לדעת עד כמה הציבור תופס את צה"ל כניטרלי מבחינה זו. להפתעתנו מצאנו כי אין כיום בציבור הישראלי הסכמה כללית שצה"ל הוא ניטרלי פוליטית (בקרב היהודים 55% סבורים כך, ואילו בקרב הערבים 30% בלבד). אומנם בשמאל ובמרכז (יהודים) יש רוב משמעותי של הסבורים כי צה"ל ניטרלי במידה די רבה ורבה מאוד, אבל בימין יש כמעט שוויון בין מי שסבורים כך למי שסבורים שהוא ניטרלי פוליטית רק במידה מעטה ובכלל לא. מן הראוי אולי לציין כי גם בשמאל ובמרכז רק מיעוט סבורים שצה"ל ניטרלי במידה רבה מאוד (שמאל - 28%; מרכז - 30%; ימין - 21%).

תרשים 4.16 מידת הניטרליות הפוליטית של צה"ל, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

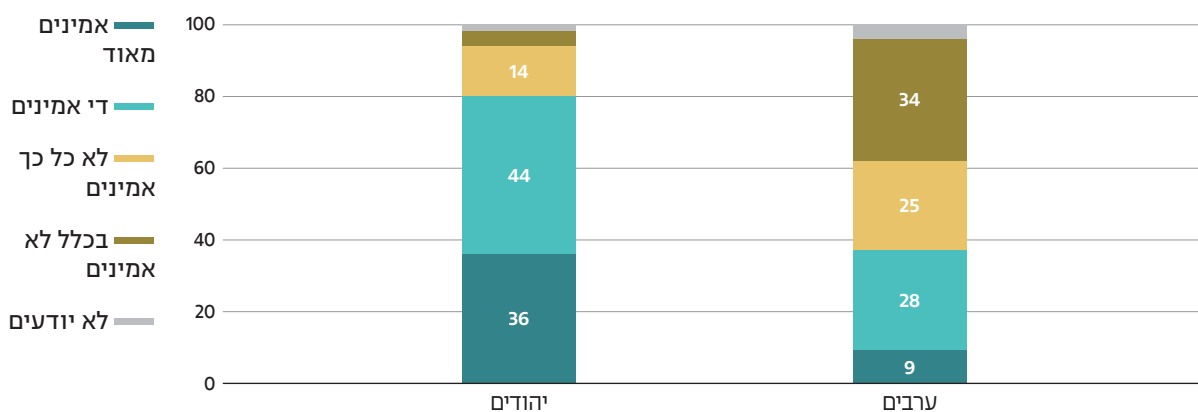
מצאנו קשר חזק, אם כי לא מפתיע, בין הערכת הניטרליות הפוליטית של צה"ל לבין האמון בו (יהודים). כך, מתוך מי שסבורים שצה"ל הוא נטול אג'נדה פוליטית 86% נותנים בו אמון, לעומת 65% בלבד ממי שסבורים שהוא ניטרלי במובן הפוליטי במידה מעטה ובכלל לא.

אמינות ההודעות והדיווחים של צה"ל

שאלה 41 נספח 1, עמ' 199

פילוח לפי לאום מראה כי בקרב המרואיינים היהודים יש רוב המעריכים את הדיווחים וההודעות של צה"ל כאמינים (אם כי השיעור הגבוה יותר סבורים שההודעות והדיווחים די אמינים ולא מאוד אמינים), אבל בקרב הערבים הרוב סבורים שההודעות והדיווחים של צה"ל אינם אמינים. פילוח תשובות מדגם הערבים לפי עדה דתית מראה מיעוט בלבד בקרב המוסלמים והנוצרים המייחסים אמינות להודעות ולדיווחים של צה"ל (בהתאמה, 33% ו-45.5%), לעומת רוב המייחסים להם אמינות בקרב הדרוזים (71%).

תרשים 4.17 אמינות ההודעות והדיווחים של צה"ל (% יהודים, ערבים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מראה כי בכולם יש רוב המעריכים את ההודעות והדיווחים של צה"ל כאמינים, אבל בשמאל רוב זה קטן ממרכז ובימין. כמו כן, בשלושת המחנות התשובה השכיחה יותר היא "די אמינים" ולא "אמינים מאוד".

לוח 4.11 אמינות ההודעות והדיווחים של צה"ל, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

שאלה	אמינים מאוד	די אמינים	לא כל כך אמינים	בכלל לא אמינים	לא יודעים	סך הכול
שמאל	24	44	20	10	2	100
מרכז	37	47	11.5	2.5	2	100
ימין	38	44	13	4	1	100

ממצא מעניין הוא שבקרב הנשים היהודיות שיעור הסבורות שההודעות והדיווחים של צה"ל הם אמינים עולה בהרבה על שיעור זה בקרב הגברים (בהתאמה, 84% ו-76.5%).

לעומת זאת, פילוח מקביל של התשובות במדגם הערבים מעלה כי שיעור נמוך יותר מהנשים סבורות שההודעות והדיווחים של צה"ל הם אמינים בהשוואה לגברים (בהתאמה, 33% ו-42%).

בדקנו את הקשר בין התשובות לשאלת הניטרליות הפוליטית של צה"ל לבין מידת האמינות הנתפסת של הדיווחים וההודעות שלו. מצאנו כי בקרב מי שסבורים שלצה"ל אין אג'נדה פוליטית יש רוב גדול של 86% המעריכים את הודעותיו ודיווחיו כאמינים, לעומת 57.5% בלבד בקרב מי שסבורים שהוא אינו ניטרלי פוליטית.

לוח 4.12 אמינות ההודעות והדיווחים של צה"ל, לפי הערכת מידת הניטרליות הפוליטית של צה"ל (% כלל המדגם)

אמינות ההודעות והדיווחים של צה"ל				מידת הניטרליות הפוליטית של צה"ל
סך הכול	לא יודעים	לא כל כך ובכלל לא אמינות	די ומאוד אמינות	
100	1	13	86	במידה די רבה ורבה מאוד
100	2.5	40	57.5	במידה די מעטה וכלל לא

בחנו את הקשר בין רמת האמון הכללי בצה"ל לבין הערכות המרואיינים לגבי היבטים שונים בתפקודו. מצאנו שלרמת האמון הכללי בצה"ל קשר חזק עם (1) ההערכה שצה"ל מספק הגנה וביטחון; (2) הערכת כושר הלחימה של צה"ל; ו-(3) הערכת אמינות ההודעות והדיווחים של צה"ל. לעומת זאת, נמדדו קשרים חלשים יותר בין רמת האמון בצה"ל לבין היבטים אידיאולוגיים ומוסריים, כגון הערכת ההתנהלות המוסרית בזמן לחימה והערכת התנהלות הצבא על פי הוראות ונהלים. עוד נמצא קשר חלש בין רמת האמון הכללי בצה"ל לבין הערכת היותו ניטרלי מבחינה פוליטית.

המשטרה

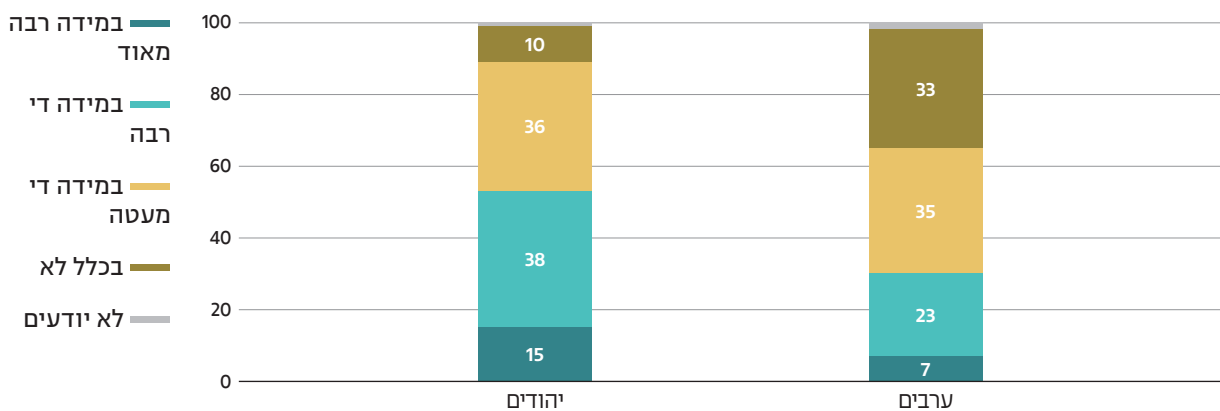
המשטרה כמספקת ביטחון והגנה לאזרחי המדינה

שאלה 42 נספח 1, עמ' 199

כפי שראינו לעיל, הרוב בציבור סבורים שצה"ל מספק ביטחון והגנה לאזרחי ישראל. לא כך הדבר כשמדובר במשטרה – כאן כלל המדגם חצוי ממש בין מי שחושבים שהמשטרה ממלאת תפקידים אלה לבין מי שסבורים ההפך מכך (בהתאמה, 49% ו-50%). ניתוח התשובות מראה, כצפוי, הבדל גדול בין יהודים לערבים. אצל היהודים רוב קטן מעריכים כי המשטרה אכן מספקת לאזרחי המדינה ביטחון והגנה, בעוד אצל הערבים רוב ברור מעריכים ההפך – שהיא אינה ממלאת משימה מרכזית זו.

תרשים 4.18 המידה שבה המשטרה מספקת ביטחון והגנה לאזרחי המדינה

(%, יהודים, ערבים)

עמדות המחנות הפוליטיים (יהודים) בשאלה זו שונות מאוד: בשמאל מיעוט בלבד (28.5%) מעריכים שהמשטרה מספקת הגנה וביטחון לאזרחי המדינה, במרכז מעריכים כך מיעוט גדול יותר (43%), ואילו בימין מדובר ברוב ניכר (63%). הוא הדין כשמדובר במיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים). בקרב החרדים והחילונים רק מיעוט חושבים שהמשטרה מספקת ביטחון והגנה לאזרחי המדינה, בניגוד לרוב בקרב הדתיים ובשתי קבוצות המסורתיות.

לוח 4.13 המשטרה מספקת ביטחון והגנה לאזרחי המדינה, לפי מיקום על הרצף

(%, יהודים)

חילונים	מסורתיים לא-דתיים	מסורתיים דתיים	דתיים	חרדים
44.5	57.5	65	68.5	47

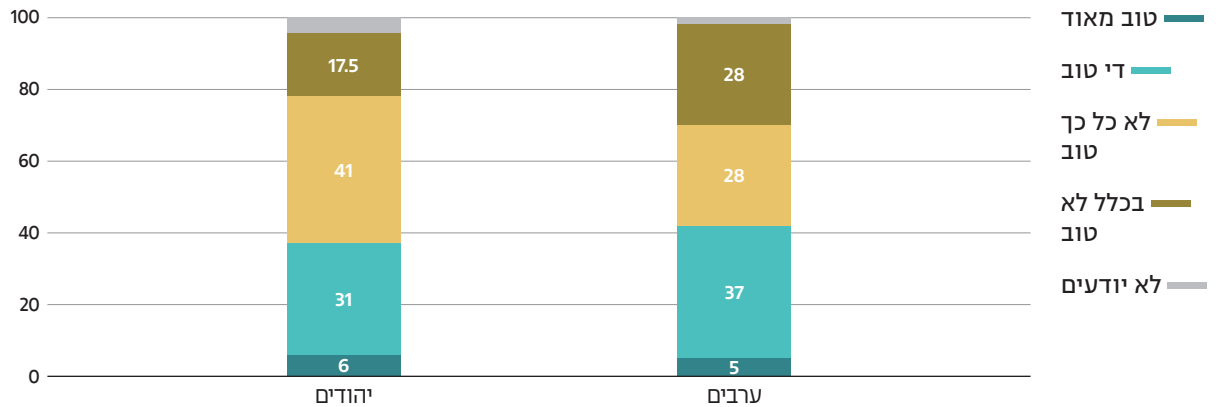
יחס השוטרים לאזרחים

שאלה 39 נספח 1, עמ' 198

המשטרה היא הגורם הביטחוני שאיכות היחס הניתן לאזרחים בבואם לקבל סיוע מהשוטרים, או בנסיבות אחרות של מפגש פנים אל פנים, היא אולי הקריטית ביותר למערכת היחסים הנרקמת בין שני הצדדים. שאלנו אפוא: "ככל הידוע לך, באופן כללי, האם היחס של השוטרים לאזרחים איתם הם באים במגע בתוקף תפקידם הוא טוב מאוד, די טוב, לא כל כך טוב, בכלל לא טוב?". כפי שמראה התרשים הבא, הכף נוטה לצד השלילה – כלומר, הרוב סבורים כי היחס של השוטרים לאזרחים שהם באים במגע איתם אינו טוב. בכלל המדגם רק 38% מעריכים יחס זה כדי טוב וטוב מאוד, לעומת 58% המעריכים אותו כלא כל כך טוב ובכלל לא טוב.

פילוח תשובות היהודים והערבים לשאלה זו הניב התפלגויות דומות יותר ממה שהיה אפשר לצפות. גם כאן ההערכה נוטה לצד השלילה, והמפתיע ביותר הוא שבקרב היהודים ההערכה לגבי יחס השוטרים לאזרחים היא אפילו גרועה במעט יותר מבקרב הערבים, אולי משום שהציפייה שלהם היא ליחס טוב יותר משניתן לדעתם.

תרשים 4.19 הערכת היחס של שוטרים לאזרחים הבאים איתם במגע (% יהודים, ערבים)

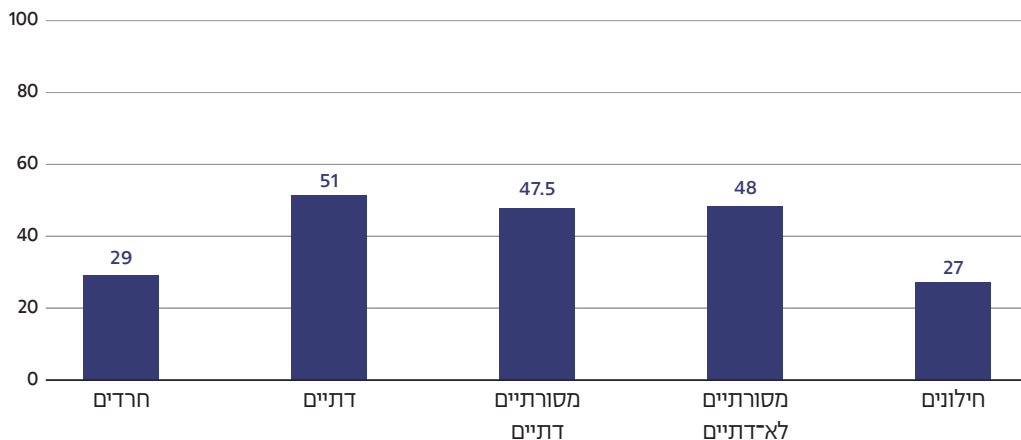

פילוח של התשובות לשאלה זו לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה כי בשמאל שיעור הסבורים שהיחס הניתן לאזרחים על ידי השוטרים הוא די טוב וטוב מאוד מזערי (8%), בהשוואה ל-30% במרכז ו-46% בימין.

פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מעלה גם הוא הבדלים גדולים מאוד: רק שיעורים קטנים (וזהים כמעט) של החרדים והחילונים סבורים כי היחס של השוטרים לאזרחים הוא די טוב וטוב מאוד, שעה שבקרב הדתיים ושתי הקבוצות המסורתיות שיעור המעריכים כך גבוה יותר במידה רבה.

תרשים 4.20 סבורים שהיחס של שוטרים לאזרחים הבאים איתם במגע הוא

די טוב וטוב, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (% יהודים)

האמון במשטרה

שאלה 24 נספח 1, עמ' 196 | נספח 2, עמ' 221

כפי שאפשר ללמוד מהתרשים שלהלן, שיעור האמון במשטרה בקרב היהודים כפול מזה שבקרב הערבים. עם זאת, בשני המקרים מדובר במיעוט של נותני אמון. כמו כן, אומנם הן במדגם היהודים הן במדגם הערבים ניכרת ירידה של ממש באמון במשטרה בהשוואה למדידת דצמבר 2023, אבל אפילו אחרי הירידה הזו שיעור היהודים הנותנים אמון במוסד זה הוא בכל זאת גבוה משיעורם ביוני 2023 (44% לעומת 35%), וכך גם בקרב הערבים (22% לעומת 17%).

תרשים 4.21 נותנים אמון במשטרה, 2003-2024 (% יהודים, ערבים)

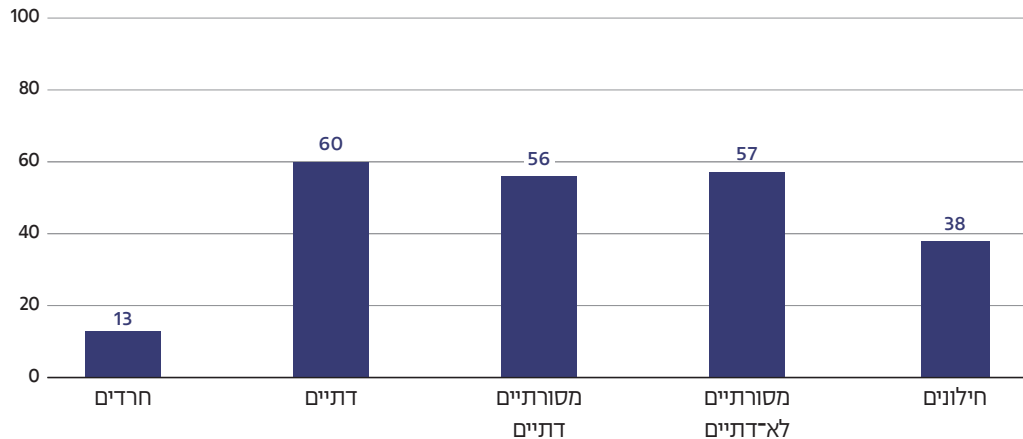
פילוח שיעורי האמון לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה כי בשמאל מדובר במיעוט קטן של נותני אמון במשטרה, במרכז במיעוט גדול, ובימין במעט מעל מחצית.

לוח 4.14 נותנים אמון במשטרה, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

שאלה	מרכז	ימין
17	41	52.5

פילוח התשובות לשאלה זו לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מראה כי השיעור הנמוך ביותר של נותני אמון במשטרה הוא אצל החרדים והחילונים, אם כי בקרב האחרונים שיעור נותני האמון הוא פי שלושה מבקרב הראשונים. בקרב הדתיים ושתי קבוצות המסורתיות הרוב נותנים אמון במשטרה.

תרשים 4.22 נותנים אמון במשטרה, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (% יהודים)

מצאנו הבדלים גדולים בשיעורים של נותני האמון במשטרה לפי השיוך העצמי לקבוצות חזקות או חלשות בחברה: הן בקרב היהודים הן בקרב הערבים המשייכים את עצמם לקבוצות החזקות בחברה נותנים אמון במשטרה בשיעורים גבוהים יותר (יהודים: קבוצות חזקות - 46%, קבוצות חלשות - 37%; ערבים: קבוצות חזקות - 33%, קבוצות חלשות - 15%).

פילוח מדגם הערבים לפי עדה דתית מעלה כי רק מיעוט בשלושתן נותנים אמון במשטרה, ומיעוט זה קטן במיוחד בקרב המוסלמים (19%), בהשוואה לנוצרים ולדרוזים (בשתי הקבוצות 37%).

ציונים למשטרה בנושאים שונים

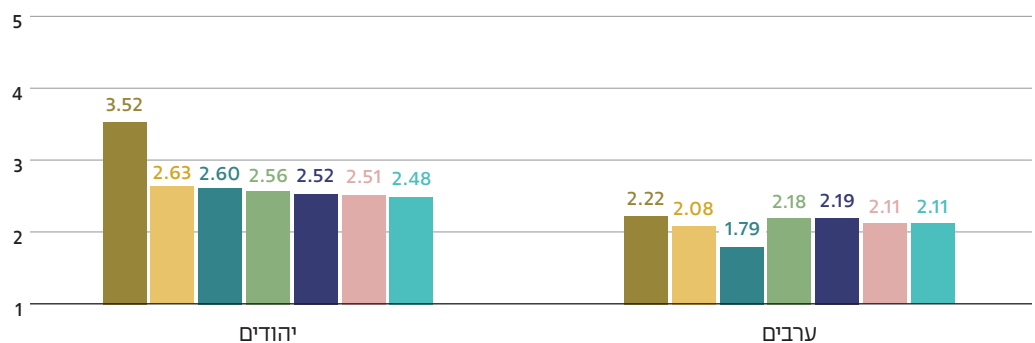
שאלות 32-38 נספח 1, עמ' 197-198

בדומה לשאלות על תפקוד הצבא בנושאים השונים הצגנו למרואיינים סדרת משימות שבאחריות המשטרה וביקשנו מהם לתת גם לגוף זה ציון על איכות הביצוע שלהן. המשימות היו: מניעת פשיעה, התמודדות עם אירועי פעילות חבלנית, אכיפת חוק ניטרלית פוליטית, שיטור שוויוני לכל המגזרים, עצמאות מהדרג הפוליטי, ניקיון כפיים ושיטור בהפגנות.

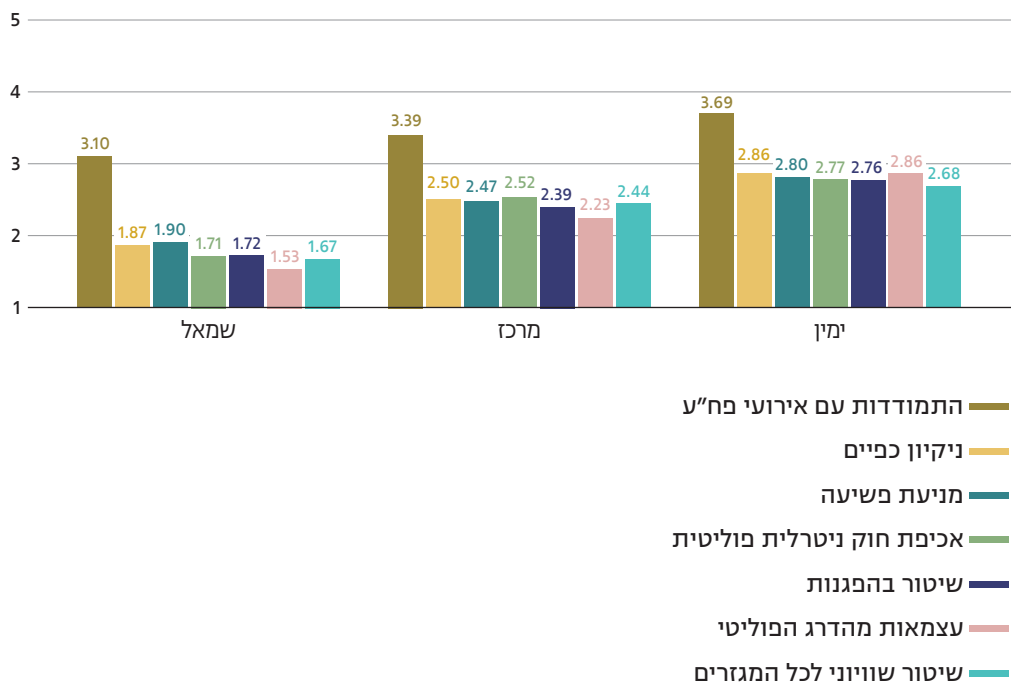
כמו בנוגע לצה"ל, גם בנוגע לתפקוד המשטרה הציונים הממוצעים במדגם הערבים נמוכים יותר מהציונים במדגם היהודים. עם זאת, בשני המדגמים הציונים הממוצעים הם בינוניים ומטה ודומים מאוד זה לזה, למעט בנושא ההתמודדות עם אירועי פעילות חבלנית, שלגביו הציון שניתן במדגם היהודים הוא גבוה מהציונים האחרים שהוענקו למשטרה. בנושא זה גם מצאנו את הפער הגדול ביותר בין הציון הממוצע של תשובות מדגם היהודים לציון הממוצע של תשובות מדגם הערבים. הפער השני בגודלו הוא בציונים שניתנו למניעת פשיעה, שהיא גם הנושא שהמרואיינים הערבים נתנו בו למשטרה את הציון הממוצע הנמוך ביותר.

פילוח התשובות לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מלמד כי השמאל נותן למשטרה את הציונים הנמוכים ביותר, והימין את הגבוהים ביותר, ובעניין זה המרכז קרוב יותר לימין מאשר לשמאל. הציון הממוצע הגבוה ביותר בשלושת המחנות הוא בנושא ההתמודדות עם פעילות חבלנית. בשמאל ובמרכז הציון הממוצע הנמוך ביותר הוא בנושא עצמאות מהדרג הפוליטי (אם כי בהבדל גדול יחסית בין שני המחנות); ואילו בימין – בנושא השיטור השוויוני לכל המגזרים.

תרשים 4.23 ציונים ממוצעים למשטרה (בין 1=גרוע ל-5=מצוין) בנושאים הבאים (יהודים, ערבים)

תרשים 4.24 ציונים ממוצעים למשטרה (בין 1=גרוע ל-5=מצוין) בנושאים הבאים, לפי מחנות פוליטיים (יהודים)

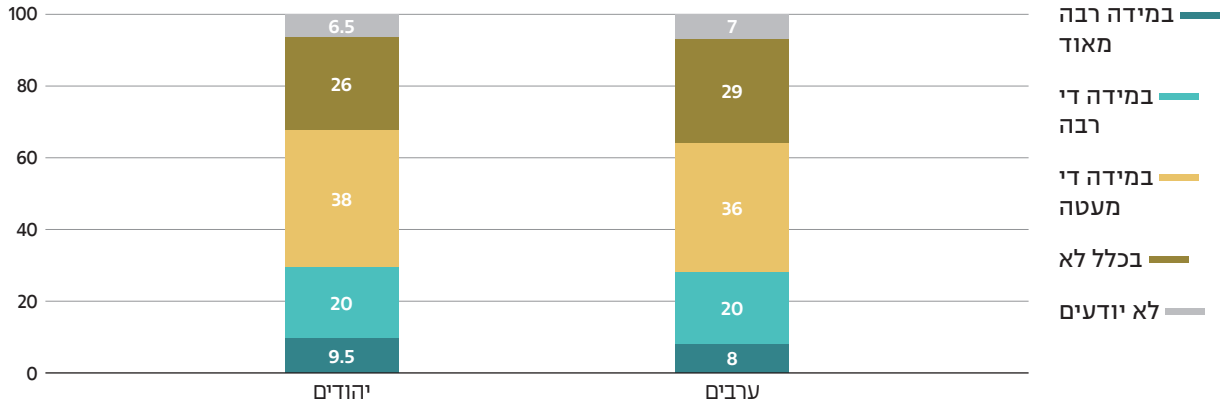

המשטרה ניטרלית פוליטית?

שאלה 76 נספח 1, עמ' 205

במדגם היהודים, וגם במדגם הערבים, הרוב (64%, 65%, בהתאמה) השיבו כי המשטרה אינה ניטרלית מבחינה פוליטית.

תרשים 4.25 מידת הניטרליות הפוליטית של המשטרה (% יהודים, ערבים)

פילוח של התשובות לשאלה זו לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה תוצאה גם צפויה וגם מעט מפתיעה: כצפוי, בשמאל ובמרכז רק מיעוט קטנטן סבורים כי המשטרה היא ניטרלית במידה די רבה ורבה מאוד; ההפתעה קשורה לכך שגם בקרב מי שמיקמו עצמם פוליטית בימין רק כשליש סבורים שמשטרת ישראל ניטרלית פוליטית, כלומר הרוב חושבים שיש לה הטיה פוליטית.

לוח 4.15 המשטרה היא ניטרלית פוליטית, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

שאלה	מרכז	ימין
12	27	34

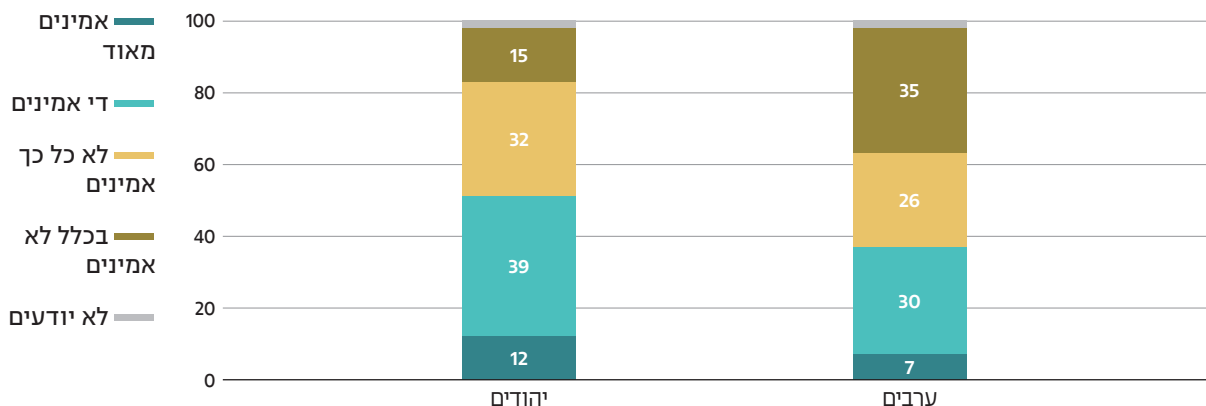
אמינות ההודעות והדיווחים של המשטרה

שאלה 40 נספח 1, עמ' 198

בדקנו את אמינות ההודעות והדיווחים של המשטרה בעיני המרואיינים ואף השוונו את התשובות כאן לתשובות שקיבלנו לגבי אמינות ההודעות והדיווחים של צה"ל. מצאנו שכאשר מדובר במשטרה, רק כמחצית מהיהודים סבורים כי ההודעות והדיווחים שלה הם אמינים, לעומת רוב (80%) המעריכים כך כשמדובר בהודעות ובדיווחים של צה"ל. בכל הנוגע למדגם הערבים מצאנו כי הערכת האמינות של ההודעות והדיווחים של המשטרה

דומה להערכתם בעניין אמינות הדיווחים וההודעות של הצבא - קצת מעל שליש חושבים שהודעות שני הגופים אמינות.

תרשים 4.26 אמינות ההודעות והדיווחים של המשטרה (% יהודים, ערבים)

פילוח של הערכת אמינות ההודעות והדיווחים של המשטרה בעיני הציבור לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה כי פחות מרבע מהשמאל סבורים שהם אמינים, לעומת רוב מוצק בימין, והמרכז - בתווך.

לוח 4.16 מייחסים אמינות להודעות ולדיווחים של המשטרה, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

שחאל	מרכז	ימין
23	41	62

בדקנו אם יש קשר בין הערכת מידת הניטרליות של המשטרה בתחום הפוליטי לבין הערכת אמינותם של דיווחיה והודעותיה. מצאנו כי בקרב הסבורים שהמשטרה ניטרלית פוליטית הרוב מעריכים כי דיווחיה והודעותיה אמינים, ואילו בקרב מי שמעריכים שהיא אינה ניטרלית הרוב גורסים שהדיווחים וההודעות אינם אמינים.

לוח 4.17 אמינות ההודעות והדיווחים של המשטרה, לפי מידת הניטרליות הפוליטית של המשטרה (% כלל המדגם)

מידת הניטרליות הפוליטית של המשטרה	אמינות ההודעות והדיווחים של המשטרה		
	די ומאוד אמינות	לא כל כך ובכלל לא אמינות	לא יודעים
במידה די רבה ורבה מאוד	71	28	1
במידה די מעטה וכלל לא	38	61	1

כאמור, בעוד בעבר בבדיקת גופי הביטחון התרכזנו במעמד הציבורי של הצבא והמשטרה, הפעם כללנו בבדיקה גם את השב"כ והמוסד, שני גופים שרב הסמוי על הנגלה כשמדובר בתפקידים ובפעולות שלהם. לפיכך בדקנו תחילה את הערכת המרואיינים בכל הקשור לידע שלהם על שני הגופים הללו.

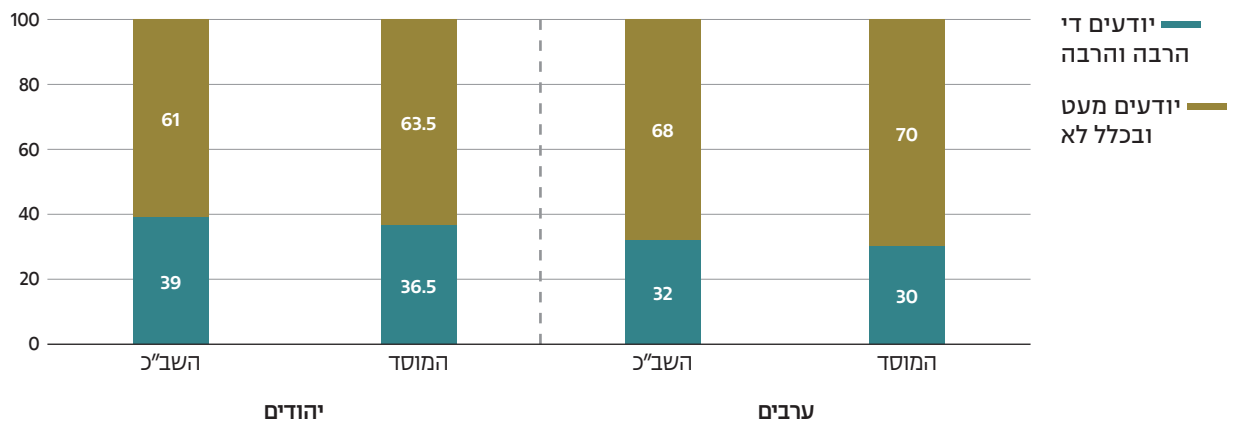
היכרות עם התפקידים והפעולות של השב"כ והמוסד

שאלות 73, 74 נספח 1, עמ' 205

שאלנו: "להערכתך, עד כמה אתה יודע מהם התפקידים והפעולות של השב"כ?", ואותה שאלה שאלנו גם לגבי המוסד. הרוב במדגם היהודים ובמדגם הערבים השיבו כי יש להם רק מעט מידע או שאינם יודעים כלל מהם התפקידים והפעולות של שני המוסדות - ממצא מעניין הוא שההבדלים בין שני המדגמים הם זניחים.

תרשים 4.27 הערכת הידע האישי לגבי התפקידים והפעולות של השב"כ ושל

המוסד (% יהודים, ערבים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) העלה כי בשמאל ובימין שיעורי מי שענו שהם יודעים די הרבה והרבה על תפקידי השב"כ ופעולותיו גבוהים יותר משיעורים אלו במרכז (שמאל - 44%; מרכז - 33.5%; ימין - 42%). כך גם כשמדובר במוסד, שיעורי המעידים על עצמם שהם מכירים את משימותיו ופעולותיו גבוהים במקצת בשמאל ובימין מאשר במרכז (שמאל - 41%; מרכז - 32%; ימין - 38%).

השווינו גם את התשובות של הגברים והנשים בשאלות אלו. הן בקרב היהודים הן בקרב הערבים הנשים מעידות על עצמן בשיעורים נמוכים יותר שהן מכירות את התפקידים והפעולות של שני המוסדות הללו, אבל הפער בין נשים לגברים במדגם היהודים גדול יותר (השב"כ - יהודים: גברים - 47%, נשים - 32%; ערבים: גברים - 34.5%, נשים - 29%; המוסד - יהודים: גברים - 43%, נשים - 30%; ערבים: גברים - 34%, נשים - 25.5%).

פילוח התשובות לפי מיקום עצמי על הרצף חרדים-חילונים (יהודים) הניב תוצאה מעניינת ותמוהה במקצת - החרדים, שאינם משרתים כידוע בצבא ומכאן שגם הנגישות שלהם לשב"כ ולמוסד קטנה, השיבו בשיעור רק מעט נמוך יותר משאר הקבוצות שיש להם די הרבה והרבה ידע על התפקידים והפעולות של שני הגופים הביטחוניים הללו; הקבוצה הדתית העידה על עצמה בשיעורים גבוהים יותר שהם יודעים די הרבה והרבה על התפקידים והפעולות של שני גופי הביטחון הללו.

לוח 4.18 יודעים די הרבה והרבה על התפקידים והפעולות של השב"כ והמוסד, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (% יהודים)

יודעים די הרבה והרבה על התפקידים והפעולות של המוסד	יודעים די הרבה והרבה על התפקידים והפעולות של השב"כ	
32.5	31	חרדים
41	46	דתיים
37	42	מסורתיים דתיים
40	40	מסורתיים לא-דתיים
34	38	חילונים

שירות הביטחון הכללי (השב"כ)

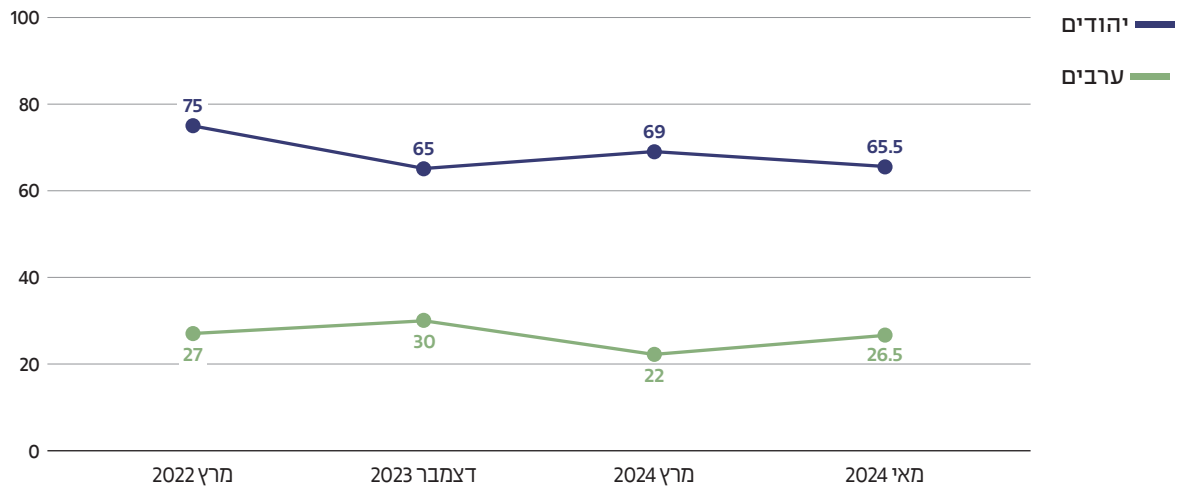
אמון בשב"כ

שאלה 26 נספח 1, עמ' 196 | נספח 2, עמ' 223

את מידת האמון בשב"כ התחלנו למדוד רק ב-2022, על בסיס ההנחה שמידת האמון הציבורי רלוונטית פחות כשמדובר בארגון חשאי מסוג זה. ואולם עם התעוררות הדיון הפוליטי בנוגע לגוף זה חזרנו על שאלה זו מדי פעם. כדאי להזכיר כי פחות מ-40% (יהודים - 39%; ערבים - 32%) העידו על עצמם שהם יודעים די הרבה או הרבה מאוד על תפקידיו ופעולותיו של גוף זה, כלומר התשובות לגבי האמון הן במקרה הטוב - התרשמותיות.

הממצא העיקרי הוא היציבות לאורך זמן הן בציבור היהודי הן בציבור הערבי, אבל האמון של היהודים בגוף זה גבוה בהרבה מזה של הערבים. עוד ממצא מעניין הוא כי בין 2022 ל-2023 חלה ירידה באמון בשב"כ במדגם היהודים, כנראה בעקבות אירועי 7 באוקטובר. בהמשך הייתה התאוששות קלה אך שיעור נותני האמון בגוף זה לא חזר לשיעורם ב-2022. לא מצאנו הקבלה לכך בעמדות מדגם הערבים, ולמעשה אף נרשמה אצלם עלייה קלה בין 2022 ל-2023.

תרשים 4.28 נותנים אמון בשב"כ, 2022-2024 (% יהודים, ערבים)

פילוח התשובות לשאלת האמון בשב"כ לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה כי בשלושתם יש רוב לנותנים בו אמון, ואולם הוא קטן יותר בימין בהשוואה למרכז ולשמאל (ימין – 62%; מרכז – 73%; שמאל – 71%).

פילוח של מדגם הערבים לפי עדה דתית העלה כי בכל העדות רק מיעוט נותנים אמון בגוף זה, אבל מיעוט זה גדול בהרבה בקרב הדרוזים בהשוואה לנוצרים ולמוסלמים (בהתאמה, 47%, 36%, 23%).

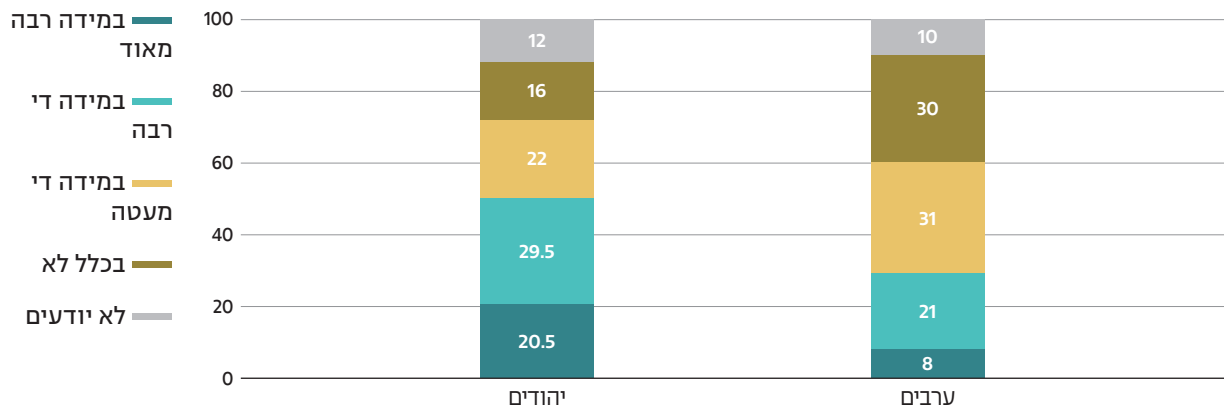
לא מצאנו הבדל ניכר ברמת האמון בשב"כ בין מי שלדעתם יודעים מה תפקידיו ומשימותיו לבין מי שאינם יודעים (יהודים); כך, בקרב היודעים 67% מביעים אמון בשב"כ, לעומת 65% בקרב מי שאינם יודעים מה תפקידיו ומעשיו.

השב"כ ניטרלי פוליטית?

שאלה 77 נספח 1, עמ' 206

כלל המדגם חצוי בשאלה זו עם נטייה קלה לראות בשב"כ גוף ניטרלי פוליטית (46% לעומת 42%). נוסף על כך, בעוד במדגם היהודים מחצית מעריכים כי לשב"כ אין אג'נדה פוליטית, בקרב הערבים הרוב מעריכים ההפך – שהוא אינו ניטרלי פוליטית.

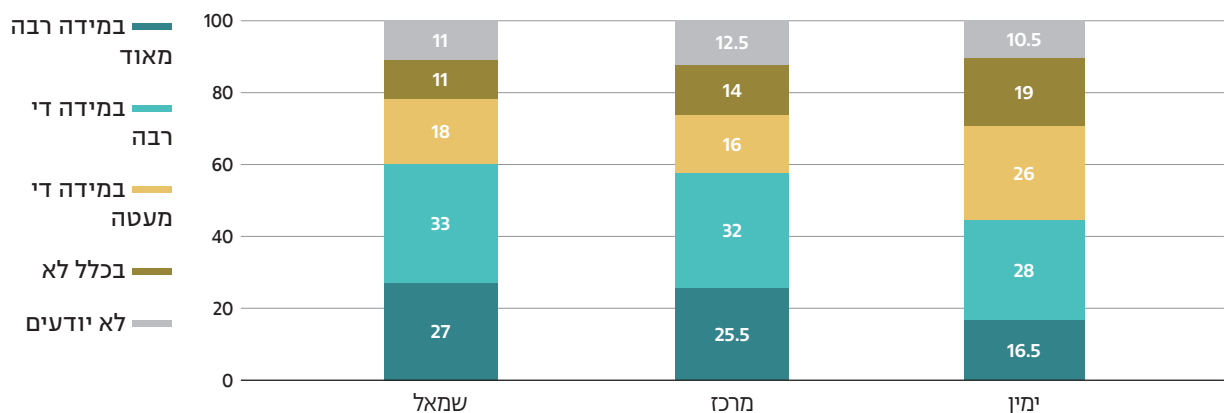
תרשים 4.29 מידת הניטרליות הפוליטית של השב"כ (% יהודים, ערבים)

פילחנו את התשובות גם לפי מחנות פוליטיים (יהודים). מצאנו רוב בשמאל ובמרכז החושבים כי הארגון הוא ניטרלי פוליטית, אך אצל מי ששייכו עצמם לימין פחות ממחצית סבורים כך.

תרשים 4.30 מידת הניטרליות הפוליטית של השב"כ, לפי מחנות פוליטיים

(% יהודים)

שיעור הסבורים כי השב"כ הוא ניטרלי מבחינה פוליטית הוא הנמוך ביותר בקרב החרדים והגבוה ביותר בקרב החילונים.

לוח 4.19 סבורים שהשב"כ ניטרלי מבחינה פוליטית, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (% יהודים)

חרדים	דתיים	מסורתיים דתיים	מסורתיים לא-דתיים	חילונים
39	45	45	52	55

פילחנו את התשובות לגבי האמון בשב"כ לפי הערכת הניטרליות הפוליטית שלו; מצאנו כי בקרב מי שחושבים שמדובר בגוף ניטרלי 82% נותנים בו אמון, לעומת 46% בלבד בקרב מי שמעריכים כי הוא אינו ניטרלי.

המוסד

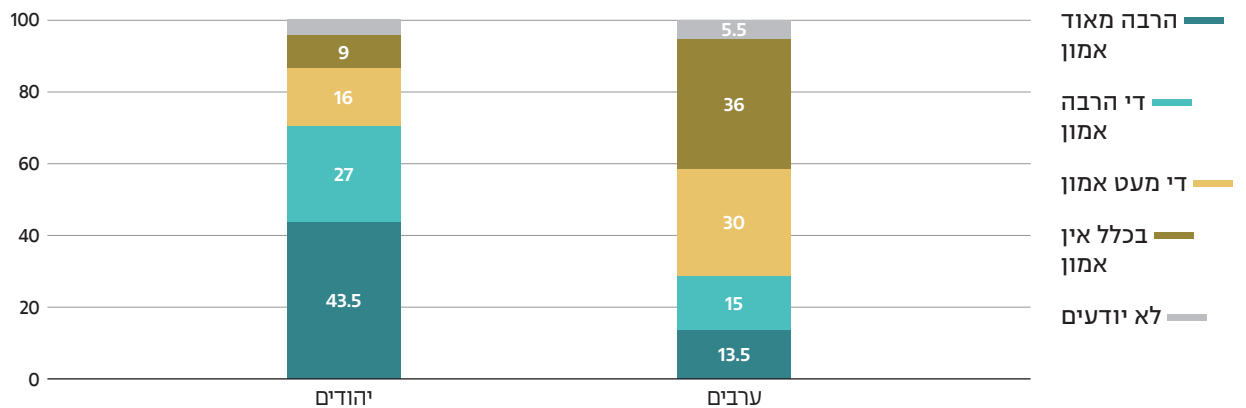
אמון במוסד

שאלה 27 נספח 1, עמ' 196

כאמור, עד המדידה הנוכחית לא כללנו את המוסד ברשימת הגופים שבדקנו את האמון בהם. במסגרת ההעמקה בדוח זה בנושא הביטחון ובגופי הביטחון בדקנו את עמדות הציבור גם ביחס לגוף זה. היות שכך, ניתוח הנתונים בנוגע לגוף זה יהיה ראשוני בלבד. גם כאן נזכיר את הנאמר לעיל שרק כשליש מהמרואיינים (יהודים - 36.5%; ערבים - 30%) העידו על עצמם שהם יודעים די הרבה והרבה מאוד על תפקידיו ופעולותיו של המוסד.

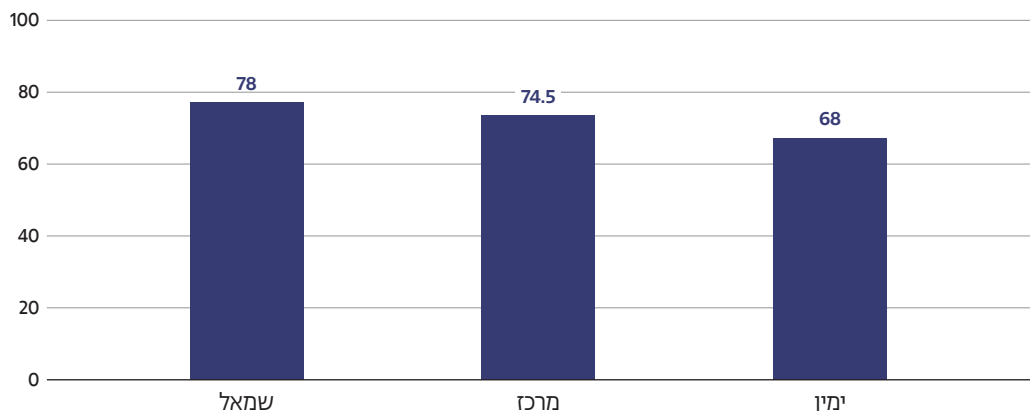
כאמור בפרק 2, בכלל המדגם 63% ענו שיש להם אמון במוסד. גם בנוגע למוסד, הפער בין יהודים לערבים הוא גדול - בעוד בקרב היהודים יש רוב הנותנים אמון במוסד, בקרב הערבים מדובר במיעוט.

תרשים 4.31 נותנים אמון במוסד (% יהודים, ערבים)

כפי שמלמד התרשים שלהלן, בכל שלושת המחנות הפוליטיים (יהודים) יש רוב לנותנים אמון במוסד. עם זאת, הרוב הזה גדול יותר בשמאל ובמרכז מהרוב בימין.

תרשים 4.32 נותנים אמון במוסד, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

פילחנו את התשובות לשאלת האמון במוסד לפי מידת ההיכרות עם משימותיו ופעולותיו (יהודים). מצאנו שגם כאן אין הבדל בשיעור נותני האמון בין מי שיודעים או אינם יודעים מה עושה המוסד, ובשני המקרים מדובר ב-70% של נותני אמון.

המוסד ניטרלי פוליטית?

שאלה 78 נספח 1, עמ' 206

בכלל המדגם כמחצית (49%) סבורים כי המוסד הוא גוף ניטרלי פוליטית, קצת למעלה משליש שהוא אינו ניטרלי (37.5%), והשאר (13.5%) בחרו בתשובה "לא יודעים".

גם במקרה זה הפער בין יהודים לערבים גדול מאוד. בקרב היהודים רוב, אם כי לא גדול מאוד (54%), סבורים כי המוסד ניטרלי פוליטית, בהשוואה ל-28% בלבד בקרב הערבים.

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה גם במקרה זה כי בשמאל ובמרכז יש רוב למעריכים את המוסד כגוף ניטרלי פוליטית, ואילו בימין מדובר בכמחצית בלבד (בהתאמה, 65%, 59%, 49%).

כמו במקרים קודמים, גם כאן מצאנו בקרב היהודים הבדל גדול מאוד במידת האמון במוסד בין מי שסבורים שיש לו אג'נדה פוליטית לבין מי שסבורים שהוא ניטרלי. בקרב מי שחושבים שלמוסד יש אג'נדה פוליטית רק 52% נותנים בו אמון, לעומת 85.5% ממי שסבורים שהוא ניטרלי במובן זה.

להלן לוח המסכם את שיעור הסבורים כי ארבעת המוסדות הביטחוניים שבדקנו הם ניטרליים פוליטית. המשטרה היא כיום מבחינה זו בתחתית הסולם, בעיקר בקרב היהודים

בקרב הערבים התוצאה דומה לשאר מוסדות הביטחון). ממצא מעורר מחשבה הוא שבימין אין ולו גוף ביטחון אחד שלגביו שיעור הסבורים שהוא ניטרלי פוליטית חוצה את רף ה-50% (והמטרה רק כשליש).

לוח 4.20 **סבורים שכל אחד מגופי הביטחון הללו הוא ניטרלי פוליטית** (% יהודים, ערבים)

מחנות פוליטיים (יהודים)			לאום		
ימין	מרכז	שמאל	יהודים	ערבים	
48	65	70	55	30	צה"ל
34	27	12	29.5	28	המשטרה
44.5	57.5	60	50	29	השב"כ
49	59	65	54	28	המוסד

סמכות מלאה לכוחות הביטחון בחקירות ביטחוניות?

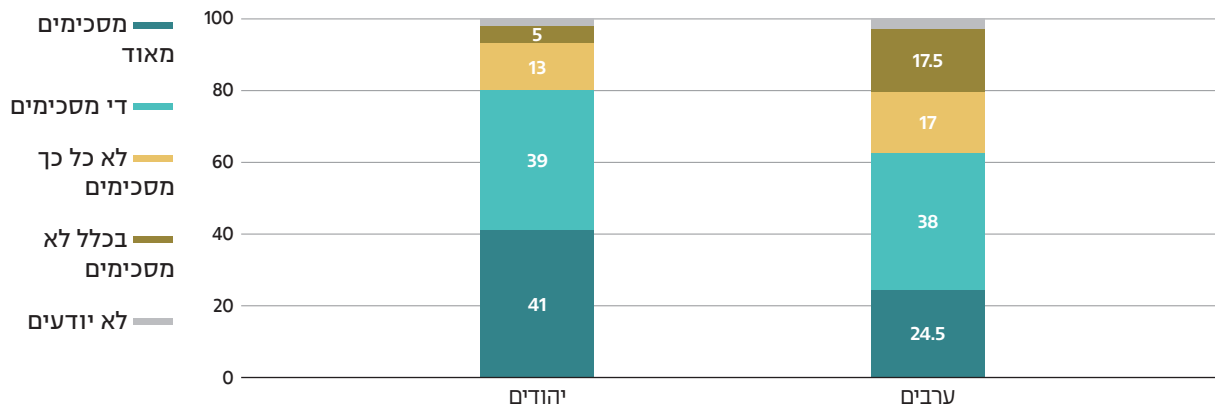
שאלה 52 | נספח 1, עמ' 201 | נספח 2, עמ' 226

חזרנו גם הפעם, אם כי באופן שונה במקצת, על שאלה מן העבר – באיזו מידה המרואיינים מסכימים או אינם מסכימים עם הקביעה הבאה: "אם השב"כ, המשטרה או הצבא חושדים במישהו שהוא מעורב בטרור, צריך לתת להם את הסמכות המלאה לנהל את החקירה לפי שיקוליהם". מטרת שאלה זו היא לבדוק עד כמה הציבור נותן לגופי הביטחון יד חופשית לפעול למניעת טרור. בניגוד לשתי המדידות הקודמות הורדנו הפעם את הסייפא "...בלי שום מגבלות חוקיות". ההורדה נעשתה בעקבות ביקורת שהניסוח המקורי הוא קיצוני מדי – טענה שאולי אוששה בנתוני הסקר הנוכחי, שהם שונים מהותית מתוצאות סקרים קודמים.²⁰

כפי שצוין, אכן ניכר שוני גדול בהתפלגות התשובות (כיום שיעור המסכימים היה גבוה בהרבה מהעבר), אלא שאין לנו אפשרות לדעת אם מדובר בהבדל בגלל השוני בנוסח או בשל ההבדל בנסיבות. ב-2010 השיבו על השאלה בחיוב 53% מהיהודים ו-38% מהערבים, ב-2016 – 51% מהיהודים ו-24% מהערבים, ואילו השנה הסכימו להיגד המקוצץ, ומשום כך גם המתון יותר במובן ידוע, 80% מהיהודים ו-62.5% מהערבים. כלומר, השנה זינק הרוב בקרב היהודים, והמיעוט בקרב הערבים הפך לרוב של מסכימים.

20 את נתוני המדידות הקודמות ניתן למצוא בנספח 2.

תרשים 4.33 אם השב"כ, המשטרה או הצבא חושדים במישהו שהוא מעורב בטרור, צריך לתת להם את הסמכות המלאה לנהל את החקירה לפי שיקוליהם (% יהודים, ערבים)

פילוח התשובות לשאלה זו לפי מחנות פוליטיים (יהודים) העלה רוב של מסכימים בשלושתם. ואולם רוב זה גדול בהרבה אצל המרואיינים מהמרכז ומהימין בהשוואה לשמאל, שבנוסח השאלה הקודם לא היה אצלם רוב לעונים בחיוב.

לוח 4.21 מסכימים שאם השב"כ, המשטרה או הצבא חושדים במישהו שהוא מעורב בטרור, צריך לתת להם את הסמכות המלאה לנהל את החקירה לפי שיקוליהם, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

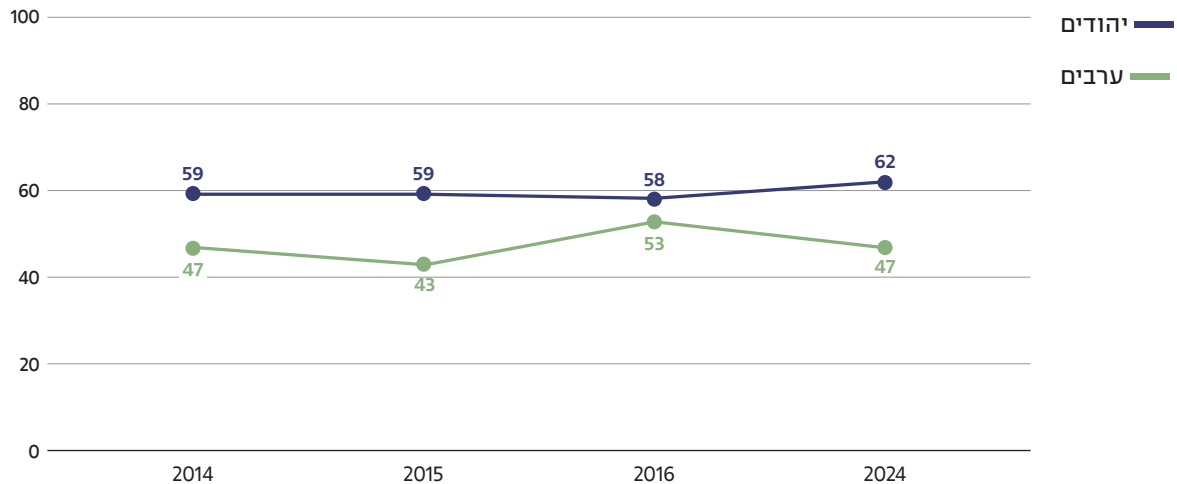
שמאל	מרכז	ימין
58.5	83	83.5

מעקב אחרי התכתבות באינטרנט

שאלה 53 נספח 1, עמ' 201 | נספח 2, עמ' 226

המשכנו לבדוק את מידת חופש הפעולה שהציבור מוכן לתת למדינה, ולמעשה לגופי הביטחון, ושאלנו: "באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שכדי לשמור על הביטחון מותר למדינה לעקוב אחר מה שאזרחיה כותבים באינטרנט?". גם הפעם: רוב באותו סדר גודל כבעבר במדגם היהודים מוכנים להתיר מעקב אחרי התכתבויות באינטרנט, בהנחה שהדבר משרת את צורכי הביטחון של המדינה; ומדגם הערבים חצוי, אם כי שיעור גבוה אולי מהצפוי מצדד במתן רשות לכך.

תרשים 4.34 מסכימים שכדי לשמור על הביטחון מותר למדינה לעקוב אחרי מה שאזרחיה כותבים באינטרנט, 2014-2024 (% יהודים, ערבים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה מיעוט בשמאל המסכימים למעקב אינטרנטי, רוב לא גדול במרכז ורוב גדול בימין.

לוח 4.22 מסכימים שכדי לשמור על הביטחון מותר למדינה לעקוב אחרי מה שאזרחיה כותבים באינטרנט, לפי מחנות פוליטיים (% יהודים)

ימין	מרכז	שמאל
68	58	44

בניסיון להבין אם מי שהשיבו בחיוב לגבי מתן יד חופשית או הגבלה בחקירות הם גם מי שמסכימים או אינם מסכימים למעקב אינטרנטי, הצלבנו בקרב כלל המדגם את התשובות לשתי השאלות. מצאנו שיטתיות בתשובות: רוב גדול בקרב המסכימים לתת לכוחות הביטחון סמכות מלאה לנהל חקירות לפי שיקוליהם גם מסכימים למעקב אינטרנטי; לעומת זאת, בקרב מי שאינם מסכימים לתת לכוחות הביטחון חופש פעולה בחקירותיהם רוב גדול גם אינם מסכימים למעקב אינטרנטי.

לוח 4.23 מסכימים שכדי לשמור על הביטחון מותר למדינה לעקוב אחרי מה שאזרחיה כותבים באינטרנט, לפי התשובות לשאלה בדבר חופש פעולה בחקירות

(%, כלל המדגם)

סך הכול	לא יודעים	לא מסכימים למעקב אינטרנטי	מסכימים למעקב אינטרנטי	
100	3	28	69	מסכימים לתת לכוחות הביטחון סמכות מלאה לנהל חקירות לפי שיקוליהם
100	2	69	29	לא מסכימים לתת לכוחות הביטחון סמכות מלאה לנהל חקירות לפי שיקוליהם

המדדים הבינלאומיים

העיסוק במצב השלטון הדמוקרטי ובשינויים שחלים בו אינו ייחודי לישראל. בכל העולם איכות השלטון היא סוגיה מרכזית שמעסיקה את מקבלי ההחלטות, את האקדמיה, את התקשורת ואת הציבור הכללי כאחד. לפיכך גם השנה לצד הצגת עמדות הציבור בישראל אנו מדווחים בפרק זה של מדד הדמוקרטיה על מדדים בינלאומיים הרלוונטיים לתפקוד הדמוקרטי של המדינה, שמחשבים ומפרסמים מכוני מחקר מן העולם. מדדים אלו מחושבים על בסיס סקרי מומחים, סקרי דעת קהל ונתונים סטטיסטיים רשמיים. הם מאפשרים לבחון את מצב הדמוקרטיה הישראלית כיום הן בהשוואה לעבר, הן בהשוואה לכלל מדינות העולם והן בהשוואה למדינות ה-OECD.

בכל השנים המדדים הבינלאומיים "מפגרים" בשנה, כלומר המדדים המתפרסמים השנה (2024) מתייחסים למצב הדמוקרטיה במדינות העולם ב-2023.

גם השנה אנו מציגים 15 מדדים בינלאומיים ב-6 תחומים:

1. זכויות וחירויות דמוקרטיות (זכויות פוליטיות, זכויות אזרחיות, חופש העיתונות)
2. התהליך הדמוקרטי (הקול האזרחי, השתתפות פוליטית, רכיב השוויון, רכיב ההשתתפות, דמוקרטיה דינמית, תרבות פוליטית דמוקרטית)
3. משילות (תפקוד הממשלה, שלטון החוק)
4. שחיתות פוליטית (תפיסת השחיתות, שליטה בשחיתות)
5. איכות הרגולציה במדינה
6. חלוקה שוויונית של משאבים

עבור כל אחד מ-15 המדדים יוצגו חמישה נתונים: (1) הציון של ישראל בשנה החולפת, 2023; (2) הציון של ישראל בהשוואה לציוני עבר; (3) המיקום של ישראל ביחס לכלל מדינות העולם שנכללו בכל מדד; (4) המיקום של ישראל בקרב 38 מדינות הארגון לשיתוף פעולה ולפיתוח כלכלי (OECD) (5) השינויים במיקומה של ישראל ביחס לכלל מדינות העולם ב-2023 בהשוואה ל-2022.

ההבדל בין ציון למיקום הוא חשוב: הציון מחושב למדינה נתונה בשנה נתונה, ואילו המיקום מתייחס למיקומה בין מדינות העולם. במילים אחרות, ציון של מדינה יכול להישאר כשהיה שנה אחר שנה, אבל אם מדינות אחרות השתפרו או הידרדרו מבחינה דמוקרטית, המיקום שלה ישתנה. ולהפך – הציון יכול להשתנות, ואם ציוני כל המדינות האחרות השתנו באותו כיוון, המיקום יכול להישאר כשהיה. הציון מוצג במספר מוחלט בין 0 ל-100, ואילו המיקום במדרג מוצג בשתי צורות – מספר מוחלט ואחוזון.

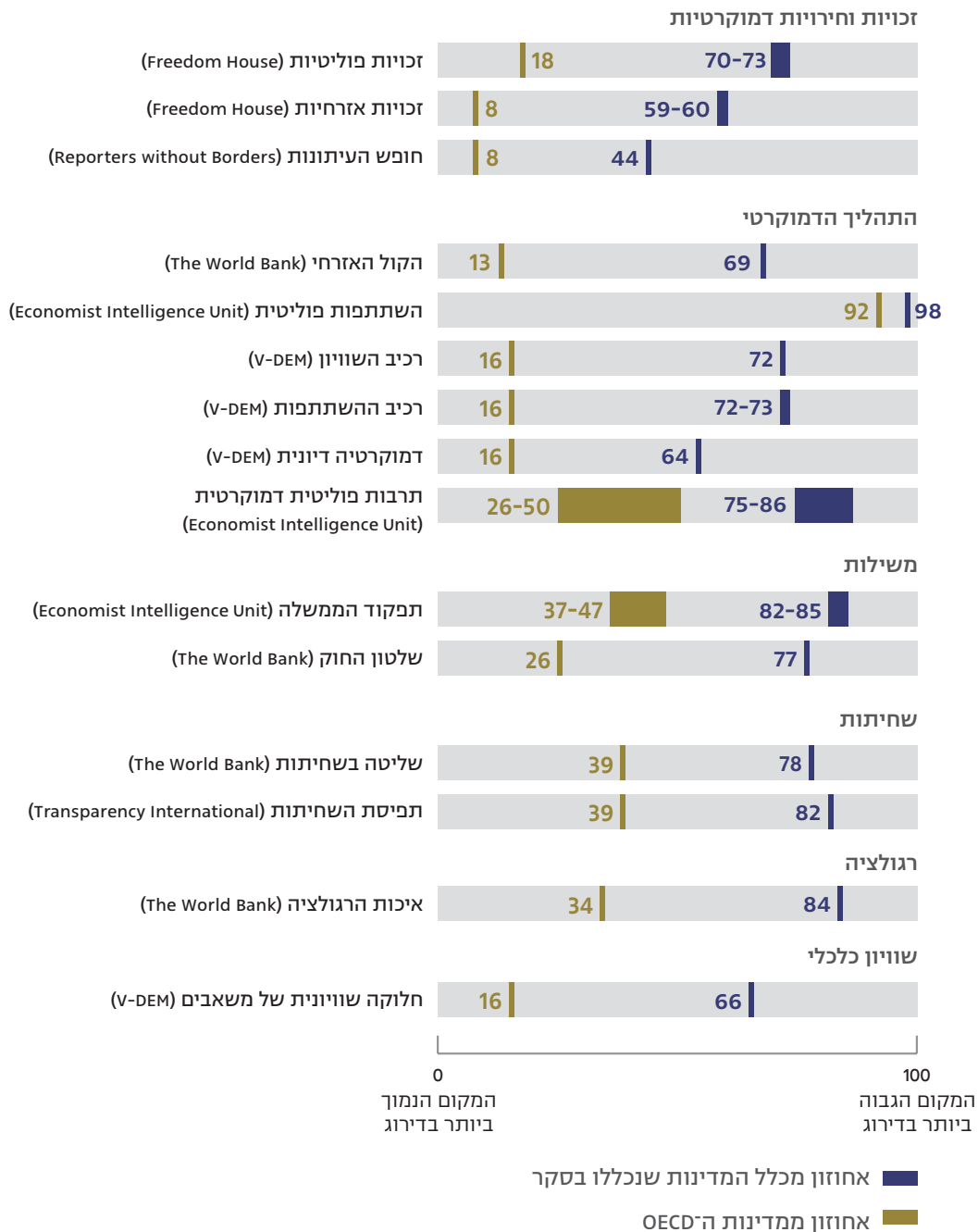
הערה מתודולוגית: מכוני המחקר מציגים את הציונים על גבי סולמות מדידה שונים זה מזה: לעיתים בין 0 ל-10, לעיתים בין 0 ל-40, בין 0 ל-60, בין 0 ל-1 ועוד. כדי להקל את השוואת הציונים של ישראל במדדים השונים תקננו את ציוני כל המדדים לסולם אחיד בין 0 ל-100; ככל שהציון גבוה יותר, כך התפקוד של הדמוקרטיה במדינה טוב יותר. הלוח להלן מציג את ציוניה של ישראל ואת המיקום שלה במדדים השונים.

לוח 5.1 ישראל במדדים הבינלאומיים, 2023

ציון מתוקנן ישראל (0-100)	אחוזון ממדינות OECD	מיקום במדרג מדינות OECD (מתוך 38 מדינות)	אחוזון מכלל מדינות העולם	מיקום במדרג העולם (שבמדד*)		
85.0	18	31	73-70	62-57/210	זכויות פוליטיות (Freedom House)	זכויות וחירויות דמוקרטיות
66.7	8	35	60-59	86-85/210	זכויות אזרחיות (Freedom House)	
53.2	8	35	44	101/180	חופש העיתונות (Reporters without Borders)	
62.8	13	33	69	64/205	הקול האזרחי (The World Bank)	התהליך הדמוקרטי
94.4	92	3	98	3/167	השתתפות פוליטית (Economist Intelligence Unit)	
76.2	16	32	72	51/179	רכיב השוויון (V-DEM)	
60.3	16	32	73-72	50-49/179	רכיב ההשתתפות (V-DEM)	
75.9	16	32	64	65-64/179	דמוקרטיה דיונית (V-DEM)	
68.8	50-26	28-19	86-75	42-24/167	תרבות פוליטית דמוקרטית (Economist Intelligence Unit)	משילות
75.0	47-37	24-20	85-82	30-25/167	תפקוד הממשלה (Economist Intelligence Unit)	
65.6	26	28	77	49/213	שלטון החוק (The World Bank)	
66.6	39	23	78	46/213	שליטה בשחיתות (The World Bank)	שחיתות
62.0	39	23	82	33/180	תפיסת השחיתות (Transparency International)	
72.4	34	25	84	34/213	איכות רגולציה (The World Bank)	רגולציה
79.0	16	32	66	61/179	חלוקה שוויונית של משאבים (V-DEM)	שוויון כלכלי

* המספר מימין ללוחסן מציין את מספר המדינות שנכללו במדד.

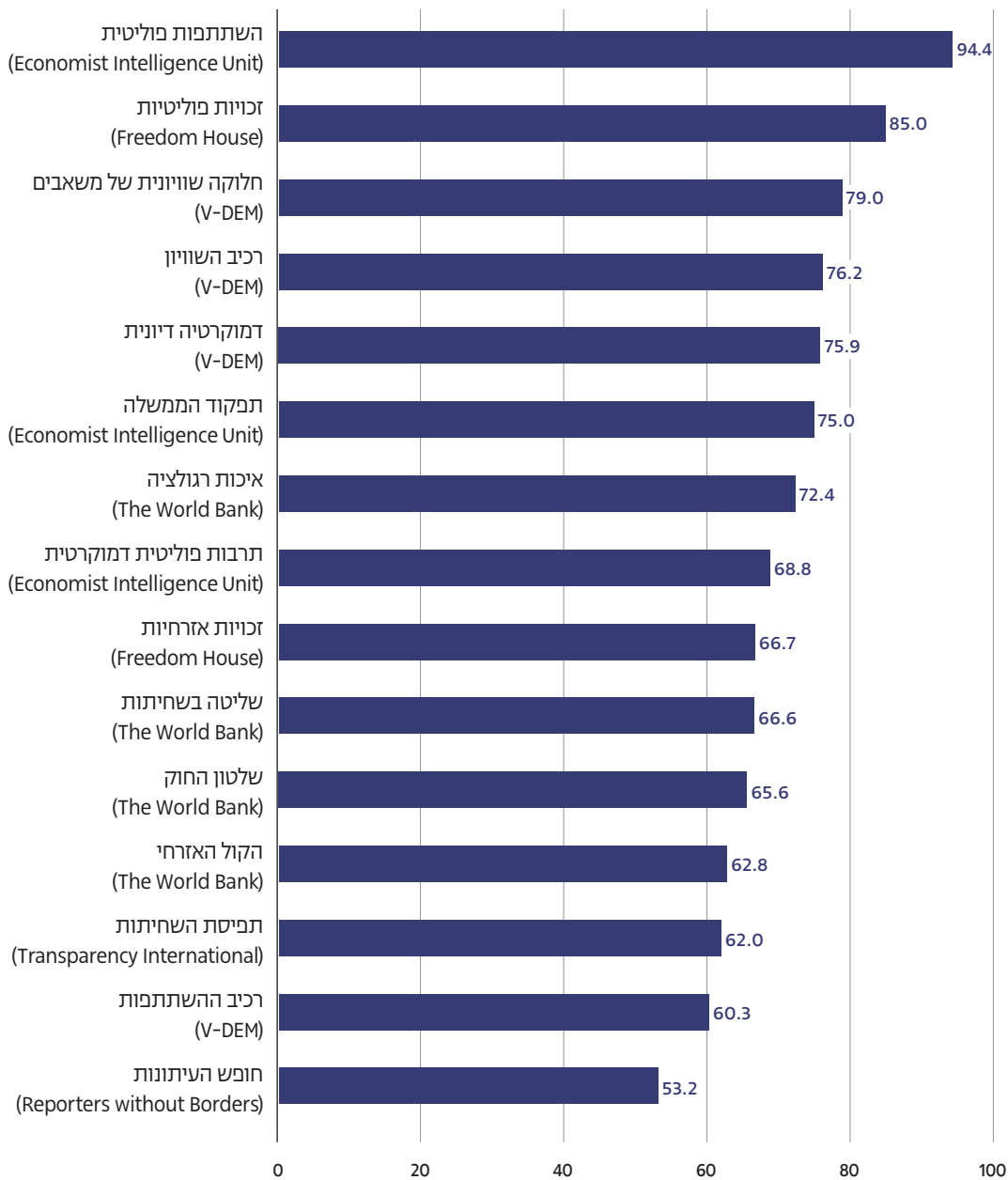
תרשים 5.1 האחוזון של ישראל במדדים הבינלאומיים, 2023

הציונים הגבוהים ביותר של הדמוקרטיה הישראלית ב-2023 הם במדד ההשתתפות הפוליטית של מחלקת המחקר של השבועון *The Economist* ובמדד הזכויות הפוליטיות של ארגון Freedom House.

את הרשימה ב-2023 סוגרים שני מדדים: חופש העיתונות של ארגון Reporters without Borders ורכיב ההשתתפות של מיזם v-DEM.

תרשים 5.2 הציון של ישראל במדדים הבינלאומיים, 2023

מדדי הזכויות והחירויות הדמוקרטיות

מדד החופש בעולם (Freedom in the World) מבוסס על הערכות מומחים, והוא מחושב בכל שנה על ידי הארגון Freedom House. מדד זה מורכב משני מדדי משנה המבטאים את הערכת התפקוד של המדינות בשני תחומים: זכויות פוליטיות (Political Rights) וזכויות אזרחיות (Civil Liberties).

מדד הזכויות הפוליטיות

הגוף המבצע: Freedom House

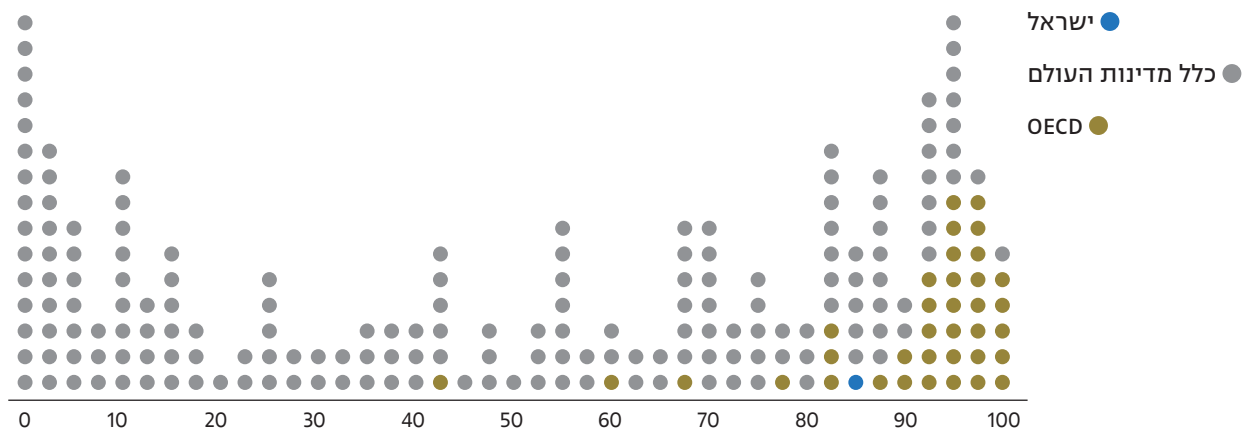
הציון של ישראל: 85

מספר המדינות הנכללות במדד: 210

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 62-57; האחוזון של ישראל: 70-73

מדינות ה-OECD – המיקום של ישראל: 31; האחוזון של ישראל: 18

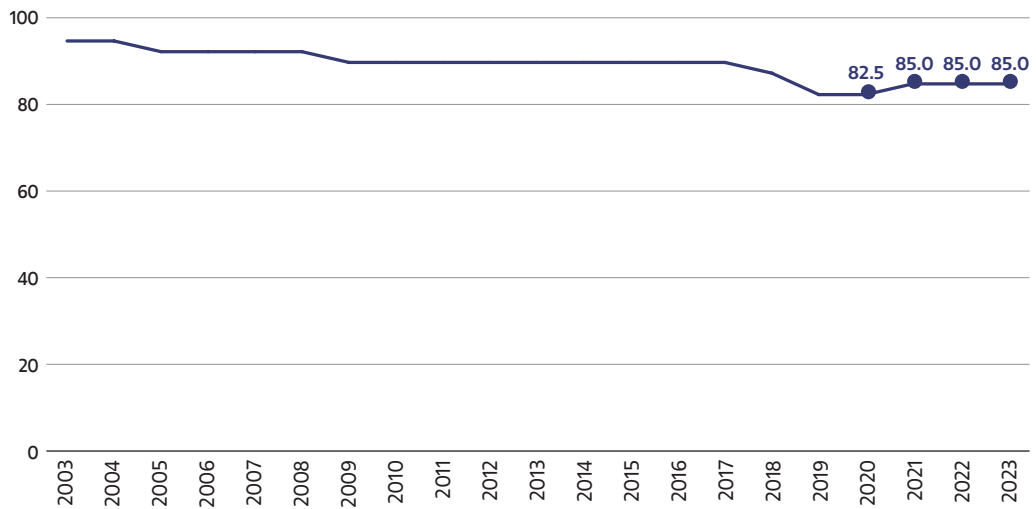
תרשים 5.3 התפלגות הציונים במדד הזכויות הפוליטיות, 2023

מדד הזכויות הפוליטיות בוחן אם מתקיימות במדינה בחירות חופשיות והוגנות, אם ישנה תחרות חופשית בין המפלגות, מהי מידת השליטה בפועל של הנציגים הנבחרים, אם ישנה אופוזיציה חזקה ומשפיעה, מהי רמת השחיתות, ומהי מידת השמירה על זכויות המיעוטים. כן המדד בודק אם שורר במדינה שלטון צבאי, ואם יש התערבות זרה בענייניה.

מאז 2021, הציון של ישראל במדד הזכויות הפוליטיות נותר על כנו (85). הציון הזה מציב השנה את ישראל במיקום 62-57 (אחוזונים 70-73) בקרב כלל המדינות, ובקרב מדינות ה-OECD בחלקה התחתון של הרשימה במקום 31 (אחוזון 18) – מתחתיה נמצאות 7 מדינות: פולין, קוריאה הדרומית, ארצות הברית, קולומביה, מקסיקו, הונגריה וטורקיה.

תרשים 5.4 הציון של ישראל במדד הזכויות הפוליטיות, 2003–2023

מדד הזכויות האזרחיות

הגוף המבצע: Freedom House

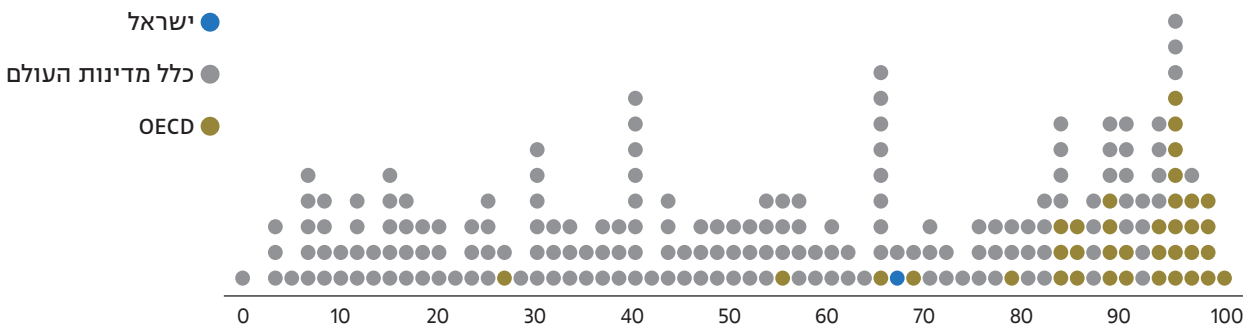
הציון של ישראל: 66.7

מספר המדינות הנכללות במדד: 210

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 85–86; האחוזון של ישראל: 59–60

מדינות ה־OECD – המיקום של ישראל: 35; האחוזון של ישראל: 8

תרשים 5.5 התפלגות הציונים במדד הזכויות האזרחיות, 2023

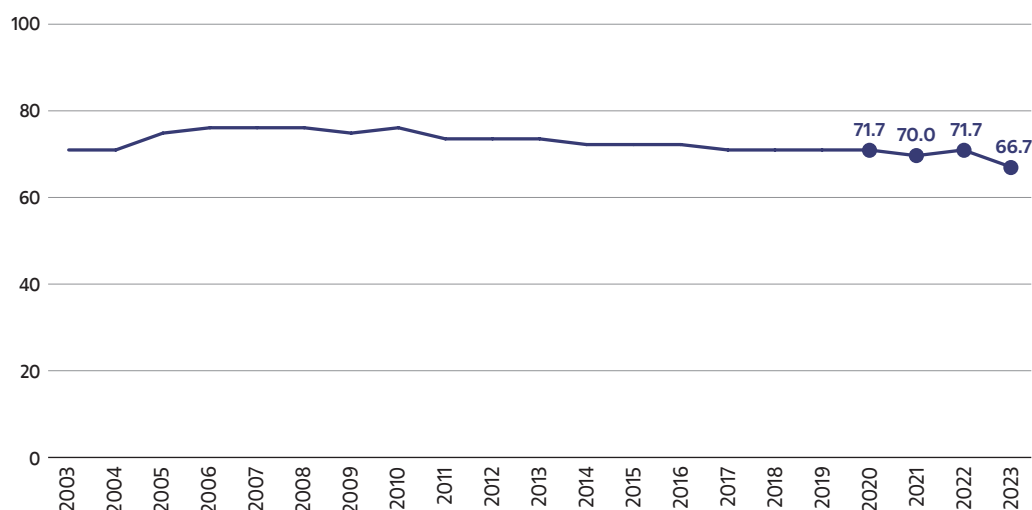

מדד הזכויות האזרחיות משקף עד כמה המדינה עומדת באמות מידה של חירויות דמוקרטיות דוגמת חופש הביטוי, חופש העיתונות, חופש התנועה, חופש הדת, חופש אקדמי, חופש

בנושאי אישות ומשפחה וחופש ההתאגדות. כן נכללות בחישוב מדד זה מידת העצמאות של מערכת המשפט, מידת הביטחון האישי, השוויון בפני החוק, מידת האלימות הפוליטית, השמירה על זכויות קניין והשוויון המגדרי.

הציון של ישראל במדד הזכויות האזרחיות ב-2023 הוא 66.7, ירידה לעומת 2022. זהו גם הציון הנמוך ביותר מאז 2003. מתוך כלל מדינות העולם ישראל ממוקמת במקומות 86-85 (אחוזונים 59-60). ציונה הנמוך של ישראל בולט במיוחד בהשוואה לשאר מדינות ה-OECD, והוא מציב אותה בתחתית הרשימה במקום ה-35 (אחוזון 8), רק לפני קולומביה, מקסיקו וטורקיה.

תרשים 5.6 הציון של ישראל במדד הזכויות האזרחיות, 2003–2023

מדד חופש העיתונות

הגוף המבצע: Reporters without Borders

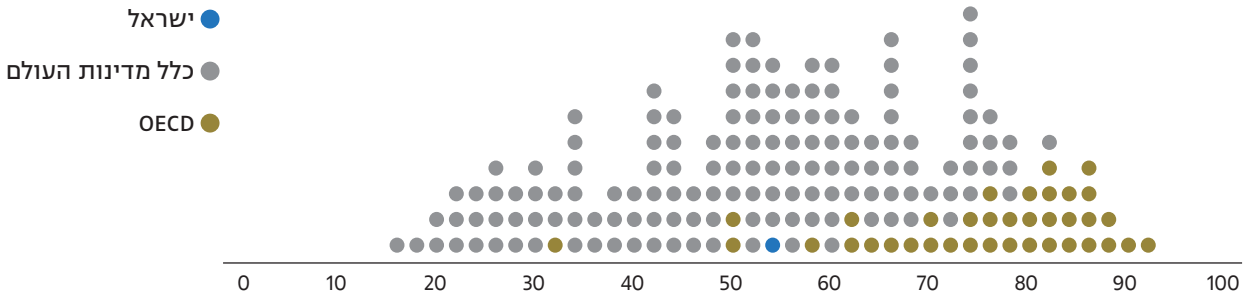
הציון של ישראל: 53.2

מספר המדינות הנכללות במדד: 180

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 101; האחוזון של ישראל: 44

מדינות ה-OECD – המיקום של ישראל: 35; האחוזון של ישראל: 8

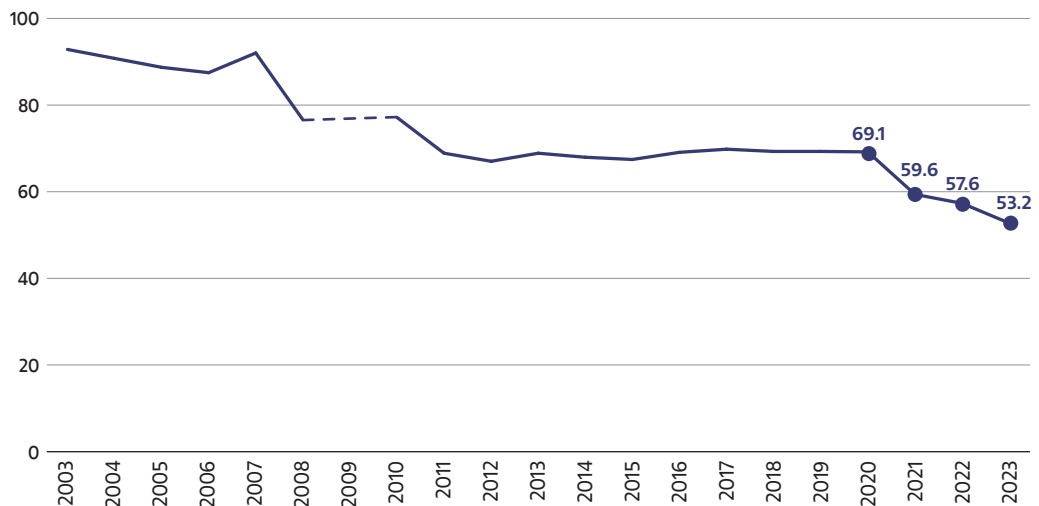
תרשים 5.7 התפלגות הציונים במדד חופש העיתונות, 2023

מדד חופש העיתונות (Press Freedom Index) של ארגון Reporters without Borders בוחן את מידת חופש הפעולה של עיתונאים ב-180 מדינות בעולם. המדד מחושב על בסיס ניתוח משולב של נתונים כמותיים אובייקטיביים, דוגמת מספר העיתונאים שנפגעו במהלך השנה, ושל הערכות מומחי תקשורת לגבי היבטים שונים כמו עצמאות התקשורת, ריבוי הדעות בתקשורת, צנזורה ושקיפות.

הציון של ישראל במדד זה בשנת 2023 הוא 53.2. זהו הציון הנמוך ביותר מאז 2003, והוא המשכה של מגמת ירידה שהחלה ב-2020. בהשוואה לכלל מדינות העולם, אנו רואים ירידה במיקומה של ישראל (2021 - 86; 2022 - 97; 2023 - 101); בהשוואה למדינות ה-OECD מקומה של ישראל נמוך מאוד (35), והיא מקדימה רק את קולומביה, מקסיקו וטורקיה.

תרשים 5.8 הציון של ישראל במדד חופש העיתונות, 2003-2023

מדדי התהליך הדמוקרטי

מדד הקול האזרחי

הגוף המבצע: The World Bank

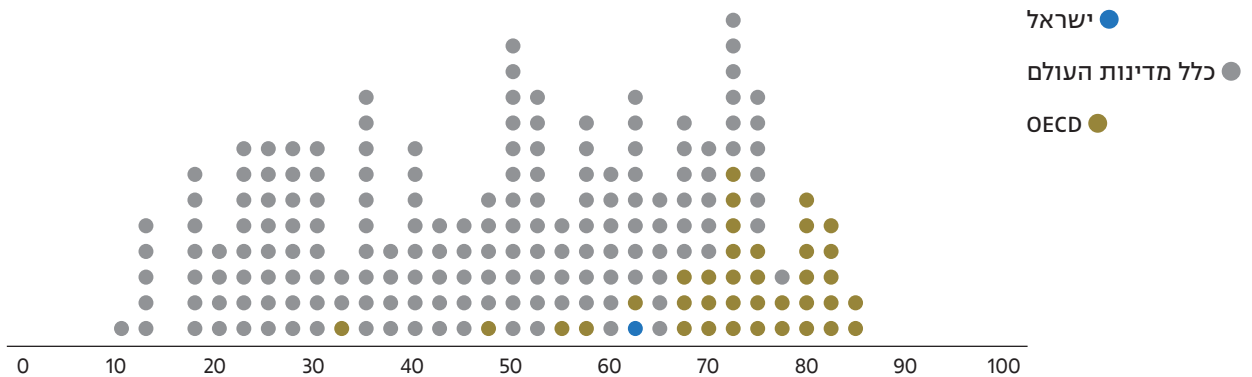
הציון של ישראל: 62.8

מספר המדינות הנכללות במדד: 205

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 64; האחוזון של ישראל: 69

מדינות ה־OECD – המיקום של ישראל: 33; האחוזון של ישראל: 13

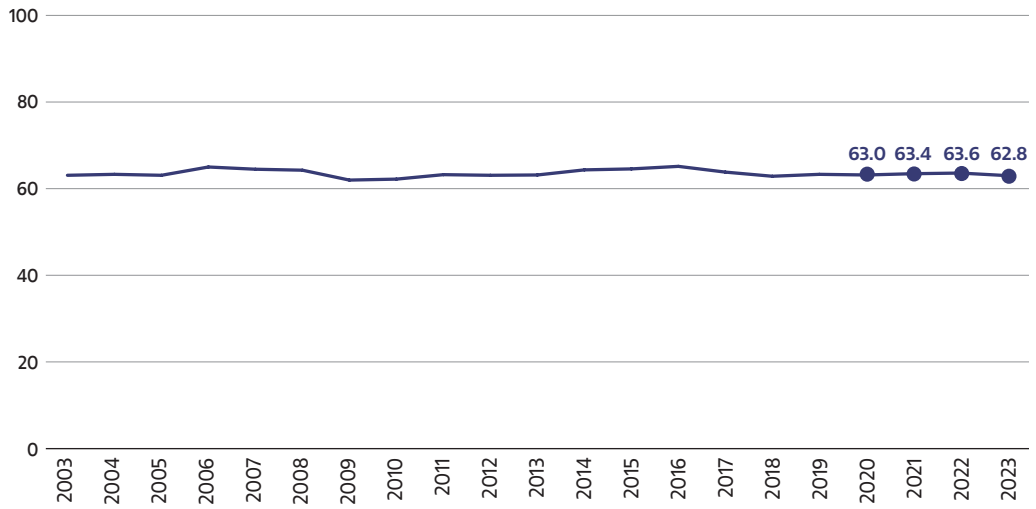
תרשים 5.9 התפלגות הציונים במדד הקול האזרחי, 2023

מדד הקול האזרחי (Voice and Accountability) של הבנק העולמי מבוסס על הערכות מומחים, סקרי דעת קהל ונתונים סטטיסטיים. הוא בוחן עד כמה אזרחי המדינה יכולים להשפיע על הרכב הממשלה ועל עיצוב מדיניותה. המדד מתייחס גם לרמות חופש הביטוי, חופש ההתאגדות וחופש העיתונות במדינה.

לאורך השנים השינויים בציונה של ישראל במדד זה הם קטנים. השנה הציון הוא 62.8, בהשוואה לציון 63.6 שהיא קיבלה בשנה שעברה. בקרב כלל מדינות העולם ישראל ממוקמת במקום ה־64. בין מדינות ה־OECD ישראל שומרת על מקומה (33), והיא מקדימה רק את פולין, הונגריה, קולומביה, מקסיקו וטורקיה.

תרשים 5.10 הציון של ישראל במדד הקול האזרחי, 2003–2023

מדד ההשתתפות הפוליטית

הגוף המבצע: Economist Intelligence Unit

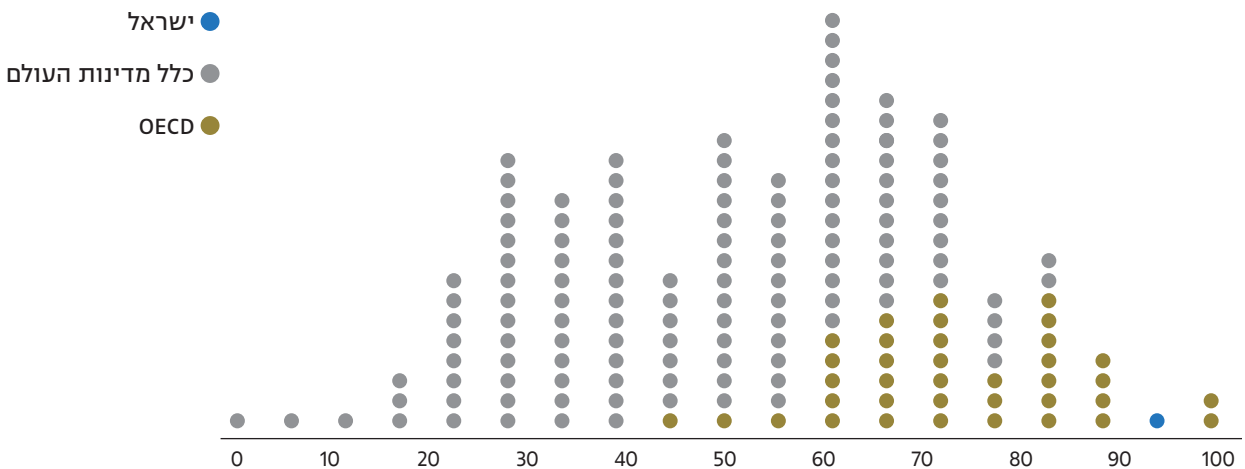
הציון של ישראל: 94.4

מספר המדינות הנכללות במדד: 167

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 3; האחוזון של ישראל: 98

מדינות ה־OECD – המיקום של ישראל: 3; האחוזון של ישראל: 92

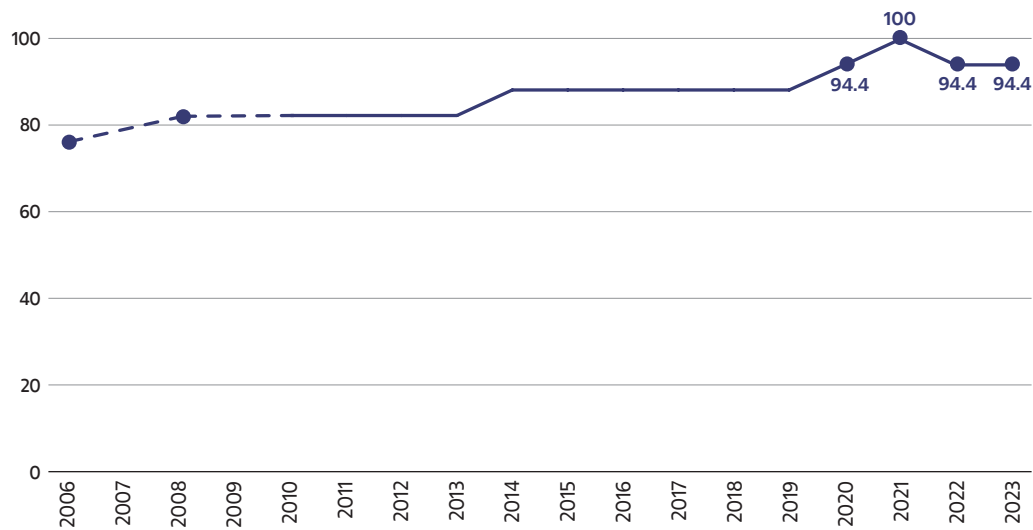
תרשים 5.11 התפלגות הציונים במדד ההשתתפות הפוליטית, 2023

מדד ההשתתפות הפוליטית (Political Participation) של מחלקת המחקר של השבועון *The Economist* מבוסס על שילוב של הערכות מומחים, סקרי דעת קהל ונתונים סטטיסטיים רשמיים הבוחנים את הפרמטרים האלה: שיעורי הצבעה בבחירות, זכות הצבעה והתארגנות למיעוטים, שיעור הנשים בפרלמנט, שיעור החברות במפלגות, העניין של האזרחים בנעשה במדינה בכלל ובמערכת הפוליטית בפרט, רמת המעורבות הפוליטית שלהם, נכונותם להשתתף בהפגנות חוקיות והעידוד מצד רשויות המדינה להשתתפות פוליטית.

השנה הציון של ישראל במדד ההשתתפות הפוליטית נשאר זהה לציון שקיבלה בשנה שעברה (94.4), אך הוא נמוך יותר מהציון המקסימלי שקיבלה בשנת 2021. ציון זה מציב את ישראל במקום השלישי במדינות העולם ובמדינות ה-OECD, מעט אחרי נורווגיה וניו זילנד.

תרשים 5.12 הציון של ישראל במדד ההשתתפות הפוליטית, 2006–2023

מדד רכיב השוויון

הגוף המבצע: V-Dem

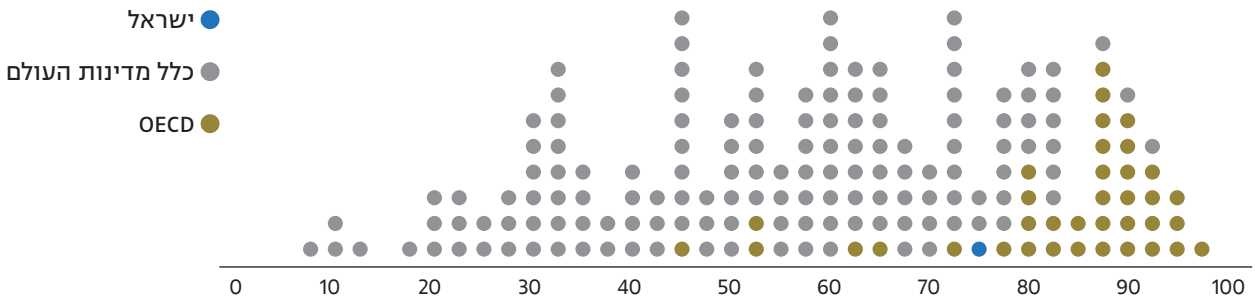
הציון של ישראל: 76.2

מספר המדינות הנכללות במדד: 179

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 51; האחוזון של ישראל: 72

מדינות ה-OECD – המיקום של ישראל: 32; האחוזון של ישראל: 16

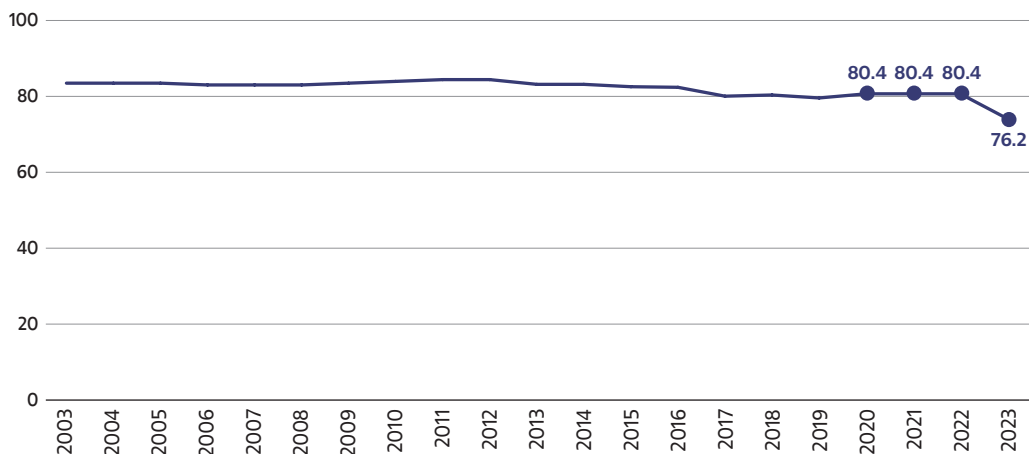
תרשים 5.13 התפלגות הציונים במדד רכיב השוויון, 2023

מדד רכיב השוויון (Egalitarian Component Index) נסמך על סקר מומחים מרחבי העולם, והוא אחד ממדדי הדמוקרטיה שהתגבשו במסגרת הפרויקט Varieties of Democracy (V-Dem). בבסיסו עומדת התפיסה שחלוקה שוויונית של המשאבים בין הקבוצות בחברה תורמת להגברת השוויוניות הפוליטית, ומכאן שגם לאיכות הדמוקרטיה של המשטר במדינה. לפיכך המדד בוחן עד כמה לכל קבוצה בחברה יש אפשרות שווה להשתתף בנעשה בזירה הפוליטית, להתמודד בבחירות, להביע דעה או להשפיע על קבלת ההחלטות במדינה.

הציון של ישראל ב-2023 במדד רכיב השוויון הוא 76.2. זהו הציון הנמוך ביותר שחושב עבורה במדד זה מאז 2003. מתוך כלל מדינות העולם, חלה ירידה ניכרת במיקומה של ישראל - מהמקום ה-40 בשנת 2022 למקום ה-51 השנה (מאחוזון 78 לאחוזון 72); אולם בקרב מדינות ה-OECD נרשמה ירידה קלה יותר - מהמקום ה-30 בשנת 2022 למקום ה-32 (מאחוזון 21 לאחוזון 16), והיא מקדימה את צ'ילה, ארצות הברית, הונגריה, טורקיה, קולומביה ומקסיקו.

תרשים 5.14 הציון של ישראל במדד רכיב השוויון, 2003-2023

מדד רכיב ההשתתפות

הגוף המבצע: V-Dem

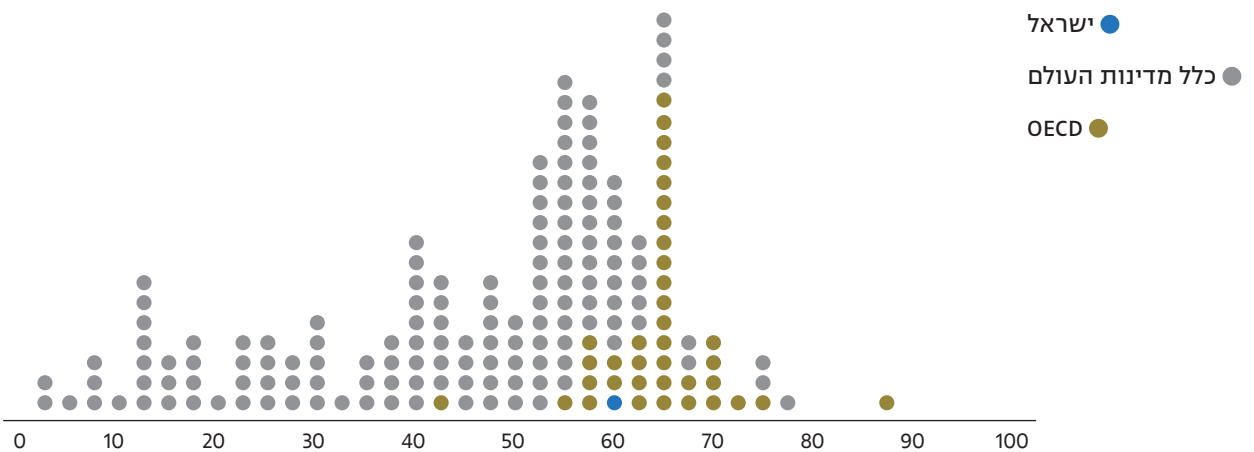
הציון של ישראל: 60.3

מספר המדינות הנכללות במדד: 179

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 50-49; האחוזון של ישראל: 73-72

מדינות ה־OECD – המיקום של ישראל: 32; האחוזון של ישראל: 16

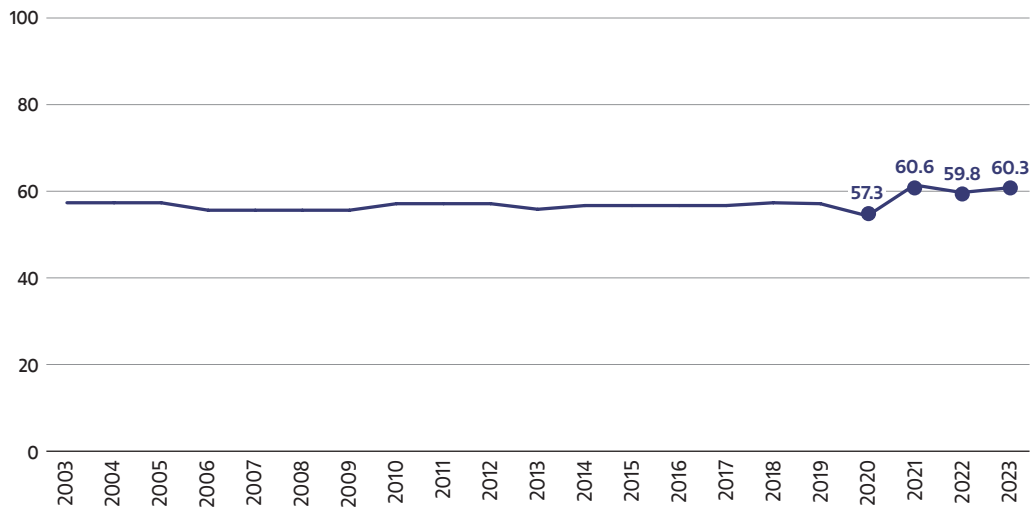
תרשים 5.15 התפלגות הציונים במדד רכיב ההשתתפות, 2023

מדד רכיב ההשתתפות (Participatory Component Index) של פרויקט V-Dem מבוסס על ההנחה שבדמוקרטיה מהותית מעורבותם של האזרחים בפוליטיקה אינה יכולה להסתכם רק בהצבעה בבחירות אחת לכמה שנים, אלא חייבת לכלול גם השתתפות פעילה ומתמשכת. מדד זה בודק אפוא את המעורבות של האזרחים בארגוני חברה אזרחית ובגופים נבחרים ברמה המקומית או האזורית.

ברכיב ההשתתפות השנה, בדומה ל־2021, קיבלה ישראל את הציונים הגבוהים ביותר מאז 2003 (60.6 – 2021; 60.3 – 2023). בהשוואה למדידה הקודמת כמעט לא חל שינוי בציון, אך מיקומה של ישראל בקרב כלל מדינות העולם השתפר במעט (מהמקום 52 למקום 49-50). לעומת זאת בקרב מדינות ה־OECD מקומה נשאר יציב (מקום 32).

תרשים 5.16 הציון של ישראל במדד רכיב ההשתתפות, 2003–2023

מדד הדמוקרטיה הדיונית

הגוף המבצע: V-Dem

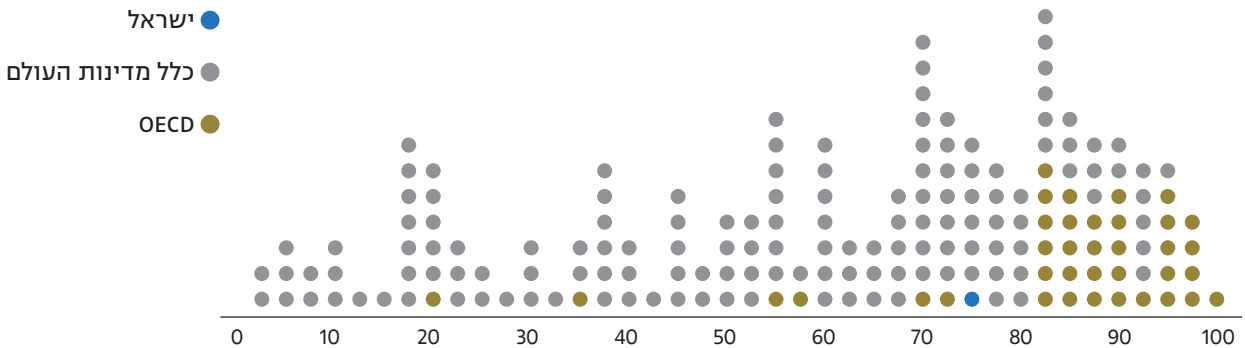
הציון של ישראל: 75.9

מספר המדינות הנכללות במדד: 179

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 64-65; האחוזון של ישראל: 64

מדינות ה-OECD – המיקום של ישראל: 32; האחוזון של ישראל: 16

תרשים 5.17 התפלגות הציונים במדד הדמוקרטיה הדיונית, 2023

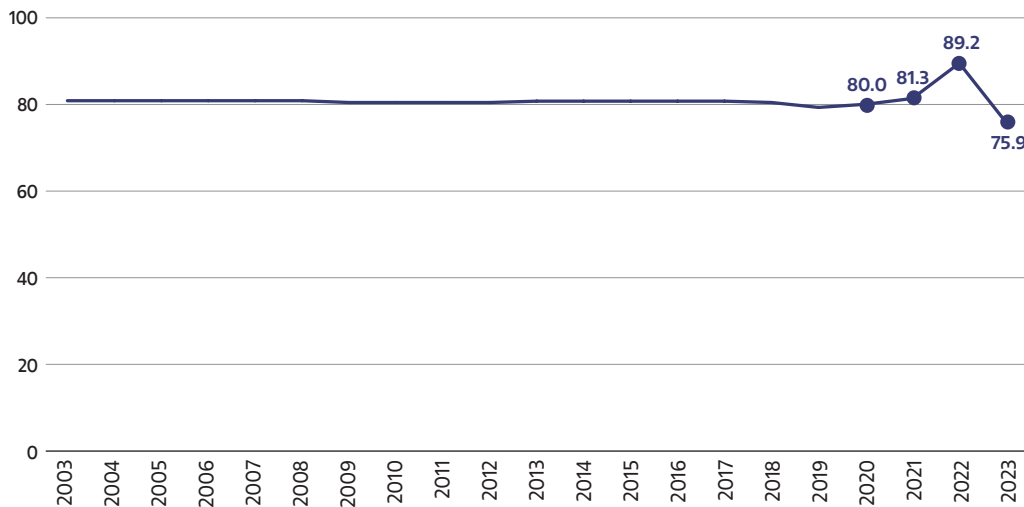

מדד הדמוקרטיה הדיונית (Deliberative Component Index) של פרויקט V-Dem מתמקד בתהליך קבלת ההחלטות הפוליטיות. תהליך דיוני (דליברטיבי) משמעו שההחלטות

הפוליטיות מתקבלות בתהליך ציבורי ששם במרכז את הטוב המשותף, בניגוד להחלטות שמתקבלות בהסתמך על אינטרסים מגזריים או פוליטיים צרים או בכפייה מלמעלה. הדיוניות הדמוקרטית נמדדת לפי המידה שבה האליטות הפוליטיות מספקות לציבור נימוקים לעמדותיהן בנושאים המרכזיים העומדים על הפרק, מכירות בעמדות המנוגדות לעמדותיהן ופתוחות לדיאלוג מתוך יחס מכבד למי שחולקים על דעתן.

הציון של ישראל ב-2023 במדד הדמוקרטיה הדיונית הוא 75.9, וזהו הציון הנמוך ביותר שהתקבל מאז 2003. בהשוואה למדידה הקודמת מדובר בצניחה של ממש (מ-89.2 ל-75.9), דבר המתבטא גם בירידה דרמטית במיקומה של ישראל בקרב כלל המדינות – ממקום 25 למקום 64-65 (מאחוזון 86 לאחוזון 64). בקרב מדינות ה-OECD הירידה היא ממקום 18 למקום 32 (מאחוזון 53 לאחוזון 16), כאשר המדינות שישראל מקדימה הן בעלות פרופיל דמוקרטי נמוך יותר (פולין, קולומביה, סלובקיה, מקסיקו, הונגריה וטורקיה).

תרשים 5.18 הציון של ישראל במדד הדמוקרטיה הדיונית, 2003–2023

מדד התרבות הפוליטית הדמוקרטית

הגוף המבצע: Economist Intelligence Unit

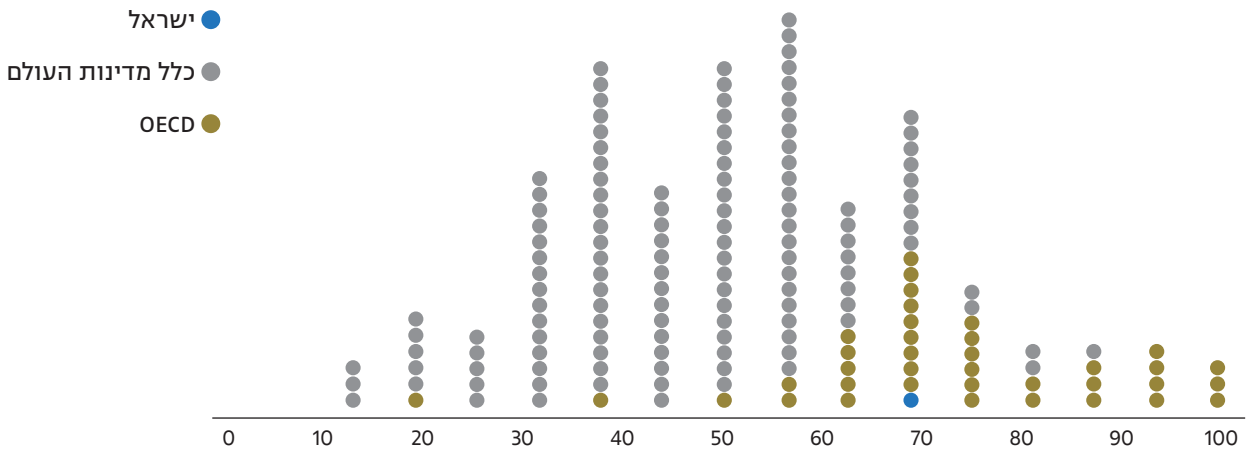
הציון של ישראל: 68.8

מספר המדינות הנכללות במדד: 167

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 24-42; האחוזון של ישראל: 75-86

מדינות ה-OECD – המיקום של ישראל: 19-28; האחוזון של ישראל: 26-50

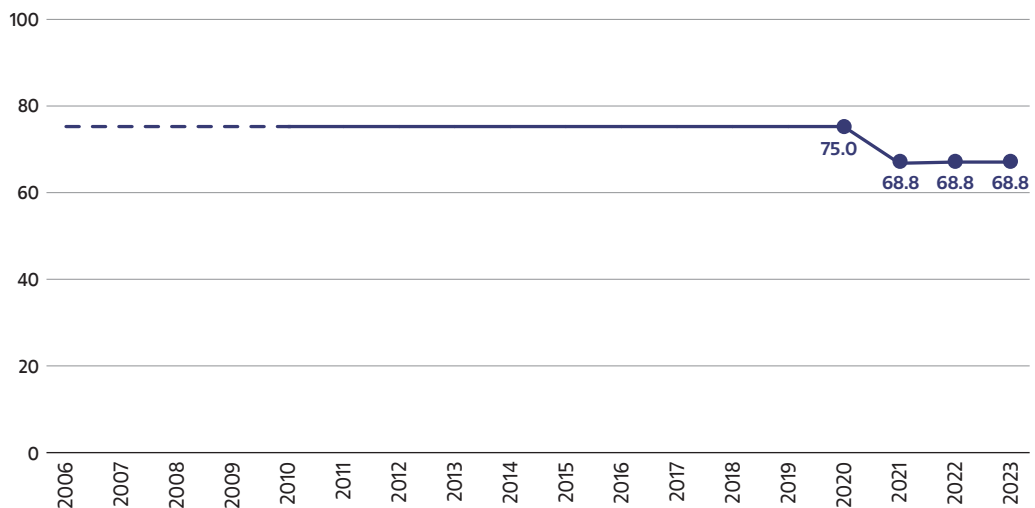
תרשים 5.19 התפלגות הציונים במדד התרבות הפוליטית הדמוקרטית, 2023

מדד התרבות הפוליטית הדמוקרטית (Democratic Political Culture) של מחלקת המחקר של השבועון *The Economist* מבוסס על הערכות מומחים וסקרי דעת קהל. המדד מביא בחשבון את ההיבטים האלה: מידת התמיכה של האזרחים במשטר הדמוקרטי וההתנגדות ל"מנהיג חזק", ההתנגדות למשטר צבאי או להנהגה טכנוקרטית, שכיחות התפיסה שדמוקרטיה מועילה לסדר הציבורי ולשגשוג הכלכלי של המדינה וקיומה של הפרדת הדת מהמדינה.

ב-2023 הציון של ישראל במדד התרבות הפוליטית הדמוקרטית הוא 68.8, והוא נותר יציב משנת 2021. הן בקרב כלל מדינות העולם הן בקרב מדינות ה-OECD מיקומה של ישראל השנה נותר יציב למדי.

תרשים 5.20 הציון של ישראל במדד התרבות הפוליטית הדמוקרטית, 2006–2023

מדדי המשילות

מדד תפקוד הממשלה

הגוף המבצע: Economist Intelligence Unit

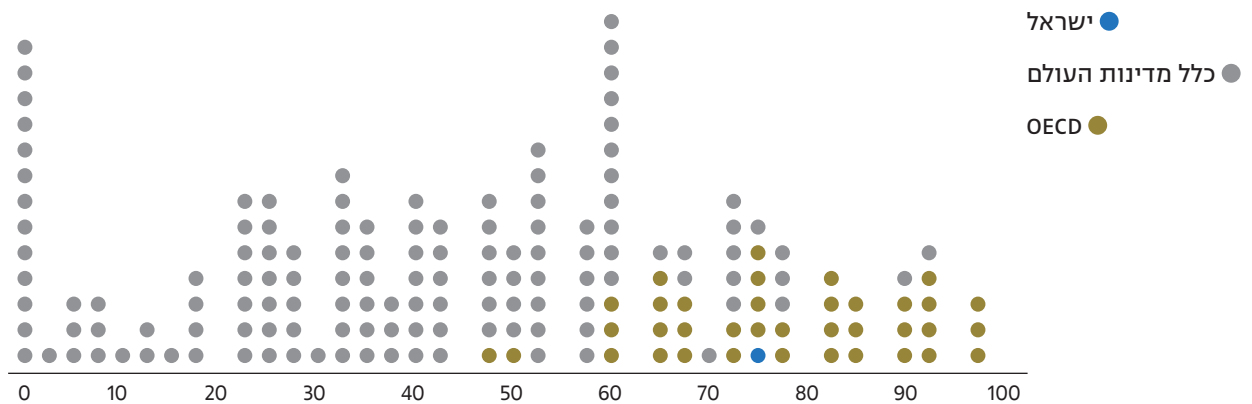
הציון של ישראל: 75

מספר המדינות הנכללות במדד: 167

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 25-30; האחוזון של ישראל: 82-85

מדינות ה־OECD – המיקום של ישראל: 20-24; האחוזון של ישראל: 37-47

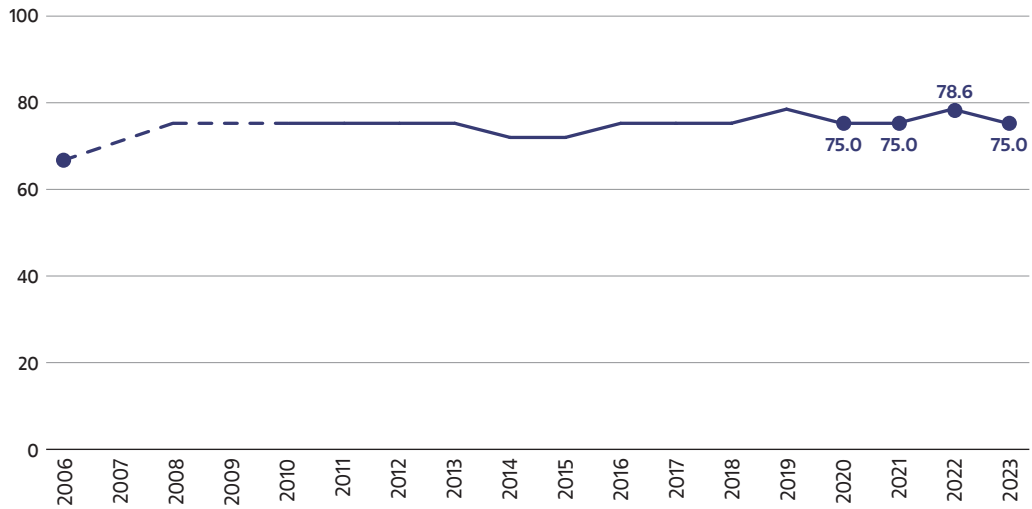
תרשים 5.21 התפלגות הציונים במדד תפקוד הממשלה, 2023

מדד תפקוד הממשלה (Functioning of Government) של מחלקת המחקר של השבועון *The Economist* מבוסס על הערכות מומחים, סקרי דעת קהל ונתונים סטטיסטיים רשמיים המשקפים את רמת התפקוד הדמוקרטי ואת היעילות של מוסדות הממשלה בתחומים רבים. למשל: יכולתה של הממשלה לגבש מדיניות וחסיונותה מפני לחצים של גורמים אינטרסנטיים; המידה שבה קיימת במדינה מערכת איזונים ובלמים בין רשויות השלטון; היכולת של הפרלמנט לפקח על הממשלה; מידת המעורבות של הצבא או של גורמים חוץ־פוליטיים אחרים בפוליטיקה; מידת השקיפות והאחריותיות של הממשל; מידת השחיתות השלטונית ורמת האמון של הציבור במוסדות הממשל.

הציון של ישראל במדד תפקוד הממשלה לשנת 2023 הוא 75, ירידה קלה וחזרה לציונים שהתקבלו בשנים 2021 ו־2020. בהשוואה לשנה שעברה, בקרב מדינות העולם ישראל יורדת ממקום 20-26 למקום 25-30; ובקרב מדינות ה־OECD ממקום 18-20 למקום 20-24, והיא ניצבת בשורה אחת עם קוסטה ריקה, אוסטרליה, בריטניה וספרד.

תרשים 5.22 הציון של ישראל במדד תפקוד הממשלה, 2006–2023

מדד שלטון החוק

הגוף המבצע: The World Bank

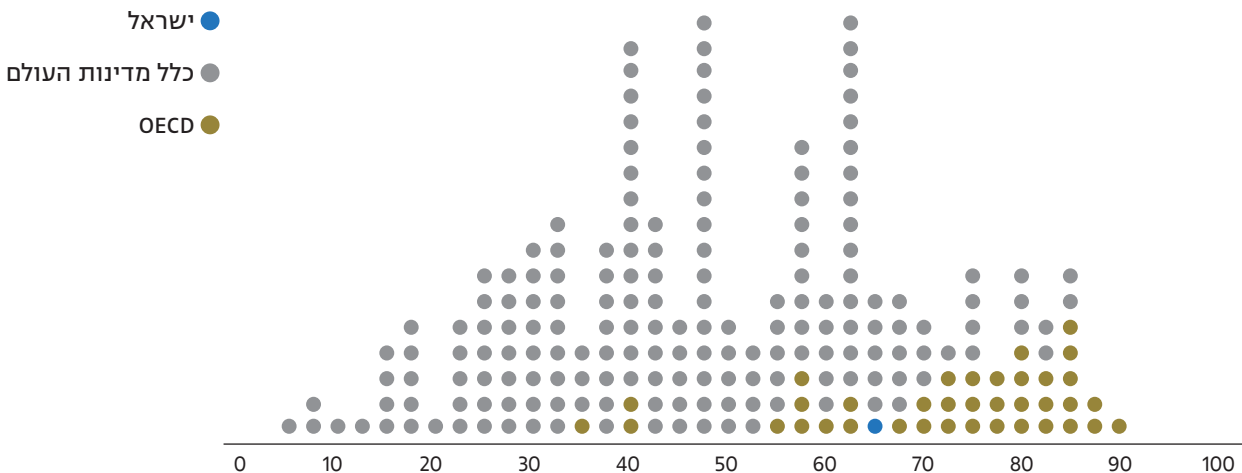
הציון של ישראל: 65.6

מספר המדינות הנכללות במדד: 213

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 49; האחוזון של ישראל: 77

מדינות ה-OECD – המיקום של ישראל: 28; האחוזון של ישראל: 26

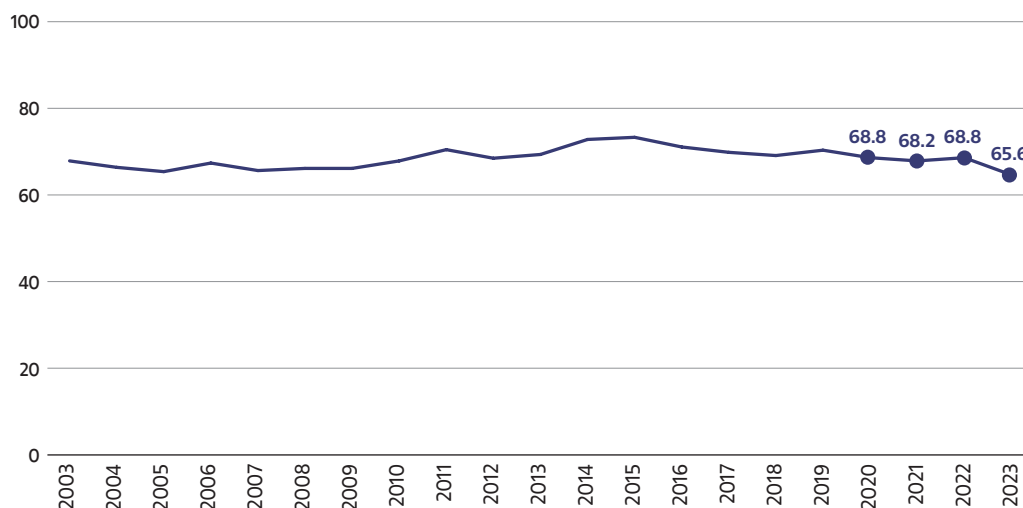
תרשים 5.23 התפלגות הציונים במדד שלטון החוק, 2023

מדד שלטון החוק (Rule of Law) של הבנק העולמי מבוסס על הערכות מומחים, סקרי דעת קהל ונתונים סטטיסטיים. המדד בוחן את רמת האמון של האזרחים וגורמי הממשל בחוקי המדינה ואת רמת הציות להם. נוסף על כך, הוא בודק את המידה שבה מתקיימים במדינה אכיפה של חוזים והסכמים, שמירה על זכויות הקניין, תפקוד תקין של המשטרה ושל מערכת המשפט ומניעה של פשיעה ואלימות.

ב-2023 קיבלה ישראל במדד זה את הציון 65.6. ביחס לכלל מדינות העולם, ישראל ירדה מהמקום ה-42 בשנת 2022 למקום ה-49 במדידה האחרונה (מאחוזון 80 לאחוזון 77), וכך גם בקרב מדינות ה-OECD – ממקום 26 למקום 28 (מאחוזון 32 לאחוזון 26).

תרשים 5.24 הציון של ישראל במדד שלטון החוק, 2003–2023

מדדי השחיתות

מדד השליטה בשחיתות

הגוף המבצע: The World Bank

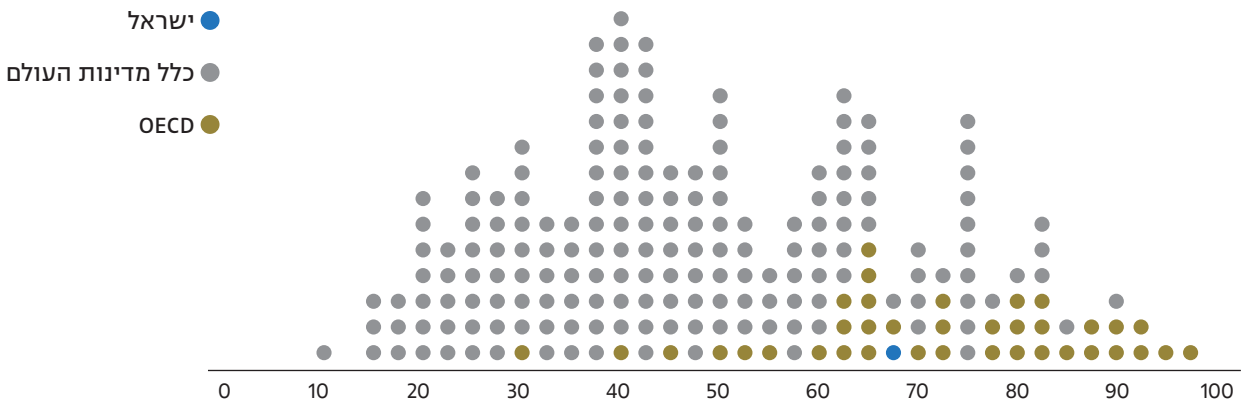
הציון של ישראל: 66.6

מספר המדינות הנכללות במדד: 213

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 46; האחוזון של ישראל: 78

מדינות ה-OECD – המיקום של ישראל: 23; האחוזון של ישראל: 39

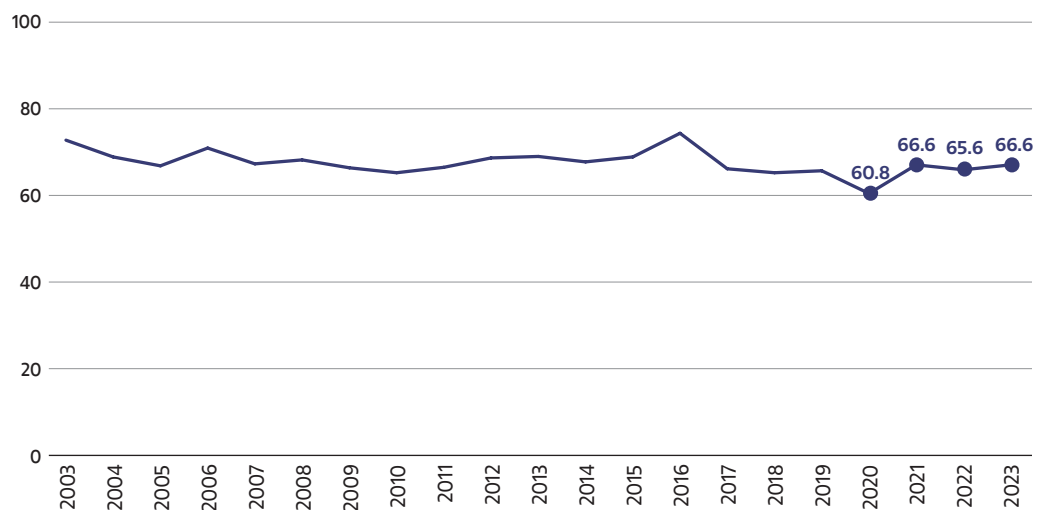
תרשים 5.25 התפלגות הציונים במדד השליטה בשחיתות, 2023

הבנק העולמי (The World Bank) מפרסם בכל שנה את מדד השליטה בשחיתות (Control of Corruption). המדד בוחן קשת רחבה של מעשי שחיתות - החל בשחיתות ברמה המקומית והאזורית וכלה בהשפעה שיש לאלטיות ולאינטרסים של גורמים פרטיים על התנהלות המדינה והעומדים בראשה. הנתונים מגיעים ממגוון מקורות - מכוני מחקר, ארגונים לא-ממשלתיים, ארגונים בינלאומיים וחברות פרטיות - ונכללות בהם העמדות של מומחים בתחומים השונים וגם תשובות לסקר דעת קהל. יש לשים לב שבמדד זה ככל שהציון גבוה יותר כך רמת השחיתות במדינה נמוכה יותר.

הציון של ישראל ב-2023 במדד השליטה בשחיתות הוא 66.6; גבוה במעט מהציון ב-2022 וזהה לציון ב-2021. בין כלל מדינות העולם ישראל שומרת על מיקומה מהשנה שעברה (46), אך בקרב מדינות ה-OECD חלה ירידה קלה מהמקום ה-22 למקום ה-23.

תרשים 5.26 הציון של ישראל במדד השליטה בשחיתות, 2003-2023

מדד תפיסת השחיתות

הגוף המבצע: Transparency International

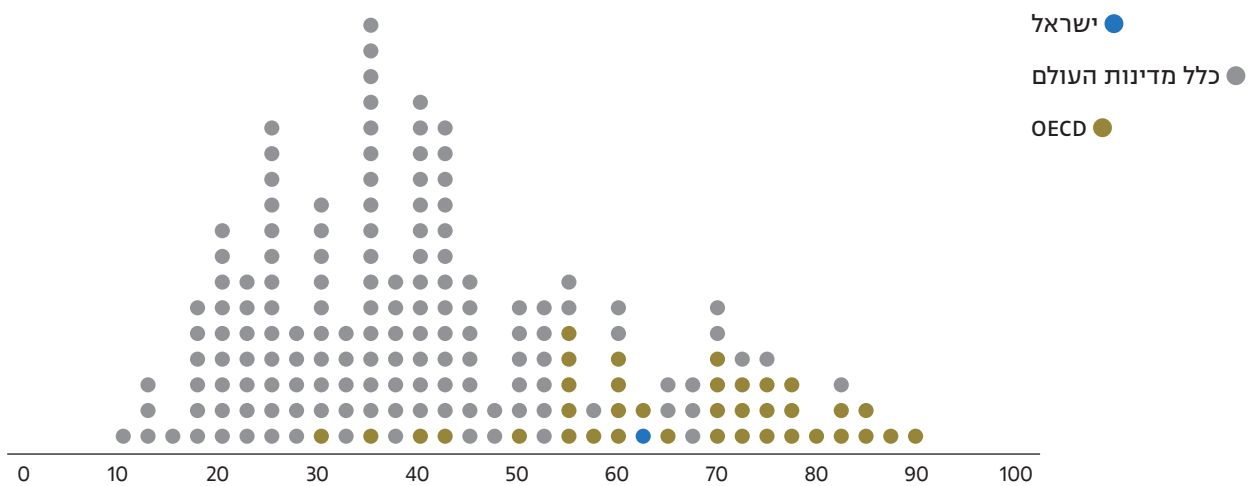
הציון של ישראל: 62

מספר המדינות הנכללות במדד: 180

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 33; האחוזון של ישראל: 82

מדינות ה-OECD – המיקום של ישראל: 23; האחוזון של ישראל: 39

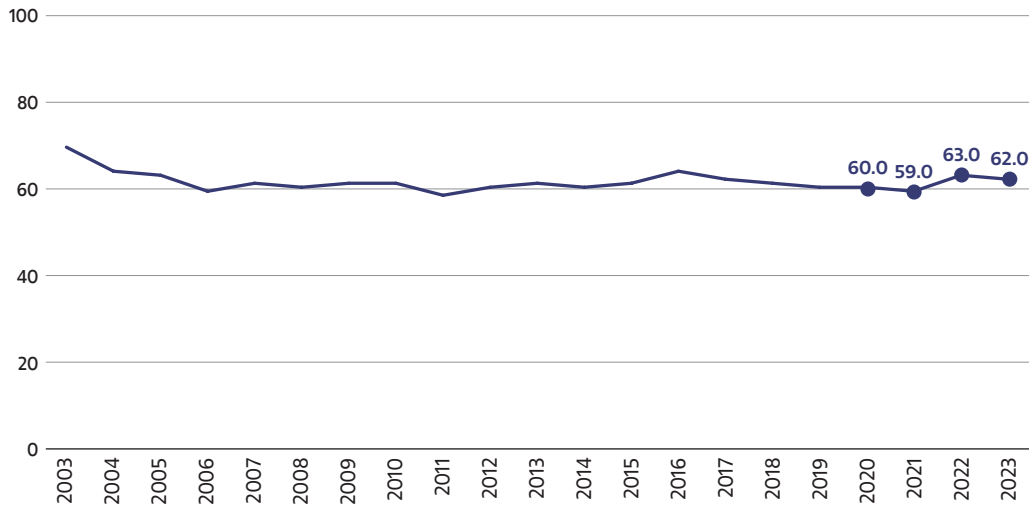
תרשים 5.27 התפלגות הציונים במדד תפיסת השחיתות, 2023

מדד תפיסת השחיתות (Corruption Perception Index) של ארגון השקיפות הבינלאומי (Transparency International) מסתמך על ניתוח מדדים שמפרסמים 12 מכוני מחקר עצמאיים מרחבי העולם. המדד מתמקד בהערכות מומחים בעניין מידת השחיתות במגזר הציבורי במדינות השונות, בדגש על ניצול לרעה של כוח לשם השגת רווחים אישיים, שוחד, המידה שבה יש במדינה מנגנונים לחשיפת שחיתות והעמדה לדין של חשודים בשחיתות, הגנה על חושפי שחיתות, נפוטיזם בשירות המדינה ועוד.

הציון של ישראל ב-2023 במדד תפיסת השחיתות הוא 62, בדומה לציון שהתקבל בשנה שעברה. בקרב כלל המדינות ישראל ממוקמת במקום ה-33 (אחוזון 82), ובקרב מדינות ה-OECD במקום ה-23 (אחוזון 39) – בין קוריאה הדרומית לליטא ופורטוגל.

תרשים 5.28 הציון של ישראל במדד תפיסת השחיתות, 2003–2023

איכות הרגולציה

מדד איכות הרגולציה

הגוף המבצע: The World Bank

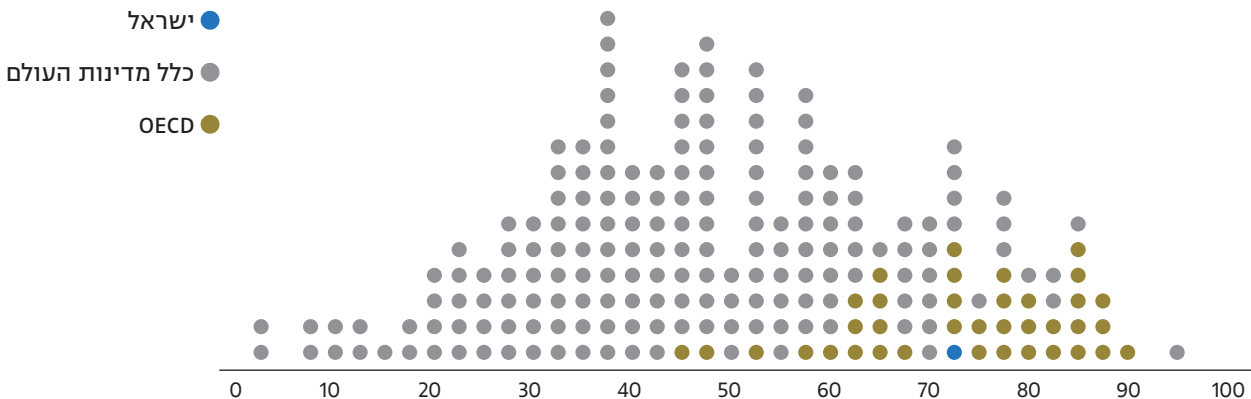
הציון של ישראל: 72.4

מספר המדינות הנכללות במדד: 213

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 34; האחוזון של ישראל: 84

מדינות ה־OECD – המיקום של ישראל: 25; האחוזון של ישראל: 34

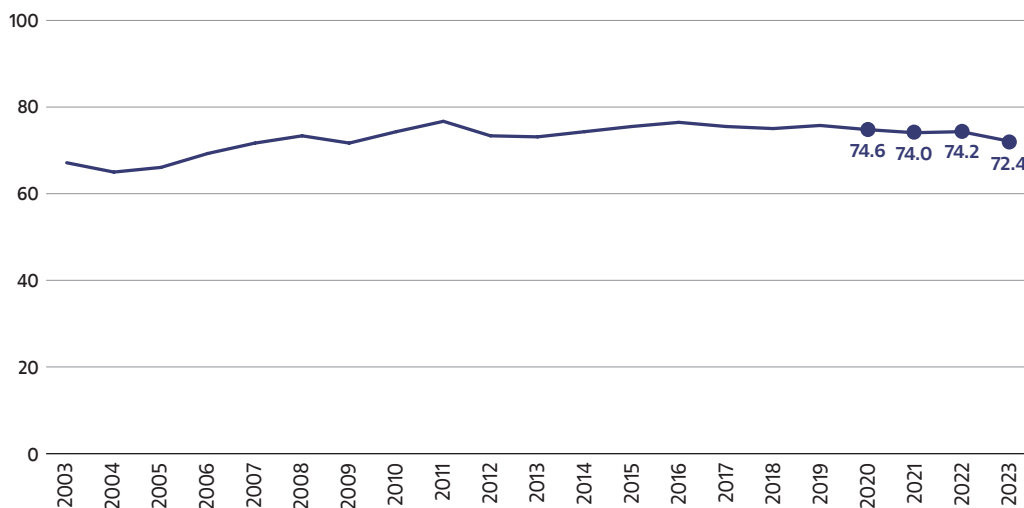
תרשים 5.29 התפלגות הציונים במדד איכות הרגולציה, 2023

מדד איכות הרגולציה (Regulatory Quality) מטעם הבנק העולמי מתייחס לאיכות הרגולציה במדינה – כלומר עד כמה הממשלה מנסחת תקנות וכללים ומיישמת מדיניות שמאפשרת קידום ופיתוח של המגזר הפרטי במדינה. המדד בוחן היבטים שונים של רגולציה כמו בקרה על מחירים, מיסוי מפלה, עומק הגבייה, הקושי או הקלות שבהקמת עסק ועוצמת התחרותיות של השוק המקומי.

ב-2023 הציון של ישראל במדד איכות הרגולציה הוא 72.4, ובהשוואה לשנה שעברה חלה בו ירידה מסוימת (מ-74.2 ל-72.4). בקרב כלל המדינות ישראל יורדת מהמקום ה-30 ב-2022 למקום ה-34 השנה, וכך גם בקרב מדינות ה-OECD – מהמקום ה-22 ב-2022 למקום ה-25.

תרשים 5.30 הציון של ישראל במדד איכות הרגולציה, 2003–2023

שוויוניות בחלוקת משאבים

מדד השוויוניות בחלוקת משאבים

הגוף המבצע: V-Dem

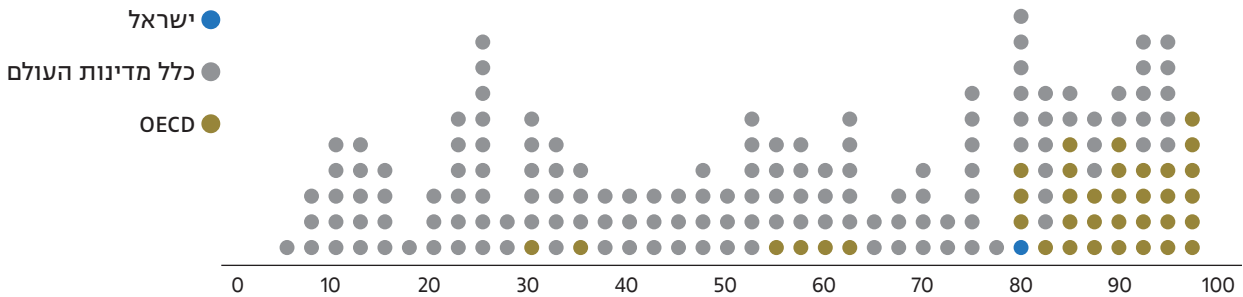
הציון של ישראל: 79

מספר המדינות הנכללות במדד: 179

כלל המדינות – המיקום של ישראל: 61; האחוזון של ישראל: 66

מדינות ה-OECD – המיקום של ישראל: 32; האחוזון של ישראל: 16

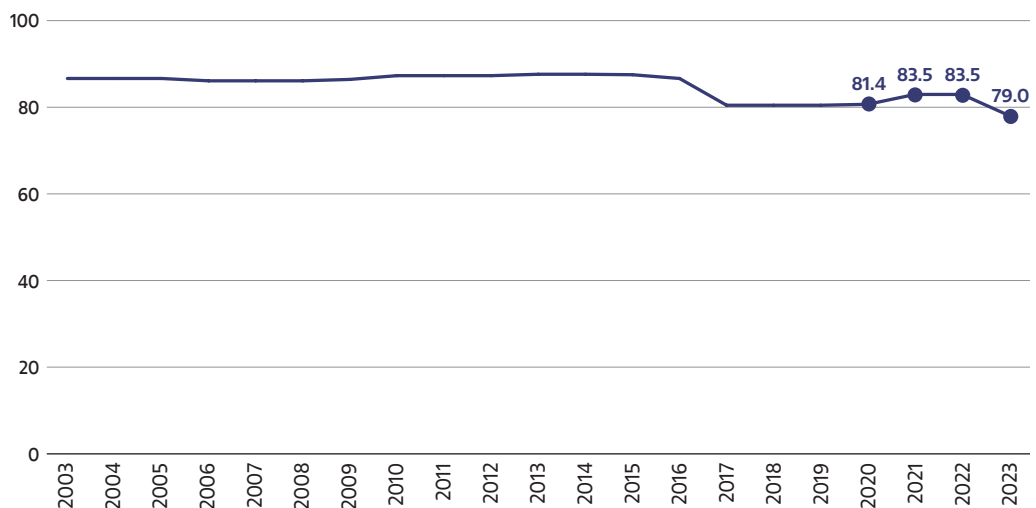
תרשים 5.31 התפלגות הציונים במדד השוויוניות בחלוקת משאבים, 2023

מדד השוויוניות בחלוקת משאבים (Equal Distribution of Resources) הוא עוד אחד ממדדי הדמוקרטיה של פרויקט V-Dem. המדד בוחן את המידה שבה לרשות האזרחים במדינה עומדים המשאבים הבסיסיים הנחוצים כדי שיוכלו לממש את זכויותיהם וחירויותיהם הדמוקרטיות. מדד זה בוחן, בין היתר, את שיעורי העוני והפערים הכלכליים במדינה ואת השוויון בנגישות של קבוצות באוכלוסייה למזון, לחינוך ולשירותי בריאות. הוא גם מביא בחשבון את החלוקה של כוח פוליטי-חברתי בין קבוצות שונות ואת החפיפה של פערי כוחות אלו עם פערים כלכליים.

ב־2023 הציון של ישראל במדד השוויוניות בחלוקת משאבים הוא 79, הציון הנמוך ביותר שנמדד מאז 2003. בהשוואה לשנה שעברה, בציון זה חלה ירידה, המשתקפת גם בירידה במיקומה של ישראל בקרב כלל מדינות העולם – מהמקום ה־47 למקום ה־61 (מאחזון 74 לאחזון 66). גם בקרב מדינות ה־OECD חלה ירידה – מהמקום ה־28 למקום ה־32 (מאחזון 26 לאחזון 16), והיא ממוקמת מעל הונגריה, צ'ילה, ארצות הברית, טורקיה, קולומביה ומקסיקו.

תרשים 5.32 הציון של ישראל במדד השוויוניות בחלוקת משאבים, 2003–2023

המדדים הבינלאומיים במבט-על

במבט-על (לוח 5.2) אנחנו רואים כי בהשוואה לשנה שעברה, במדידת 2023 ב-8 מדדים חלה ירידה מסוימת בהערכת איכות הדמוקרטיה הישראלית, וב-7 המדדים האחרים הציונים נותרו יציבים או עם שינויים קלים מאוד.

בשלושה מתוך ארבעת מדדי V-DEM (למעט ברכיב ההשתתפות) חלו ירידות ניכרות בהשוואה לשנה שעברה, וביתר שאת ברכיב הדמוקרטיה הדיונית, שבו הייתה צניחה של ממש בציון. הדבר מתבטא גם בכך שלראשונה לאחר יותר מ-50 שנה ישראל ירדה ממעמד של "דמוקרטיה ליברלית" למעמד של "דמוקרטיה אלקטורלית". ישראל אומנם נתפסת כמדינה המקיימת בחירות דמוקרטיות, חופשיות ותחרותיות – אך לא בהכרח עקרונות כמו איזונים ובלמים, הגבלת השלטון והגנה על זכויות אדם ואזרח.

לוח 5.2 ציוניה ומיקומה של ישראל במדדי 2023 לעומת מדדי 2022²²

המדד	ציון 2023	המיקום *2023	האחוזון ב' 2023	ציון 2022	המיקום *ב' 2022	האחוזון ב-2022	השינוי בציון
זכויות וחירויות דמוקרטיות	85.0	62-57/210	73-70	85.0	64-58/210	72-70	=
	66.7	86-85/210	60-59	71.7	80-78/210	63-62	↓
	53.2	101/180	44	57.6	97/180	46	↓
התהליך הדמוקרטי	62.8	64/205	69	63.6	67/208	68	=
	94.4	3/167	98	94.4	3/167	98	=
	76.2	51/179	72	80.4	40/179	78	↓
	60.3	50-49/179	73-72	59.8	52/179	71	=
	75.9	65-64/179	64	89.2	25/179	86	↓

22 לעיתים נתוני העבר של חלק מהמדדים מתעדכנים, למשל אם מתקבל בדיעבד מידע חדש. אי לכך ייתכנו הבדלים בנתוני השנה שעברה המוצגים בדוח של שנה מסוימת בהשוואה לנתונים שהוצגו בדוח הקודם.

23 במדד הקול האזרחי חל השנה שינוי קטן מאוד בציון בהשוואה לשנה שעברה, ולכן לא סומן שינוי בציון. אומנם ישנה כביכול ירידה במיקום אך ייתכן שהיא נובעת מכך שהשנה נבדקו במדד זה 205 מדינות ובשנה שעברה נבדקו 208.

השינוי בציון	האחוזון 2022-ב	המיקום ב-2022*	ציון 2022	האחוזון 2023-ב	המיקום ב-2023*	ציון 2023	המדד	
=	84-75	41-26/167	68.8	86-75	42-24/167	68.8	תרבות פוליטית דמוקרטית Economist (Intelligence Unit)	התהליך הדמוקרטי (המשך)
↓	88-84	26-20/167	78.6	85-82	30-25/167	75.0	תפקוד הממשלה Economist (Intelligence Unit)	משילות
↓	80	42/213	68.8	77	49/213	65.6	שלטון החוק (The World Bank)	
=	78	46/213	65.6	78	46/213	66.6	שליטה בשחיתות (The World Bank)	שחיתות
=	83-82	32-31/180	63.0	82	33/180	62.0	תפיסת השחיתות Transparency (International)	
↓	86	30/213	74.2	84	34/213	72.4	איכות הרגולציה (The World Bank)	רגולציה
↓	74	47/179	83.5	66	61/179	79.0	חלוקה שוויונית של משאבים (V-Dem)	שוויון כלכלי

* המספר מימין ללוחסן מציין את מספר המדינות שנכללו במדד.

↑ שיפור לעומת 2022

= אין שינוי לעומת 2022

↓ הרעה לעומת 2022

כאשר משווים את ציוניה של ישראל השנה לציון הממוצע הרב-שנתי שלה (כולל 2022), בכל אחד מ-15 המדדים (לוח 5.3), מצטיירת התמונה הבאה: בשני מדדים הציון שקיבלה ישראל ב-2023 גבוה מהממוצע הרב-שנתי, וב-9 מדדים הציון נמוך מהממוצע הרב-שנתי, וזאת בעיקר במדדים הקשורים לזכויות ולחירויות דמוקרטיות. ב-4 המדדים האחרים הציון נותר דומה לממוצע הרב-שנתי.

לוח 5.3 הציון של ישראל במדדי 2023 לעומת הציון הממוצע הרב־שנתי

(עד וכולל 2022)

השינוי ב-%	ציון רב־שנתי (עד וכולל 2022)*	הציון ב־2023	המדד	
-5.1 ↓	89.6	85.0	זכויות פוליטיות (Freedom House)	זכויות וחירויות דמוקרטיות
-10.1 ↓	74.2	66.7	זכויות אזרחיות (Freedom House)	
-28.0 ↓	73.9	53.2	חופש העיתונות (Reporters without Borders)	
-1.1 ↓	63.5	62.8	הקול האזרחי (The World Bank)	התהליך הדמוקרטי
7.5 ↑	87.8	94.4	השתתפות פוליטית (Economist Intelligence Unit)	
-6.5 ↓	81.5	76.2	רכיב השוויון (V-Dem)	
3.1 ↑	58.5	60.3	רכיב ההשתתפות (V-Dem)	
-6.3 ↓	81	75.9	דמוקרטיה דיונית (V-Dem)	
-7.3 ↓	74.2	68.8	תרבות פוליטית דמוקרטית (Economist Intelligence Unit)	משילות
0.8 =	74.4	75.0	תפקוד הממשלה (Economist Intelligence Unit)	
-4.7 ↓	68.8	65.6	שלטון החוק (The World Bank)	שחיתות
-0.75 =	67.1	66.6	שליטה בשחיתות (The World Bank)	
1.0 =	61.4	62.0	תפיסת השחיתות (Transparency International)	רגולציה
-0.8 =	73.0	72.4	רגולציה (The World Bank)	
-7.7 ↓	85.6	79.0	חלוקה שוויונית של משאבים (V-Dem)	שוויון כלכלי

* הממוצע לא כולל את המדידה האחרונה

↑ שיפור בציון של ישראל לעומת ציון הממוצע הרב־שנתי (עד וכולל 2022)

= אין שינוי מהותי (יותר מ־1%) בציון של ישראל לעומת ציון הממוצע הרב־שנתי (עד וכולל 2022)

↓ הרעה בציון של ישראל לעומת ציון הממוצע הרב־שנתי (עד וכולל 2022)

נספחים

התפלגות התשובות, מדד הדמוקרטיה 2024

(%, כלל המדגם, מדגם יהודים, מדגם ערבים)

דיון בעמוד 21

1. מה לדעתך המצב של ישראל היום באופן כללי?

סך הכול	לא יודעים	רע מאוד	רע	ככה־ככה	טוב	טוב מאוד	
100	0.5	29.0	29.7	29.7	8.3	2.8	יהודים
100	0.0	44.8	22.1	18.4	9.9	4.8	ערבים
100	0.3	31.7	28.4	27.8	8.6	3.2	כלל המדגם

2. על סולם שבין 1=נמוכה מאוד לבין 5=גבוהה מאוד, מהי תחושת הביטחון האישי שלך כיום?

דיון בעמוד 124

סך הכול	לא יודעים	5=גבוהה מאוד	4	3	2	1=נמוכה מאוד	
100	1.2	7.1	19.0	31.7	25.7	15.3	יהודים
100	0.0	7.7	6.3	22.6	13.7	49.7	ערבים
100	1.0	7.2	16.8	30.2	23.7	21.1	כלל המדגם

באיזו מידה אתה מוטרד או לא מוטרד היום מכל אחד מהנושאים הבאים בכל הקשור לביטחוןך הפיזי:

דיון בעמוד 127

3. פשע/אלימות פלילית

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מוטרד	לא כל כך מוטרד	די מוטרד	מוטרד מאוד	
100	0.7	8.8	25.8	37.3	27.4	יהודים
100	0.0	3.7	2.9	20.9	72.5	ערבים
100	0.5	8.0	21.9	34.5	35.1	כלל המדגם

דיון בעמוד 127

4. טרור

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מוטרד	לא כל כך מוטרד	די מוטרד	מוטרד מאוד	
100	0.4	3.9	9.6	35.3	50.8	יהודים
100	1.1	7.4	8.0	27.2	56.3	ערבים
100	0.5	4.5	9.3	34.0	51.7	כלל המדגם

5. מתקפה צבאית על ישראל (ממדינות אויב או ארגון טרור)

דיון בעמוד 127

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מוטרד	לא כל כך מוטרד	די מוטרד	מוטרד מאוד	
100	0.9	5.1	13.7	39.3	41.0	יהודים
100	1.5	11.0	13.2	29.4	44.9	ערבים
100	1.1	6.1	13.6	37.6	41.6	כלל המדגם

6. מלחמה כוללת רב-זירתית

דיון בעמוד 127

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מוטרד	לא כל כך מוטרד	די מוטרד	מוטרד מאוד	
100	0.3	4.7	13.3	37.4	44.3	יהודים
100	0.7	9.2	10.7	26.9	52.5	ערבים
100	0.4	5.5	12.9	35.6	45.6	כלל המדגם

7. תפוצת נשק גבוהה בקרב אזרחים

דיון בעמוד 127

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מוטרד	לא כל כך מוטרד	די מוטרד	מוטרד מאוד	
100	1.2	25.0	29.3	24.1	20.4	יהודים
100	0.0	2.8	4.5	19.9	72.8	ערבים
100	1.0	21.2	25.1	23.4	29.3	כלל המדגם

8. נוכח המצב הביטחוני, האם הרשויות המקומיות צריכות או לא צריכות לעסוק גם בתחומי ביטחון במרחב העירוני שלהן בהתחשב שהדבר יבוא על חשבון עיסוק בתחומים אחרים

כגון חינוך או שיפור חזות העיר?

דיון בעמוד 130

סך הכול	לא יודעים	בטוח שלא צריכות	חושב שלא צריכות	חושב שצריכות	בטוח שצריכות	
100	5.5	1.9	10.6	47.7	34.3	יהודים
100	0.5	11.6	5.8	15.6	66.5	ערבים
100	4.6	3.6	9.8	42.2	39.8	כלל המדגם

9. באיזו מידה אתה מרגיש את עצמך חלק ממדינת ישראל ובעייתיה?

דיון בעמוד 30

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא	במידה די מועטה	במידה די רבה	במידה רבה מאוד	
100	1.6	2.6	9.8	33.9	52.1	יהודים
100	1.3	11.6	21.2	35.1	30.8	ערבים
100	1.6	4.1	11.7	34.1	48.5	כלל המדגם

10. איזה ציון אתה נותן לרמת הסולידריות (תחושת ה"ביחד") של כלל החברה הישראלית כיום (יהודים, ערבים וכל שאר האזרחים)? תן ציון בסולם שבין 1 ל-10, שבו 1="אין בכלל סולידריות"

דיון בעמוד 76

10="יש סולידריות רבה מאוד"

ממוצע	סך הכול	לא יודעים	10 - יש תחושת ביחד רבה מאוד / סולידריות	9	8	7	6	5	4	3	2	1 - אין בכלל / סולידריות / תחושת ביחד	
5.52	100	1.6	3.6	4.3	12.6	16.9	15.2	14.1	11.1	9.5	3.8	7.3	יהודים
5.01	100	1.0	10.3	2.6	6.6	8.1	5.1	30.6	8.0	6.6	3.3	17.8	ערבים
5.43	100	1.4	4.8	4.0	11.6	15.4	13.5	16.9	10.6	9.0	3.7	9.1	כלל המדגם

דיון בעמוד 84

11. איזה מתח בחברה הישראלית הכי חזק היום בעיניך?

סך הכול	לא יודעים	המתח בין יהודים לערבים	המתח בין עשירים לעניים	המתח בין ימין לשמאל	המתח בין דתיים לחילונים	המתח בין מזרחים לאשכנזים	
100	3.6	26.2	0.9	53.2	14.8	1.3	יהודים
100	7.2	55.5	3.8	21.7	9.5	2.3	ערבים
100	4.2	31.2	1.4	47.8	13.9	1.5	כלל המדגם

12. ישראל מוגדרת מדינה יהודית ודמוקרטית. האם, לדעתך, יש או אין היום שיווי משקל/

דיון בעמוד 43

איזון נכון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי?

סך הכול	לא יודעים	הרכיב הדמוקרטי חזק מדי	הרכיב היהודי חזק מדי	יש היום שיווי משקל/איזון נכון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי	
100	18.8	24.8	37.3	19.1	יהודים
100	4.7	5.5	72.1	17.7	ערבים
100	16.5	21.5	43.2	18.8	כלל המדגם

13. באיזו מידה אתה מוטרד או לא מוטרד היום שלא תוכל לשמור על אורח החיים הרצוי לך בגלל התחזקות של קבוצות מסוימות בחברה הישראלית שמקדמות אורח חיים שונה משלך?

דיון בעמוד 90

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מוטרד	לא כל כך מוטרד	די מוטרד	מוטרד מאוד	
100	1.4	14.4	24.0	37.0	23.2	יהודים
100	0.0	8.5	11.3	36.9	43.3	ערבים
100	1.2	13.4	21.8	37.0	26.6	כלל המדגם

כמה אמון יש לך בכל אחד מהמוסדות האלה:

דיון בעמוד 57

14. התקשורת

סך הכול	לא יודעים	יש לי הרבה מאוד אמון	יש לי די הרבה אמון	יש לי די מעט אמון	אין לי בכלל אמון	
100	1.6	5.4	21.2	31.2	40.6	יהודים
100	1.1	5.6	10.2	36.1	47.0	ערבים
100	1.4	5.4	19.4	32.1	41.7	כלל המדגם

דיון בעמוד 54

15. בית המשפט העליון

סך הכול	לא יודעים	יש לי הרבה מאוד אמון	יש לי די הרבה אמון	יש לי די מעט אמון	אין לי בכלל אמון	
100	2.4	18.2	20.7	21.4	37.3	יהודים
100	1.5	10.1	16.4	29.2	42.8	ערבים
100	2.2	16.8	20.0	22.7	38.3	כלל המדגם

דיון בעמוד 52

16. נשיא המדינה

סך הכול	לא יודעים	יש לי הרבה מאוד אמון	יש לי די הרבה אמון	יש לי די מעט אמון	אין לי בכלל אמון	
100	4.3	18.9	29.4	26.4	21.0	יהודים
100	2.8	7.0	8.4	26.5	55.3	ערבים
100	4.0	16.9	25.9	26.4	26.8	כלל המדגם

דיון בעמוד 61

17. הכנסת

סך הכול	לא יודעים	יש לי הרבה מאוד אמון	יש לי די הרבה אמון	יש לי די מעט אמון	אין לי בכלל אמון	
100	1.4	2.6	10.6	37.7	47.7	יהודים
100	1.5	4.1	8.4	31.0	55.0	ערבים
100	1.4	2.9	10.2	36.6	48.9	כלל המדגם

דיון בעמוד 59

18. הממשלה

סך הכול	לא יודעים	יש לי הרבה מאוד אמון	יש לי די הרבה אמון	יש לי די מעט אמון	אין לי בכלל אמון	
100	1.2	6.5	12.3	25.8	54.2	יהודים
100	1.5	4.3	10.5	29.2	54.5	ערבים
100	1.2	6.2	12.0	26.4	54.2	כלל המדגם

19. המפלגות

דיון בעמוד 63

סך הכול	לא יודעים	יש לי הרבה מאוד אמון	יש לי די הרבה אמון	יש לי די מעט אמון	אין לי בכלל אמון	
100	3.0	1.1	8.0	39.5	48.4	יהודים
100	2.0	3.8	7.4	32.5	54.3	ערבים
100	2.8	1.5	7.9	38.4	49.4	כלל המדגם

20. העירייה או הרשות המקומית שבה את/ה מתגורר/ת

דיון בעמוד 64

סך הכול	לא יודעים	יש לי הרבה מאוד אמון	יש לי די הרבה אמון	יש לי די מעט אמון	אין לי בכלל אמון	
100	2.3	20.4	38.2	26.4	12.7	יהודים
100	0.3	9.9	18.1	34.5	37.2	ערבים
100	1.9	18.6	34.8	27.8	16.9	כלל המדגם

21. היועץ המשפטי לממשלה

דיון בעמוד 65

סך הכול	לא יודעים	יש לי הרבה מאוד אמון	יש לי די הרבה אמון	יש לי די מעט אמון	אין לי בכלל אמון	
100	5.8	16.9	16.2	20.1	41.0	יהודים
100	2.4	7.7	12.2	30.9	46.8	ערבים
100	5.2	15.3	15.5	22.0	42.0	כלל המדגם

22. לדעתך, מהו האיום הקיומי הפנימי הגדול ביותר על מדינת ישראל?

דיון בעמוד 23

סך הכול	לא יודעים	אחר	האמון הציבורי הנמוך במוסדות השלטון	חילוקי הדעות לגבי האיזון הראוי בין ישראל כמדינה יהודית וכמדינה דמוקרטית	המתיחות בין יהודים לערבים בתוך ישראל	הפערים החברתיים-כלכליים בחברה הישראלית	השליטה הישראלית בשטחים/ ביהודה ושומרון	
100	3.7	7.9	25.7	29.2	19.9	7.5	6.1	יהודים
100	5.3	2.1	13.7	8.7	38.8	12.8	18.6	ערבים
100	3.9	7.0	23.6	25.7	23.1	8.4	8.3	כלל המדגם

23. לדעתך, מהו האיום הקיומי החיצוני הגדול ביותר על מדינת ישראל?

דיון בעמוד 26

סך הכול	לא יודעים	אחר	אובדן התמיכה האמריקאית בישראל	מלחמה כוללת רב זירתית	הסכסוך הישראלי-פלסטיני	חרם ובידוד בינלאומי	הגרעין האיראני	
100	2.2	3.2	12.1	37.0	16.1	16.7	12.7	יהודים
100	9.5	3.1	17.4	31.6	22.6	9.4	6.4	ערבים
100	3.3	3.2	13.0	36.1	17.3	15.5	11.6	כלל המדגם

כמה אמון יש לך בכל אחד מהמוסדות האלה:

דיון בעמוד 147

24. המשטרה

סך הכול	לא יודעים	יש לי הרבה מאוד אמון	יש לי די הרבה אמון	יש לי די מעט אמון	אין לי בכלל אמון	
100	1.2	14.5	29.8	35.6	18.9	יהודים
100	0.8	8.5	13.4	35.2	42.1	ערבים
100	1.1	13.5	27.0	35.5	22.9	כלל המדגם

דיון בעמוד 139

25. צה"ל

סך הכול	לא יודעים	יש לי הרבה מאוד אמון	יש לי די הרבה אמון	יש לי די מעט אמון	אין לי בכלל אמון	
100	1.0	45.3	31.9	14.4	7.4	יהודים
100	2.8	13.0	16.7	32.5	35.0	ערבים
100	1.3	39.8	29.3	17.5	12.1	כלל המדגם

דיון בעמוד 153

26. השב"כ

סך הכול	לא יודעים	יש לי הרבה מאוד אמון	יש לי די הרבה אמון	יש לי די מעט אמון	אין לי בכלל אמון	
100	3.7	34.8	30.7	19.0	11.8	יהודים
100	5.2	12.2	14.3	30.8	37.5	ערבים
100	4.0	31.0	27.9	21.0	16.1	כלל המדגם

דיון בעמוד 156

27. המוסד

סך הכול	לא יודעים	יש לי הרבה מאוד אמון	יש לי די הרבה אמון	יש לי די מעט אמון	אין לי בכלל אמון	
100	4.5	43.3	27.2	16.1	8.9	יהודים
100	6.2	13.6	14.9	29.7	35.6	ערבים
100	4.8	38.2	25.1	18.4	13.5	כלל המדגם

על סולם שבין 1 ל-5, כאשר 1=גרוע ו-5=מצוין, איזה ציון היית נותן לצה"ל ב...:

דיון בעמוד 140

28. כושר הלחימה

תמוצע	סך הכול	לא יודעים	5=מצוין	4	3	2	1=גרוע	
יהודים	4.35	100	1.6	52.8	31.7	10.5	2.5	0.9
ערבים	2.79	100	4.1	22.1	7.1	25.3	11.7	29.7
כלל המדגם	4.09	100	2.1	47.6	27.5	13.0	4.0	5.8

29. מודיעין מסכל

דיון בעמוד 140

ממוצע	סך הכול	לא יודעים	5=מצוין	4	3	2	1=גרוע	
3.45	100	4.1	20.6	29.1	26.8	11.7	7.7	יהודים
2.71	100	6.4	16.6	10.4	24.8	12.8	29.0	ערבים
3.33	100	4.5	19.9	25.9	26.5	11.9	11.3	כלל המדגם

30. התנהלות מוסרית בזמן הלחימה

דיון בעמוד 140

ממוצע	סך הכול	לא יודעים	5=מצוין	4	3	2	1=גרוע	
4.43	100	1.5	62.0	23.2	9.0	2.3	2.0	יהודים
2.24	100	5.6	9.5	8.7	20.8	11.1	44.3	ערבים
4.07	100	2.2	53.1	20.7	11.0	3.8	9.2	כלל המדגם

31. התנהלות על פי הוראות ונהלים

דיון בעמוד 140

ממוצע	סך הכול	לא יודעים	5=מצוין	4	3	2	1=גרוע	
3.94	100	3.1	31.9	37.9	19.5	5.0	2.6	יהודים
2.63	100	5.1	15.5	10.1	25.4	11.5	32.4	ערבים
3.73	100	3.4	29.1	33.2	20.5	6.1	7.7	כלל המדגם

על סולם שבין 1 ל- 5, כאשר 1=גרוע ו- 5=מצוין, איזה ציון היית נותן למשטרה ב...:

32. מניעת פשע

דיון בעמוד 148

ממוצע	סך הכול	לא יודעים	5=מצוין	4	3	2	1=גרוע	
2.60	100	2.3	4.1	16.8	32.3	24.6	19.9	יהודים
1.79	100	0.5	4.9	5.2	14.7	14.4	60.3	ערבים
2.46	100	2.0	4.2	14.8	29.3	22.9	26.8	כלל המדגם

33. התמודדות עם אירועי פח"ע (פעילות חבלנית עוינת)

דיון בעמוד 148

ממוצע	סך הכול	לא יודעים	5=מצוין	4	3	2	1=גרוע	
3.52	100	4.2	19.0	34.6	26.9	8.2	7.1	יהודים
2.22	100	1.3	9.2	10.0	19.4	14.3	45.8	ערבים
3.30	100	3.5	17.4	30.4	25.7	9.3	13.7	כלל המדגם

34. אכיפת חוק ניטרלית מבחינה פוליטית

דיון בעמוד 148

ממוצע	סך הכול	לא יודעים	5=מצוין	4	3	2	1=גרוע	
2.56	100	5.3	6.5	15.8	27.0	20.3	25.1	יהודים
2.18	100	1.3	7.2	6.8	24.5	18.3	41.9	ערבים
2.49	100	4.6	6.6	14.2	26.6	20.0	28.0	כלל המדגם

35. שיטור שוויוני לכלל המגזרים

דיון בעמוד 148

ממוצע	סך הכול	לא יודעים	5=מצוין	4	3	2	1=גרוע	
2.48	100	5.7	6.3	13.9	24.9	23.2	26.0	יהודים
2.11	100	1.2	6.4	6.8	23.1	17.9	44.6	ערבים
2.42	100	4.9	6.3	12.7	24.6	22.3	29.2	כלל המדגם

36. עצמאות מהדרג הפוליטי

דיון בעמוד 148

ממוצע	סך הכול	לא יודעים	5=מצוין	4	3	2	1=גרוע	
2.51	100	7.8	6.0	15.2	25.1	19.4	26.5	יהודים
2.11	100	2.2	5.1	9.3	21.3	17.9	44.2	ערבים
2.44	100	6.9	5.8	14.2	24.5	19.1	29.5	כלל המדגם

37. ניקיון כפיים

דיון בעמוד 148

ממוצע	סך הכול	לא יודעים	5=מצוין	4	3	2	1=גרוע	
2.63	100	9.7	5.2	16.6	28.2	20.4	19.9	יהודים
2.08	100	2.8	5.1	6.3	23.4	18.6	43.8	ערבים
2.53	100	8.5	5.2	14.8	27.4	20.1	24.0	כלל המדגם

38. שיטור הפגנות

דיון בעמוד 148

ממוצע	סך הכול	לא יודעים	5=מצוין	4	3	2	1=גרוע	
2.52	100	2.3	6.6	16.8	25.0	22.2	27.1	יהודים
2.19	100	1.8	7.6	9.4	22.3	14.0	44.9	ערבים
2.47	100	2.2	6.8	15.5	24.5	20.8	30.2	כלל המדגם

39. ככל הידוע לך, באופן כללי, האם היחס של השוטרים לאזרחים שאיתם הם באים במגע

בתוקף תפקידם הוא:

דיון בעמוד 145

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא טוב	לא כל כך טוב	די טוב	טוב מאוד	
100	5.0	17.5	40.6	31.1	5.8	יהודים
100	1.5	28.3	28.2	36.9	5.1	ערבים
100	4.3	19.4	38.5	32.1	5.7	כלל המדגם

40. עד כמה אמינים בעיניך ההודעות והדיווחים של המשטרה?

דיון בעמוד 150

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא אמינים	לא כל כך אמינים	די אמינים	מאוד אמינים	
100	2.0	15.4	31.7	39.3	11.6	יהודים
100	2.9	34.6	26.3	29.6	6.6	ערבים
100	2.0	18.7	30.8	37.7	10.8	כלל המדגם

41. עד כמה אמינים בעיניך ההודעות והדיווחים של צה"ל? דיון בעמוד 143

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא אמינים	לא כל כך אמינים	די אמינים	מאוד אמינים	
100	1.7	4.3	13.8	44.3	35.9	יהודים
100	3.3	34.1	25.1	28.2	9.3	ערבים
100	2.0	9.4	15.7	41.5	31.4	כלל המדגם

42. עד כמה המשטרה מספקת הגנה וביטחון לאזרחי המדינה? דיון בעמוד 144

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא	במידה די מעטה	די רבה	במידה רבה מאוד	
100	1.0	10.4	35.7	37.8	15.1	יהודים
100	2.0	33.4	34.8	22.8	7.0	ערבים
100	1.2	14.3	35.5	35.3	13.7	כלל המדגם

43. עד כמה צה"ל מספק הגנה וביטחון לאזרחי המדינה? דיון בעמוד 138

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא	במידה די מעטה	די רבה	במידה רבה מאוד	
100	0.6	1.9	10.5	41.1	45.9	יהודים
100	2.2	28.4	32.3	23.3	13.8	ערבים
100	0.9	6.4	14.2	38.1	40.4	כלל המדגם

44. איזה ציון בין 1=גרוע ל-5=מצוין היית נותן היום לכושר ההרתעה הביטחוני של מדינת ישראל? דיון בעמוד 129

ממוצע	סך הכול	לא יודעים	5=מצוין	4	3	2	1=גרוע	
2.82	100	2.1	5.7	21.1	36.1	19.8	15.2	יהודים
2.82	100	0.7	13.6	11.1	40.2	12.6	21.8	ערבים
2.82	100	1.8	7.0	19.4	36.8	18.6	16.4	כלל המדגם

45. האם לדעתך ההחלטות של מנהיגי המדינה הנבחרים בענייני ביטחון מושפעות רק משיקולים ענייניים או גם משיקולים אחרים (אינטרסים אישיים ואחרים)? דיון בעמוד 131

סך הכול	לא יודעים	רק משיקולים אחרים (אינטרסים אישיים ואחרים)	גם משיקולים ענייניים וגם משיקולים אחרים (אינטרסים אישיים ואחרים)	רק משיקולים ענייניים	
100	5.0	29.2	52.3	13.5	יהודים
100	5.2	41.0	41.1	12.7	ערבים
100	5.0	31.2	50.4	13.4	כלל המדגם

46. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שישראל היא מקום שטוב לחיות בו? דיון בעמוד 32

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מסכים	לא כל כך מסכים	די מסכים	מאוד מסכים	
100	1.4	8.0	25.6	36.7	28.3	יהודים
100	0.2	12.8	19.7	40.8	26.5	ערבים
100	1.2	8.8	24.6	37.4	28.0	כלל המדגם

47. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שהאופוזיציה בישראל חלשה ולא ממלאת כראוי את תפקידה? דיון בעמוד 46

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מסכים	לא כל כך מסכים	די מסכים	מאוד מסכים	
100	10.1	11.3	18.9	36.5	23.2	יהודים
100	3.2	10.9	13.8	40.7	31.4	ערבים
100	9.0	11.2	18.0	37.2	24.6	כלל המדגם

48. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה? דיון בעמוד 27

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מסכים	לא כל כך מסכים	די מסכים	מאוד מסכים	
100	3.5	22.9	19.6	26.2	27.8	יהודים
100	1.8	7.5	13.2	41.5	36.0	ערבים
100	3.2	20.3	18.5	28.8	29.2	כלל המדגם

49. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה בישראל טוב יותר מרשויות המדינה? דיון בעמוד 104

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מסכים	לא כל כך מסכים	די מסכים	מאוד מסכים	
100	10.4	8.3	17.7	28.0	35.6	יהודים
100	4.0	10.2	19.4	43.9	22.5	ערבים
100	9.3	8.7	18.0	30.7	33.3	כלל המדגם

50. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים שיעזרו להם בעת צרה? דיון בעמוד 80

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מסכים	לא כל כך מסכים	די מסכים	מאוד מסכים	
100	1.9	3.0	14.1	43.3	37.7	יהודים
100	1.9	12.4	23.5	38.3	23.9	ערבים
100	1.9	4.6	15.8	42.4	35.3	כלל המדגם

51. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שאזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה שתעזור להם בעת צרה?

דיון בעמוד 39

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מסכים	לא כל כך מסכים	די מסכים	מאוד מסכים	
100	2.0	35.4	37.1	18.7	6.8	יהודים
100	0.8	14.6	23.3	44.3	17.0	ערבים
100	1.8	31.9	34.8	23.0	8.5	כלל המדגם

52. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שאם השב"כ, המשטרה או הצבא חושדים במישהו שהוא מעורב בטרור, צריך לתת להם את הסמכות המלאה לנהל את החקירה לפי שיקוליהם?

דיון בעמוד 158

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מסכים	לא כל כך מסכים	די מסכים	מאוד מסכים	
100	2.5	4.6	12.9	39.2	40.8	יהודים
100	3.5	17.5	16.6	37.9	24.5	ערבים
100	2.7	6.8	13.5	39.0	38.0	כלל המדגם

53. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שכדי לשמור על הביטחון מותר למדינה לעקוב אחר מה שאזרחיה כותבים באינטרנט?

דיון בעמוד 159

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מסכים	לא כל כך מסכים	די מסכים	מאוד מסכים	
100	4.3	12.2	21.3	36.9	25.3	יהודים
100	1.8	22.7	28.6	30.6	16.3	ערבים
100	3.9	14.0	22.5	35.8	23.8	כלל המדגם

54. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שרוב הערבים אזרחי ישראל רוצים להשתלב בחברה הישראלית ולהיות חלק ממנה?

דיון בעמוד 92

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מסכים	לא כל כך מסכים	די מסכים	מאוד מסכים	
100	4.7	19.9	33.4	32.4	9.6	יהודים
100	1.5	8.5	13.2	50.1	26.7	ערבים
100	4.2	18.0	29.9	35.4	12.5	כלל המדגם

55. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים לעומת היהודים אזרחי ישראל?

דיון בעמוד 96

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מסכים	לא כל כך מסכים	די מסכים	מאוד מסכים	
100	4.1	38.3	27.2	21.1	9.3	יהודים
100	0.7	4.9	12.7	44.8	36.9	ערבים
100	3.5	32.6	24.8	25.1	14.0	כלל המדגם

56. (יהודים) באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שכדי לשמור על הזהות היהודית עדיף שהיהודים והערבים בישראל יחיו בנפרד?

דיון בעמוד 99

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מסכים	לא כל כך מסכים	די מסכים	מאוד מסכים	יהודים
100	8.0	16.0	27.8	23.8	24.4	

56. (ערבים) באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שכדי לשמור על הזהות הערבית עדיף שהערבים והיהודים בישראל יחיו בנפרד?

דיון בעמוד 99

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מסכים	לא כל כך מסכים	די מסכים	מאוד מסכים	ערבים
100	0.9	28.5	34.3	28.4	7.9	

57. (יהודים) באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שהאזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני לישראל?

דיון בעמוד 101

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא מסכים	לא כל כך מסכים	די מסכים	מאוד מסכים	יהודים
100	3.8	12.0	31.2	26.5	26.5	

58. (יהודים) באיזו מידה, לדעתך, הערבים אזרחי ישראל מוכנים לפשרה בנושאים חשובים להם כדי להגיע לבסיס מוסכם שיאפשר לכולם לחיות כאן ביחד?

דיון בעמוד 87

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא	במידה די מעטה	די רבה	במידה רבה מאוד	יהודים
100	6.1	35.1	37.3	18.0	3.5	

59. (יהודים) באיזו מידה, לדעתך, דתיים מוכנים לפשרה בנושאים חשובים להם כדי להגיע לבסיס מוסכם שיאפשר לכולם לחיות כאן ביחד?

דיון בעמוד 87

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא	במידה די מעטה	די רבה	במידה רבה מאוד	יהודים
100	3.2	21.0	32.4	32.1	11.3	

60. (יהודים) באיזו מידה, לדעתך, חילונים מוכנים לפשרה בנושאים חשובים להם כדי להגיע לבסיס מוסכם שיאפשר לכולם לחיות כאן ביחד?

דיון בעמוד 87

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא	במידה די מעטה	די רבה	במידה רבה מאוד	יהודים
100	3.1	8.8	28.1	42.0	18.0	

61. (יהודים) באיזו מידה, לדעתך, חרדים מוכנים לפשרה בנושאים חשובים להם כדי להגיע לבסיס מוסכם שיאפשר לכולם לחיות כאן ביחד?

דיון בעמוד 87

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא	במידה די מעטה	די רבה	במידה רבה מאוד	יהודים
100	3.7	48.5	28.5	13.2	6.1	

62. (יהודים) באיזו מידה, לדעתך, אנשי השמאל מוכנים לפשרה בנושאים חשובים להם כדי להגיע לבסיס מוסכם שיאפשר לכולם לחיות כאן ביחד?

דיון בעמוד 87

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא	במידה די מעטה	די רבה	במידה רבה מאוד	יהודים
100	4.3	33.5	28.9	24.3	9.0	

63. (יהודים) באיזו מידה, לדעתך, אנשי הימין מוכנים לפשרה בנושאים חשובים להם כדי להגיע לבסיס מוסכם שיאפשר לכולם לחיות כאן ביחד?

דיון בעמוד 87

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא	במידה די מעטה	די רבה	במידה רבה מאוד	יהודים
100	3.5	21.4	35.5	28.1	11.5	

דיון בעמוד 107

64. (יהודים) לדעתך, כיום היכן בטוח יותר ליהודים לחיות?

סך הכול	לא יודעים	בשני המקומות באותה מידה	לא בישראל	בישראל	יהודים
100	6.0	15.5	5.5	73.0	

65. (יהודים) במידה והיית מתגורר כיום בחו"ל, האם היית שוקל לחזור לגור בישראל בגלל התחזקות האנטישמיות והביקורת על ישראל?

דיון בעמוד 109

סך הכול	לא יודעים	בטוח שלא	חושב שלא	חושב שכן	בטוח שכן	יהודים
100	12.7	5.4	13.2	35.3	33.4	

דיון בעמוד 116

66. האם היית רוצה שילדיך ימשיכו להתגורר בארץ?

סך הכול	לא יודעים	בטוח שלא	חושב שלא	חושב שכן	בטוח שכן	יהודים
100	7.9	3.9	10.2	22.8	55.2	
100	0.5	9.0	7.7	17.0	65.8	ערבים
100	6.6	4.8	9.8	21.8	57.0	כלל המדגם

67. אם תהיה לך אפשרות לקבל אזרחות אמריקאית או אזרחות של מדינה אחרת במערב, האם תעדיף לעבור ולחיות שם או שתעדיף להישאר לחיות בישראל?

דיון בעמוד 111

סך הכול	לא יודעים	אעדיף להישאר לחיות בישראל	אעדיף לעבור לחיות שם	יהודים
100	15.0	64.5	20.5	
100	0.8	77.0	22.2	ערבים
100	12.6	66.6	20.8	כלל המדגם

68. (יהודים) האם יש לך או שאתה שוקל להוציא דרכון זר?

דיון בעמוד 118

סך הכול	לא יודעים	לא רלוונטי עבורי (לא זכאי להוצאת דרכון זר)	יש לי דרכון זר	התחלתי תהליך הוצאת דרכון זר	שוקל אבל עוד לא פעלתי להוציא דרכון זר	אין לי דרכון זר ולא שוקל להוציא	יהודים
100	4.1	14.9	14.7	6.2	17.7	42.4	

69. (יהודים, מי שענה בשאלה הקודמת שיש לו דרכון זר, התחיל תהליך הוצאת דרכון זר

או שוקל את האפשרות) מדוע הוצאת או אתה שוקל להוציא דרכון זר?

דיון בעמוד 121

יהודים	
40.5	שיהיה ליתר ביטחון/לכל מקרה
19.3	נולדתי עם דרכון זר/קיבלתי אותו בתור ילד
10.1	כדי שלילדי יהיה דרכון זר
10.0	בגלל המצב הביטחוני
6.3	בגלל המצב החברתי-פוליטי
5.3	בגלל המצב הכלכלי
2.4	לצורך לימודים
1.0	לצורך שליחות או רילוקיישן לצורכי עבודה
3.4	אחר
1.7	לא יודעים
100	סך הכול

70. לפי דעתך, מה יבטיח יותר את עתיד ביטחונה של מדינת ישראל בטווח הקרוב?

דיון בעמוד 133

סך הכול	לא יודעים	שניהם באותה המידה	הגעה להסדרים מדיניים עם מדינות באזור	חיזוק העוצמה הצבאית של ישראל	יהודים
100	4.5	34.5	13.8	47.2	
100	6.8	41.8	45.2	6.2	ערבים
100	5.0	35.7	19.1	40.2	כלל המדגם

71. לפי דעתך, מה יבטיח יותר את עתיד ביטחונה של מדינת ישראל בטווח הרחוק יותר?

דיון בעמוד 133

סך הכול	לא יודעים	שניהם באותה המידה	הגעה להסדרים מדיניים עם מדינות באזור	חיזוק העוצמה הצבאית של ישראל	יהודים
100	6.4	37.2	31.5	24.9	
100	7.1	43.4	42.3	7.2	ערבים
100	6.6	38.2	33.3	21.9	כלל המדגם

72. הציונות העניקה חשיבות ביטחונית להתיישבות בסמוך לגבולות המדינה. על רקע אירועי ה-7.10, האם יש כיום יתרונות ביטחוניים במיקומם של יישובים ישראלים אזרחיים סמוך לגבול?

דיון בעמוד 136

סך הכול	לא יודעים	בטוח שלא	חושב שלא	חושב שכן	בטוח שכן	
100	13.2	7.4	18.0	26.8	34.6	יהודים
100	11.4	21.5	28.7	25.2	13.2	ערבים
100	12.9	9.8	19.8	26.5	31.0	כלל המדגם

73. להערכתך, עד כמה אתה יודע מה הם התפקידים והפעולות של השב"כ?

דיון בעמוד 152

סך הכול	בכלל לא יודע	יודע די מעט	יודע די הרבה	יודע הרבה	
100	12.0	48.8	27.2	12.0	יהודים
100	36.4	31.8	25.8	6.0	ערבים
100	16.1	45.9	27.0	11.0	כלל המדגם

74. להערכתך, עד כמה אתה יודע מה הם התפקידים והפעולות של המוסד?

דיון בעמוד 152

סך הכול	בכלל לא יודע	יודע די מעט	יודע די הרבה	יודע הרבה	
100	14.3	49.1	25.3	11.3	יהודים
100	38.1	32.3	24.4	5.2	ערבים
100	18.5	46.2	25.1	10.2	כלל המדגם

75. לדעתך, עד כמה צה"ל הוא ניטרלי מבחינה פוליטית (כלומר לא מזוהה עם שום סדר יום פוליטי, לא ימני ולא שמאלי)?

דיון בעמוד 142

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא	במידה די מעטה	די רבה	במידה רבה מאוד	
100	6.1	15.3	23.4	30.6	24.6	יהודים
100	8.1	29.0	32.8	22.6	7.5	ערבים
100	6.4	17.6	25.0	29.3	21.7	כלל המדגם

76. לדעתך, עד כמה המשטרה היא ניטרלית מבחינה פוליטית (כלומר לא מזוהה עם שום סדר יום פוליטי, לא ימני ולא שמאלי)?

דיון בעמוד 150

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא	במידה די מעטה	די רבה	במידה רבה מאוד	
100	6.7	26.1	38.1	19.6	9.5	יהודים
100	7.5	28.7	35.6	20.0	8.2	ערבים
100	6.7	26.6	37.7	19.7	9.3	כלל המדגם

77. לדעתך, עד כמה השב"כ הוא ניטרלי מבחינה פוליטית (כלומר לא מזוהה עם שום סדר יום פוליטי, לא ימני ולא שמאלי)?

דיון בעמוד 154

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא	במידה די מעטה	די רבה	במידה רבה מאוד	
100	11.9	16.4	21.7	29.5	20.5	יהודים
100	10.0	30.4	31.1	20.7	7.8	ערבים
100	11.6	18.8	23.3	28.0	18.3	כלל המדגם

78. לדעתך, עד כמה המוסד הוא ניטרלי מבחינה פוליטית (כלומר לא מזוהה עם שום סדר יום פוליטי, לא ימני ולא שמאלי)?

דיון בעמוד 157

סך הכול	לא יודעים	בכלל לא	במידה די מעטה	די רבה	במידה רבה מאוד	
100	13.6	14.3	18.5	29.6	24.0	יהודים
100	11.0	31.3	29.7	20.0	8.0	ערבים
100	13.3	17.1	20.4	27.9	21.3	כלל המדגם

79. באופן כללי, האם אתה אופטימי או פסימי לגבי העתיד של ישראל?

דיון בעמוד 34

סך הכול	לא יודעים	מאוד פסימי	די פסימי	די אופטימי	מאוד אופטימי	
100	5.4	9.1	29.5	37.5	18.5	יהודים
100	6.1	23.4	35.4	28.4	6.7	ערבים
100	5.5	11.5	30.5	36.0	16.5	כלל המדגם

80א. (מי שענה בשאלה 79 שהוא מאוד אופטימי/די אופטימי) ציין את הגורם שתורם הכי הרבה לאופטימיות שלך לגבי העתיד של ישראל?

דיון בעמוד 36

יהודים	
25.3	האזרחים/העם/אחדות בעם
21.3	אמונה באלוהים/גאולה/תפילה
13.9	צה"ל/חיילים/ביטחון/כוחות ביטחון
13.1	עם ישראל/נצח ישראל/היסטוריה
6.4	אהבת הארץ/ציונות/אין לנו ארץ אחרת/אין ברירה
4.5	אופטימיות כללית/תקווה
2.3	ראש הממשלה/נתניהו/ממשלה
9.3	תשובות בודדות אחרות
3.9	לא יודעים
100	סך הכול

ערבים	
26.7	סיום המלחמה/מציאת פתרון ותקווה לשלום
19.8	אופטימיות/תקווה כללית
15.0	מדינה חזקה/ביטחון
6.6	אמונה באלוהים
3.7	חיים בישראל/השוואה למקומות אחרים
2.9	האזרחים
2.9	כלכלה/רווחה
8.0	לא ציינו
3.0	תשובות בודדות אחרות
11.4	לא יודעים
100	סך הכול

180. (מי שענה בשאלה 79 שהוא מאוד פסימי/די פסימי) ציין את הגורם שתורם הכי הרבה לפסימיות שלך לגבי העתיד של ישראל?

דיון בעמוד 36

יהודים	
32.8	הממשלה/הכנסת/המנהיגות/השלטון/השחיתות/פוליטיקה
20.0	מצב ביטחוני/מלחמה
11.1	ראש הממשלה/בנימין נתניהו/הליכוד
8.5	הפילוג/הקיטוב/הקרע בעם
3.8	היחסים עם ערבים במדינה/הסכסוך הישראלי-פלסטיני
3.4	חרדים/התחרדות
3.0	המצב הכלכלי
2.9	אנשי השמאל/קפלן
2.5	ימין/ימין קיצוני/בן גביר/סמוטריץ'
2.3	היחסים עם העולם
7.9	תשובות בודדות אחרות
1.8	לא יודעים
100	סך הכול

ערבים	
40.6	המצב הביטחוני/המלחמה
24.9	המצב הכלכלי (ללא פירוט)
9.1	הממשלה/המערכת הפוליטית
5.7	המצב הכלכלי
3.5	גזענות/חוסר צדק
1.4	אלימות ופשעה
7.8	לא ציינו
1.7	תשובות בודדות אחרות
5.3	לא יודעים
100	סך הכול

81. כל חברה בעולם מתחלקת לקבוצות חזקות וחלשות. להרגשתך, לאיזו קבוצה בחברה הישראלית אתה שייך?

סך הכול	לא יודעים	לקבוצה חלשה	לקבוצה די חלשה	לקבוצה די חזקה	לקבוצה חזקה	יהודים
100	13.6	3.9	18.7	48.7	15.1	יהודים
100	3.7	27.9	26.0	25.3	17.1	ערבים
100	11.8	8.0	20.0	44.7	15.5	כלל המדגם

התפלגות התשובות לשאלות החוזרות

(%, כלל המדגם, מדגם יהודים, מדגם ערבים)

1. מה לדעתך המצב של ישראל היום באופן כללי?

דיון בעמוד 21

2024	דצמבר *2023	יוני 2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003			
12	22	21	25	31	37	50	53	48	37	41	44	35	38	28	40	31	28	15	22	30	13	11	טוב+טוב מאוד	כלל המדגם	
28	31.5	34	37	42	40	31	30	33	40	39	37	41	40	41	35	38	36	34	38	35	33	26	ככה־ככה		
60	45	45	37	26	22	18	16	17	23	18	17	22	20	30	24	29	34	50	39	35	53	63	רע+רע מאוד		
0	1.5	0	1	1	1	1	1	2	0	2	2	2	2	1	1	2	2	1	1	0	1	0	לא יודע		
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	יהודים
11	24	21	27	32	39	50	56	49	36	44	43	37	38	29	37	31	27	12	22	28	13	10	טוב+טוב מאוד		
30	33.5	36	39	45	41	33	29	33	41	38	38	43	41	43	39	42	37	35	39	37	35	27	ככה־ככה		
59	41	42	34	22	19	16	14	16	22	16	17	18	19	27	23	26	36	53	39	34	52	62	רע+רע מאוד		
0	1.5	1	0	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	1	1	1	0	0	0	1	0	1	לא יודע	ערבים	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100		סך הכול
15	9	18	18	24	29	48	39	42	39	29	55	27	37	22	55	35	37	28	26	36	15	16	טוב+טוב מאוד		
18	22	23	30	27	37	22	32	33	32	40	27	31	38	32	16	13	31	33	35	27	23	18	ככה־ככה		
67	65	59	52	48	34	29	26	24	28	29	18	39	25	46	25	50	28	37	39	37	62	66	רע+רע מאוד	ערבים	
0	4	0	0	1	0	1	3	1	1	2	0	3	0	0	4	2	4	2	0	0	0	0	לא יודע		
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	

* מדד הקול הישראלי

9. באיזו מידה אתה מרגיש את עצמך חלק ממדינת ישראל ובעיותיה?

דיון בעמוד 30

2024	פברואר **2024	נובמבר *2023	יוני 2023	2022	2021	2020	2019	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003		
83	79	90	79	79	76	79	76	77	79	75	77	83	85	83	84	76	78	87	86	88	90	במידה די רבה+ רבה מאוד	כלל המדגם
16	19	8	19	20	22	20	23	22	19	22	20	16	15	16	16	22	20	13	9	12	10	במידה די מועטה+ בכלל לא	
1	2	2	2	1	2	1	1	1	2	3	3	1	0	1	0	2	2	0	5	0	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
86	86	94	85	86	82	85	83	84	88	78	83	88	91	87	88	80	84	91	88	91	94	במידה די רבה+ רבה מאוד	יהודים
12	12	5	12	12	16	14	16	15	10	18	16	10	9	12	12	19	16	9	6	8	6	במידה די מועטה+ בכלל לא	
2	2	1	3	2	2	1	1	1	2	4	1	2	0	1	0	1	0	0	6	1	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
66	46	70	48	41	43	43	42	39	32	59	44	45	48	53	51	50	48	51	69	66	53	במידה די רבה+ רבה מאוד	ערבים
33	50	24	51	58	53	56	58	59	67	38	51	54	51	46	46	47	49	49	29	34	46	במידה די מועטה+ בכלל לא	
1	4	6	1	1	4	1	0	2	1	3	5	1	1	1	3	3	3	0	2	0	1	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

* סקר "חרבות ברזל"
** מדד הקול הישראלי

10. איזה ציון אתה נותן לרמת הסולידריות (תחושת ה"ביחד") של כלל החברה הישראלית כיום (יהודים, ערבים וכל שאר האזרחים)?
תן ציון בסולם שבין 1 ל-10, שבו 1="אין בכלל סולידריות" ו-10="יש סולידריות רבה מאוד"

דיון בעמוד 76

2024	דצמבר **2023	אוקטובר *2023	יוני 2023	2022	2021	2020	2015	2014	2011	
5.43	6.46	6.79	4.26	4.5	4.86	5.35	5.13	4.71	4.78	כלל המדגם ציון ממוצע בין 1-10
5.52	6.68	7.18	4.39	4.65	5.01	5.46	5.26	4.83	4.83	יהודים ציון ממוצע בין 1-10
5.01	5.19	4.77	3.62	3.75	4.09	4.76	4.48	3.99	4.49	ערבים ציון ממוצע בין 1-10

* סקר "חרבות ברזל"
** מדד הקול הישראלי

2024	דצמבר *2023	יוני 2023	2022	2021	2020	2019	2018	2016	2015	2012		
1.5	2	3	2	2	3	3	5	1	4	3	המתח בין מזרחים לאשכנזים	כלל המדגם
14	9	18	6	11	17	22	25	11	10	20	המתח בין דתיים לחילונים	
48	42	39	24	32	39	37	32	24	18	9	המתח בין ימין לשמאל	
1	2	6	4	3	8	5	5	8	13	13	המתח בין עשירים לעניים	
31	34	31	61	46	28	27	30	53	47	48	המתח בין יהודים לערבים	
4.5	11	3	3	6	5	6	3	3	8	7	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	
1	2	3	2	2	4	3	3	1	4	3	המתח בין מזרחים לאשכנזים	יהודים
15	9	19	6	12	19	24	24	11	10	21	המתח בין דתיים לחילונים	
53	46	43	26	36	42	40	36	27	20	9	המתח בין ימין לשמאל	
1	2	4	4	3	8	4	6	8	14	14	המתח בין עשירים לעניים	
26	31.5	26	60	43	25	23	28	50	44	47	המתח בין יהודים לערבים	
4	9.5	5	2	4	2	6	3	3	8	6	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	
2	4	3	3	3	2	2	16	1	1	4	המתח בין מזרחים לאשכנזים	ערבים
9.5	7	12	6	10	11	13	27	10	12	16	המתח בין דתיים לחילונים	
22	21	14	15	12	22	21	12	6	8	9	המתח בין ימין לשמאל	
4	3	14	6	4	12	8	1	8	7	8	המתח בין עשירים לעניים	
55.5	47.5	53	65	64	48	44	43	68	64	50	המתח בין יהודים לערבים	
7	17.5	4	5	7	5	12	1	7	8	13	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	

* מדד הקול הישראלי

דיון בעמוד 43

12. ישראל מוגדרת מדינה יהודית ודמוקרטית. האם, לדעתך, יש או אין היום שיווי משקל/איזון נכון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי?

2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016		
19	22	18	19	20	28	28	27	26	יש היום שיווי משקל/איזון נכון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי	כלל המדגם
43	44	38	45	47	47	45	47	45	הרכיב היהודי חזק מדי	
21.5	21	25	22	23	18	21	20	23	הרכיב הדמוקרטי חזק מדי	
16.5	13	19	14	10	7	6	6	6	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	
19	21	20	21	22	31	30	29	29	יש היום שיווי משקל/איזון נכון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי	יהודים
37	41	29	38	42	41	39	42	39	הרכיב היהודי חזק מדי	
25	24	30	24	25	20	24	23	25	הרכיב הדמוקרטי חזק מדי	
19	14	21	17	11	8	7	6	7	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	
18	27	7	8	9	13	17	16	7	יש היום שיווי משקל/איזון נכון בין הרכיב היהודי לרכיב הדמוקרטי	ערבים
72	60	86	82	76	77	77	74	80	הרכיב היהודי חזק מדי	
5.5	9	3	7	14	8	5	6	9	הרכיב הדמוקרטי חזק מדי	
4.5	4	4	3	1	2	1	4	4	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	

13. באיזו מידה אתה מוטרד או לא מוטרד היום שלא תוכל לשמור על אורח החיים הרצוי לך בגלל התחזקות של קבוצות מסוימות בחברה הישראלית

דיון בעמוד 90

שמקדמות אורח חיים שונה משלך?

2024	2023	2022	2017		
64	69	70	41	די+מאוד מוטרד	כלל המדגם
35	29	27	58	לא כל כך+כלל לא מוטרד	
1	2	3	1	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	
60	66	68	40	די+מאוד מוטרד	יהודים
38	31	28	59	לא כל כך+כלל לא מוטרד	
2	3	4	1	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	
80	80	79	44	די+מאוד מוטרד	ערבים
20	19	20	53	לא כל כך+כלל לא מוטרד	
0	1	1	3	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	

2024	דצמבר **2023	אוקטובר *2023	יוני 2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003		
74	66.5	59	74	76	71	65	62	68	71	75	63	67	50	52	47	65	64	62	54	56	49	49	51	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	כלל המדגם
25	31	38	24	22	27	33	36	31	28	24	36	30	47	46	52	34	34	37	44	44	50	51	49	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
1	2.5	3	2	2	2	2	2	1	1	1	1	3	3	2	1	1	2	1	2	0	1	0	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול
72	68	59	72	74	68	65	62	66	69	74	66	68	51	54	49	64	64	64	57	59	53	51	52	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	יהודים
27	30	39	25	24	30	33	36	33	30	26	33	28	47	43	50	35	36	36	42	40	47	49	48	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
1	2	2	3	2	2	2	2	1	1	0	1	4	2	3	1	1	0	0	1	1	0	0	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול
83	60	59	82	86	83	65	60	81	82	83	48	60	45	39	36	72	68	55	35	37	33	36	48	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	ערבים
16	36	34	18	14	16	35	36	18	18	15	51	37	48	60	63	25	25	43	57	63	67	63	52	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
1	4	7	0	0	1	0	4	1	0	2	1	3	7	1	1	3	7	2	8	0	0	1	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול

* סקר "חרבות ברזל"
** מדד הקול הישראלי

2024	דצמבר *2023	יוני 2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003		
61	51	57	56	49	44	42	45	40	41	32	32	32	23	27	44	40	49	37	31	28	21	30	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	כלל המדגם
37	44	39	41	47	54	55	52	56	56	62	61	61	73	69	52	51	47	58	67	71	76	70	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
2	5	4	3	4	2	3	3	4	3	6	7	7	4	4	4	9	4	5	2	1	3	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
59	54	54	56	49	46	43	42	41	41	32	31	30	24	26	39	38	47	39	32	28	21	31	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	יהודים
39	42.5	42	41	48	52	55	55	57	57	62	62	63	72	69	56	54	50	57	65	71	76	69	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
2	3.5	4	3	3	2	2	3	2	2	6	7	7	4	5	5	8	3	4	3	1	3	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
72	34.5	70	57	51	38	37	61	39	42	32	37	43	19	30	69	61	62	29	27	27	18	24	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	ערבים
26	53	26	40	44	60	56	36	54	52	63	60	50	78	69	26	29	35	64	73	73	81	76	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
2	12.5	4	3	5	2	7	3	7	6	5	3	7	3	1	5	10	3	7	0	0	1	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

* מדד הקול הישראלי

2024	דצמבר *2023	יוני 2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003		
53	36	47	42	36	39	28	35	29	36	22	25	24	19	21	29	38	52	74	32	34	25	32	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	כלל המדגם
43	57	48	51	56	58	66	61	65	61	70	69	73	79	78	68	58	46	20	64	64	69	67	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
4	7	5	7	8	3	6	4	6	3	8	6	3	2	1	3	4	2	6	4	2	6	1	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
47	33	40	35	32	34	23	27	24	30	16	22	19	14	15	22	33	49	76	28	31	22	28	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	יהודים
48	61	54	58	60	63	71	68	71	68	76	71	79	84	84	75	63	49	19	68	68	73	71	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
5	6	6	7	8	3	6	5	5	2	8	7	2	2	1	3	4	2	5	4	1	5	1	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
82	51.5	77	77	52	68	53	72	56	66	56	39	51	44	54	68	68	67	63	55	55	44	57	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	ערבים
15	38	18	17	35	29	37	26	34	26	39	56	42	52	44	27	23	29	28	43	45	51	42	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
3	10.5	5	6	13	3	10	2	10	8	5	5	7	4	2	5	9	4	9	2	0	5	1	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

* מדד הקול הישראלי

2024	דצמבר *2023	יוני 2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003		
85.5	75	74	83	68	67	68	71	72	72	61	59	45	44	47	61	61	70	65	67	60	53	48	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	כלל המדגם
13	20	23	14	27	32	29	28	26	27	35	35	52	53	52	36	36	28	32	33	39	46	51	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
1.5	5	3	3	5	1	3	1	2	1	4	6	3	3	1	3	3	2	3	0	1	1	1	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
85	77	73	82	68	67	68	69	71	71	62	61	43	44	45	58	59	69	68	69	61	55	47	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	יהודים
13	19	24	15	29	32	30	30	27	28	34	35	54	53	53	39	38	30	30	31	38	43	52	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
2	4	3	3	3	1	2	1	2	1	4	4	3	3	2	3	2	1	1	0	1	1	1	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	99	100	99	100	100	99	100	100	
86	63	79	87	70	67	67	83	76	77	53	52	53	46	55	74	72	77	49	57	52	40	57	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	ערבים
12	28	18	11	22	31	24	16	19	18	44	36	39	51	44	21	18	20	42	42	46	59	43	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
2	9	3	2	8	2	9	1	5	5	3	12	8	3	1	5	10	3	9	1	2	1	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

* מדד הקול הישראלי

2024	דצמבר **2023	אוקטובר *2023	יוני 2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2003		
81	74	79	71	77	66	71	67	68	70	71	61	59	42	41	48	66	66	74	67	60	57	45	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	כלל המדגם
18	22	18	27	21	27	28	30	30	29	27	36	38	54	57	51	33	31	25	30	39	42	55	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
1	4	3	2	2	7	1	3	2	1	2	3	3	4	2	1	1	3	1	3	1	1	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
80	74	78	69	75	65	70	67	65	69	70	60	61	39	37	46	62	64	74	69	61	57	42	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	יהודים
19	23	20.5	28	23	29	29	30	34	30	29	37	37	58	60	54	37	33	26	30	38	42	58	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
1	3	1.5	3	2	6	1	3	1	1	1	3	2	3	3	0	1	3	0	1	1	1	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
84	70	82	80	90	70	75	66	84	75	75	65	49	59	57	61	84	77	74	60	57	57	70	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	ערבים
15	19	7.5	18	10	18	25	28	15	23	20	30	43	33	40	36	11	16	23	32	43	42	30	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
1	11	10.5	2	0	12	0	6	1	2	5	5	8	8	3	3	5	7	3	8	0	1	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

* סקר "חרבות ברזל"
** מדד הקול הישראלי

2024	דצמבר *2023	יוני 2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003		
88	75	82	88	79	78	75	80	79	82	71	57	62	61	72	75	83	77	77	77	72	67	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	כלל המדגם
9	17	13	9	15	19	15	16	15	14	19	38	34	36	24	20	15	21	22	21	27	32	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
3	8	5	3	6	3	10	4	6	4	10	5	4	3	4	5	2	2	1	2	1	1	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
88	78	81	87	80	81	75	79	78	81	73	59	62	60	71	76	82	78	79	78	73	67	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	יהודים
9	15	13	9	15	17	14	16	15	14	15	37	34	36	25	20	16	21	20	20	25	33	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
3	7	6	4	5	2	11	5	7	5	12	4	4	4	4	4	2	1	1	2	2	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
87	58	84	91	77	67	71	84	81	85	58	47	61	67	75	74	87	71	65	72	65	72	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	ערבים
11	25	15	8	15	30	20	15	16	12	40	43	36	32	19	16	11	21	35	28	34	28	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
2	17	1	1	8	3	9	1	3	3	2	10	3	1	6	10	2	8	0	0	1	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

* מדד הקול הישראלי

20. העירייה או הרשות המקומית שבה את/ה מתגורר

דיון בעמוד 64

2024	דצמבר 2023**	יוני 2023	2022	2021	2020	*2019	2018	2016	
45	35	48	50	40	38	42	46	47	אין לי בכלל+יש לי די מעט
53	60	50	48	57	61	56	53	52	יש לי די הרבה+יש לי הרבה מאוד
2	5	2	2	3	1	2	1	1	לא יודע
100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול
39	32	43	46	35	35	41	39	44	אין לי בכלל+יש לי די מעט
59	64	55	51	62	63	56	60	55	יש לי די הרבה+יש לי הרבה מאוד
2	4	2	3	3	2	3	1	1	לא יודע
100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול
72	52	71	68	64	52	46	79	66	אין לי בכלל+יש לי די מעט
28	39	28	32	32	48	52	19	33	יש לי די הרבה+יש לי הרבה מאוד
0	9	1	0	4	0	2	2	1	לא יודע
100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול

* שותפות בעירבון מוגבל: יחסי יהודים וערבים בישראל 2019
 ** מדד הקול הישראלי

דיון בעמוד 65

21. היועץ המשפטי לממשלה

2024	2023	2022	2020	*2019	2018	2017	2011	2009	2008	
64	60	65	53	43	50	48	25	43	58	יש לי די מעט+אין לי בכלל
31	31	26	42	46	42	42	64	46	34	יש לי די הרבה+יש לי הרבה מאוד
5	9	9	5	11	8	10	11	11	8	לא יודע
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול
61	56	62	52	41	45	48	22	38	56	יש לי די מעט+אין לי בכלל
33	34	27	44	49	47	44	67	50	35	יש לי די הרבה+יש לי הרבה מאוד
6	10	11	4	10	8	8	11	12	9	לא יודע
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול
78	81	78	58	52	78	50	43	72	69	יש לי די מעט+אין לי בכלל
20	16	18	34	28	19	31	50	15	24	יש לי די הרבה+יש לי הרבה מאוד
2	3	4	8	20	3	19	7	13	7	לא יודע
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול

* שותפות בעירבון מוגבל: יחסי יהודים וערבים בישראל 2019

22. לדעתך, מהו האיום הקיומי הפנימי הגדול ביותר על מדינת ישראל?

דיון בעמוד 23

2024	2023		
8	8.5	השליטה הישראלית בשטחים/ ביהודה ושומרון	כלל המדגם
8	17	הפערים החברתיים-כלכליים בחברה הישראלית	
23	26	המתרחקות בין יהודים לערבים בתוך ישראל	
26	24	חילוקי הדעות לגבי האיזון הראוי בין ישראל כמדינה יהודית וכמדינה דמוקרטית	
24	16	האמון הציבורי הנמוך במוסדות השלטון	
7	5	אחר	
4	3.5	לא יודעים	
100	100	סך הכול	
6	5	השליטה הישראלית בשטחים/ ביהודה ושומרון	יהודים
7.5	18	הפערים החברתיים-כלכליים בחברה הישראלית	
20	24.5	המתרחקות בין יהודים לערבים בתוך ישראל	
29	27	חילוקי הדעות לגבי האיזון הראוי בין ישראל כמדינה יהודית וכמדינה דמוקרטית	
26	16	האמון הציבורי הנמוך במוסדות השלטון	
8	6	אחר	
4	3.5	לא יודעים	
100	100	סך הכול	
19	25	השליטה הישראלית בשטחים/ ביהודה ושומרון	ערבים
13	11	הפערים החברתיים-כלכליים בחברה הישראלית	
39	33.5	המתרחקות בין יהודים לערבים בתוך ישראל	
9	9.5	חילוקי הדעות לגבי האיזון הראוי בין ישראל כמדינה יהודית וכמדינה דמוקרטית	
14	16	האמון הציבורי הנמוך במוסדות השלטון	
2	1	אחר	
4	4	לא יודעים	
100	100	סך הכול	

2024	דצמבר **2023	אוקטובר *2023	2023	2022	2021	2022	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003		
58	41	44	67	66	61	56	55	52	58	59	54	49	38	37	42	57	58	67	57	56	44	34	34	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	כלל המדגם
41	55	52	32	32	37	43	43	47	40	40	42	47	59	61	56	41	38	32	40	43	56	65	66	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
1	4	4	1	2	2	1	2	1	2	1	4	4	3	2	2	2	4	1	3	1	0	1	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
55	38.5	37	64	62	56	54	54	47	56	57	54	51	36	37	39	54	56	67	58	56	43	33	32	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	יהודים
44	58.5	59	35	36	42	44	44	52	42	42	42	45	62	61	59	45	40	31	40	42	56	66	68	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
1	3	4	1	2	2	2	2	1	2	1	4	4	2	2	2	1	4	2	2	2	1	1	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
77	55	77	82	86	85	66	61	80	69	72	54	41	50	36	60	73	73	63	53	51	46	38	43	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	ערבים
22	38	17	17	13	14	33	38	18	29	27	44	57	44	62	39	23	19	33	40	48	54	60	57	יש לי די הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
1	7	6	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	6	2	1	4	8	4	7	1	0	2	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

* סקר חרבות ברזל
** מדד הקול הישראלי

2024	דצמבר **2023	אוקטובר *2023	יוני 2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003		
30	16	20	24	25	18	21	16	22	17	17	14	14	16	13	13	19	19	29	25	21	22	14	16	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	כלל המדגם
69	79	77	75	73	79	75	82	78	81	82	84	82	82	85	86	79	79	70	73	78	78	85	83	אין לי הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
1	5	3	1	2	3	4	2	0	2	1	2	4	2	2	1	2	2	1	2	1	0	1	1	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
22	10	12	13	14	9	14	9	10	11	9	6	10	8	5	6	10	11	21	20	14	15	7	10	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	יהודים
77	86.5	87	86	85	90	82	90	89	88	90	93	88	91	94	94	89	88	78	80	86	84	93	89	אין לי הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
1	3.5	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	2	1	1	0	1	1	1	0	0	1	0	1	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
67.5	44	62	76	82	64	60	54	79	49	62	56	38	56	52	53	70	75	71	57	60	54	51	62	אין לי בכלל+ יש לי די מעט	ערבים
30	44	23	21	15	24	35	41	19	41	32	37	51	35	42	42	23	14	25	35	40	46	44	37	אין לי הרבה+ יש לי הרבה מאוד	
2.5	12	15	3	3	12	5	5	2	10	6	7	11	9	6	5	7	11	4	8	0	0	5	1	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

* סקר חרבות ברזל
** מדד הקול הישראלי

2024	מרץ 2024**	דצמבר 2023*	מרץ 2022*		
37	31	31	26	אין לי בכלל+יש לי די מעט	כלל המדגם
59	61	59	67	יש לי די הרבה+יש לי הרבה מאוד	
4	8	10	7	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	
31	25	27.5	20	אין לי בכלל+יש לי די מעט	יהודים
65.5	69	65	75	יש לי די הרבה+יש לי הרבה מאוד	
3.5	6	7.5	5	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	
68	63	46	56	אין לי בכלל+יש לי די מעט	ערבים
26.5	22	30	27	יש לי די הרבה+יש לי הרבה מאוד	
5.5	15	24	17	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	

* מדד הקול הישראלי
** סקר "חרבות ברזל"

2004	2023	2022	2021	2020	2017		
65	67	62	74	76	84	די+מאוד מסכים	כלל המדגם
33	32	36	23	23	15	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
2	1	2	3	1	1	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	סך הכול	
65	67	64	76	76	86	די+מאוד מסכים	יהודים
34	31	34	22	23	13	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
1	2	2	2	1	1	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	סך הכול	
67	65	52	66	78	73	די+מאוד מסכים	ערבים
32.5	35	47	28	22	27	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
0.5	0	1	6	0	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	סך הכול	

דיון בעמוד 46

47. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שהאופוזיציה בישראל חלשה ולא ממלאת כראוי את תפקידה?

2024	2023	2017		
62	49	67	די+מאוד מסכים	כלל המדגם
29	43	26	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
9	8	7	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	
60	43	66	די+מאוד מסכים	יהודים
30	47	28	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
10	10	6	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	
72	74	71	די+מאוד מסכים	ערבים
25	25	20	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
3	1	9	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	

דיון בעמוד 27

48. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה?

2024	דצמבר *2023	יוני 2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017		
58	51	59	59	49	53	54	46	45	די+מאוד מסכים	כלל המדגם
39	43	38	36	48	45	44	50	51	לא כל כך+כלל לא מסכים	
3	6	3	5	3	2	2	5	4	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	
54	47	55	55	44	50	52	41	41	די+מאודי מסכים	יהודים
42.5	49	41	40	53	49	47	54	56	לא כל כך+כלל לא מסכים	
3.5	4	4	5	3	1	1	5	3	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	
77.5	72	75	80	75	73	66	70	65	די+מאוד מסכים	ערבים
21	14	23	18	23	25	28	29	26	לא כל כך+כלל לא מסכים	
1.5	14	2	2	2	2	6	1	9	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	

* מדד הקול הישראלי

דיון בעמוד 80

50. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שישראלים תמיד יכולים לסמוך על ישראלים אחרים שיעזרו להם בעת צרה?

2024	2022	2017	2016		
78	63	67	71	די+מאוד מסכים	כלל המדגם
20	33	30	28	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
2	4	3	1	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	
81	68	70	75	די+מאוד מסכים	יהודים
17	29	28	25	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
2	3	2	0	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	
62	39	52	52	די+מאוד מסכים	ערבים
36	53	44	45	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
2	8	4	3	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	

דיון בעמוד 39

51. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שאזרחי ישראל תמיד יכולים לסמוך על המדינה שתעזור להם בעת צרה?

2024	2022	2017		
32	39	46	די+מאוד מסכים	כלל המדגם
67	57	53	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
1	4	1	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	
25.5	37	43	די+מאוד מסכים	יהודים
72.5	60	56	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
2	3	1	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	
61	52	61	די+מאוד מסכים	ערבים
38	44	37	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
1	4	2	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	

52. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שאם השב"כ, המשטרה או הצבא חושדים במישהו שהוא מעורב בטרור, צריך לתת להם את הסמכות המלאה לנהל את החקירה לפי שיקוליהם

דיון בעמוד 158

2024	*2016	*2010		
77	47	50	די+מאוד מסכים	כלל המדגם
20	52	43	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
3	1	7	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	
80	51	53	די+מאוד מסכים	יהודים
17.5	48	43	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
2.5	1	4	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	
62	24	38	די+מאוד מסכים	ערבים
34	72	42	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
4	4	20	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	

* במדדי הדמוקרטיה 2010, 2016 בסוף השאלה נכתב "בלי שום מגבלות חוקיות"

דיון בעמוד 159

53. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שכדי לשמור על הביטחון מותר למדינה לעקוב אחר מה שאזרחיה כותבים באינטרנט?

2024	2016	2015	2014		
60	58	56.5	57	די+מאוד מסכים	כלל המדגם
36.5	41	38	36	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
3.5	1	5.5	7	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	
62	58	59	59	די+מאוד מסכים	יהודים
33.5	40	35	34.5	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
4.5	2	6	6.5	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	
47	53	43	47	די+מאוד מסכים	ערבים
51	44	54	48	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
2	3	3	5	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	

דיון בעמוד 92

54. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שרוב הערבים אזרחי ישראל רוצים להשתלב בחברה הישראלית ולהיות חלק ממנה?

2024	2022	2020	2018		
48	46	60	67	די+מאוד מסכים	כלל המדגם
48	49	36	31	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
4	5	4	2	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	
42	40	57	67	די+מאוד מסכים	יהודים
53	54	39	31	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
5	6	4	2	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	
77	75	81	66	די+מאוד מסכים	ערבים
22	24	18	34	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
1	1	1	-	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	

דיון בעמוד 96

55. באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים שהערבים אזרחי ישראל מקופחים לעומת היהודים אזרחי ישראל?

2024	2022	2016	2015	2014	2012	2011	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003		
39	40	58	59	40	45	50	40	50	53	53	55	63	55	די+מאוד מסכים	כלל המדגם
57	57	40	34	56	52	47	56	47	43	46	44	35	45	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
4	4	1	7	4	3	3	3	3	4	1	1	3	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	
30.5	31	53	54	36	38	45	36	47	49	48	50	58	51	די+מאוד מסכים	יהודים
65.5	65	46	38	60	58	52	62	50	48	50	48	39	49	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
4	4	1	8	4	3	3	2	3	4	1	1	3	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	
82	83	91	87	57	75	76	70	66	74	81	79	89	90	די+מאוד מסכים	ערבים
17	16	9	11	39	23	21	18	30	19	19	21	10	10	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
1	1	1	3	4	3	3	12	3	6	0	1	1	0	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	

דיון בעמוד 99

56. באיזו מידה את מסכים או לא מסכים שכדי לשמור על הזהות היהודית עדיף שהיהודים והערבים בישראל יחיו בנפרד?

2024	2020	2018	*2017		
48	41.5	43	52	די+מאוד מסכים	יהודים
44	54	53	45	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
8	4.5	4	3	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	

דיון בעמוד 99

56. באיזו מידה את מסכים או לא מסכים שכדי לשמור על הזהות הערבית עדיף שהערבים והיהודים בישראל יחיו בנפרד?

2024	2020	2018	*2017		
36	22	29.5	22	די+מאוד מסכים	ערבים
63	77.5	70.5	77	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
1	0.5	0	1	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	

* שותפות בעירבון מוגבל

דיון בעמוד 101

57. באיזו מידה את מסכים או לא מסכים שהאזרחים הערבים הם סיכון ביטחוני לישראל?

2024	2018	2016	2015		
53	41	43.5	39	די+מאוד מסכים	יהודים
43	58	56	55	לא כל כך+בכלל לא מסכים	
4	1	0.5	6	לא יודע	
100	100	100	100	סך הכול	

דיון בעמוד 87

58. באיזו מידה, לדעתך, הערבים אזרחי ישראל מוכנים לפשרה בנושאים חשובים להם כדי להגיע לבסיס מוסכם שיאפשר לכולם לחיות כאן ביחד?

2024	2013	2007		
21.5	39.5	37	במידה די רבה+רבה מאוד	יהודים
72.5	52	57.5	במידה די מעטה+כלל לא	
6	8.5	5.5	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	

59. באיזו מידה, לדעתך, דתיים מוכנים לפשרה בנושאים חשובים להם כדי להגיע לבסיס מוסכם שיאפשר לכולם לחיות כאן ביחד?

2024	2013	2007		
43	41	42	במידה די רבה+רבה מאוד	יהודים
53	49	51	במידה די מעטה+כלל לא	
4	10	7	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	

60. באיזו מידה, לדעתך, חילונים מוכנים לפשרה בנושאים חשובים להם כדי להגיע לבסיס מוסכם שיאפשר לכולם לחיות כאן ביחד?

דיון בעמוד 87

2024	2013	2007		
60	71	70	במידה די רבה+רבה מאוד	יהודים
37	19	23	במידה די מעטה+כלל לא	
3	10	7	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	

62. באיזו מידה, לדעתך, אנשי השמאל מוכנים לפשרה בנושאים חשובים להם כדי להגיע לבסיס מוסכם שיאפשר לכולם לחיות כאן ביחד?

דיון בעמוד 87

2024	2013	2007		
33	60	62	במידה די רבה+רבה מאוד	יהודים
62	29	27	במידה די מעטה+כלל לא	
5	11	11	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	

63. באיזו מידה, לדעתך, אנשי הימין מוכנים לפשרה בנושאים חשובים להם כדי להגיע לבסיס מוסכם שיאפשר לכולם לחיות כאן ביחד?

דיון בעמוד 87

2024	2013	2007		
40	44	43	במידה די רבה+רבה מאוד	יהודים
57	45	48.5	במידה די מעטה+כלל לא	
3	11	8.5	לא יודע	
100	100	100	סך הכול	

67. אם תהיה לך אפשרות לקבל אזרחות אמריקאית או אזרחות של מדינה אחרת במערב, האם תעדיף לעבור ולחיות שם או שתעדיף להישאר לחיות בישראל? דיון בעמוד 111

2024	נובמבר *2023	יוני 2023	2022	2021	2019	2017	2015	
21	11	21	18	17	13	15	12	אעדיף לעבור לחיות שם
67	77	69	69	72	84	81	84	אעדיף להישאר לחיות בישראל
12	12	10	13	11	3	4	4	לא יודע
100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול
20.5	8	18	18	18	12	15	11	אעדיף לעבור לחיות שם
64.5	80.5	70	67	70	84	81	84	אעדיף להישאר לחיות בישראל
15	11.5	12	15	12	4	4	5	לא יודע
100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול
22	26	38	17	15	14	18	15	אעדיף לעבור לחיות שם
77	59	62	80	81	84	81	83	אעדיף להישאר לחיות בישראל
1	15	0	3	4	2	1	2	לא יודע
100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול

* סקר "חרבות ברזל"

דיון בעמוד 34

79. באופן כללי, האם אתה אופטימי או פסימי לגבי העתיד של ישראל?

2024	נובמבר **2023	אוקטובר(2) **2023	אוקטובר(1) **2023	2023	2022	2021	*2018	2017	2016	*2014	2012	*2011	*2009	
52.5	64	61	64	50	49	63	70	68	67	73	76	58	79	די+מאוד אופטימי
42	27	32	26.5	45	43	30	24	29	30	24	22	38	18	די+מאוד פסימי
5.5	9	7	9.5	5	8	7	6	3	3	3	2	4	3	לא יודע
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול
56	72	65.5	68	52	51	67	75	71	70	73	79	63	81	די+מאוד אופטימי
38.5	20	27	23	43	41	27	21	26	28	24	18	34	15	די+מאוד פסימי
5.5	8	7.5	9	5	8	6	4	3	2	3	3	3	4	לא יודע
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול
35	27	36	44	40	37	42	44	50	51	72	60	36	65	די+מאוד אופטימי
59	60	54	46	58	56	50	44	46	43	24	39	59	33	די+מאוד פסימי
6	13	10	10	2	7	8	12	4	6	4	1	5	2	לא יודע
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול

* מדד השלום: אפריל 2009, ינואר 2011, אפריל 2014 ואפריל 2018
 ** סקרי "חרבות ברזל": 05-06/11/2023, 18-19/10/2023, 15-17/10/2023

81. כל חברה בעולם מתחלקת לקבוצות חזקות וחלשות. להרגשתך, לאיזו קבוצה בחברה הישראלית אתה שייך?

2024	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2015	2014	2013	2012		
60	59	68	59	67	73	61	60	58	55	65	קבוצה די חזקה+חזקה	כלל המדגם
28	33	23	33	26	22	31	34	31	37	29	קבוצה די חלשה+חלשה	
12	8	9	8	7	5	8	6	11	8	6	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	
64	62	72	63	73	75	66	65	61	57	68	קבוצה די חזקה+חזקה	יהודים
23	29	19	29	19	20	26	28	29	34	25	קבוצה די חלשה+חלשה	
13	9	9	8	8	5	8	7	10	9	7	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	
42	44	52	40	36	60	39	31	45	41	49	קבוצה די חזקה+חזקה	ערבים
54	52	45	59	59	36	56	66	46	49	48	קבוצה די חלשה+חלשה	
4	4	3	1	5	4	5	3	9	10	3	לא יודע	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	סך הכול	

הרכב חברתי-דמוגרפי והגדרות עצמיות

(%, כלל המדגם, מדגם יהודים, מדגם ערבים)²¹

לאום	כלל המדגם
יהודים	83.0
ערבים	17.0
סך הכול	100

מין	כלל המדגם	יהודים	ערבים
גברים	49.2	49.1	49.6
נשים	50.8	50.9	50.4
סך הכול	100	100	100

גיל	כלל המדגם	יהודים	ערבים
24-18	15.5	14.2	21.7
34-25	19.5	18.5	24.6
44-35	18.2	18.3	17.9
54-45	16.0	15.9	16.1
64-55	12.0	12.2	11.2
65+	18.8	20.9	8.5
סך הכול	100	100	100

השכלה	כלל המדגם	יהודים	ערבים
עד תיכונית חלקית, ללא תעודת בגרות	10.9	8.1	24.8
תיכונית מלאה עם תעודת בגרות	25.7	22.1	43.7
על-תיכונית	13.9	15.5	5.8
ישיבה על-תיכונית	2.0	2.4	-
לימוד אקדמי חלקי, בלי תואר	5.9	6.5	3.2
תואר אקדמי מלא (תואר ראשון ומעלה)	40.2	43.8	22.3
לא השיבו	1.4	1.6	0.2
סך הכול	100	100	100

21 כדי שמדגמי היהודים והערבים ייצגו באופן מדויק את חלקם באוכלוסייה במדינת ישראל לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שני המדגמים שוקללו לפי: לאום, מין, גיל, רמת דתיות (יהודים) ועדה דתית (ערבים).

ההכנסה החציונית (שמחצית מהציבור משתכר יותר ממנה ומחציתו פחות ממנה) למשפחה יהודית בישראל היא 16,500 ₪ ברוטו, וליחיד 9,000 ₪ ברוטו:

יהודים	הכנסה חציונית למשק בית
15.1	הרבה מתחת להכנסה החציונית
15.7	מעט מתחת להכנסה החציונית
22.8	כמו ההכנסה החציונית
26.8	מעט מעל ההכנסה החציונית
10.6	הרבה מעל ההכנסה החציונית
9.0	לא השיבו
100	סך הכול

יהודים	מיקום עצמי על הרצף חרדים-חילונים
11.4	חרדים
12.2	דתיים-לאומיים/תורני-לאומי (חרד"לי)
12.1	מסורתיים דתיים
20.8	מסורתיים לא-דתיים
43.4	חילונים
0.1	אחר
100	סך הכול

יהודים	הגדרה עצמית עדתית
36.3	אשכנזי
38.4	מזרחי
14.1	מעורב (גם אשכנזי וגם מזרחי)
6.8	יוצאי חבר העמים/ברה"מ לשעבר
0.8	יוצאי אתיופיה
1.6	לא יודעים/לא השיבו
2.0	אחר
100	סך הכול

יהודים	מחנות פוליטיים
12.4	שמאל
27.1	מרכז
58.1	ימין
2.4	לא יודעים/לא השיבו
100	סך הכול

חילונים	מסורתיים לא-דתיים	מסורתיים דתיים	דתיים לאומיים/ חרד"לי	חרדים	שיוך עצמי למחנות פוליטיים, לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים)
24.2	4.6	3.5	2.6	1.4	שמאל
38.9	26.5	15.3	6.8	17.7	מרכז
35.4	67.9	79.5	88.0	72.5	ימין
1.5	1.0	1.7	2.6	8.4	לא השיבו/לא יודעים
100	100	100	100	100	סך הכול

יהודים	מחוז מגורים
9.8	צפון
10.9	חיפה
28.8	מרכז
22.2	תל אביב
9.9	ירושלים
13.7	דרום
4.7	יהודה ושומרון
100	סך הכול

ההכנסה החציונית (שמחצית מהציבור משתכר יותר ממנה ומחציתו פחות ממנה) למשפחה ערבית בישראל היא 10,500 ₪ ברוטו, וליחיד 7,000 ₪ ברוטו:

ערבים	הכנסה חציונית למשק בית
19.9	הרבה מתחת להכנסה החציונית
19.1	מעט מתחת להכנסה החציונית
38.4	כמו ההכנסה החציונית
7.9	מעט מעל ההכנסה החציונית
8.0	הרבה מעל ההכנסה החציונית
6.7	לא השיבו
100	סך הכול

ערבים	עדה דתית
81.5	מוסלמים*
9.0	נוצרים
8.7	דרוזים
0.8	לא השיבו/אחר
100	סך הכול

* כולל בדואים

ערבים	רמת דתיות
2.0	דתי מאוד
24.0	דתי
58.3	מסורתי
13.8	לא דתי בכלל
1.9	לא יודעים
100	סך הכול

ערבים	אזור מגורים ²²
54.0	גליל
22.7	משולש
12.4	נגב
10.9	ערים מעורבות
100	סך הכול

ערבים	יהודים	כלל המדגם	האם יש לך ילדים שגרים בביתך כיום?*
40.9	34.7	35.7	אין לי ילדים בכלל
5.6	18.6	16.4	יש לי ילדים אבל הם לא גרים בביתי
16.5	17.8	17.6	יש, בגיל 0 עד 5
21.9	17.5	18.3	יש, בגיל 6 עד 13
17.1	12.9	13.6	יש, בגיל 14 עד 18
14.8	10.7	11.4	יש, בגיל 19 עד 24
8.0	8.1	8.0	יש, בגיל 25 ומעלה

* מסתכם ביותר מ-100% בשל האפשרות לציין יותר מטווח גילים אחד בהתאם למספר הילדים במשפחה

ערבים	יהודים	כלל המדגם	האם נולדת בישראל?
99.5	85.7	88.0	יליד ישראל
0.5	14.3	12.0	נולד בחו"ל
100	100	100	סך הכול

ערבים	יהודים	כלל המדגם	האם יש לך בבית ממ"ד (מרחב מוגן דירתי) או מקלט בקרבת מקום?
52.7	56.7	56.0	יש ממ"ד בבית
11.6	32.0	28.5	יש מקלט בקרבת מקום
35.7	11.3	15.5	אין ממ"ד בבית או מקלט בקרבת מקום
100	100	100	סך הכול

22 במדגם היהודים השתמשנו בחלוקה לפי שישה מחוזות כפי שנוהגת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס); ואילו במדגם הערבים השתמשנו בארבעה אזורים מגורים, היות שמרבית האוכלוסייה הערבית מתרכזת באזור הגליל והמשולש. כמו כן מדגם הערבים אינו כולל את ערביי מזרח ירושלים.

ערבים	יהודים	כלל המדגם	האם אתה או מישהו מבני משפחתך הקרובה פוניתם או התפניתם מרצון מהבית בשל המלחמה?
96.7	93.8	94.3	לא פוניתם ולא התפניתם מרצון מביתנו
1.1	1.4	1.4	פוניתם מביתנו בצפון
1.8	1.9	1.8	פוניתם מביתנו בדרום
–	1.1	0.9	התפניתם מרצון מביתנו בצפון
0.2	1.7	1.5	התפניתם מרצון מביתנו בדרום
–	0.1	0.1	אחר
100	100	100	סך הכול

ערבים	יהודים	כלל המדגם	(יהודים) האם שרתך שירות חובה בצה"ל? (ערבים) האם שרתך בצה"ל?
4.8	66.8	56.3	כן, שירות מלא
1.3	4.0	3.6	כן, שירות חלקי
2.3	7.1	6.3	שרתך בשירות לאומי/אזרחי
91.6	21.1	33.0	לא
–	1.0	0.8	אחר/משרת עכשיו
100	100	100	סך הכול

— מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל ומדיניות —

צוות המחקר

פרופ' תמר הרמן היא המנהלת האקדמית של מרכז ויטרבי, עמיתה בכירה במכון הישראלי לדמוקרטיה ופרופסור אמריטה למדע המדינה באוניברסיטה הפתוחה. מומחית לחקר דעת קהל ולחברה אזרחית ופוליטיקה חוץ-פרלמנטרית.

ד"ר ליאור יוחנני הוא מנהל המחקר הכמותי של מרכז ויטרבי, מרצה בחוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת תל אביב. עוסק בסוציולוגיה פוליטית, יחסי צבא-חברה והגירה.

ירון קפלן הוא חוקר בצוות מרכז ויטרבי. בעל תואר שני בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה במגמה לפסיכולוגיה חברתית באוניברסיטת בר-אילן. בעל ניסיון רב בעריכת מחקרי שוק וסקרי דעת קהל וניתוחם. שימש בעבר בתפקיד חוקר כמותי בחברות ייעוץ ובמכוני מחקר.

אינה אורלי ספוז'ניקוב היא חוקרת בצוות מרכז ויטרבי. בעלת תואר שני בכלכלה. שימשה בעבר בתפקיד חוקרת במכונים למחקרי שוק ברוסיה ובישראל, בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, באגף לתכנון אסטרטגי בעיריית ירושלים ובמכון ירושלים למחקרי מדיניות.

המכון הישראלי לדמוקרטיה הוא מוסד עצמאי אי-מפלגתי, מחקרי ויישומי, הפועל בזירה הציבורית הישראלית בתחומי הממשל, הכלכלה והחברה. יעדיו הם חיזוק התשתית הערכית והמוסדית של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, שיפור התפקוד של מבני הממשל והמשק, גיבוש דרכים להתמודדות עם אתגרי הביטחון מתוך שמירה על הערכים הדמוקרטיים וטיפוח שותפות ומכנה משותף אזרחי בחברה הישראלית רבת הפנים.

לצורך מימוש יעדים אלו חוקרי המכון שוקדים על מחקרים המניחים תשתית רעיונית ומעשית לדמוקרטיה הישראלית. בעקבותיהם מגובשות המלצות מעשיות לשיפור התפקוד של המשטר במדינת ישראל ולטיפוח חזון ארוך טווח של תרבות דמוקרטית נכונה לחברה הישראלית ולמגוון הזהויות שבה. המכון שם לו למטרה לקדם בישראל שיח ציבורי מבוסס ידע בנושאים שעל סדר היום הלאומי, ליזום רפורמות מבניות, פוליטיות וכלכליות ולשמש גוף מיעץ למקבלי ההחלטות ולציבור הרחב.

מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל ומדיניות עוסק במחקר אמפירי של יחסו של הציבור בישראל לשאלות של תפקוד המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל ושל מידת המחויבות של החברה הישראלית לערכי היסוד הדמוקרטיים. מאגר הנתונים "דאטה ישראל ע"ש לואי גוטמן" שהמרכז מחזיק ומתחזק מציג נתוני סקרים עדכניים וחומרים היסטוריים שנאספו במשך שנים – מאז שנת 1949 – על ידי המכון למחקר חברתי שימושי שייסד פרופ' גוטמן ואשר נתרמו למכון הישראלי לדמוקרטיה. המרכז שם לו למטרה להעשיר את הדיון הציבורי בישראל בסוגיות של מדיניות וחברה, והוא מגשים אותה באמצעות יצירה, ניתוח והפצה של מידע אמין והעמדתו לעיון חופשי לחוקרים, לאנשי תקשורת ולציבור המתעניין בישראל ובעולם.

מדד הדמוקרטיה הישראלית מציע הערכה שנתית של איכות הדמוקרטיה הישראלית. לצורך זה נערך מדי שנה בשנה סקר רחב במדגם מייצג של האוכלוסייה הישראלית. מטרתו של המדד לעמוד על המגמות בחברה הישראלית בשאלות כבודות משקל הקשורות להגשמת הערכים והיעדים הדמוקרטיים ולתפקוד של מערכות השלטון וממלאי התפקידים הנבחרים. ניתוח התוצאות מבקש לתרום לדיון הציבורי על מצב הדמוקרטיה בישראל וליצור מאגר מידע רחב שיעמיק את הדיון בנושא.

